

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

22'nci Toplantı
24 Kasım 2021 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.-Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın, tüm öğretmenlerin Öğretmenler Günü'nü kutladığına, eski İçişleri Bakanı Hasan Fehmi Güneş'in vefatına ve cenaze töreni için toplantıya ara vereceğine ilişkin açıklaması

2.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın, Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

3.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın, Ağrı Milletvekili Abdullah Koç'un Adalet Bakanlığı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

4.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın, İstanbul Milletvekili Züleyha Gültüm'ün Adalet Bakanlığı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ve herkesi olumlu bir dil kullanmaya davet ettiğine ilişkin açıklaması

III.- AÇIKLAMALAR

1.-Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan'ın Adalet Bakanı ile yüksek yargı temsilcilerinin oturma düzenine, yüksek yargı temsilcilerinin bütçelerini sunabilmeleri ve dolardaki artış nedeniyle 2022 bütçesinin yeniden ele alınması gerektiğine ilişkin açıklaması

2.- Anayasa Mahkemesi Genel Sekreteri Murat Şen'in, Anayasa Mahkemesinin temel bütçe büyüklüklerine ilişkin açıklaması

3.- Yargıtay Genel Sekreteri Fevzi Yıldırım'ın, Yargıtayın temel bütçe büyüklüklerine ilişkin açıklaması

4.- Danıştay Genel Sekreteri Kemal Açıkgöz'ün Danıştayın temel bütçe büyüklüklerine ilişkin açıklaması

5.-Ağrı Milletvekili Abdullah Koç'un, Adalet Bakanlığı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki ifadeleri nedeniyle Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın yaptığı açıklamaya ilişkin açıklaması

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A)KANUN TEKLİFLERİ

1.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/283) ve 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/282) ile Sayıştay tezkereleri

a)Adalet Bakanlığı

b)Ceza ve İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu

c)Türkiye Adalet Akademisi

ç)Hâkimler ve Savcılar Kurulu

d)Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu

e)Kişisel Verileri Koruma Kurumu

f)Anayasa Mahkemesi

g)Yargıtay

ğ)Danıştay

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

22'nci Toplantı

24 Kasım 2021 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu saat 10.05'te açılarak sekiz oturum yaptı.

Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz,

Tüm öğretmenlerin Öğretmenler Günü'nü kutladığına, eski İçişleri Bakanı Hasan Fehmi Güneş'in vefatına ve cenaze töreni için toplantıya ara vereceğine,

Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Ağrı Milletvekili Abdullah Koç'un, Adalet Bakanlığı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm'ün Adalet Bakanlığı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ve herkesi olumlu bir dil kullanmaya davet ettiğine,

İlişkin açıklama yaptı.

Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan, Adalet Bakanı ile yüksek yargı temsilcilerinin oturma düzenine, yüksek yargı temsilcilerinin bütçelerini sunabilmeleri ve dolardaki artış nedeniyle 2022 bütçesinin yeniden ele alınması gerektiğine,

Anayasa Mahkemesi Genel Sekreteri Murat Şen, Anayasa Mahkemesinin temel bütçe büyüklüklerine,

Yargıtay Genel Sekreteri Fevzi Yıldırım, Yargıtayın temel bütçe büyüklüklerine,

Danıştay Genel Sekreteri Kemal Açıkgöz, Danıştayın temel bütçe büyüklüklerine,

Ağrı Milletvekili Abdullah Koç, Adalet Bakanlığı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki ifadeleri nedeniyle Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın yaptığı açıklamaya,

İlişkin açıklama yaptı.

2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/283) ve 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/282) ile Sayıştay tezkereleri;

Adalet Bakanlığının,

Anayasa Mahkemesinin,

Yargıtayın,

Danıştayın,

Hâkimler ve Savcılar Kurulunun,

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun,

Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumunun,

Türkiye Adalet Akademisinin,

Kişisel Verileri Koruma Kurumunun,

Görüşmeleri tamamlanarak,

2022 yılı bütçeleri ile 2020 kesin hesapları kabul edildi.

Komisyon gündeminde görüŖülecek baŖka konu bulunmadığından, bütçe görüşmelerine devam etmek üzere 25 Kasım 2021 Perşembe günü saat 10.00'da açılmak üzere 23.31'de toplantıya son verildi.

24 Kasım 2021 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.05

BAŞKAN: Cevdet YILMAZ (Bingöl)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, Sayın Bakanım, Değerli Bakan Yardımcılarımız, kamu kurum ve kuruluşlarımızın kıymetli bürokratları, basınımızın değerli temsilcileri; Başkanlık Divanı adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Komisyonumuzun 22'nci Birleşimini açıyorum. (*)

Gündemimizde Adalet Bakanlığı, Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay, Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumunun bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporu ile Hâkimler ve Savcılar Kurulu, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, Türkiye Adalet Akademisi, Kişisel Verileri Koruma Kurumunun bütçe ve kesin hesapları bulunmaktadır.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.-Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın, tüm öğretmenlerin Öğretmenler Günü'nü kutladığına, eski İçişleri Bakanı Hasan Fehmi Güneş'in vefatına ve cenaze töreni için toplantıya ara vereceğine ilişkin açıklaması

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, sunuma geçmeden önce bir iki hususu paylaşmak isterim. Birincisi, bugün, 24 Kasım Öğretmenler Günü. Başta öğretmenlerim olmak üzere tüm öğretmenlerin Öğretmenler Günü'nü tebrik ediyorum. Ne mutlu insanlara öğrenlere, hepsini buradan saygıyla selamlıyorum.

Diğer taraftan, bugün, Meclisimizde bir cenaze töreni yapılacaktır. Cumhuriyet Halk Partisinden eski Milletvekili ve İçişleri Bakanlığı yapmış olan Hasan Fehmi Güneş Bey'in vefatını üzüntüyle öğrendik. Kendisine Allah'tan rahmet diliyorum, Cumhuriyet Halk Partisi başta olmak üzere tüm Meclisimizin başı sağ olsun diyorum. Saat 11.00'e doğru bir ara verip isteyenlerin törene katılmasına imkân sağlayacağız.

Şimdi, sunumlarını yapmak üzere Sayın Bakana söz vereceğim ama usul hakkında bir söz talebi var.

Sayın Paylan, buyurun lütfen.

III.- AÇIKLAMALAR

1.-Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan'ın Adalet Bakanı ile yüksek yargı temsilcilerinin oturma düzenine, yüksek yargı temsilcilerinin bütçelerini sunabilmeleri ve dolardaki artış nedeniyle 2022 bütçesinin yeniden ele alınması gerektiğine ilişkin açıklaması

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, günaydın.

(*) Coronavirus salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalarına katılmaktadır.

Sayın Bakan, değerli yüksek yargı temsilcileri, kurum temsilcileri, bürokratlar, basın değerli emekçileri ve bu salonda bize hizmet eden değerli emekçiler; hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, yıllardır bu konuda çağrı yaparım ama bir tedbir almadınız, tekrar görüyorum. Biliyorsunuz, yargının bağımsızlığı ve tarafsızlığı hayatidir. Hepimizin ekmek kadar, su kadar adalete ihtiyacımız olduğu günlerde yargının bağımsızlığının ve tarafsızlığının görüntüsünün bu salonda da verilmesi gerekir. Oysa tekrar baktığımda, Sayın Adalet Bakanı orada, ortada otururken yanında yüksek yargı temsilcileri oturuyor. Bir kurumun, Sayın Başkan, bağımsızlığı aynı zamanda mali bağımsızlığıyla da ilgilidir ve kendi bütçesini savunabilmesiyle de ilgilidir. Şu anda dağıtılan kitapçıklara baktığımda, yalnızca Adalet Bakanlığının sunumunu görüyorum ve Bakan Bey, Sayın Abdulhamit Gül bu sunumu yapacak. Oysa Anayasa Mahkemesi, Danıştay, Yargıtay gibi güzide yüksek yargı kurumlarının herhangi bir sunumunu önümde göremedim; bütçelerini savunabileceklerine dair herhangi bir işaret yok. Bu açıdan, salondaki oturma düzenini değiştirmenizi talep ediyorum. Yani Sayın Bakanın ayrı bir yerde, yüksek yargı temsilcilerinin ayrı bir yerde... Yani onların yanında bir görüntü vererek sanki bağımsızlığına, tarafsızlığına halel gelecek şekilde bir görüntünün doğru olmadığını düşünüyorum; bu birinci talebim.

İkincisi de Sayın Başkan, yüksek yargı temsilcileri tarafından bütçelerinin sunulmasını ve bizim onlara da sorular sorabilmemizi talep ediyorum; tabii ki bütçeleri boyutuyla, mahkeme kararlarıyla ilgili değil. Bütçeleri boyutuyla, talepleri boyutuyla, mali özerklik -özerklik demeyeceğim- bağımsızlıkları anlamında taleplerimizi iletebilmek istiyorum Sayın Başkan; bu ikinci talebimiz.

Üçüncüsü, Sayın Başkan, dolar 13 TL'yi geçti. Bütçemizin şu anda 2022 yılı için dolar varsayımı 9,27 kuruş. Şu anda bunun yüzde 35 üzerindeyiz ve yarın 15 lira da olabilir dolar, 20 lira da olabilir. Şu anda, bütçemiz çökmüştür Sayın Başkan, orta vadeli plan çökmüştür. Biz, orta vadeli plana göre bütçe yapıyoruz ama bu varsayımlar çökmüştür Sayın Başkan. Bu konuda yeniden bir değerlendirmeye ihtiyaç olduğunu düşünüyorum. Sizden talebim, yürütmenin başı olan Sayın Cumhurbaşkanı veya Cumhurbaşkanı Yardımcısıyla konuşup "Bu bütçeyi yeniden ele alalım, bu bütçe varsayımları çökmüştür -bununla ilgili, biliyorsunuz, cuma gününe kadar da süremiz var- en azından finansal istikrar için, ekonomik istikrar için Meclis olarak hep beraber neler yapabiliriz?" konusunda bir istişarede bulunmanız. Aksi takdirde, bu bütçeyle yola çıkarsak, Sayın Başkan, emekliler, memurlar, işçiler, çiftçiler büyük bir felaket yaşayacaklar; özellikle toplumumuzun yoksul kesimleri. Bu konuda mutlaka Plan ve Bütçe Komisyonu tedbir almalıdır Sayın Başkan. Çiftçi tarlasına gübre atamıyor, işçi ay sonunu getiremiyor ve daha kara bir kış bizi bekliyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Paylan, tamamlamanızı bekliyorum ama bu bir usul tartışması değil; bu, içerik tartışması.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bu usul tartışması Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Gün boyunca tartışabiliriz ama usul tartışmasını bir bitirelim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır ama bu konuda talebim sizden yani bu konuda yeni bir değerlendirmeye ihtiyaç var. Gerekirse Grup Sözcüleriyle konuşalım, yürütmeye birlikte bir toplantı yapalım ve bütçeyi yeniden ele alalım diyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın, Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, bu, yargı organlarıyla ilgili dile getirdiğiniz hususlar geçmiş yıllarda da hep tartışılmış, aynı tartışma tekrar gündeme gelmiş durumda. Bana arkadaşlar uzun bir metin verdiler, 1982 yılından bu yana yaptığımız bir uygulama var, bunu niye yaptığımızı isterseniz okuyayım ama bence vakit kaybı olur, çok da detaya girmeyelim. Yani yerleşik bir uygulamayı devam ettiriyoruz ama geçen yıl Genel Sekreterlere kısa bir söz hakkı verilmiş, kendi bütçeleriyle ilgili kısa bir şekilde bilgilendirme yapmışlar. Ben bu sene de aynısını yapmayı düşünüyorum, geçen sene yapıldığı gibi, aynı şekilde devam edeceğiz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Oturma düzeniyle ilgili...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bu metni isterseniz size aktarabilirim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yok. Oturma düzeniyle ilgili ne düşünüyorsunuz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Uzun bir metin okumak istemiyorum, vaktinizi almak istemiyorum. Geçen yılki uygulamanın aynısını yapmaya devam edeceğiz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Oturma düzeniyle ilgili ne düşünüyorsunuz?

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Nereye otursunlar?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ayarlansın, ayarlansın.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Yukarıya mı?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ayarlansın. Bu görüntü hoş mu?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şimdi, sunumlarını yapmak üzere Sayın Bakana söz vereceğim ama önce gelen arkadaşlarımızı teşrif eden Bakan Yardımcılarımızdan başlayarak tanımak istiyoruz.

Buyurun lütfen.

(Bürokratlar kendilerini tanıttı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, sunumlarını yapmak üzere Adalet Bakanımız Sayın Abdulhamit Gül'e söz veriyorum.

Sayın Bakanım, süreniz otuz dakikadır, gerekirse bir miktar uzatacağım.

Buyurun lütfen.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A)KANUN TEKLİFLERİ

1.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/283) ve 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/282) ile Sayıştay tezkereleri (**)

a)Adalet Bakanlığı

b)Ceza ve İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu

c)Türkiye Adalet Akademisi

ç)Hâkimler ve Savcılar Kurulu

d)Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu

e)Kişisel Verileri Koruma Kurumu

f)Anayasa Mahkemesi

g)Yargıtay

ğ)Danıştay

(**) (1/283) ile (1/282) esas numaralı Kanun Teklifleri 20/10/2021 tarihli 4'üncü Toplantı tutanağına eklidir.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Bakanlığımızın 2022 yılı bütçesi ve 2020 yılı kesin hesabının görüşmeleri münasebetiyle huzurlarınızda bulunmaktayız.

Sözlerimin başında, Gazi Meclisimizin Plan ve Bütçe Komisyonunun çok Değerli Başkan ve üyelerini, iştirak eden milletvekillerimizi, basın mensuplarımızı ve aziz milletimizi şahsım ve Adalet teşkilatımızın tüm mensupları adına saygıyla selamlıyorum.

Çalışmalarımız hakkındaki bilgileri Komisyonumuzun takdir ve değerlendirmelerine arz edeceğiz. Gerek sunduğumuz bilgileri gerekse diğer konulara ilişkin görüş ve değerlendirmelerinizi almak için bu görüşmeleri önemli bir fırsat olarak görüyoruz.

Malumlarımız olduğu üzere, bütçelerin hazırlanması ve harcamaların denetlenmesi yetkisi, kaynağını milletin iradesinden almaktadır. Geride bırakmaya hazırlandığımız yılın muhasebesini yapmak ve önümüzdeki döneme yönelik değerlendirmelerde bulunmak üzere aziz milletimizin iradesinin tecellîgâhı olan Meclisimizin Plan ve Bütçe Komisyonundayız.

Sözlerimin başında tüm öğretmenlerimizin Öğretmenler Günü'nü kutluyorum. Nesiller boyunca bizlere bilgiyi, iyiyi, doğruyu, güzeli, ahlakı ve adalet duygusunu öğreterek geleceğe güvenle bakmamızı sağlayan tüm öğretmenlerimize şükranlarımızı, minnetlerimizi sunuyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; günümüz hukuk düzenlerinin görevi, insan haklarına dayanan bir kurallar sistemi oluşturmaktır. İnsan hakları bir lütufla doğmadığı gibi bir lütufla da korunamaz, bu hakları korumak devletin temel görevidir. İnsan olmak nedeniyle sahip olunan haklar hukuk devletinin varlık sebebidir. Şüphesiz, hukuk devletinin nihai amacı adaletin tecellisidir. Adalet, hakkı yerine koymaktır. Bu nedenle adalet sadece adliye binalarına veya duruşma salonlarına tahsisli bir kavram olarak da anlaşılmamalıdır. Adalet yalnızca mahkemelerde değil, hayatın her alanında, devletin tüm görevlerinde aranmalı ve titizlikle yerine getirilmelidir. Bu açıdan, adil davranma yükümlülüğü her kurum, her fert yani hepimiz için geçerli bir yükümlülüktür.

Yargısal adalet, adaletin önemli bir boyutudur. Vatandaşımızın hakkını aradığı, mağduriyetini gidermek için son çare olarak kapısını çaldığı en güvenilir liman yargısal adalettir. Bu bağlamda iyi işleyen, bağımsız ve tarafsız bir yargı sistemi, hukukun üstünlüğünün ve demokrasinin vazgeçilmez bir koşuludur.

Yargı mensuplarının anayasal bağımsızlık ve tarafsızlık vasıflarının kurumsal güvencesi ise Hâkimler ve Savcılar Kuruludur. Yüce Meclisin takdiri ve milletimizin onayıyla gerçekleştirilen Anayasa değişikliğiyle HSK üyeleri milletin iradesiyle seçilmektedir. Böylece HSK'nin yapısı daha demokratik meşruiyete dayanmış, millet iradesi milletin yargısına doğrudan yansımıştır. HSK'nin bu yapısı “Egemenlik kayıtsız şartsız millettir.” ilkesinin her alanda gerçekleşmesi anlamında çok önemli bir anayasal tercihtir. Unutulmamalıdır ki yargı, Türk milletinin yargısıdır. Milletimizin yargıdan beklentisi, tarafsızlık ve bağımsızlık vasıflarını özenle koruyarak kapılarına adalet için gelen herkese ayrımsız adalet hizmeti sunmasıdır.

Biz adaletin milletin beklentisine uygun şekilde, vatandaşımızın layık olduğu biçimde gelişmesi için reformlar yaptık, yapmaya da devam edeceğiz. “Millet için, millet adına ve milletle beraber” siyaset tarzını demokratik hayatımıza ilmek ilmek işleyen AK PARTİ hükümetleri aynı mücadeleyi yargı alanında da kararlılıkla göstermiştir. On dokuz yılda çok mesafe alınmıştır ama daha alınacak yine mesafe de vardır.

Geçmişte darbe dönemlerinin araçsallaşan yargısı ve tarihe utanç vesikası olarak geçen hukuk cinayetleri toplumun adalet duygusunu derinden sarsmıştır. Bu sarsıntının yaraları kapanmadan FETÖ'nün cübbeli hainleri dosyalarını örgüt ajandasına göre kurdular, tezgâhladılar ve tuzakladılar. Bu

süreçleri hep beraber bedeller ödeyerek yaşadık, gördük. 17-25 Aralık sonrası milletin desteğiyle mevzi kazanan Türk yargısı, 15 Temmuz akabinde bu mücadeleyi kendi saygınlığı ve bağımsızlığı içinde en üst seviye çıkarmıştır. Şimdi, böyle yakın tarihi, ortak kaderi görmüş, yaşamış, bilmiş vatandaşlar olarak elimizi vicdanımıza koyup bu tabloya baktığımızda, yakın tarihimizde ne büyük bir makas değişikliğinin yaşandığını rahatlıkla görebiliyoruz. Bu değişikliğin temelinde, değişmez tercihimiz olan hukuk devleti ilkesi bulunmaktadır. Esasen bu tercih, milletin tercihidir. Hukuk devletinde yargının yegâne ideolojisi vardır, o da adalettir; emir alacağı tek yer vardır, Anayasa'dır, hukuktur, kanundur. Yargı, ele geçirilebilecek bir mevzi değil, asla el değmeyecek bir mercidir. Bu konu bizim için bütün meselelerin üzerindedir, temel hassasiyetimizdir. Bu hassasiyetle, yargının bağımsızlığına ve tarafsızlığına büyük önem veriyoruz çünkü ancak bağımsız ve tarafsız bir yargı millet adına karar verebilir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün Türkiye, gücünü milleti bir bütün olarak kucaklamaktan almaktadır. Devleti özgürlükleri daraltan bir aygıt olarak değil, özgürlükleri koruyan ve yaşatan temel bir zemin olarak gören anlayışla cumhuriyetimizin 2'nci yüzyılına giriyoruz. Amacımız, bu temel çerçevenin daha da güçlenmesidir. Daha sağlam bir hukuk sistemi, daha güçlü bir demokrasi, daha geniş özgürlükler bu reformcu kimliğimizin bileşenleridir. Reform çizgimizi bu değer ve hassasiyetlerle sürdürüyoruz. Şimdiye kadar gerçekleştirilen ve bundan sonra da gündemimize gelecek kanun değişiklikleri için vermiş olduğunuz tüm desteğe, Cumhur İttifakı olarak çıkartılan bu kanunlarda milletvekillerimizin güçlü desteğine ve yasalama sürecinde destek olan; öneri, katkılarıyla farklı bakış açısı getiren tüm milletvekillerimize, tüm siyasi partilerin verdiği desteğe de ayrıca şükranlarımızı sunuyorum.

Malumlarınız olduğu üzere, Yargı Reformu Stratejisi belgesini 30 Mayıs 2019 tarihinde Sayın Cumhurbaşkanımız kamuoyuna duyurdu ve belgede adalet sistemine ilişkin vizyonumuzu “güven veren ve erişilebilir bir adalet” olarak belirledik. Bu vizyonla hazırlanan hedeflerin hayata geçme oranı yüzde 62 olmuştur. Yürürlüğe giren her mevzuat değişikliği bir soruna çözüm olma iddiasındadır; her yenilik, vatandaşımızın hayatına olumlu anlamda dokunma amacındadır. Bu doğrultuda attığımız her adımda sistemin daha doğru ve etkin işleyişini temin etmek için çalışıyoruz.

Hedefimiz, daha güçlü demokrasi, daha geniş özgürlükler ve daha yüksek standartlarda insan haklarıdır. Bu hedef doğrultusunda yine katılımcı anlayışla hazırladığımız İnsan Hakları Eylem Planı da 2 Mart 2021 tarihinde Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından milletimizle paylaşılmıştır. Bu belge de özgür birey, güçlü toplum, daha demokratik bir Türkiye perspektifimizi yansıtmaktadır. Eylem Planı, adaleti sadece yargısal adaletten ibaret gören anlayıştan ziyade toplumun ve devletin temel zemini olarak kabul etmektedir. Belgede faaliyet vadeleri 2023 yılına kadar belirlenmiştir. Yaklaşık altı ayda bu faaliyetlerin yüzde 35'i hayata geçmiş bulunmaktadır ve yine çalışmalar tüm bakanlıklarımız tarafından da devam etmektedir.

Elbette, getirilen düzenlemeler bir sihirli değnek değildir. Şüphesiz, iyi kanun, iyi uygulamayla hayat bulur. Bu anlamda en iyi reform, en iyi uygulamadır. Reform bir süreçtir, bir gidişattır. Bu konuda aslolan, reform iradesinin sürekliliğidir. Âdeta bir bisikletin pedalı çevirir gibi reform adımlarımızı atmaya devam etme kararlılığındayız.

Bildiğiniz gibi, şu ana kadar 4 yargı paketi kanunlaştı ve ilk yargı paketi hak ve özgürlükleri koruyan, güçlendiren bir yaklaşımla ceza muhakemesinde ciddi değişiklikler yaptı. İkinci yargı paketiyle infaz sistemine ilişkin kapsamlı çalışma, üçüncü yargı paketinde özel hukuk alanında sadeleştirici ve hızlandırıcı yenilikler, dördüncü yargı paketinde de mağdur odaklı adalet anlayışımızı

ortaya koyan yenilikler ve suçsuzluk karinesini lekelememe hakkını güçlendiren adli araçları sisteme kazandırdık. Yine Meclisimizin gündeminde bulunan yargı paketi de icra sistemine ve çocuk teslimine yönelik köklü yenilikler içermektedir. Özellikle bu konudaki ayrıntılardan birazdan bahsedeceğim.

Malumunuz olduğu üzere, İnsan Hakları Eylem Planı'yla yeni bir anayasaya olan ihtiyaca vurgu yapmıştık. Bu hedef Eylem Planı'mızda bize en çok heyecan veren konu olmuştur. Bize göre, millet iradesinin bir daha ipotek altına alınmaması için, bütün demokratik kazanımların en güçlü güvenceye kavuşması için yeni ve sivil bir anayasa siyasetin önündeki en önemli sorumluluklardan biridir. Bu sorumluluk siyaset kurumuna partilerüstü bir ödev vermektedir. Sayın Cumhurbaşkanımızın tüm partilere yaptığı çağırının arkasında da bu hassasiyet, bu anlayış bulunmaktadır.

Kabul etmek gerekir ki darbe dönemlerinin ruhu 82 Anayasası'na, millete ve siyaset kurumuna güvensizlik olarak yansımıştır. Bu yansımaların izlerini silmek için birçok değişiklik yapılmış, ancak Anayasa'daki bu vesayetçi anlayış bütünüyle giderilebilmiş değildir. Hâlihazırda demokrasi anlayışımız bu Anayasa'nın sunduğu perspektifin çok ilerisinde bulunmaktadır. Millet iradesini en güçlü şekilde koruyacak, özgürlükçü bir anlayışa dayalı anayasaya ihtiyacımız olduğu açıktır. Demokrasinin bir gereği olarak hukukun herkese eşit ve adil şekilde uygulanmasının, çoğulculuğun ve farklılığa saygının esas alınacağı bir anayasaya milletimizin ihtiyacı vardır. Bu perspektifle milletin sesinden, sözünden, düşüncesinden ürkerek değil; milletin sesi ve sözünden güç alarak özgürlüklerimizi geliştirmek için ve mevcut hakları daha da anayasal güvence altına almak için yeni ve sivil bir anayasayı, 84 milyonun anayasasını, toplumsal sözleşmesini yapmak kararlılığımızdayız. Bunu da Gazi Meclisimizin hayata geçireceğini inanıyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bildiğiniz gibi, ceza adalet sistemi, soruşturma, kovuşturma ve cezaların infaz aşamalarını kapsamaktadır; bu aşamaların her biri diğerini tamamlamaktadır. Ceza adalet sistemine ilişkin olarak geride bıraktığımız süreçte önemli değişiklikler yaptık. Değerli hazırunla, milletvekili arkadaşlarımızla özellikle burada, ana hatlarıyla paylaşmak isterim. Çok önemli değişikliklerinden biri sulh ceza hâkimliklerine ilişkindir. Bu konular nerede tartışılrsa "Dikey itiraz gelmeli." şeklinde hep öneriler vardı. Bu toplumsal ortaklaşma anlamında çalışmalarımızda da tüm toplumun ve tüm paydaşların ortak dileği idi. Bu konuda, Meclisimiz tarafından dördüncü yargı paketinde önemli değişiklik yapıldı ve böylece sulh ceza hâkimliklerinin tutuklama ve adli kontrol kararlarına dikey itiraz usulü getirilmiştir. Yani sulh ceza hâkimliklerinin belirtilen kararlarının, itiraz hâlinde yine sulh ceza hâkimliklerince incelenmesi yönündeki uygulamayı böylece kaldırmış olduk. 1 Ocak 2022 tarihinden itibaren artık tutuklamaya itirazlar asliye ceza mahkemeleri tarafından değerlendirilecek yani tutukluluğa itiraz artık bir üst mahkemede yapılacaktır.

Bilindiği üzere, ceza adaleti sistemi içerisinde tutuklama bir cezalandırma aracı değil; tedbirdir. Bunun için, geçtiğimiz süreçte önemli değişiklikler yapıldı. Birinci yargı paketinde tutukluluğa azami süre getirdik. Bu sürede tamamlanamayan bir soruşturmada tutuklama devam etmeyecek. Bu düzenlemeden önce, soruşturma aşamasında yani dava açılmadan kişiler bazı suçlar için yedi yıl tutuklu kalabiliyordu; değişiklikle buna son verilmiştir. Ayrıca, tutuklamayla ilgili kararlarda, mevcut koşullara ilave olarak, adli kontrol uygulamasının yetersiz kalacağını gösteren delillerin de somut olgularla gerekçelendirilerek açıkça gösterilmesi gerektiği de kabul edilmiştir.

Yine, aynı amaca yönelik olarak adli kontrol tedbiri de revize edilmiştir. Yapılan değişiklikle, konutu terk etmeme adli kontrol yükümlülüğünün cezadan mahsup edilebilmesine imkân tanınmıştır. Adli kontrol tedbirinin devam edip etmeyeceği hususunun en geç dört aylık aralıklarla incelenmesi de bir diğer yenilik olmuştur. Bu sayede, tıpkı tutuklama tedbirinde olduğu gibi, adli kontrolde de bu kararın hâkim tarafından yeniden incelenmesi zorunluluğu getirilmiştir.

Adli kontrol tedbiri bakımından azami sürelerin belirlenmesi köklü değişikliklerden biri olmuştur. Bu süre dolduğunda kişi hakkında adli kontrol tedbiri kaldırılacaktır. Örneğin, yurt dışına çıkış yasağı var ama dava devam ediyor; hâkimler, mahkemeler tarafından yurt dışı çıkış yasağı gibi adli kontrol tedbirlerinin gözden geçirilmesi gibi bir zorunluluk yoktu; bu paketle, temmuz ayında Gazi Meclisimizde çıkan bu paketle artık bu zorunluluk olmuştur. Dolayısıyla, bir iş adamı için, bir vatandaşımız için de ağır sonuçlar getiren adli kontrollerde, belli periyotlarla mahkeme tarafından gözden geçirilmesi ve belli bir süre geçtikten sonra da otomatik olarak kalkması gibi çok önemli bir değişiklik sizlerin destekleriyle iradesiyle bu reform da hayata geçmiş ve bunun da yansımalarını önümüzdeki dönemde görmüş olacağız. Böylece belirsizliği, hukuki belirsizliği ortadan kaldırma adına önemli bir çalışma yapılmıştır.

Önümüzdeki dönemde de oluşturduğumuz Ceza Hukuku Bilim Komisyonunda -ülkemizin, hepimizin yakından bildiği, tanıdığı- ceza hukukçularımızdan oluşan Ceza Hukuku Bilim Komisyonunu kurduk- orada da değerlendirerek özellikle toplum huzurunu koruyan mevzuat hükümlerini de gözden geçireceğiz. Örneğin “trafik magandalığı” gibi tabir edilen fiillere ceza artırımı gündemimizde bulunmaktadır. Yine, vergi suçlarına ilişkin ceza adaletinin “orantılılık”, “ölçülülük” ilkesi çerçevesinde düzenleme ihtiyacı da olduğunu düşünüyoruz. Bu çerçevede de vergi suçunun her takvim yılı ayrı ayrı cezalandırılması yerine zincirleme suç hükümlerinin uygulanmasının doğru olduğu kanaatindeyiz, bu konuda da çalışmalarımızı sürdüreceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; insan eşrefimahlukattır ve hiçbir şart altında lekelenmemelidir. İnsanın hukuktan beklentisi de masuniyetine ve itibarına yönelen her türlü girişime karşı korunmasıdır. Bu sebeple, suçsuzluk karinesi ve insanımızın lekelenme hakkı adalet hizmetlerindeki temel önceliklerimiz arasındadır. Bu çerçevede, 2017 yılında CMK’de yaptığımız değişiklikle, hiç kimsenin haksız, temelsiz ve yersiz suçlamalara muhatap olmamasını sağladık. Böylece uzun yıllardır konuşulan lekelenme hakkı 2017’den itibaren daha güçlü bir koruma kalkanına sahip oldu. Bu müessese insanın şeref ve haysiyetini korumamızın ve insan onurunu el üstünde tutmamızın en etkili araçlarından biridir.

Düzenlemenin yürürlüğe girdiği 25 Ağustos 2017 tarihinden bugüne kadar 472 bin kişi hakkında bu müessese uygulanmış ve soruşturmaya yer olmadığına dair karar verilmiştir. Yani 472 bin vatandaşımızın evine, iş yerine, konutuna, devlet memuruysa dairesine, işçiyse fabrikasına kolluk gitmemiş ve bu insanlar haksız yere savcının huzuruna çıkartılmamıştır. Bu reformun insanımızın bizzat yaşadığı, somut, insana dokunan yönünü sizlerle paylaşıyorum. Peki bu müessese olmasaydı ne olacaktı? Binlerce vatandaşımız haksız, mesnetsiz, yersiz, asılsız isnada maruz kalacak, yargı da şahsi husumetlere ya da kişisel çekişmelere alet edilecekti. Bir diğer ifadeyle, lekelenme hakkını getirmeseydik 472 bin vatandaşımız şüpheli olacaktı. 84 milyon vatandaşımızın şerefi, onuru, itibarı devlete emanettir. Bunun için lekelenme hakkını daha etkili korumaya matuf mevzuat önerileri de değişmeyen çalışma başlıklarımızdandır.

Bildiğiniz gibi, son yargı paketinde -Meclisimiz ara vermeden önce çıkan yargı paketinde- de yine bu çerçevede özellikle iddianamede iddia konusu olaydan başka özel hayat konularına girilmesinin yasaklanması bu çerçevede düzenlenmiştir. Olay ne olursa olsun, ilgisi kim olursa olsun hiçbir şekilde insanın mahreminin ifşası kabul edilemez. İnsanın kişisel verilerine, mahremine saygı hukukun esasıdır. Bu, ceza muhakemesinin de en hassas olması gereken sınırdır.

Yine, iletişim kayıtları eskiden sadece savcı takipsizlik kararı verince yok ediliyordu, bunu beraat kararları için de son yargı paketinde getirdik ve bu kanunlaştı, uygulanmaya da artık başlandı. Vatandaş beraat kararı almış ama yıllarca o dinleme kayıtları dosyada kalabiliyordu, artık bu kayıtlar imha edilecek.

“Vatandaşımıza güven esastır.” ilkesi gereğince taahhülle serbest kalma imkânı da vatandaşımızın itibarını, onurunu, haysiyetini korumaya yönelik çok önemli düzenlemelerden biridir. Bu kapsamda, sırf ifade almak üzere gece yarısı gözaltına alma; otelden, havaalanından yakalama gibi işlemlere son verdik. Artık mesai saatleri dışında yakalanan kişiler, yargı mercilerine gelip ifade vermeyi taahhüt etmeleri durumunda, cumhuriyet savcısının emri doğrultusunda, 1 defaya mahsus olmak üzere serbest kalıyorlar. Bu değişiklik ceza adalet sisteminde kişi özgürlüğü ve güvenliği konusunda şimdiye kadar gerçekleştirilen en önemli yeniliklerden biridir. Düzenlemenin yürürlüğe girdiği 14 Temmuz 2021 tarihinden bu yana 9.351 vatandaşımız taahhüt vererek serbest kalmıştır yani bu kanun olmasaydı 9.351 vatandaşımız bir başka ilde, kimlik araştırmasında, ifade vermek üzere, gece ya da gündüz, otelden, havalimanından alıkonulabilecekti. Bu da hayata geçmiş ve dört ay gibi bir sürede yaklaşık 10 bin vatandaşımızın hemen yararlandığı bir uygulamadır.

Vatandaşımızın hukuk güvenliğini ve itibarını korumaya yönelik reform adımlarımızdan biri de İstanbul Havalimanı Adliyesi olmuştur. 11 Şubat 2020 tarihinden itibaren hizmet vermeye başlamıştır ve yaklaşık 15 bin kişi hakkında, orada adli işlemler yapılmıştır. Vatandaşlarımız tarafından da bu uygulama memnuniyetle karşılanmıştır. Cumhuriyet savcıları ve hâkimler, personelimiz, Adli Tıp sorumlularımız -bir adliyede ne varsa- yedi gün yirmi dört saat orada adliye hizmetlerini vermektedirler. Yine, yurt dışına çıkışların yoğun olduğu diğer havalimanlarında da bu uygulamayı hayata geçirmeyi planlıyoruz. Bu kapsamda 2022 yılında Sabiha Gökçen Havalimanı'na da bir adliye kuracağız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; geride bıraktığımız süreçte ceza adalet sistemine dâhil ettiğimiz bazı önemli müesseselerle ilgili de Komisyonumuzu bilgilendirmek isterim. 2019 yılında birinci yargı paketiyle 2 yeni usul sistemimize dâhil edilmiştir; seri muhakeme ve basit yargılama. 1 Ocak 2020 tarihinden itibaren yürürlüğe giren bu değişiklikler ceza adalet sistemimize çok önemli katkılarda bulunmuştur. 2021 yılı için seri muhakeme bürolarına gelen dosyaların 66.838'inde mahkemelerin talepname doğrultusunda hüküm kurduğu görülmüştür. Klasik yargılamada bu kapsamdaki bir davanın kesinleşmesi ortalama bir yıl yedi ay sürerken, çok değerli milletvekilleri, seri muhakemenin uygulandığı dosyaların ortalama iki haftada kesinleştiği görülmektedir. Yani bu yıl için, sadece 2021 yılında 66.838 dosyada uygulanmış. Eğer bu kanun sizlerin oylarıyla, iradesiyle çıkmasaydı, 2020'den itibaren uygulanan bu uygulama sistemimiz olmasaydı 66.838 dosya bundan yararlanamayacaktı ve ortalama bir yıl yedi ay sürecekti ama sizlerin iradesiyle kanunlaşan bu reformla birlikte bu dosyalar ortalama iki haftada kesinleşmiş ve vatandaşlarımız bu anlamda bundan yararlanmış. 2021 yılında toplam 389.443 suçta basit yargılama usulü uygulanmış ve bu suçlardan 202.270'inde karar verilmiştir. Bu düzenlemeler vatandaşlarımızın uzun süreçlerle karşı karşıya kalmamalarını sağlamıştır.

Bir başka başarı alanımız da ceza muhakemesinde uzlaşma kurumudur. 2019 yılında uzlaşmanın kapsamını yine genişletmiştik. Sadece bu yıl uzlaştırma müzakerelerine geçilen dosyalardan 194.924'ünde uzlaşma sağlanmış, böylece yüzde 84,5'i uzlaşmayla sonuçlanmıştır. Bu sayılar da alternatif çözüm yöntemlerinin başarıyla yürütüldüğünü göstermektedir. Şu an sistemde 27.403 uzlaştırmacı bulunmaktadır. Hâlen görev yapanların da kazanılmış haklarını koruyarak bu görevin münhasıran avukatlar tarafından yapılmasının doğru olacağına inanıyoruz. Bu hususun da önümüzdeki süreçte gelecek yargı paketlerinde düzenlenmesini bekliyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ceza adaleti, suç iddiasıyla ortaya çıkıp hükmün infazının yerine getirilmesine kadar geçen farklı aşamalar bütünüdür. Burada, özellikle infaz sisteminin amacı, yalnızca suçluların özgürlüğünü kısıtlamak değil, aynı zamanda suçluları yeniden topluma kazandırmaktır. Hükümlü rehabilitasyonunda önem verdiğimiz konuların başında meslek edindirme faaliyetleri gelmektedir. Bu konuda da özellikle çalışmalarımız birçok alanda devam etmektedir. Son üç

yılda ceza infaz kurumlarında 14.345 hükümlü ve tutuklu okuma yazma öğrenmiştir. Yine, ceza infaz kurumlarında mesleki eğitim merkezlerini Millî Eğitim Bakanlığımızla birlikte faaliyete geçirdik. Bu yıl da bunların sayısını artıracamız. Bugün itibarıyla ülke genelinde 336 işyurdu bulunmakta, 180'den fazla değişik iş kolunda iş başında bizzat eğitim verilmektedir. Yine, mesleki yeterlilik sınavları da işyurtlarında yapılmaktadır.

Denetimli serbestlik çalışmaları da sosyal sorumluluk projeleriyle yine geliştirilmektedir. Bu kapsamda, özellikle ağaçlandırma çalışmalarına önemli destek verilmektedir. “Adalet Ormanı” adıyla toplam 429 ağaçlandırma sahası oluşturduk. Ülke genelinde 1 milyon 910 bin fidan dikimi, 3 milyon 323 bin 8 fidan bakımı gerçekleştirilmiştir. Açık cezaevindekiler için getirdiğimiz yeni infaz modeli de bu alandaki çalışmalara güç katacaktır. Bu çerçevede, özellikle açık cezaevinde bulunanların bir kamu kurumunda çalışması ve o kurumun tesislerinde cezalarını tamamlayabilme imkânı getirilmiştir. Bu hususta, geçtiğimiz günlerde -mevzuatı tamamlanmış- birkaç gün önce de Tarım ve Orman Bakanlığımızla protokolümüzü yaptık; bu süreçte, orman alanlarının korunması, ağaçlandırılması ve olası yangınlara karşı anında müdahale etmek üzere bir protokolümüzü de devreye koyduk.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ceza adalet sistemimiz için mağdur hakları alanında son yıllarda mevzuat ve uygulamada kapsamlı yenilikler yapılmıştır. “Mağdur odaklı adalet” olarak kavramlaştırdığımız bütün çalışmalarımızın özeti bir cümlede mündemiçtir: Adliyenin kapısı adaletin kapısıdır; bu kapı herkese açıktır, herkesin bu kapıdan memnuniyetle ayrılması adalet hizmetlerinin temel görevidir. Biz bu konuda Mağdur Hakları Daire Başkanlığımızı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü bünyesinde kurduğumuz 2013'ten bugüne kadar çok önemli mesafeler katettik. 2019 yılında birinci yargı paketiyle ve 2020 yılında Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle “Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığı” adı altında müstakil daire başkanlıklarını kurduk ve adliyelerde 2019 yılı Nisan ayında bu müdürlükleri ihdas ettik. Geçen yıl bütçe görüşmelerinde müdürlük sayısı 113'tü, bu sayı bugün itibarıyla 161 olmuştur. Hâlihazırda uzman sayısı 1.208'dir, geçtiğimiz yıl 802'ydi; uzman sayılarımızı daha da artıracamız.

Yine, adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüklerinin kurulduğu Haziran 2020 tarihinden bu yana 19.774 vatandaşımıza bilgilendirme ve yönlendirme hizmeti sağlanmıştır. Amacımız, suç mağdurlarının yeni yüklerle karşı karşıya kalmamasıdır. Vatandaşımız hukukun, yük olan değil, yük alan işlevini en güçlü şekilde yanında görmek istemektedir. Bu, haklı bir taleptir ve buna yönelik çalışmalarda da çok önemli neticeler almış durumdayız, almaya da devam ediyoruz.

Sistemin önemli bir parçasını da adli görüşme odaları oluşturmaktadır. Bu adli görüşme odaları, mağdur, tanık, suça sürüklenen çocukların, cinsel suç ve aile içi şiddet suçu mağdurlarının ifade ve beyanlarının uzman eşliğinde alınması için tasarlanmıştır. Suçun mağdurlarının suçun failleriyle duruşma salonunda karşı karşıya gelerek tekrar örselenmemesi için ayrı yerlerde ve uzmanlar marifetiyle bu ifadeler alınmakta, yargısal süreçler tamamlanmaktadır. Tamamen çok örnek bir model olan bu uygulama da 2017'de başlamıştı. Hâlihazırda 81 il 105 adliyede 110 adli görüşme odası bulunmaktadır. Geçtiğimiz yıl bu sayı 90 idi, şimdi 110'a çıkmış oldu. 2017 yılından bugüne kadar 38 binin üzerinde adli görüşme bu merkezlerde yapılmıştır ve mağdurlarımız yanlarında devletin olduğunu, hukukun olduğunu da hissetmiştir, görmüştür. Bunları da yaygınlaştıracamız. İnsan odaklı, insanı yaşatma merkezli bu uygulamalarımızı da önümüzdeki dönem daha da çeşitlendirip yaygın hâle getireceğiz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Sayın Bakanım, sizin de anlayışınızla, on bire beş kala bir ara vereceğim. Tamamlamamışsanız orada noktalayıp -cenaze merasimi var, biliyorsunuz, katılmak isteyen bütün arkadaşlarımız da katılıp- bir yirmi dakika ara vereceğim, dönüşte kaldığımız yerden devam edersiniz. Ben sizi uyaracağım, on bire beş kala bir ara vereceğiz, bilginiz olsun.

Buyurun lütfen.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Ben de Değerli Bakanımız Sayın Hasan Fehmi Güneş Bey’e Allah’tan rahmet diliyorum, ailesine ve Cumhuriyet Halk Partisine de başsağlığı dileklerimi iletiyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yarın 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü. Bu münasebetle, kadına yönelen her türlü şiddetin acısını yüreğimizde hissettiğimizi, bu tür olayların hepimizi derinden yaraladığını belirtmek isterim. Kadına yönelik her türlü şiddet eylemini kınıyorum. Kadına yönelik şiddetin mağduru aynı zamanda çocuğumuz, ailemiz, toplumumuz, kısaca herkes. Bu noktada aslolan, şiddetin önlenmesidir, şiddetin tamamıyla ortadan kaldırılmasıdır. Şiddeti doğuran etkenlerin önlenmesi öncelikli mesele olmalıdır.

Bildiğiniz üzere, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun kapsamında yürütülen çalışmaların koordinasyonu Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından yapılmakta ve ilgili bakanlıklar bu koordinasyon çerçevesinde tüm çalışmaları sürekli gözden geçirerek bu konudaki adımları atmaktadırlar. Bu çerçevede, Bakanlığımızın da koordinasyonunda cumhuriyet başsavcılıkları bünyesinde aile içi ve kadına yönelik şiddet büroları kurduk. Bu bürolar hâlihazırda 81 il 134 ilçe adliyesinde faaliyet göstermektedir. Soruşturmanın buralarda görevlendirilen uzmanlaşmış cumhuriyet savcıları tarafından yürütülmesini sağladık. İlave olarak Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından tedbir mahkemeleri hayata geçirildi yani görevi sadece tedbir taleplerine bakan mahkemeler oluşturuldu. Eskiden tüm mahkemeler buna bakarken şimdi sadece bu konuyla ilgili tedbir mahkemeleri oluşturuldu ve hâlihazırda 763 hâkim tedbir kararlarına bakmakla görevlidir.

Aile içi şiddet bürolarında görevli cumhuriyet savcılarında ve tedbir kararlarına bakmakla görevli hâkimlere uygulama birliğinin sağlanması için düzenli eğitimler verilmektedir. Son üç yılda bu eğitimlere 7 binden fazla hâkim ve savcı katılmıştır. Ayrıca, İçişleri Bakanlığıyla yaptığımız ortak çalışma çerçevesinde tedbir kararlarının kolluk aracılığıyla kişilere tebliğ edilebilmesi uygulamasını da başlattık. Bu konuda da çok önemli sonuçlar aldığımızı sizlerle paylaşmak isterim.

Tekrarlanan şiddetle etkin mücadele için de bazı uygulamalar geliştirdik. Taraflar hakkındaki tedbir geçmişi artık sistem tarafından otomatik olarak ekrana yansıtılıyor. Eskiden o kişinin hikâyesini, yargısal sürecini hâkim, savcı, uygulayıcılar göremiyordu. Şimdi “Dikkat! Bu kişinin daha önce de benzer şu şu şu tarihlerde böyle vakaları olmuştur.” diye Bakanlığımız mühendislerince UYAP’ta ekranda uyarı sistemleri konmuş, uygulayıcıların dikkatine yine bu konu sunulmuştur. Bu konuda önemli bir düzenleme de dördüncü yargı paketiyle getirildi. Eşe karşı işlenen suçların cezasında yer alan cezayı artırıcı nedenlerin boşanmış eşi de kapsamaya sağlandı temmuz ayındaki bu yeni düzenlemeyle. Yine, bu kapsamda, özellikle kadınlara yönelik huzur ve sükun bozucu ya da taciz niteliğindeki ısrarlı takip fiillerinin de ayrıca daha ağır cezalandırılmasına ilişkin yeni bir suç ihdası da çalışılan başlıklar arasındadır. Bu konunun da Gazi Meclisimiz tarafından kanunlaşacağına inanıyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; çocuk hakları, genel anlamda “insan hakları” kavramının ayrılmaz bir parçasıdır ve yargı reformu stratejimizde çocuk mahkemelerinin fiziki koşullarının çocuk ceza adalet sisteminin amacına uygun hâle getirilmesini sağladık. Bu konudaki hedefimize ilişkin ilk çalışmayı Erzurum’da başlattık. Erzurum’da örnek bir Çocuk Adalet Merkezini oluşturduk. Bu, ülkemizde bir ilk olarak oluşturulan bir Çocuk Adalet Merkeziydi. Bu çerçevede, çocuk savcısından çocuk polisine, Aile Bakanlığına, yerel yönetimin temsilcilerine, uzmanlara, psikologlara, pedagoğlara varıncaya kadar çocuğa ilişkin tüm paydaşların olduğu ayrı bir merkezi, suça sürüklenen çocuklara ilişkin çok önemli bir merkezi kurduk ve bundan sonra adliye projelerimizi de çocuk merkezli yine planlamaya devam ediyoruz.

Bir diğ er konu, aile hukukunda çocuk teslimi hususudur. Hepimizin arzusu, tarafların medeni şekilde çocuklarıyla kiş isel iliş ki kurabilmesidir. Ama bir taraf çocu ğ u göstermeyince diğ er tarafın devlet otoritesiyle çocu ğ unu gör me hakkını temin etmesi normaldir, doğ aldır. Bu konudaki devlet otoritesinin icra dı ş ında bir yolla olması gerektiğ i düş üncesindeyiz. “İcra” ve “çocuk” kelimesinin, ikisinin yan yana gelmesini bile asla doğ ru bulmuyoruz, uygun bulmuyoruz. Doksan yıldır sü ren bu mekanizmaya da bugün Gazi Meclisimizde de gör üş mesi devam eden bu yargı paketiyle inş allah son verilmiş olacaktır. Bu ç alı ş malar da yeni kurduğ umuz Adli Destek ve Mağ dur Hizmetleri Dairesi Başkanlığ ımız bünyesinde, koordinasyonunda tüm kurumların personelleriyle, uzmanlarıyla yine yapılmış olacaktır. Bu görev adliyelerde kurulan Adli Destek ve Mağ dur Hizmetleri uzmanları tarafından yine hayata geçirilecektir.

Sayın Başkan, değ erli milletvekilleri; hukuk uyuş mazlıklarının mahkemeye taş ınmadan karş ılıklı anlayış ve uzlaş ma temelinde ç özümlenmesi önem taş ımaktadır. Bu doğ rultuda ara buluculuk gibi alternatif uyuş mazlık ç özümlerinin geliştirilmesi önemli hedeflerimizden biridir. Bu çerçevede, özellikle, 2013 yılında başlayan ihtiyari ara buluculuk 2018 yılında ilk etapta iş davalarında dava şartı ara buluculuk olarak baş latıldı. 2019’da ticari uyuş mazlıklarda, 2020’de tüketici uyuş mazlıklarında dava şartı ara buluculuğ u hukuk sistemine kazandırmış olduk. Özellikle, bu çerçevede, bugün itibarıyla 2 milyon 392 bin 342 uyuş mazlığ ın 1 milyon 647 bin 280’i anlaş mayla sonuçlanmıştır. Ara buluculuk, tarafların haklarına daha kısa sürede kavuş masının önünü aç mıştır. İş mahkemelerinde bir dosya ortalama 681 gün yani yaklaşık iki yılda karara bağ lanmaktadır; ara bulucular ise önlerindeki iş uyuş mazlıklarını ortalama 7 günde ç özüme kavuşturmuşlardır. Ticaret mahkemelerinde bir dosya ortalama 586 gün yani bir buçuk yıldan fazla bir sürede karara bağ lanmaktadır; ara bulucuların önündeki uyuş mazlık ise ortalama 10 günde neticelenmiştir. Yine, tüketici mahkemelerinde bir dosya ortalama 448 günde karara bağ lanırken ara bulucular önünde 10 günde sonuçlanmıştır. Bir yılda 326 iş mahkemesi, 62 ticaret mahkemesi ve 20 tüketici mahkemesinin baktığı dosya ara buluculukla mahkemelere gitmeden ç özümlenmiştir.

Ara buluculuğ un kurumsal yapısının güçlendirilmesi için 108 adliyemizde ara buluculuk bürosu faaliyete geçirilmiştir. Ara buluculuk eğitim programlarını başarıyla tamamlayıp ara buluculuk sınavını geçen 19.717 arabulucudan 17 bin 323’ü Arabulucular Sicili’ne kayıt yaptırmış ve görevlerine başlamıştır. Buradan duyurmak isterim ki 26 Haziran 2022 tarihinde ÖSYM tarafından yeni bir Arabuluculuk Sınavı yapılacaktır. Geçtiğ imiz günlerde yaptığımız yönetmelik değ iş ikliğ i doğ rultusunda da bu sınavda sistemimize çok daha fazla hukukçu ara bulucuyu kazandırmayı ve bu sistemi daha da geliştirmeyi hedefliyoruz.

Yargının iş yükünü makul seviyelere ç ekerken sosyal barış a da hizmet etmeyi öncelikli hedef olarak gör üyoruz. Bunun için ara buluculuk uygulamasının yangınlaştırılmasına yönelik ç alı ş malarımız da bu süreçte devam edecektir. Özellikle, toplumumuza egemen olan anlaş ma, uzlaş ma kültürünün bu sürece önemli katkı sağ ladığını ve yine bu uzlaş mayı önemsediğ imizi de ifade etmek isterim.

Sayın Başkan, değ erli milletvekilleri; idari uyuş mazlıkların mahkemelere gitmeden önce ç özümlenmesi ve bu suretle vatandaşların iş lerinin kolaylaştırılmasının önemli olduğ una inanıyoruz. Hedefimiz, sulhun kamu kurumları ile vatandaşlar arasında asıl ç özümler yolu hâline gelmesidir. Bu düş ünceyle ele aldığımız idari sulh ç alı ş malarımızı da sonuçlandırmak üzereyiz. Planladığımız düzenleme yalnızca idari yargıda değ il, adli yargıda gör ülen ve kamu kurumlarının taraf olduğ u davaları da kapsayacaktır. Böylece, vatandaş devletle, devlet vatandaşla mahkemelik olmadan bir masa etrafında sulh olma yolunu arayacak, ondan sonra dava yoluna gidilebilecektir.

Diğer yandan, aynı nitelikteki uyuşmazlıklarda “pilot dava” usulü de gündemimizdedir. Bu, politika belgelerimizde yer alan bir hedefti, pilot davada ivedi bir şekilde davaların görülmesi ve sonucunda verilecek kararın aynı konudaki uyuşmazlıklar bakımından bağlayıcı olmasını hedefliyoruz. Böylece, konusu, kapsamı, sonucu aynı olan bir dava için yeniden bilirkişi raporu alınmayacak, yeniden keşif yapılmayacak, vatandaş vakit kaybetmeyecek ve ilave masraftan da kurtulacak. Böylece, aynı konuda 10 bin husus varsa bir dava görülecek ve o kesinleştikten sonra diğer davalar da aynı gün sonuçlanacak, vatandaşımız adalete gecikmeksizin ulaşacak.

Bu konuda son olarak bir bilgi verip ondan sonra ara vereceğim sürem bittiği için. Emsal karar konusunda da yine, idare, kendisine aynı tür uyuşmazlıktaki emsal kararı gösteren diğer vatandaşlara “Git davanı aç, kazan, gel.” diyememelidir diye inanıyoruz. Konusu, kapsamı, niteliği aynı olması hâlinde, verilen kararın benzer durumdaki vatandaşlarımız için de yeni dava süreçlerine gerek kalmadan burada uygulanmasını biz önemli görüyoruz. Hukuki öngörülebilirlik ilkesi bakımından bu konunun da idari yargı çerçevesinde, yine sizlerin iradeleriyle kanunlaşmasını ümit ediyoruz, bekliyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Bakanım.

Şimdi birleşime yirmi dakika ara veriyorum, yirmi dakika sonra kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Kapanma Saati: 10.56

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 11.22****BAŞKAN: Cevdet YILMAZ (Bingöl)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)****KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)**

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, 22’nci Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum.

Sayın Bakanımız sunumlarını yapmaya devam edecekler. Sunumunu tamamlamak üzere on dakika bir ek süre verip Sayın Bakanımıza söz veriyorum.

Buyurun lütfen.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tüm çalışmalarımızda olduğu gibi yargısal alanda da -az önce söylediğim gibi- yargı milletin yargısı ve milletin yargısına ilişkin tüm düzenlemeleri de milletin temsilcilerinin görüş ve önerileriyle şekillendirme ve hayata geçirme perspektifimizi sürdürüyoruz. Bu çerçevede, Plan ve Bütçe Komisyonumuz da değerli önerileriyle çalışmalarımıza yine ışık tutacaktır.

Her alanda olduğu gibi adalet alanında da zaman mefhumu ve zaman yönetimi hayati önemi haizdir. Geç verilmiş bir karar, dosyayı sona erdirmiş olsa bile adaletli bir tecelli sağlanmış anlamına gelmez. Bunun için “Geç gelen adalet, adalet değildir.” diyoruz. “Yargıda Hedef Süre” uygulamasını da bu düşüncelerle hayata geçirdik. Makul sürede yargılanma hakkı, adil yargılanma hakkının en önemli unsurlarından biridir. Şu an hedef sürele uyulma oranının, genel salgına rağmen genel olarak memnuniyet verici olduğunu sizlerle paylaşmak isterim. Genel itibarıyla, yargı mensuplarımızın büyük bir kısmının hassas davrandığını görüyoruz, ancak bazı yargılamaların maalesef makul sürelerin üzerinde sürdüğü de bir gerçek. Hedef süre esasında bu tip dosyaların tespiti ve sorunlara çözüm üretilmesi için geliştirilmiştir. Bu konuda daha lokal, sorunun kaynağına inen önlemleri de yine almaya devam ediyoruz. Hâkimler ve Savcılar Kurulu hedef süreye uyumu terfide dikkate alan bir ilke kararı almıştır. Bu karar 7 Eylül 2021 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

Yine, önümüzdeki dönem yapacağımız çalışmalardan biri de: Uzun yargılamalardan kaynaklı zararların, Anayasa Mahkemesine ve diğer mahkemelere başvuruya gerek kalmaksızın Bakanlığımızca oluşturulan İnsan Hakları Tazminat Komisyonu tarafından kısa sürede giderilmesini de yine düzenlemeyi planlıyoruz. Yargılama makul süreyi aşmışsa bu bir hak kaybıdır ve vatandaş dava yoluna gitmeden bu hakkını almalıdır. Kararın makul sürede verilmesi tüm davalar için önemlidir ama bazı davalarda sürenin uzamasından doğan mağduriyet tarafların hayatına doğrudan tesir etmektedir. Bu konuda akla gelen ilk örnek de boşanma davalarıdır. Boşanma davalarının tazminat, velayet gibi diğer taleplerden dolayı uzadığını ve ilave mağduriyetlere sebebiyet verdiğini gözlemliyoruz. İki taraf da boşanma konusunda kararlı ama sair hususlarda anlaşamadığı için yıllarca süren çekişme kadına da erkeğe de ve esas itibarıyla da varsa çocuğa ilave külfetler getirmektedir, travmalar oluşturmaktadır. Tarafların iradesine uygun, yeni mağduriyetlere yol açmayan yeni bir usul geliştirme ihtiyacını tespit ettik, İnsan Hakları Eylem Planı’nda da bu hedefimiz vardı. Böylece, iki taraf boşanmak istiyorsa, bu boşanma iradesini hâkim huzurunda söylediyse artık diğer hususlar başka bir yargısal işleme tabi

tutulacak ama boşanma kararı gecikmeksizin verilerek kişilerin medeni hâlleriyle ilgili gecikmeden bir kararın verilmesi hususunda çalışmalarımızı da Bilim Komisyonumuzla birlikte uygulayıcılarla son hâle getirmiş durumdayız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bilirkişilik hususunda da adalet hizmetlerinin nitelikli sunulmasının çok önemli bir başlık olduğuna inanıyoruz. Bu konuda 2016'da yürürlüğe giren kanunda önemli düzenlemeler yapıldı. 2019'da rapor teslim uygulamalarını başlatmış olduk. Bilirkişiler artık süresinde raporu sunmamışsa yeni raporu sununcaya kadar yeni bir bilirkişilik dosyası alamamaktalar ve bu çerçevede 1 Ocak 2021 tarihinde ayrıca aylık kota uygulaması başlatıldı. Bu uygulamalar sayesinde, sizlerle paylaşmak istediğim sonucu şu şekilde ifade etmek isterim: Türkiye geneli ortalama rapor teslim süresi yüz on gündü, bu süre otuz güne inmiştir. Bu sonucu da yine sizlerle paylaşmak isterim.

Yine, tüzel kişi bilirkişiliği hususunda da önemli pilot uygulamaları başlattık, burada da çok önemli neticeler almaktayız. Ortalama rapor teslim süresi sekiz iş günü olmuştur. Yine, bu konudaki çalışmalarımızı da ayrıca sürdürmeye devam ediyoruz.

Noterlik konusu da adalet hizmetlerinin zahmetsiz, kolaylaştırıcı ve öngörülebilir şekilde yürütülmesinde önemli bir fonksiyona sahiptir. Bildiğiniz gibi, 2019 yılında nöbetçi noterlik uygulamaları başlatıldı ve hafta sonları 1 milyonu aşkın şekilde noter işlemi gerçekleştirilmiş oldu. Keza, konsolosluklarda yapılan işlemlerin anında Türkiye'den de yapılması yurt dışı vatandaşlarımıza yönelik önemli bir uygulama olmuş oldu. Güvenli Ödeme Sistemi ve Türkiye'de tüm noterliklerde aynı işlemin görülebiliyor olması ve yine noterlik işlemlerinin daha güvenli olması adına parmak iziyle kimlik doğrulama sistemi de pilot uygulamayla başarılı bir şekilde sürdürülmüştür. 2022'nin ilk çeyreğinde uygulama tüm noterliklere yaygınlaştırılmış olacak. Böylece parmak iziyle kimlik doğrulama yapılarak daha güvenli bir işlem yapılmış olacaktır. Yine, tapu işlemlerinin de noterlikler tarafından yapılması konusunda çalışmalarımızı ayrıca sürdürüyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; güçlü bir mahkeme teşkilatı, adil kararın makul sürede verilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Bu konuda da adli yargıda 2002'de 3.581 olan mahkeme sayısı bugün itibarıyla 6.846'ya, idari yargıda 146 olan sayı 208'e çıkarılmıştır. Bu konuda da özellikle ihtisas mahkemelerine, uzmanlaşmaya büyük önem veriyoruz. Yakın süreçte İstanbul başta olmak üzere büyükşehirlerimizden başlayarak finans mahkemeleri kuracağız. Böylece, daha finansa yönelik, ihtisas, uzmanlık alanına yönelik bir finans mahkemesini kurmuş olacağız. Yine, sendikal uyuşmazlıklara ilişkin de sendika ihtisas mahkemelerini de yakın zamanda hayata geçirmiş olacağız. Bu da İnsan Hakları Eylem Planı'mızda olan hedeflerden biriydi.

Yine, binalarımızın, adliyelerimizin daha iyi bir şekilde hayata geçmesine yönelik çalışmalarımızı yapmış durumdayız. Ankara başta olmak üzere bu konuda yine adliye binalarımızı merdiven altı eski görüntüden kurtararak çok önemli düzenlemeler yaptık. Tabii ki binalardan ziyade adaletin yine insan merkezli olarak ihdası temel esastır, bu konudaki çalışmalarını da sürdürüyoruz.

Özellikle hâkim ve cumhuriyet savcılarının mesleğe verimli hazırlık dönemi geçirmesi de öncelikli çalışmalarımızdan biri. Bu konuda hâkim yardımcılığı kurumunu da sisteme kazandırma hususunda esaslı bir yenilik yapacağız. Tüm taraflarla çalışma nihayete erdirilmiştir. İnanıyorum ki bu yasama döneminde hâkim yardımcılığı da yine hukuk sistemimize kazandırılmış olacak. Böylece, hâkim, savcı genç meslektaşlarımız, duruşma salonunda bizzat dosyayla, taraflarla karşılaşacak, uygulama ve kürsü tecrübesi kazanacaklar. Âdeta adliyenin tozunu yutup her biri, insan hayatına temas eden dosyalarla daha yolun başında tanışacaklar ve bu konuda da önemli bir gelişme olacağına inanıyoruz.

Yine “başsavcı” gibi, “mahkeme başkanı” gibi belli unvanlarda kıdem şartını getireceğiz. Yargıtay, Danıştay üyeliklerine seçilebilmek için yaş şartının, kıdem şartının artırılması ve köklü değişikliklerden biri olan coğrafi teminat getirilmesi de yine önemli başlıklarımızdan biridir. Bu teminat kapsamında, belli kıdemdeki hâkim ve savcıların mesleki başarıları da gözetilerek istekleri olmaksızın görev yerlerinin değiştirilmemesi hususunda coğrafi teminat düzenlemesini de bu yasama döneminde hayata geçireceğimize inanıyorum.

Yine, eğitim çalışmalarımız da çok önemli bir başlıktır; gerek hukuk fakültelerine girişte aranan başarı sıralamasının yükseltilmesi gerekse bu konudaki yine eğitim çalışmaları da bizim için çok önemli başlıklardan biridir; bu konuda da eğitimlerimiz, sürekli eğitim anlayışıyla devam etmektedir.

Özellikle, adliye ve ceza infaz kurumlarında görev yapan personelimiz çalışmalarını özveriyle sürdürmektedir; hepsine huzurunuzda hassaten teşekkür ediyorum. Bu konuda da hak ettikleri, özlük haklarının iyileştirilmesi konusunda çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Bildiğiniz gibi, önemli katkılar yapıldı, zamanı iyi değerlendirmek adına bunlarla zamanınızı almak istemiyorum ama sözleşmeli personelin kadroya geçirilmesi konusunda... Yakın zamanda sözleşmeli tüm personelimizin kadroya geçmesini de hayata geçireceğiz, çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Yine, özlük haklarına ilişkin olarak da personelimizin 3600 ek gösterge hakkına kavuşması konusunda da çalışmalarımız devam etmektedir. Yine, fazla mesai ve maaşlarında iyileştirme, özellikle infaz koruma memurlarımıza ilişkin çalışmalarımızı da sürdürüyoruz. 2022 yılında 12 bin yeni personel alarak adalet hizmetlerini daha verimli şekilde vatandaşlarımıza sunmak için çalışmalarımızı da yine sürdürüyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; mülkün temeli adalet, adaletin temeliyse savunmadır. Savunma, adil yargılanma hakkının sigortasıdır. Yargının 3 kurucu unsuru eşit derecede önemli ve değerlidir. Özellikle, hukuk fakültesi sayısındaki artışların birtakım zorlukları beraberinde getirdiğinin, yeni sorunlar oluşturduğunun farkındayız; bu hususta da yine çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bakanım, adalet çok önemli bir başlık, bir on dakika daha süre veriyorum, toparlarsanız memnun olurum.

ADALET BAKANİ ABDULHAMİT GÜL – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Özellikle önümüzdeki dönemde avukatlık mesleğine ilişkin çalışma başlıklarımızı da kısaca ifade etmek isterim. Avukatların bilgi ve belge temin etmelerine ilişkin yasal yetkilerini genişleteceğiz. Avukatların takip ettiği işlerde mevzuata uygun olarak “aslı gibidir” şeklinde tasdik ettikleri belgelerin adli ve idari merciler tarafından işlemlere esas alınmasını sağlayacağız. Sanığın, duruşma esnasında avukatın hukuki yardımından daha etkili şekilde yararlanması amacıyla duruşma salonu oturma düzeninde gerekli değişiklikleri yapacağız. Müdafinin dosya inceleme yetkisine yönelik belli suçlar için verilebilen kısıtlama kararına üst süre sınırı getireceğiz. Avukatların Anayasa Mahkemesine bireysel başvurularını elektronik ortamda yapabilmelerine imkân sağlayacağız. CMK ve bazı hizmetlerde avukatların ödediği vergi oranlarını azaltacağız. Zorunlu müdafî ücretlerini artıracacağız. Bu ücretlerin gecikmeksizin ödenmesi için dijital ortamların tamamlanmasını yine sağlayacağız. Kamu avukatlarının çalışma esasları ve özlük haklarına yönelik iyileştirmeler yapacağız.

Yine, belli miktarın üzerindeki vatandaşımız için önemli iş ve işlemlerin de avukat eliyle yapılmasını zorunlu kılacak düzenlemeler hususunda da çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Özellikle ceza soruşturmalarında avukat görevlendirmeleri için 2021 yılında 444 milyon 72 bin 567 lira ödeme yapılmıştır. Yine, mali durumu yetersiz vatandaşlarımız için avukatlık hizmeti ve yargılama gideri bağlamında 2021 yılında 152 milyon 586 bin 758 lira ödeme yapılmıştır. Bu konuda özellikle avukat

hizmetlerine ilişkin tarifede Türkiye Barolar Birliğiyle de uzlaşarak yüzde 25 oranında önemli bir artış sağladık, 2022 yılı müdafî ödemelerinde de yüzde 30 artış gibi çok önemli bir artışı da ilk olarak yine avukatlarımıza vermeyi ve dolayısıyla adalet hizmetlerine önemli bir katkı sağlamayı hedefliyoruz.

Yargıda bilişim teknolojilerinin kullanılması da yargıya erişim imkânlarını özellikle artırmaktadır. Bu hususun salgın döneminde önemi daha da ortaya çıkmıştır. UYAP bu konuda dünyaca çok önemli kurumlar tarafından ödüller almış, ülkemizin önemli bir projesidir, uygulama alanıdır. UYAP, 52 kurumda 157 farklı entegrasyonu bulunan ve birçok konuda vatandaşlarımızın yararlandığı alanlardır, buraları da ayrıntılarını geçerek ifade etmek isterim. Bugüne kadar 8 milyon 69 bin 669 mirasçılık belgesi görüntülenmiştir, hazırlanan mirasçılık belgesi 2 milyonu aşmıştır. Özellikle, yine, 2009 yılından bugüne kadar 10 milyon 332 bin vatandaşımız tarafından kullanılmaktadır. CELSE programı da yine avukatlarımız tarafından başarıyla uygulanan bir düzenlemedir. E-Duruşma da yine, önemli bir düzenlemedir; e-Duruşma hususunda, 41.402 e-Duruşma yapılmıştır, bu yıl sonuna kadar 1.800 duruşma salonuna daha e-Duruşma Sistemi'nin kurulması yine hedeflenmektedir, tüm adliyelerde de 2022 yılı sonuna kadar yaygınlaştırılacaktır.

Dijital dönüşüm çerçevesinde yürütülen bir diğer çalışma e-Tebligattır. Özellikle, saniyeler içerisinde alıcıya ulaştırılan bu uygulamayla 84 milyon 597 bin 734 e-Tebligat gönderimi yapılmıştır bugüne kadar ve böylece 1 milyar 135 milyon 943 bin lira tasarruf sağlanmıştır; 50.336 ağaç kesilmekten kurtarılmış, 2.961 ton kâğıttan tasarruf edilmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; adalet sistemimizdeki yeniliklerimiz, reform adımlarımız, hep birlikte daha iyi işleyen yargı için yaptığımız tüm çalışmalar yargıda yeniden inşa sürecinin birer parçalarıdır; bu sürecin miladı da 15 Temmuz 2016 tarihidir. 15 Temmuzda, FETÖ silahlı terör örgütünün hain darbe girişiminin milletimizin zihninde ve vicdanında açtığı yara hâlen tazeliğini korumaktadır. Sayın Cumhurbaşkanımızın kararlı duruşu, milletimizin ve tüm siyaset kurumumuzun kararlı duruşuyla o gün demokrasi açısından çok önemli bir zafer de ayrıca kazanılmıştır. 15 Temmuz gecesi Türk yargı tarihi için de önemli bir kırılma noktasıdır. Yargımız, hâkimi, savcısı, personeliyle darbe girişiminin hesabını ilk gecedен suçüstü yaparak Türk milleti adına sormuştur, sormaya da devam etmektedir. Bu darbe teşebbüsünün içinde, ardında, yanında, yöresinde kim varsa yargı önünde hesap vermiştir, verecektir. Bugün, darbecilerden millet adına hesap soran bağımsız, tarafsız Türk yargısı demokrasimizin başlıca güvencelerinden biridir. Yargının sağladığı bu güvence sayesinde ülkemiz emin adımlarla yeni hedeflere yürümektedir. Terörle mücadele başta olmak üzere ülkemiz, insanlığın ortak geleceğini ilgilendiren her konuda öncü olmuştur. Bunun için uluslararası hukukun araçlarını sonuna kadar kullanmaktan ve iş birliği alanında sorumluluk üstlenmekten kaçınmadık, bundan sonra da kaçınmayacağız. Bu anlayışla, uluslararası adli iş birliğine açık olduğumuzu da her platformda ifade ediyoruz.

Diğer taraftan, Türk Devletleri Teşkilatı 8'inci Zirvesi'nin ardından yayımlanan ortak bildiri de adalet alanında da iş birliğinin önemine vurgu yapılmıştır; bu, bizim önem verdiğimiz ve bu süreçte çalışmaları yürüttüğümüz bir alandı ve böylece Türk dünyasını birbirine bağlayan köprüleri adli iş birliğini de artırarak daha da güçlendireceğiz. Bunun için, Türk dünyası Adalet Bakanlarıyla İstanbul'da yakın zamanda bir araya gelerek iş birliğimizi adli alanda da daha ileriye taşımamızın ilk adımlarını atacağız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sonuç olarak, vaktimiz el verdiğince 2020'de yaptıklarımızı ve önümüzdeki dönem yapacaklarımızı sizlerle paylaşmaya çalıştık. Tüm enerjimizi bu ülkenin bütün vatandaşlarının ortak faydası ve memnuniyetine yöneltmekten başka arayışımız bulunmamaktadır. Güven veren ve erişilebilir adalet sisteminin tesisinde mali kaynakların yeterliliği de önemli bir

etkindir. 2002 yılında Bakanlığımıza tahsis edilen toplam ödenek miktarı 808 milyon 141 bin liradır; bu miktarın merkezî yönetim bütçesi içindeki payı yüzde 0,83'tür. 2022 yılı teklifinde Bakanlığımıza tahsisi öngörülen toplam bütçe ise 33 milyar 323 milyon 466 bin liradır; bu bütçe rakamının merkezî yönetim bütçe kanunu teklifi içindeki payıysa yüzde 1,76'ya karşılık gelmektedir.

Bakanlığımız 2020 yılı kesin hesabına ilişkin de Komisyonumuzu bilgilendirmek isterim: 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'yla Bakanlığımız hizmetlerinin yerine getirilebilmesi için Maliye Bakanlığınca yedek ödenek tertibinden 19 milyar 751 milyon 361 bin lira ödenek tahsis edilmiştir. Yıl içinde Hazine ve Maliye Bakanlığınca yedek ödenek tertibinden toplam 3 milyar 161 milyon 288 bin lira ödenek eklenmiş olup yıl sonu itibarıyla 23 milyar 382 milyon 429 bin 583 lira harcanmıştır.

Özellikle, Sayıştay tarafından gerçekleştirilen denetimler de bizim için çok önemli rehberlik anlamına gelmektedir. Denetimde yer alan bulgular ciddiyle incelenmekte, gerekli çalışmalar yapılmaktadır. Bakanlığımız adına düzenlenen denetim raporunda yer alan bulgu ve tavsiyelere yönelik çalışmalara ivedilikle başlanmıştır. Bulguların bir kısmı muhasebe sistemine ilişkindir. Bu konudaki hususlar da ilgili kurumlarla birlikte ele alınmaktadır.

Komisyonumuzun huzurunda, her alanda olduğu gibi adalet alanında da reform ve değişim iradesine liderlik eden Sayın Cumhurbaşkanımıza destekleri için müteşekkir olduğumuzu ifade etmek isterim.

Bakanlığımızın 2022 yılı bütçesini yüksek Komisyonumuzun takdirlerine sunuyorum. 2022 yılı bütçemizin devletimize, milletimize ve tüm yargı teşkilatımıza hayırlı olmasını diliyorum. Bakanlığımız ve tüm yargı teşkilatımız adına Komisyonumuzun siz Değerli Başkan ve üyelerini de saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bakanım, bu kapsamlı sunumunuz için çok teşekkür ediyorum.

Şimdi sunumunu yapmak üzere Kişisel Verileri Koruma Kurumu Başkanı Sayın Faruk Bilir'e söz veriyorum.

Sayın Bilir, süreniz on dakikadır, uzatmayı da pek düşünmüyorum. O yüzden vakti olabildiğince verimli kullanırsanız çok sevinirim.

Buyurun lütfen.

KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU BAŞKANI FARUK BİLİR – Sayın Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanım, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri; sizleri şahsım ve Kurumum adına saygıyla selamlıyorum.

Sözlerime başlamadan önce, öğretmenlerimizin Öğretmenler Günü'nü kutluyorum.

Bilindiği gibi, son yıllarda teknolojik gelişmeler ve dijitalleşmenin ilerlemesi, kişisel verilerin işlenmesini ve kullanım alanlarını yaygınlaştırmıştır. Bu durum, bireylerin kişiliğinin ayrılmaz bir parçası olan kişisel verilerin korunmasına ilişkin hukuki düzenlemelerin ve kurumsal yapıların oluşturulması ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Ülkemiz bu gelişmelere kayıtsız kalmamış, kişisel verilerin korunması alanında birtakım reformlar gerçekleştirmiştir. Kişisel verilerin korunması hakkı, 2010 Anayasa değişikliğiyle anayasal güvenceye kavuşturulmuştur. 7 Nisan 2016 tarihinde 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu yürürlüğe girmiş ve kanunla birlikte Kişisel Verileri Koruma Kurumu kurulmuştur. Böylelikle, kişisel verilerin korunması alanında ülkemizde yeni bir dönem başlamıştır.

Kanunla birlikte, temel hak ve özgürlüklerin korunması ile kişisel verilerin işlenmesinin disiplin ve düzen altına alınması amaçlanmıştır. Kanun, kişisel verilerin işlenmesine ve yurt dışına aktarılmasına engel teşkil etmemekte, hukuka uygun bir şekilde veri işlemenin çerçevesini çizmektedir. Bu açıdan bakıldığında kanun, bir taraftan bireylere verileri üzerinde kontrol ve denetim hakkı getirerek bireyin onur ve itibarının korunmasını sağlarken diğer taraftan şirketlerin, kurum ve kuruluşların ulusal ve küresel ölçekte rekabet gücünün artmasını sağlamaktadır.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; Kurumumuz, kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren kendisine verilen yetki ve görevler kapsamında kişilerin temel hak ve hürriyetlerinin korunması ile kişisel verilerin korunması alanındaki farkındalığın geliştirilmesine yönelik çalışmalarına devam etmektedir. Bu kapsamda Kurumumuzun 2021 yılı içerisinde gerçekleştirdiği faaliyetlerden kısaca söz etmek istiyorum.

Kurumumuz tarafından kişisel veri farkındalığının geliştirilmesi amacıyla çok sayıda rehber, broşür, doküman ve farkındalık videoları hazırlanmıştır. Bu çerçevede “Unutulma Hakkının Arama Motorları Özelinde Değerlendirilmesi”, “Biyometrik Veriler Rehberi” ve “Yapay Zekâ Alanında Tavsiyeler” çalışmaları kamuoyuyla paylaşılmıştır. Bunun yanı sıra, kişisel verilerin korunmasına toplum genelinde dikkat çekmek amacıyla kamu spotları yayımlanmıştır. Dijital dünyada kişisel verilerin korunması konusunda farkındalık düzeyini yükseltmek ve siber risklere karşı alınabilecek bireysel tedbirleri hatırlatmak amacıyla “Farkında Ol Güvende Kal” kampanyası yürütülmüştür. Kanunun bilinirliğinin artırılması için farkındalık toplantıları yapılmakta, sektörel bazda kanunun uygulanmasını kolaylaştırmak adına çalıştaylar gerçekleştirilmektedir. Buna ek olarak kişisel verilerin korunması hususunda meydana gelen soru ve sorunlara çözüm üretmek, güncel gelişmeleri değerlendirmek amacıyla konferanslar, paneller, sempozyumlar, zirveler düzenlenmekte, eğitim ve seminerler verilmektedir. Bu kapsamda yıl içerisinde Kişisel Verileri Koruma Zirvesi gerçekleştirilmiş, geçtiğimiz günlerde 1. Uluslararası Kişisel Verileri Koruma Kongresi düzenlenmiştir.

Diğer taraftan, kanun uyarınca faaliyetleri kapsamında kişisel veri işleyen veri sorumlularının Veri Sorumluları Sicili’ne kayıt olmaları gerekmektedir. Kamuya açık olarak tutulan ve kısa adı “VERBİS” olan Veri Sorumluları Sicil Bilgi Sistemi’ne kayıtlar devam etmektedir. Kanunla ve kurul kararıyla belirlenen kriterleri taşıyan veri sorumlusu niteliğindeki gerçek ve tüzel kişilerin 2021 yılı sonu itibarıyla VERBİS’e kayıt işlemlerinin tamamlanması beklenmektedir. Bu kapsamda 2021 yılı sonu itibarıyla yaklaşık 100 bin veri sorumlusunun VERBİS’e kayıt olması beklenmektedir.

Kurulumuz kanunla verilen diğer görevlerini de yerine getirmektedir. Bu çerçevede Kurulun çalışmalarına başladığı 12 Ocak 2017 tarihinden bugüne kadar yurt dışından gelenler de dâhil olmak üzere 11.056 başvuru alınmış, bunlardan 9.760’ı sonuçlandırılmıştır. Bu zaman zarfında Kuruma 700 veri ihlal bildirimleri yapılmış, gelen bildirimlerden 166 tanesi Kurumun resmi internet sayfasında ilan edilmiştir. Kurumun görev alanına giren konularda 679 hukuki görüş verilmiştir. Kişisel verilerin yurt dışına aktarılmasıyla ilgili 4 taahhütname ise Kurul tarafından kabul edilmiştir. Öte yandan, kişisel verilerin korunmasıyla ilgili örnek teşkil etmesi bakımından içtihat niteliğinde Kurul kararları ve ilke kararları Kurumun internet sayfasında yayımlanmaktadır.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; İnsan Hakları Eylem Planı’nda ve Ekonomi Reformları Eylem Planı’nda kanunun Avrupa Birliği standartlarıyla uyumlu hâle getirilmesi amaçlanmıştır, buna ilişkin çalışmalarımız devam etmektedir. Kurumumuz Küresel Mahremiyet Asamblesinin 26 Eylül 2017 tarihinde düzenlenen 39’uncu Toplantısı’na üye kabul edilerek akredite edilmiştir. Bu tarihten itibaren konferansın çalışmalarını yakından takip ediyor, toplantılarına katılım sağlıyor ve gereken

konularda iş birliği yapıyoruz. Bu esnada belirtmek isterim ki: 2022 yılında düzenlenecek olan 44'üncü Toplantı'nın Türkiye'de gerçekleşmesi için Kurumumuzun yaptığı adaylık başvurusu kabul edilmiş ve olumlu sonuçlanmıştır.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; son olarak, bütçemize ilişkin rakamlardan bahsetmek istiyorum. Kurumumuza 2021 yılı için 58 milyon 980 bin Türk lirası bütçe tahsis edilmiştir. Bu bütçenin yaklaşık yüzde 47'si personel giderleri, yüzde 6'sı Sosyal Güvenlik Kurumu giderleri, yüzde 34'ü mal ve hizmet alım giderleri, yüzde 2'si cari transferler, yüzde 1'i ise sermaye giderleri için ayrılmıştır. Her yıl olduğu gibi, 2022 yılı bütçesi de titizlikle hazırlanmış ve 2022 yılı için toplam 65 milyon 945 bin Türk lirası teklifte bulunulmuştur. Önceki yıllarda olduğu gibi 2022 yılında da yapacağımız çalışmalarla kanunla verilen görevleri yerine getirmeye ve ülkemizi uluslararası organizasyonlarda en iyi şekilde temsil etmeye devam edeceğiz.

Bu düşüncelerle yeni bütçemizin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyor, saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli Başkanım, ben teşekkür ediyorum.

Komisyon Başkanı olarak, vakti tasarruflu kullananlara karşı ayrıca müteşekkirdim olduğumu belirtmek istiyorum. Sağ olun, çok tasarruflu kullandınız.

Şimdi, 3 arkadaşımıza söz vereceğim, önce Anayasa Mahkemesi Genel Sekreterimize, sonra Yargıtay Genel Sekreterine, daha sonra Danıştay Genel Sekreterine; Komisyonumuza kısaca temel bütçe büyüklükleriyle ilgili bilgi arz ederlerse memnun olurum.

İlk sözü Anayasa Mahkemesi Genel Sekreteri Sayın Murat Şen'e veriyorum.

Sayın Şen, buyurun lütfen.

III.- AÇIKLAMALAR (Devam)

2.- Anayasa Mahkemesi Genel Sekreteri Murat Şen'in, Anayasa Mahkemesinin temel bütçe büyüklüklerine ilişkin açıklaması

ANAYASA MAHKEMESİ GENEL SEKRETERİ MURAT ŞEN – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Gazi Meclisi ve Komisyonun sayın üyelerini saygıyla selamlıyorum.

Anayasa Mahkemesi Başkanlığına 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'yla 73 milyon 607 bin TL ödenek konulmuştur. Bu ödeneğin 64 milyon 898 bin 409 lira 72 kuruşluk kısmı harcanmış, 7 milyon 863 bin 740 lira 98 kuruşu ise harcanmayarak iptal edilmiştir. Anayasa Mahkemesi Başkanlığı için 2022 yılı bütçe teklifi ise 107 milyon 633 bin Türk lirasıdır.

Tekrar saygılarımı sunar, çalışmalarınızda kolaylıklar dilerim Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Şimdi Yargıtay Genel Sekreteri Sayın Fevzi Yıldırım Bey'e söz vereceğim.

Buyurun lütfen.

3.- Yargıtay Genel Sekreteri Fevzi Yıldırım'ın, Yargıtayın temel bütçe büyüklüklerine ilişkin açıklaması

YARGITAY GENEL SEKRETERİ FEVZİ YILDIRIM – Teşekkür ediyoruz Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri; Yargıtayımızın 2022 yılı bütçesi 485 milyon 217 bin Türk lirası olarak planlanmıştır. Bu bütçenin yüzde 68'lik payına denk gelen 328 milyon 331 bin Türk liralık kısmı personel giderlerine aittir. Bunu yüzde 15'lik, mal ve

hizmet alım giderleri izlemektedir. Sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderleri ise 43 milyon 294 bin TL'lik tutarı ifade etmektedir. Cari transferler harcama kalemi olarak da 20 milyon 190 bin TL öngörülmüştür. Geriye kalan yüzde 4'lük pay 20 milyon 141 bin TL'lik tutarla sermaye giderlerini teşkil etmektedir. 2022 yılı bütçemiz, içinde bulunduğumuz 2021 bütçesine göre yüzde 67 oranında azalış göstermiştir. Bunun nedeni, 2021 yılı bütçemizde yüzde 77'lik orana sahip sermaye giderlerinin yani yeni Yargıtay hizmet binasının tamamlanmasıdır.

Sayın Başkan, çok teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum Sayın Yıldırım.

Şimdi Danıştay Genel Sekreteri Sayın Kemal Açıkgöz'e söz veriyorum.

Sayın Açıkgöz, buyurun.

4.- Danıştay Genel Sekreteri Kemal Açıkgöz'ün Danıştayın temel bütçe büyüklüklerine ilişkin açıklaması

DANIŞTAY GENEL SEKRETERİ KEMAL AÇIKGÖZ – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, sayın vekillerim; herkesi saygıyla selamlarım.

Danıştay Başkanlığımızın 2022 yılı bütçe teklifi, personel giderlerine 248 milyon 629 bin, sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderlerine 31 milyon 303 bin, mal ve hizmet alım giderlerine 20 milyon 525 bin, cari transfer giderlerine 5 milyon 554 bin, sermaye giderlerine 18 milyon 358 bin olmak üzere; 2022 yılı için teklif edilen toplam 324 milyon 369 bin TL ödeneğin 195 milyon 527 bini hukuk ve adalet programına, 128 milyon 842 bin TL'si ise yönetim ve destek programına ayrılmıştır.

Herkesi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporları üzerindeki sunumlar tamamlanmıştır.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A)KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/283) ve 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/282) ile Sayıştay tezkereleri (Devam)

a)Adalet Bakanlığı (Devam)

b)Ceza ve İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu (Devam)

c)Türkiye Adalet Akademisi (Devam)

ç)Hâkimler ve Savcılar Kurulu (Devam)

d)Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (Devam)

e)Kişisel Verileri Koruma Kurumu (Devam)

f)Anayasa Mahkemesi (Devam)

g)Yargıtay (Devam)

ğ)Danıştay (Devam)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, “Adalet mülkün temelidir.” diye çok veciz bir sözümüz var. Buradaki mülk, tabii “yönetim, devlet” anlamında. Eski bir Kalkınma Bakanı olarak ben buna bir ilave de yapmak istiyorum: Adalet mülkün ve kalkınmanın temelidir; çok önemli bir başlık. Bu konuda şimdi bütün gruplarımızla müzakere yapacağız. Bu müzakerelerin, adaletimiz, adalet sistemimiz adına hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Şöyle bir usulümüz var: Komisyonumuzda söz almak isteyen arkadaşlarımıza önce gruplar adına birer söz vereceğiz. Her gruptan 1 arkadaşımız genel itibarıyla da yirmi dakika ama gruplar bazen bunu azaltabiliyor, arttırabiliyor. Her gruptan 1 arkadaşımız yirmi dakika konuşacak. Ardından Komisyon üyelerimiz, Plan ve Bütçe Komisyonu üyelerimiz öncelikli olmak üzere milletvekillerimize söz vermeye devam edeceğim. Komisyon üyelerimizin, Plan ve Bütçe Komisyonu üyelerimizin konuşma süresi on dakikadır. Misafir ettiğimiz değerli milletvekillerimize ise beş dakika ancak söz verebiliyoruz. Üye sayımızın 2 katı kadar da her gruptan arkadaşımızın söz alma hakkı vardır.

Ben tekrar verimli bir müzakere olmasını temenni ederek şimdi gruplar adına konuşacak arkadaşlara söz vereceğim. İsimleri de bir okuyayım müsaade ederseniz. Cumhuriyet Halk Partisinden Sayın Muharrem Erkek konuşacak, HDP'den Sayın Abdullah Koç konuşacak, İYİ Partiden Sayın Hasan Subaşı konuşacak, Milliyetçi Hareket Partisinden Sayın Feti Yıldız konuşacak, AK PARTİ'den ise Sayın Salih Cora konuşacak. Konuşmaların bir noktasında ben bir yemek arası vereceğim.

Bu vesileyle şunu da söyleyeyim, Sayın Bakanımız Gaziantep Milletvekili olarak seçildi, sonra Bakan olarak atandı. Bugün Gaziantep sofrası var aşağıda. Öyle bir hazırlığımız da var. Ara verdiğimizde herkesi yemeğe de davet ediyorum bu vesileyle.

İlk sözü Sayın Muharrem Erkek'e veriyorum, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına ilk sözü kullanacak.

Süreniz yirmi dakikadır.

Buyurun Sayın Erkek.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Komisyonun değerli üyelerini, yüksek yargı organlarının ve Adalet Bakanlığının değerli temsilcilerini, değerli milletvekillerini ve basının değerli temsilcilerini sevgiyle, saygıyla selamlıyorum.

Bugün 24 Kasım, Öğretmenler Günü'müz kutlu olsun. Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonundan, atanamayan tüm öğretmenlere de selamlarımı, sevgilerimi, saygılarımı gönderiyorum.

Şehidimiz Piyade Binbaşı Mete Yıldırım'ı rahmetle anıyorum, ailesine sabırlar diliyorum. Milletimizin başı sağ olsun.

Yine, değerli büyüğümüz, değerli hukukçu Hasan Fehmi Güneş'i bugün Meclisimizden sonsuzluğa uğurladık. Mekânı cennet olsun. Ona da Allah'tan rahmet diliyorum, ailesine ve hepimize baş sağlığı diliyorum.

Sayın Bakan, öncelikle şunu vurgulamak istiyorum: Yani, bütçe gerçekten anlamını yitirdi; bunu samimiyetle söylüyorum, siyaseten değil. Plan Bütçe Komisyonundayız, bütçeyi görüşüyoruz. Bütçe Meclise sunulduğunda dolar 9 liraydı, bugün 13 lira. Çünkü memlekette her şey dolara endekli, her şey, Adalet Bakanlığımızın yapacağı yatırımlar da. Yani, bu bütçe görüşülürken iktidarın, sarayın, Beştepe Külliyesinin, yürütmenin -ne dersenez deyin- herhâlde ek bütçeyi de hazırlaması lazım çünkü bütçe anlamını kaybetti.

Peki, bu yaşadığımız krizin, ekonomik krizin, ekonomik buhranın asıl sebebi ne? Siyasi kriz, hukuki kriz, sistem krizi; asıl kriz burada, bunu görmemiz lazım. Siz, güzel şeyler söylediniz, “hukuk devleti” dediniz, “yargının bağımsızlığı ve tarafsızlığı” dediniz ama Sayın Bakan, bir gerçek var, adalet bir söylem meselesinden ibaret değil, bir söylem meselesi değil, bir eylem meselesi. Sokaktaki vatandaş da öyle görmüyor, objektif bakan birçok insan da öyle görmüyor.

Sayın Cumhurbaşkanına teşekkür ettiniz ama Cumhurbaşkanı Erdoğan yani yürütmeyi temsil eden Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Başkanı bizzat yargının tarafsızlığını ve bağımsızlığını zedeleyiyor, bunu zedeleyen açıklamalar yapıyor, tavırlar ortaya koyuyor. Birazdan bazı örnekler vereceğim.

Ama konuşmamın başında, çok samimiyetle şunu paylaşayım: Yapılması gerekenler aslında çok basit. Bugüne kadar herhangi bir reform yapılmadı. Reform diye sunulanlar, bazı kanunlarda yapılan değişiklikler. Bizler hukukçuyuz, samimi olmamız gerekiyor birbirimize karşı. Reform nasıl olur? Reform, yargıyı yürütmenin tahakkümünden kurtarmakla olur. Montesquieu “Kanunların Ruhü” kitabında kaç yüz yıl önce söylemiş, “Bir toplum için en büyük tehlike yasama, yürütme, yargı erklerinin tek elde toplanmasıdır.” diyor. Bugün yaşadığımız bu. Kuvvetler ayrılığının olmadığı bir sistemde hukuk devletinden bahsedilebilir mi Eğer gerçekten reform konusunda samimiyseniz Anayasa değişikliği yapmamız gerekiyor; Hâkimler Savcılar Kurulunun yapısını, Anayasa Mahkemesinin yapısını değiştirmemiz gerekiyor; Sayıştay, Anayasa Mahkemesini daha saygın, daha güçlü bir konuma getirmemiz gerekiyor. Bugün, bir siyasi parti genel başkanı Hâkimler ve Savcılar Kurulunun çoğunluğunu atıyor, Hâkimler ve Savcılar Kuruluna üye atıyor, Danıştaya üye atıyor, Anayasa Mahkemesine üye atıyor. E, bir siyasi parti genel başkanının mahkemeye yargıç atadığı bir yerde adalet olur mu veya adalet bağımsız ve tarafsız görünebilir mi? Hani yargı etiği ilkelerimiz var ya: “Yargıçlar, bağımsız ve tarafsız olmak zorundadır, aynı zamanda da bağımsız ve tarafsız gözükmek zorundadır.” diyor. Böyle bir tabloda nasıl gözükeceğiz? Yapılması gerekenler basit. Bırakın, Hâkimler ve Savcılar Kuruluna, Anayasa Mahkemesine bu şekilde bir üye seçimi olur mu? Bir siyasi parti genel başkanının yargıç atamasını önleyin önce, iddia makamı ve savunma makamı arasında silahların eşitliğini sağlayın önce. Bir memlekette adalet var mı, yok mu duruşma salonlarına bakınca görülüyor zaten. Bugün ceza yargılamalarında hep söylüyoruz, daha sanık ile avukatı yan yana bile oturamıyor, iddia makamı ile karar makamı yan yana; böyle bir tablo. Yargının “kurucu unsuru” dediğiniz savunma niçin Anayasa’da yer almıyor, neden? Bunları yapmak zor mu? Bunlar reform yoksa belli kanunlarda değişiklikler yapılması reform değil.

Bakın “yargı paketleri, yargı paketleri” diyorsunuz, mesela, cumhuriyet savcılarının bile özgürlüğünü ortadan kaldırdınız, kanun değişikliği yaptınız, bugün binlerce cumhuriyet savcısı vesayet altında, özgürce kamu davası açamıyorlar artık, açamazlar çünkü başsavcı “Uygun.” derse açabilir yani bir soruşturma dosyasını sonuçlandırabilmesi tamamen başsavcının uygunluk denetimine tabi tutuldu. Yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığını zaten yok ettiniz maalesef. Bunları düzeltmek lazım, bunları yapmak lazım.

Şimdi, Sayın Bakan, yaşadığımız sistem krizi, siyasi kriz, hukuk krizi çok ağır ve maalesef, bu, vatandaşın bugün yaşadığı ağır sorunlar olan gelir dağılımındaki adaletsizlik, hayat pahalılığı, işsizlik, yoksulluğu da ağırlaştırıyor. Hukukçular olarak sorumluluğumuz çok büyük. Adaletin olmadığı yerde aş, iş, ekme olur mu? Çok güzel bir söz var: “Bir rejim halkın adalete inanmadığı bir noktaya gelmişse o rejim mahkûm olmuştur.” Evet, bu sistem, bu rejim, bu tek adam sistemi, demokratik hukuk devletini temelinden zedeleyen bu sistem, bu rejim mahkûm oldu. Reform yapacaksa yeni bir sistem inşa etmemiz lazım, yeni bir yönetim anlayışı, hukuk devleti; bunu inşa etmemiz lazım.

Şimdi, bazı örnekler vereceğim çünkü siz Adalet Bakanı olarak hiçbir adaletsizlikten bahsetmediniz, büyük adaletsizlikler var. Bugün Covid-19’un yanında büyük bir adaletsizlik pandemisi de yaşıyoruz, büyük bir adaletsizlik pandemisi var çünkü yargı maalesef vesayet altında.

Şimdi, birkaç örnek vereceğim, bazı somut örneklerle ihtiyaç var. Yargının bağımsızlık ve tarafsızlığı sağlamadığımız sürece çünkü hiçbir şeyi başaramayız. Ankara Bölge İstinaf Mahkemesi Başkanı -isim vermeyeceğim- istinaf mahkemesinde görülen dosyaların taraflarıyla bir araya geliyor,

doğum günü partilerine katılıyor, adliyede ağırıyor, TOGO kulelerini yapan firmanın patronunun doğum günü partisine katılıyor, ondan sonra Sezgin Baran Korkmaz'ın geceliği 100 bin lira olan otelinde konaklıyor, diyor ki: "Konakladım, 35 bin lira ödeme yaptım." Tamam, iyi güzel. Peki, bunlar ortaya çıktığı hâlde bu Ankara Bölge İstinaf Mahkemesi Başkanı hâlâ niçin görevde? Hâlâ görevine devam ediyor, hiçbir şey yokmuş gibi. Hani yargı etiği ilkeleri, hani yargının saygınlığı? Bağımsızlık ve tarafsızlık böyle nasıl sağlanabilir?

Şimdi, gelelim çarpıcı bir örneğe. Yargıtay Genel Sekreteri de burada, HSK temsilcileri de burada. İrfan Fidan olayı... Ankara Cumhuriyet Başsavcısıyken İrfan Fidan adına Başsavcı Yardımcısı -sizin de yardımcınız oldu- Hasan Yılmaz'ın başvurusuyla Sezgin Baran Korkmaz'ın mal varlıkları üzerindeki tedbirler kaldırıldı. İrfan Fidan Başsavcı, Başsavcı Yardımcısı Hasan Yılmaz, onların başvurularıyla -belki de bir yerden talimat geldi, bilmiyoruz- Sezgin Baran Korkmaz'ın -kara para aklayan karanlık bir adam- mal varlığı üzerindeki tedbirler kaldırıldı, yurt dışına çıkışı yasağı kaldırıldı. Daha sonra İçişleri Bakanlığına çağırıldı, ertesi gün de yurt dışına çıktı, şimdi Avusturya'da tutuklu. Neden benim ülkemde benim yargımın içerisinde tutuklu değil de bu adam Avusturya'da tutuklu? Bize iade ederler inşallah, belki de bizden yine salınır gider. Böyle bir yargı olabilir mi Sayın Bakan? İrfan Fidan ne oldu? HSK kendisini aday gösterdi, Yargıtay üyesi yaptı. Hâkimler ve Savcılar Kurulu ve Yargıtay yargı bağımsızlığını ve tarafsızlığını, saygınlığını korumakla yükümlü değil mi? HSK, Yargıtay üyesi yaptı. Bir gün bile Yargıtayda görev yapmadan, Yargıtayda bir dosyanın kapağını dahi açmadan Yargıtay kendisini aday olarak gösterdi seçimle, Cumhurbaşkanı da Anayasa Mahkemesine İrfan Fidan'ı üye olarak atadı. Ya, böyle bir şey olabilir mi? Yargıtayda birçok yüksek yargıç var kıdemli, uzun yıllar görev yapmış. Yargıtay bir dosya kapağını dahi açmayan bir kişiyi nasıl seçebiliyor? Bu yargının bağımsızlığından ve tarafsızlığından bahsedebilir miyiz? Siz diyorsunuz ki ne güzel: "Bizim kılavuzumuz hukuktur." Evet, yargıçların bir tek efendisi vardır, hukuk. E, peki, bizim kılavuzumuz nasıl hukuk olacak? Herhâlde bizim kılavuzumuz saray, Beştepe Külliyesi; talimat geliyor, İrfan Fidan seçiliyor, İrfan Fidan Anayasa Mahkemesine atanıyor, Hasan Yılmaz da sizin Yardımcınız. Yani böyle örnekler o kadar çok ki hukukçu olarak üzüldüğümüz için paylaşıyoruz. Bakın, siyasi değil, hukuki; hukukçu olarak büyük üzüntü duyuyoruz Sayın Bakan. Adalet Bakanlığının ve yüksek yargının hukuk adına bunlara daha net tavırlar koyması gerekiyor. Zaten Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), Anayasa Mahkemesi kararlarına uymayan, kararları uygulamayan yargıçlara da bir şey olmuyor; aksine, el üstünde tutuluyorlar, çok örnek var.

Sayın Bakan, devam ediyoruz. Adalet maalesef, bir telefona bağlanmış durumda, maalesef. Ya, Trump telefon ediyor, casuslukla suçlanan Rahip Brunson özel uçakla Amerika'ya gönderiliyor. Merkel telefon ediyor, casuslukla suçlanan gazeteci Deniz Yücel özel uçakla Almanya'ya gönderiliyor. Macron telefon ediyor, Fransız vatandaşı derhâl tahliye ediliyor. En son, İsrail Cumhurbaşkanı telefon etti. "2 casus yakalandı." dediniz, ki hukukçuyuz biz, bir insan hakkında hüküm kurulmadan "casus" denir mi bir insana, denebilir mi böyle bir şey? Hani, nerede masumiyet karinesi? Bir telefon, teşekkür etti İsrail Cumhurbaşkanı Erdoğan'a. Ya, ne kadar acı bir şey yargı açısından, burada yüksek yargı organlarının temsilcileri var. Yargının düşürüldüğü duruma bakın. Madem delil yoktu bu insanlar niye tutuklandı? Tutuklandıysa niye bir telefonla serbest bırakıldı? Böyle bir tablo olabilir mi? Ondan sonra "hukuk devleti" diyeceğiz "adalet" diyeceğiz. Adalet böyle battıkça vatandaş da maalesef, daha çok yoksullaşıyor, işsizlik büyüyor, hayat pahalılığı büyüyor, döviz karşısında Türk liramız da güneşin altındaki kar gibi eriyor, gidiyor.

Ek süre verecek misiniz Sayın Başkan?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Yalnızca iki dakika.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Peki, peki.

Şimdi, bunları niçin paylaşıyorum? Biliyorsunuz, hukukçuların çok iyi bildiği tarihsel bir alıntı vardır. 1612 yılında -dört yüz dokuz yıl önce- İngiliz İstinaf Başyargıcı “Coke”ın krala hitaben ünlü bir seslenişi vardır: “İngiltere’de hukuki ihtilafları kralın çözme yetkisi yoktur, yargı çözer ve yargının kararı herkesi bağladığı gibi sizi de bağlar.” diyor, dört yüz dokuz yıl önce. Ya, bugün telefonla yargı harekete geçiyor, casusluk iddiasıyla tutuklananlar özel uçaklarla memleketlerine gönderiliyor. Öbür tarafta, Boğaziçi Üniversitesindeki 2 öğrenci bir aydır hâlâ tutuklu. “Tutuklama bir tedbir.” diyorsunuz. Ne tedbir var bu çocuklarla ilgili? Boğaziçi Üniversitesindeki 2 öğrenci bir aydır Metris Cezaevi’nde tek kişilik hücrede tecritte kalıyor. Terörist mi bunlar? Boğaziçi Üniversitesindeki öğrencilerin evlerine sabah kapıları kırılarak silahlarla girildi, çıplak aramalar yapıldı.

SALİH CORA (Trabzon) – Rektörün aracını...

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Müsaade edin, dinleyin. Vaktimiz var bugün; bol, bol konuşacağız, sizi de dinleyeceğiz Sayın Cora.

Yani bu sistem doğru mu ya? Telefon etseniz gelir o öğrenciler, ifade verir. Osman Kavala, herhâlde dört yıl oldu tutukluluğu. Şimdi, burada herkes hukukçu. Bir mahkeme kararı olmadan, aleyhinde bir hüküm olmadan bir insan dört yıl nasıl tutuklu kalıyor? Üstelik bir de oy birliğiyle verilmiş beraat kararı var. Nasıl oluyor? Ama maalesef, telefonla, casuslar özel uçaklarla gönderiliyor çünkü o iddialarla tutuklanıyor. Durum içler acısı.

Zaten böyle olduğu için -Bakanlığın da resmî rakamları- icra, iflas dairelerindeki dosya sayısı da 25 milyona yaklaştı herhâlde, 23 milyon küsur, 25 milyona yakın dosya. Her dosyanın en az 2 tarafı var, 50 milyon vatandaş icra ve iflas dairelerinde. Hukuksuzluk her alanda, her alanda.

Şimdi, memleketin İçişleri Bakanı televizyonda, milletin huzurunda “Mafyadan 10 bin dolar rüşvet alan siyasetçi var.” diyor, gazeteci de “Kim?” diye sorunca “Gidip cumhuriyet savcısına ismini vereceğim.” diyor. Altı ay oldu değerli hukukçular, altı ay, cumhuriyet savcısı hâlâ beyefendiyi bekliyor. Peki, cumhuriyet savcısı niye bir yazı yazıp sormuyor, bir engel mi var buna? Bilgi... “Sayın Bakan, siz televizyonda böyle bir şey söylediniz, bu ismi lütfen bildirin, soruşturma açacağız.” niye demiyor, resen niye hareket etmiyor? Neden? Her gün suç işleyen bir İçişleri Bakanıyla karşı karşıyayız. Kamu görevlisinin suçu bildirmemesi suç biliyorsunuz. Peki, bir fezleke düzenleniyor mu? 1.400 tane fezleke bekliyor Karma Komisyonunda. İçişleri Bakanı hakkında niye bir fezleke düzenlenip gönderilmiyor? Belki Meclis gereğini yapabilir, değil mi, yapabilirse; yapamaz tabii. Meclis de vesayet altında, savcılar da vesayet altında. Bu sistemde maalesef herkes vesayet altında çünkü bu sistem demokrasi değil, monokrasi; bu sistem, tek adam sistemi.

Zaten hukuk bilincinden yoksun bir İçişleri Bakanının olması da çok vahim bir durum. Belediyelerimiz, hangi partiden olursa olsun, örneğin İstanbul Büyükşehir Belediyesi pandemide vatandaşlar için bağış kabul ediyor, Yardım Toplama Kanunu’na sokuyor beyefendi. Ya, belediyeler kurum mu, Yardım Toplama Kanunu’nda sayılan kurumlardan mı? Bağış kabul etme yetkisi var. Bakın, Danıştay Başsavcısı güzel bir görüş vermiş. Genelgeyle bloke koyuyor vatandaşların paralarına. Ya, bir hukuk devletinde genelgeyle vatandaşın bankadaki parasına bloke konabilir mi mahkeme kararı olmadan? Nasıl oluyor bu? Ondan sonra hukuk devletinden bahsedeceğiz.

Biraz hızlı hızlı ilerleyeyim.

Ama bunların hepsini çözeceğiz.

Şimdi, bir gerçekçi olmak lazım Sayın Bakan, bunu da samimiyetle söylüyorum: Bunu sizler de çözemezsiniz, ilk seçimden sonra biz çözeceğiz. Bakın, göreceksiniz, bunu çok samimiyetle söylüyorum, kuvvetler ayrılığını da sağlayacağız, yargının bağımsızlığını ve tarafsızlığını da tesis edeceğiz, yeni bir sistem de inşa edeceğiz. Bu sistemde, bu siyasi kriz ve hukuki kriz içerisinde bu vatandaşın, memleketin hiçbir sorunu çözülemez. Ekonomik krizi de çözemezsiniz, hiçbir...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – 1950’ye kadar tek adamdınız.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Nasıl, anlayamadım?

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – 1946’ya kadar tektiniz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Çelebi, böyle bir usulümüz yok, ikili diyaloga girmeyelim lütfen. Sayın hatip konuşmasını tamamlasın, rica ediyorum.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Bakın, neyse oraya girmeyeyim, siz...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – ...siz yaptınız.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Cumhuriyet tarihinin en büyük devrimi.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Çelebi, sırası geldiğinde siz de fikirlerinizi ifade edersiniz, rica ediyorum.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Yani siz, 2020’li yılların dünyası ile 1920’leri, 1930’ları mukayese ediyorsanız zaten vay hâlimize.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Dijital dünya...

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Şimdi, adalet nedir biliyor musunuz, adalet? Adalet, herkese hak ettiği şeyi vermektir, herkese, hiçbir ayırım yapmadan. Siz bir kişinin keyfine göre hareket etmeye “adalet” diyorsanız vay hâlinize, vay hâlinize; demek ki tek adam sistemini savunur hâle gelmişsiniz. Zaten hâlâ bu sistemi dayatan bir anayasa istiyorsunuz. Bir siyasi partinin mutfağında anayasa hazırlanır mı? Bu sistemi temel alan anayasa, bu sistem... Duverger’in çok güzel bir sözü var, Fransız anayasa hukukçusu ve siyaset bilimcisi, “Demokrasi, tüm kural ve kurumlarıyla yerleşmemiş başkanlık türü sistemler çılgınlıktır.” diyor, “Çılgınlıktır.” diyor. Yüz elli yıllık, 1876’dan bu yana anayasal birikimimizi, her türlü eksikliğine rağmen, sorunlarına rağmen, darbelere rağmen bu memleketin anayasal birikimini, parlamenter rejim birikimini maalesef ne hâle getirdiniz. Mutlakiyete doğru büyük bir adım atıldı, başardığınız bu.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Siz de anayasa hazırlıyorsunuz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, müdahale etmeyelim hatibe, sıra geldiğinde fikirlerinizi söylersiniz, rica ediyorum.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Biz anayasa hazırlamıyoruz, biz ilkeleri belirliyoruz.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Söyleyin.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Biz, Cumhur İttifakı dışındaki siyasi partiler, muhalefet birlikte Türkiye için, demokrasi için ittifak yapıyoruz, temel ilkeleri belirliyoruz. Siyasi partiler oturup da tek başına anayasa yazmazlar. Sizin bu zihniyetiniz, bu anlayışınız adaleti de memleketi de maalesef bu noktaya getirdi.

(Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, sırası geldiğinde fikirlerinizi söylersiniz. Böyle bir usulümüz yok, rica ediyorum.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Rahatsız oluyorsunuz, gerçeklerin dile getirilmesinden rahatsız oluyorsunuz ama yapacak bir şey yok.

Şimdi, yapmamız gereken...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Sayın Kaboğlu arkada, hazırlayanlardan birisi o.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Sayın Kaboğlu yalnızca Türkiye'nin değil, dünyanın önemli anayasa hukukçularından biridir ama maalesef...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Ona itirazımız yok ama kimlerle hazırladı?

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Bugün bol bol konuşacağız, sorun yok.

MURAT EMİR (Ankara) – Zorunuza gitti herhâlde. Zorunuza mı gitti?

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Arkadaşlar, şimdi, bakın, neler yapıyorsunuz? Mesela “128 milyar dolar nerede?” diye soruyoruz; muhalefetin siyaset yapma hakkı var, soru sorma hakkı var. Merkez Bankasındaki her bir doların sahibi de millet. Mesela “128 milyar dolar nerede?” diye soruyoruz; savcılar, mülki amirleri harekete geçiriyorsunuz. Neden?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Erkek, normal süreniz tamamlanmıştır, iki dakika ek süre veriyorum, lütfen toparlayın.

ATİLA SERTEL (İzmir) – İki dakika da laf atmadan Sayın Başkanım.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Evet, dört dakika alalım, Adalet çok önemli ya.

Şimdi, 128 milyar dolar Merkez Bankasının kasasında olsaydı... Peki, hukuk devleti bu kamu zararlarını soruyor mu? Cumhuriyet tarihinin en büyük kamu zararı, 6 liralardan satıldı peyderpey, dövizi ve faizi baskı altında tutabilmek için -onu da başaramadınız- sattınız peyderpey. Vatandaş, kimse bilmiyor hangi tarihlerde, hangi kurdan, hangi yöntemle sattınız? Bilinmesi lazım değil mi? Belki siz de bilmiyorsunuz, biz de bilmiyoruz. “128 milyar dolar nerede?” diye soruyoruz; savcılar harekete geçiyor, mülki amirler harekete geçiyor, ofisler toplanıyor, gözaltılar... Ya, neden, ne bu korku? Siz ne yapmaya çalışıyorsunuz yani? Nasıl hukuk devletini tesis edeceğiz?

Başka birçok haklı soru da var; broşürler toplatılıyor. Ya, soru sorulmayacak, basın özgürlüğü yok edildi, düşünce ve ifade özgürlüğü yok edildi, toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı yok. Ondan sonra çok güzel, hukuk devleti... Ama artık kimse gerçekten inanmıyor ve sokaktaki vatandaşın zaten adaletle güveni kalmamış. Anayasa Mahkemesi Başkanı şöyle dedi: “Hukuk devletinde adaletin yegâne adresi mahkemelerdir. Mahkemelerin adalet arayışına cevap veremediği, bağımsız ve tarafsız yargılama ilkelerine uygun bir şekilde uyuşmazlıklara çözüm üretmediği bir yerde hukuk dışı arayışların ortaya çıkması kaçınılmazdır.” İşte yarattığınız tablo bu. Türk Ceza Kanunu'nun 299'unu bile düşünce ve ifade özgürlüğü bağlamında düzenleyemiyorsunuz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Onu bile değiştiremiyorsunuz ne yargı reformu? Böyle bir sistemde “Cumhurbaşkanına hakaret” diye suç olur mu, ceza olur mu? Binlerce dava... Vatandaşlar özgürce eleştiri dahi yapamıyor. Ama hiç merak etmeyin, siz yapamazsınız, yönetemiyorsunuz, Türkiye savruldu. “Devletin temeli adalettir.” dediniz.

Bitiriyorum, son iki cümle.

Devletin temeli adalet çürürse işte gerçek beka sorunuyla o zaman karşı karşıya kalırız. Bugün yarattığınız tablo bu.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Ama hiç merak etmeyin. Biz ilk seçimden sonra bu adaletsiz düzeni değiştireceğiz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, şimdi...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – İstanbul Belediyesi...

CAVİT ARI (Antalya) – Ne saçma konuşuyorsun, ne saçma konuşuyorsun ya?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Halkların Demokratik Partisi'nden Sayın Abdullah Koç'a söz vereceğim.

Buyurun Sayın Koç.

CAVİT ARI (Antalya) – Biraz saygılı olun. Ne var İstanbul'da? Ne alakası var bununla?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, heyecanlanmayalım. Sakin bir şekilde...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – İstanbul Belediyesi 9 bin kişiyi işten attı.

CAVİT ARI (Antalya) – İstanbul Belediyesiyle ne ilgisi var? Konuyla ne ilgisi var ya? Sabote ediyorsun. Sizin yarattığınız eksikliği düzeltmeye çalışıyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Arı...

CAVİT ARI (Antalya) – Ne gereği var Başkanım şimdi.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Gerek yok. Hiçbirinizin...

Sakin olalım, sakin olalım lütfen.

HDP Grubuna söz verdim.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – 9 bin kişiyi işten atmış. Bu mu adalet?

CAVİT ARI (Antalya) – Saçma sapan konuşuyorsun ya!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Herkes sırası geldiğinde fikrini söyleyecek.

Sayın Arı, heyecanlanmayın, tamam.

CAVİT ARI (Antalya) – Hadsizlik yapıyor, yeter ya, ayıp yani.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, siz uyarı yapılması gerekiyorsa beni uyarın lütfen, ben uyarayım. Sizin öyle uyarma hakkınız yok, kusura bakmayın.

CAVİT ARI (Antalya) – Ben cevap veriyorum Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ben uyardıysam beni uyarın, ben uyarayım.

Sayın Abdullah Koç...

CAVİT ARI (Antalya) – On yıldır yarattığın enkazı düzeltmeye çalışıyor, tamam mı? Anladın mı?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Arı...

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – İstanbul'a ihanet ettiniz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, HDP Grubundan Sayın Abdullah Koç'a söz verdim, rica ediyorum.

Sayın Koç, süreniz on beş dakikadır, buyurun lütfen.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, sayın yüksek yargı organları temsilcileri, değerli üyeler, değerli hazırun ve sayın basın emekçileri; sizleri saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, konuşan arkadaşımıza saygı duyulmuş, rica ediyorum.

Gidin, dışarıda sohbet edin, lütfen. Bir arkadaşımıza söz verdim, rica ediyorum.

Buyurun.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Değerli arkadaşlar, bugün aynı zamanda Öğretmenler Günü, emekçi öğretmenlerin gününü de kutluyorum.

Sayın Bakan, bugün, gerçekten Adalet Bakanlığının bütçesi görüşülürken çok önemli bir hadise yaşandı dünden bu yana. Özellikle Ankara ve İstanbul başta olmak üzere pek çok kentte yurttaşlar, döviz kurundaki artış nedeniyle, TL'nin giderek değer kaybetmesini de protesto etmek amacıyla sokağa çıktı. Yani anayasal hak olan toplantı gösteri ve yürüyüş haklarını kullandılar ve kullanmaya da devam ediyorlar. Fakat bu yaşanırken suç örgütü lideri olan Alaattin Çakıcı bu anayasal hakkını kullanan yurttaşlarımıza yönelik bir “tweet” attı ve bu yurttaşlarımızı tehdit edecek şekilde bir “tweet”le karşılaştık. Bunun yanında, bu gerçeklerin yanında bir “tweet” yüzünden şafak operasyonlarına maruz kalan yurttaşlarımıza yönelik bir yargı varken öte taraftan anayasal haklarını kullanan, gözaltında kaybedilen “Evlatlarımız nerededir?” diye feryat eden Cumartesi Anneleri’ne yönelik başlatılan yargı sistemi göz önünde bulundurulduğu zaman ortada ikili şekilde işleyen bir hukuk sistemiyle karşı karşıya kaldığımızı burada belirtmek istiyoruz. Sayın Bakan, bu suç liderine karşı herhangi bir eylem olacak mı, herhangi bir hukuki işlem yapılacak mı? Dolayısıyla, “tweet”iyle halkı tehdit eden ve aynı zamanda anayasal hakkını kullanan yurttaşlarımıza karşı işlenen bu eyleme karşı gerçekten adalet işleyecek mi? Birinci sorum bu.

Sayın Bakan, Adalet Bakanlığının bütçesini görüşmek üzere toplanmış bulunuyoruz fakat sözlerime bir tespitle başlamak istiyorum. Bakanlığınız döneminde tarihte hiç olmamış kadar Bakanlık mensupları ve mevcut olan adalet sistemi güç odaklarının müdahalesine maruz kaldı. Bir birçok defa eleştiri konusu oldu. İçişleri Bakanlığı, istihbarat örgütleri, yürütmenin diğer aktörleri tarafından sürekli siyasi iktidarın müdahale alanı hâline geldi.

Bakın, bunun yanında, Bakanlığınız döneminde özellikle 2019 Yılında Yargı Reformu Stratejisi Belgesi yayınlandı. Bunun başlamasıyla, özellikle Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin başlamasıyla, 27’nci Yasama Dönemiyle birlikte bu “yargı reformu stratejisi” adı altındaki bu açıklamalarınız gerçek anlamda bir heyecan da yarattı. Bu stratejiyle, sözüm ona hak ve özgürlüklerin korunması ve geliştirilmesi, yargı bağımsızlığı, tarafsızlığı ve şeffaflığının geliştirilmesi, ceza adalet sisteminin etkinliğinin artırılması gibi hedefler ortaya konuldu. Birçok toplumsal kesimi heyecanlandıran bu strateji gerçekleşti mi peki? Bize göre gerçekleşmedi maalesef. Bakın, ilk yargı paketiyle, birinci yargı paketiyle valilere olağanüstü yetkiler tanındı. Tanınan yetkiler denetimden aşırı uzak olan yetkilerle valiler yetkilendirildi. Kişi hak ve hürriyetleri kısıtlandı ve Anayasa’nın 82’nci maddesinin bile gerisinde kaldı. OHAL yasaları kalıcı hâle getirildi, demokrasiye dair ne varsa bir bir geri alındı. Siyasi partiler, sivil toplum örgütleri, üniversitelere ilişkin ne hak varsa hepsi kısıtlamalarla karşı karşıya kaldı, tek adam rejiminin tahkimi sağlandı. Daha sonraki getirilen yargı paketleriyle de bütün dünyayı sarsan, kasıp kavuran ve pandemi olarak ilan edilen süreçte herkes risk altındayken Birleşmiş Milletlerin cezaevlerinin boşaltılması çağrısında bulunduğu bir süreçte İçişleri Bakanlığı mevcut olan durumu fırsata çevirerek kayyum operasyonları yaptı. Partimize yönelik siyasi soykırım politikaları ayyuka çıktı ve bu süreç hâlâ devam etmekte ve ağırlaştırılmış bir hâl almış bulunmaktadır. Birleşmiş Milletlerin hasta ve yaşlı tutsakların derhâl serbest bırakılması çağrısına rağmen mevcut iktidarın soykırım operasyonları artan oranda devam ede gelmiştir. İnfaz yasasıyla Anayasa’nın eşitlik ilkesi çiğnenmiş, infaz adalet sistemi hiçe sayılarak suç örgütleri, cinsel istismar suçluları, uyuşturucu

suçları, çocuğa karşı işlenen suçlardan tutuklu hükümlü olanlar tahliye edilmiş ve siyasi mahpusların tamamı ikinci kez cezalandırılmıştır. Muhafif olan, düşünce açıklaması yapan, aktivist, gazeteci, yazar, avukat, siyasetçi, belediye başkanları rehin tutulmaya devam edilmektedir. Bu paketler devam etmiş ve özgürlüklerin kısıtlanmasına devam edilmiştir ne yazık ki. Buna en bariz örnek ise Dernekler Yasası ve Avukatlık Yasası'nda yapılan değişikliklerdir. Anayasa'yla koruma altına alınan kurumların örgütlenme hakkını düzenleyen ve İçişleri Bakanlığına, derneklere ve diğer sivil toplum örgütlerine kayyum atama ve mülkiyet hakkının ihlaliyle el koyma yetkisinin verilmesiyle 12 Eylül yasasının dahi gerisine düşen uygulamayla bir paket daha topluma ne yazık ki dayatılmıştır. Esasında, uluslararası örgütler, Türkiye'ye yönelik, etnik azınlıkların ana dillerini kullanma hakkını düzenleyen 27'nci maddeye şerh konulmasıyla birlikte, Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'ni imzalamasıyla, Evrensel İnsan Hakları Sözleşmesi'ne de atıfta bulunarak yükümlülüklerini yerine getirmesi çağrısında bulunmuşlardır. Aynı çağrıda, Türkiye'nin imzaladığı 20 Aralık 2006 tarihli Bütün Kişilerin Zorla Kaybedilmeden Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşme'nin benimsenmesi, ifade özgürlüğünün kısıtlanmayacağına dair basın ve gazeteciler, siyasetçilere yönelik ve RTÜK'ün uygulamaları nedeniyle Türkiye'ye çeşitli uyarılarda bulunmuştur.

Bütün bunlara karşın iktidar bu yükümlülüklerini de fırsata çevirmekte ve Türk Ceza Kanunu, Terörle Mücadele Yasası politik çıkarlar ekseninde kullanılmakta ve bu konuda samimi davranmak yerine göz boyama yoluyla her pakette ve yasama teklifinde muhakkak ki bir kısıtlamaya gitmektedir. Bu iktidarın “yargı paketi” diye topluma dayattığı ve topluma getirmiş olduğu anlayış da ne yazık ki budur.

Türkiye çok tarihi süreçlerden geçiyor Sayın Bakan. Devlet-mafya ilişkileri, yargı-siyaset ilişkileri ayyuka çıkmış, yargı makamları bu konularda sus pus, harekete geçen konumda değildir ne yazık ki. Toplumsal davalarda örneğin Soma davası, Berkin Elvan davası, Şenyaşar ailesinin çağrısı ve mevcut olan hukuksuzluklar, cinsel istismar davaları, siyasi cinayetler, Deniz Poyraz davasında olduğu gibi, olayında olduğu gibi, Tahir Elçi dosyası ortadayken adalet lafından bahsetmek mümkün değildir. Diyarbakır'da daha iki gün önce sokak ortasında bir gencin darp edilerek gözaltına alındığına şahit olduk. Bu darp olayı açıkça yaşanmış olmasına rağmen polis tutanaklarıyla bu genç hakkında polise mukavemet suçlamasıyla bir rapor tutuldu ve bu genç ne yazık ki tutuklandı. Bu, Meclis, kamu görevlisinin işkence yaptığına dair soruşturmalarda somut delil aramaya ve ayrıca çocuklara karşı cinsel istismar suçlarında somut delil arama şartını getirmeye yönelik hususları konuştu. “Yargı reformu” diye topluma getirilen reform, kamu görevlilerinin işkence suçuna ilişkin olan hususta somut delil arama meselesi ne yazık ki yasal düzenlemeye bağlandı.

Bir ülkenin demokrasisi, özgürlük ölçütü düşünce özgürlüğüyle ölçülen bir alandır. Bu ülkede ne yazık ki bu alan pek de iç açıcı değildir. 17 Temmuz 2020 tarihi itibarıyla en az 93 gazeteci tutuklu ya da hükümlüdür. İşinden edilen gazeteci sayısı en az 10 binin üzerindedir. RTÜK, Basın-Yayın Kurumu ve BTK en az 158 basın-yayın kuruluşu ve internet sitesi hakkında erişim yasağı uygulamıştır. İfade Özgürlüğü Derneğinin Mayıs 2020 verilerine göre 145 bin alan adı, 140 bin link, 42 bin “tweet” 12.450 YouTube sayfası, 7.200 Twitter hesabı, 6.500 Facebook hesabı engellenmiştir. Sınır Tanımayan Gazeteciler Örgütü'nün 2020 Dünya Basın Özgürlüğü Endeksi'ne göre Türkiye 180 ülke arasında 154'üncü sıradadır. Mevcut iktidarın politikalarıyla ülke yoksullaşmış ve artık geniş halk kitleleri açısından yaşam çekilmez bir hâl almıştır. Güvenlikçi politikaların hâkim olması ve hukuki güvenlik ortamının olmaması bütün bu ortamların doğurduğu alandır. Adaletin olmadığı bir ülkenin karşı karşıya kaldığı tarihi gerçeklikle karşı karşıyayız. Adalet anlayışı kuşkusuz emekçinin, sabit gelirlinin, halkın daha da yoksullaşması, gelir dağılımı adaletsizliğinin daha da artması, işsizliğin artması ve halkın ızdırabının daha da artması demektir.

Son birkaç yıldır AKP ile ortağı olan MHP'nin işi, yargı, cezaevi ve rantlı işler oldu. Her çıkardıkları yasayla, "Ne kadar özgürlük varsa onları kısıtlayacağız." şeklindeki bir mantıkla karşı karşıya kaldık. Adalet Bakanının "yargı reformu" diye topluma yansıttığı bu düzenlemeler esasında içi boş ve reformdan uzak düzenlemelerdir. Bakın, durum ne kadar açıktır. "Adalet yerini bulsun, isterse kıyamet kopsun." diye bir sözünüz var Sayın Bakan. Biz bu kıyametin kopmasını bekliyoruz. Bu adalet gerçekten ne zaman yerini bulacak? Bu iktidarın temel hareket anlayışı muhalefeti bastırma, düşünce hürriyetinin sınırlandırılmasıdır.

Sayın Bakan, toplumsal alanı bastırma için Terörle Mücadele Yasası iktidar açısından son derece olumlu bir alan hâline gelmiştir. Basın açıklaması, sosyal medya paylaşımı, bir siyasetçinin konuşması, sanatçının eseri, makalenin yayınlanması, gazetecinin haber yapması, avukatın savunma yapması, sendikal faaliyetin icrası, siyasi parti üyeliği gibi her alan -tırnak içerisinde- "terör soruşturması" adı altında müdahaleye maruz kalabilecek bir alan hâline getirilmiştir. İşte, mevcut iktidarın reform paketi getirme ölçütü bu alanla sınırlıdır. Başka bir anlatımla, bu alan, bu siyasi iktidar için bir referans noktası hâline gelmiştir. Toplumun yarısından fazlası soruşturmalara tabi tutulmuştur. Denetimli serbestlik sistemi tam bir fişleme ve denetleme mekanizması hâline gelmiştir. Toplumda kriminalize olmamış bir fert neredeyse kalmamıştır. Türkiye, siyasi suçlar bakımından dünya sıralamasında yer alan bir ülke hâline gelmiştir. Avrupa Konseyine üye 47 ülke arasında Türkiye siyasi suçlar açısından 1'inci sırada yer almaktadır.

Sayın Bakan, bu bütçe talebinizle ilgili halkın cebinden ve kasasından adalet için ödenekler konusunda çeşitli talepleriniz bulunmaktadır. Şimdi ben bu noktada size birkaç soru sormak istiyorum Sayın Bakan: Talep etmiş olduğunuz bu bütçeyle yıllardır çözümsüz kalan Musa Anter'in davasını bitirebilecek misiniz ve adalet bu konuda yerini bulacak mı? Sayın Bakan, 12 yaşında katledilen Ceylan Önkol için adalet yerini bulacak mı, bu bütçe gerçekten bunu sağlayabilecek mi? Roboski katliamı 28 Aralık 2011 tarihinde gerçekleşti. Bu olayla ilgili adalet gerçekleşecek mi ve adalet yerini bulacak mı? Sayın Bakan, Tahir Elçi'nin katledilmesi... Adli Tıp Kurumunun bu konuyla ilgili, bedeninde çıkan bir çekirdek üzerinde elde edilen bir erkeğe ait olan bir parmak izinin Adli Tıp Kurumunda dikkate alınmamasıyla ilgili bir soruşturmanız var mı? Ve bu konuyla ilgili bir harekete geçmeniz mümkün olacak mı? Deniz Poyraz İzmir il binamızda katledildi.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Koç, normal süreniz dolmuştur, iki dakika ek süre veriyorum.

Toparlayın lütfen.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Deniz Poyraz'ın katliamıyla ilgili adalet yerini bulacak mı? Mırac Miroğlu 7 yaşındaydı, zırhlı araçların katletmesi sonucu yaşamını yitirdi, adalet yerini bulacak mı? Mehmet Emin Özkan 83 yaşında "cezaevinde kalamaz" raporu var, burada adalet yerini bulacak mı? Önceki dönem Eş Genel Başkan Yardımcımız Aysel Tuğluk'un "cezaevinde kalamaz" raporu olmasına rağmen ikinci bir raporla, "Cezaevinde kalır." şeklindeki rapora karşı kendisi adalete erişecek mi ve adalet bulacak mı? Hrant Dink dosyası adalete ulaşacak mı? Suruç katliamı adalet bulacak mı? Ankara katliamı adalet bulacak mı? Soma katliamı yine adalet bulacak mı? Kadın cinayetleri adalet bulacak mı? Berkin Elvan, Uğur Kaymaz dosyaları adalete erişecek mi? Gülistan Doku soruşturması derinleştirilecek mi? Demirtaş, Kavala kararları yani Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararları uygulanacak mı?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARİ (Devam)

3.- *Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın, Ağrı Milletvekili Abdullah Koç'un Adalet Bakanlığı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şimdi, Sayın Koç, ben teknik arkadaşlarla konuşurken sizin “Mevcut iktidar soykırım yapıyor.” şeklinde bir ifade kullandığınızı bir arkadaş bana söyledi, ben duymadım.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Siyasi.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tutanakları istedim, tutanaklara bakacağım. Fakat şunu söylemek isterim: Ne mevcut iktidar ne de bugüne kadar herhangi bir Türkiye Cumhuriyeti hükümetinin bir soykırım yapmadığını tutanaklara geçirmek isterim. Tutanakları da ayrıca istedim ama bir açıklık getirmek isterseniz, buyurun.

III.- AÇIKLAMALAR (Devam)

5.-*Ağrı Milletvekili Abdullah Koç'un, Adalet Bakanlığı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki ifadeleri nedeniyle Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın yaptığı açıklamaya ilişkin açıklaması*

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Sayın Başkan, bununla ilgili benim sözüm şuydu: Siyasi soykırım. Biz bunu sürekli de söylüyoruz. Bunlar siyasi davalarla, Kobani kumpas davasıyla ve bizim partimize yönelik olan siyasi soykırımlarla sabit durumdadır ve dolayısıyla bizim kullandığımız cümle de siyasi soykırımdır. Bu nedenle benim söylemek istediğim şey bu.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ben de tutumumu kayıtlara geçirmiş oldum.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A)KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- *2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/283) ve 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/282) ile Sayıştay tezkereleri (Devam)*

a) *Adalet Bakanlığı (Devam)*

b) *Ceza ve İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu (Devam)*

c) *Türkiye Adalet Akademisi (Devam)*

ç) *Hâkimler ve Savcılar Kurulu (Devam)*

d) *Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (Devam)*

e) *Kişisel Verileri Koruma Kurumu (Devam)*

f) *Anayasa Mahkemesi (Devam)*

g) *Yargıtay (Devam)*

ğ) *Danıştay (Devam)*

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Şimdi, Sayın Hasan Subaşı'na söz vereceğim.

İYİ Parti Grubu adına Sayın Subaşı, süreniz yirmi dakikadır.

Buyurun lütfen.

HASAN SUBAŞI (Antalya) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, değerli Komisyon üyesi arkadaşlarım, değerli katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Adalet reformu, yargı reformu 2018'den itibaren gündemimize girmiştir. Sayın Bakanım, sizin Adalet Komisyonu üyelerinize verdiğiniz yemekte ve sunumda bir yargı reformu ihtiyacını, insan hakları konusundaki güçlendirme ihtiyacını, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine uyulması gerektiğini, yargı bağımsızlığı, tarafsızlığı ve Anayasa'nın güvencelerini anlatan bir sunum yapılmıştı. Ben 2020'deki sizin konuşmanıza baktığımda da hemen hemen aynı konu tekrar edilmişti. "Bizim rehberimiz hukuktur, bizim rotamız hukuktur, bizim kılavuzumuz hukuktur. Hukuk düzenimiz, insan hakları temelinde yükselmeye devam edecektir. Reform irademizin özünde daha geniş özgürlükler, daha güçlü demokrasi ve daha yüksek standartlarda insan hakları bulunmaktadır. Kurtuluştan günümüze cumhuriyetimiz temeline adaleti, adaletin temeline insanı koymuştur. Siyaset ve anlayışımızın ana bileşeni, esas unsuru budur. Türkiye Cumhuriyeti bir hukuk devletidir." Demiştiniz, "İnsan haklarına saygı siyasetimizin temel hassasiyetidir." sözünü sarf etmişsiniz. 2019 Strateji Belgesi'nin açıklanmasında ve 2021 yine İnsan Hakları Eylem Planı açıklanmasında benzer cümleleri Sayın Cumhurbaşkanımız da kullanmıştı. Sayın Bakanım, toplumlar sürekli değişir, hukuk sistemini de çağın gereklerine göre değiştirme ihtiyacı her zaman olmuştur ve bunun değiştirilmesi gerekir yaşayan organizmalar gibi. Fakat hukuk reformu dediğiniz zaman, bu ilkeleri alt alta sıraladığınız zaman çok farklı bir tabloyla karşılaşırız. Bu yüzlerce yıldır hukuk adamlarının, düşünürlerin, filozofların ortaya koyduğu ve bugün her çağdaş anayasada olan ve olması gereken hususlardır. Ve şunu söylemek istiyorum ki bu hususlar bizim darbe anayasalarına rağmen her anayasamıza giren, güvenceye alınmış hususlardır. 2018 yılındaki sunumunuzda ben şunu söylemiştim: Bütün bu güvencelerin Anayasamızda olduğunu, acaba bu konularda bir hukuk reformuna ihtiyaç olup olmadığının düşünülmesi gerektiğini fakat Türkiye'de olanın bitenin uygulama hataları olduğunu, uygulama hatalarının sebebinin de siyasi baskılar sonucunda olduğunu, hâkim ve savcılarının huzurlu ve rahat görev yapmadıklarını ifade etmiştim.

Bugün de görüşüm hiç değişmedi. Adalet ve Kalkınma Partisi göreve geldiği 2002 yılında Avrupa Birliği çalışmaları içinde Kopenhag kriterlerini de benimsemek suretiyle "acemilik dönemi" dedikleri dönemde bütün dünyanın dikkatini çekmişti. Hem görüşleriyle, düşünceleriyle ve hukuk devletine saygılı görünümüyle dünyanın ilgisini çekmişler ve bunun da bir karşılığı olmuştu, bütün devletler tarafından desteklenmişti ve de sermaye akışı sağlanmıştı. Çok büyük çapta gelen sermaye akışıyla Türkiye, yatırım yapılabilir ülke, güvenilir ülke kabul edilmesi nedeniyle de çok ciddi bir kalkınmayla karşı karşıya kalmıştı. Bunun temelinde yatan hukuk ve güvendi. Yani o gün bizim Anayasamızda, hukukumuzda olan ve Hükümetin uygulamaları sonucunda duyulan güven nedeniyle ilk yıllar parlak geçmişti, ekonomik alanda da hukuk alanında da. Fakat geldiğimiz noktada 2018'de Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle ilk darbeyi maliye ve ekonomiye Cumhurbaşkanının yakınının gelmesiyle yemiştik. O zaman dünya şöyle algılamıştı: Demek ki Türkiye'de kurulan sistem hukuk ve Anayasanın dışında, demokrasiye çok da saygılı olmayacak bir tek adam sistemine gidiş sinyalleriydi. Birdenbire ekonomik dengeler alt üst olmuştu.

Yine, geçtiğimiz günlerde bir kırılma daha yaşadık. Sayın Cumhurbaşkanının "Ben ekonominin kitabını yazdım, ekonomiyi ben yönetirim." şeklindeki beyanı ve bağımsız Merkez Bankası başkanlarını dilediğince değiştirdiğinin dünya tarafından görülmesi üzerine, artık bugün "dış güçler" olarak ifade edilen dış ülkelerin hiçbir hukuk ve yatırım güvencesi kalmadığı gibi yatırım yapılabilir ülkeler arasından da Türkiye çıkarılmıştır. 2018'de dünyanın bakış açısının değişmesi üzerine hukukta ve demokraside güven vermiyorsunuz sinyalleri üzerine iktidar hemen tedbir almak gereği duydu. Ve sizin vasitanızla üst üste adalet reformları paketleri hazırlanmaya başlandı. Bunlarda güven verebildik mi? Güven veremedik çünkü bu esaslar, bu usuller hepsi de bizim Anayasamızda ve hukukumuzda geçen güvenceye alınmış konulardı. Belki Türkiye'de iç kamuoyunda birtakım sempati ilişkileri doğmuş olabilir ama dış ülkelerin, bugün "dış güçler" ya da "dış düşmanlar" denilen ülkelerin ya

da sermayenin bunu anlamamasına hiç imkân yoktu. Onun için para muslukları kesildi; Türkiye’de ekonomik kırılmalar, dengesizlikler, çöküntüler başladı ve bugün neyi satsak, nereye götürsek artık ekonomiyi dizginlemek ve yabancı parayı dizginlemek mümkün değildir. Her ne kadar bunun adına “Kurtuluş Savaşı” da desek, “mandacılar” da desek Kurtuluş Savaşı’mızı şanla şerefle yüz yıl önce tarihe nakşetmiştik. Bugün bu Kurtuluş Savaşı değildir, bunu eleştirilenler de “mandacı” değildir. Bizim ortak akli tesis etmekten başka yolumuz kalmamıştır ama bu Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin de -sanıyorum- gidecek başka bir yolu da kalmamıştır, bu reformları göstermek durumundadır.

Biz sizin iyi niyetinize inanıyoruz, ben bunu her defasında söyledim. Geçenlerde İçişleri Bakanının beyanı üzerine sizin söylediğiniz çok anlamlıdır. “Bizim rehberimiz hukuktur, bizim rotamız hukuktur, bizim kılavuzumuz hukuktur. ‘Biz yapalım hukuk arkadan gelsin.’ değil, ‘Hukuk önden yürütsün, biz ona göre kendimizi ayarlayalım.’ anlayışıdır hukuk devleti.” derken bunu samimiyetle söylediğimize inanıyoruz fakat İçişleri Bakanı bunu yaranma ihtiyacından söyledi yani tepedeki, iktidarı temsil eden kişiye yaranma ihtiyacı maalesef böyle bir şey. Nereden mi biliyorum? Çünkü Anayasa Mahkemesinin kararlarını tanımayan, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararlarını tanımayan savcıların, hâkimlerin terfi ettirildiğini, Anayasa Mahkemesine kadar seçilip gönderildiğini biz yaşadığımız için biliyoruz yani sizin yolunuz ve rotanız ile iktidarın çizdiği yol ve rota aynı değildir. Buradaki hukuk adamlarının, bürokratların hepsine tabii ki saygılıyız ama üzerlerinde siyasi baskı olduğu sürece hangi reformu yaparsak yapalım yargı huzurlu ve güven içinde karar veremeyecektir. “Bizim ihtiyacımız olan bu reformları yapıyoruz.” dersek... AYM kararlarında, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarında, bireysel özgürlüklerde, bunlarda hiç eksikliğimiz yoktur; dediğim gibi, darbe anayasalarında bile bunlar yeterli güvencelere alınmıştır; bu reformlar yüzlerce yıl önce her anayasaya neredeyse girmiştir. Ha, bugün yapılanlar nedir? Bugün yapılanlar, değişen toplumun değişen koşullarına göre hukuktaki düzenlemelerdir; tabii ki bunlara mecburuz.

Bakın, son örnek “beşinci yargı paketi” denen, “reform paketi” denen düzenlemedir. Milyonlarca insanımız borçlanırsa, çalışanların yarısından fazlası açlık şartlarında çalışmaya başlarsa, milyonlarca kredi kartı borcu olan varsa, insanımız geçinemiyorsa icra iflas dosyaları tıka basa, ağzına kadar dolmuştur; iş yapamaz hâle gelmiştir. Onun için İcra ve İflas Yasası’nda bugünün çağdaş değişikliklerine göre gerekli düzenlemeleri yapmak zorunluluğu tabii ki vardır ama bu, sorunu çözer mi? Hayır, sorunu çözmek insanları borçtan kurtarmak olmalı; icra iflas dairelerini artırmak olmamalı ama bugünün “yeni Türkiye” denen Türkiye’sine baktığımız zaman cezaevlerinin arttığını, icra iflas dairelerinin arttığını, birçok yatırımın buralara yapıldığını görüyoruz. Almanya’da tutuklu ve hükümlü sayısı 60 binken bizde 300 bin. Bu kadar yatırım yapılmasına rağmen yüzde 120 dolulukla Avrupa’nın en dolu cezaevleri bizde. Türkiye bu olmamalı, Türkiye bu olmamalı, bu değil çünkü Türkiye. Bizim birçok şeyi yeniden kurgulamamız, yeniden düşünmemiz gerekir.

Birinci yargı paketiyle şunu söylemiştik: Eleştiri maksadıyla düşünce açıklaması suç sayılmaz. Bu paket açıklandığında şunları söylemiştik: Bu, hem Anayasa’da hem Ceza Kanunu’muzda zaten böyledir. Bunu yargı paketi olarak yeniden düzenlemeye gerek yok demiştik ama biraz önce söylediğim nedenlerle bu paket çıkmıştı. Çünkü Batı’nın ve sermayenin ciddi eleştirileri vardı. Bu birinci paket çıktıktan sonra hemen ardından Müyesser Yıldız, Barış Pehlivan, Barış Terkoğlu, Murat Ağirel ve daha birçok, ismini şimdi hatırlayamayacağım gazeteci arkadaşımız cezaevine girmişti. Bunun anlamı, yasalarımızın yetersizliği değil, yukarıdan gelen baskıyla yargının verdiği kararlar sonucudur. Bakın Müyesser Yıldız sonunda ne dedi: “Ben yargıya güvenmiyorum, bu yargı bağımlıdır, siyasi iradeye bağlıdır. Onun için savunma dahi yapma ihtiyacı duymuyorum. Meşruyet sağlamam çünkü başka yerden görev ve talimat alınıyor.” Bu çok anlamlı bir savunmaydı.

Yine, dört buçuk yıldır tutuklu olan Osman Kavala, mahkemeden beraat etti, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararı var, umutları tükendikten sonra şunu demiştir: “Ben yargıya güvenmiyorum. Savunma yapmamın, duruşmalara katılmamın anlamı kalmadı çünkü talimat veren veya beni burada, hapisanede tutan güç başka bir güçtür. Yargıya savunma yapmayı duruşmalara da katılmayacağım.”

Yine, sadece inananlar bunlar değil, muhalefet olarak biz de inanmıyoruz. Yani iktidarın samimiyetine, iktidarın samimiyetle reform yapma iradesine muhalefet de inanmıyor. Sadece biz değil, AK PARTİ Hükümetinin bugüne kadar Cumhurbaşkanlığı yapmış, Başbakan Yardımcılığı yapmış, Meclis Başkanlıkları yapmış, tüm yol yürüten Bakanlar da dâhil en güçlü kişilerin hepsi inanmadığını, bu gidişin yol olmadığını, doğru olmadığını, Türkiye'nin felakete gittiğini açıklıyorlar. Onların yanında Batı'nın ve sermayenin, ki en ürkek olanı sermayedir... Dünyada da para bolluğu vardır ve dünya sermayesi, parası gidecek yer aramaktadır. Nasıl ki sizin ilk yıllarınızda hukuk ve güven sağladığınız gibi hukuk ve güveni, adaleti, demokrasiyi gösteren her ülkeye Afrika ülkesi de olsa gitmeye hazır, muazzam bir para birikimi vardır. Bugün Türkiye en ucuz ülkelerden biridir, hatta en ucuzudur; iş gücü olarak da öyle ama maalesef yatırım yapılabilir ülkeler arasından çıkmıştır. Bugün göstermemiz gereken, yeniden hukuku, adaleti, demokrasiyi tesis etmek, güven verebilmektir ama biraz önce de söylediğim nedenler hiç güven verecek görüntümüz olmadığı için artık sermayenin gelme ihtimali hiç kalmamıştır.

Birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü, beşinci paketlerden sonra başımıza gelenler... Beşincisi daha netleşmedi ama hemen dördü söyleyeyim: Kadına şiddete sıfır tolerans derken İstanbul Sözleşmesi tek tarafı iptal edildi “Biz bunu böyle istiyoruz.” diye. Hep bu görüntüler dünya kamuoyuna “Türkiye’de hukuk yok, tek kişinin söylediği oluyor.” mesajlarını -maalesef, üzülerken ifade ediyorum- vermekte. Bugün Cumhurbaşkanının en başlıca görevlerinden birisi, 1567 sayılı Yasa’ya göre Türk parasını korumak ama Merkez Bankası inadından, “faiz sebep, enflasyon sonuç; biz bunu böyle biliyoruz.” inadından dolayı felakete gidiyoruz ve göstergelere göre de artık Türkiye'nin güven verme imkânı da kalmamıştır. Türk parasına da şu geçtiğimiz on beş yirmi gün içinde yüzde 30 değer kaybettirdik, geçen yıldan bu yana yüzde 100 değer kaybettirdik. E, Türk parasını korumakla görevli Cumhurbaşkanı “Bunu ben biliyorum, bu uygulamayı ben böyle yapıyorum.” deme hakkına sahip olmamalı. Liyakat sahibi bilenlerin ve bağımsız Merkez Bankasının bu kararları vermesi gerekirken “Hayır, ben bunun en iyisini bilirim.” dediğiniz zaman dışarıyı ikna edemediğiniz gibi... Bugün olanlar nedir, Türkiye’de olanlar? Artık iç kamuoyunu da ikna edemez hâle gelmiştir. İç kamuoyunu da ikna edemeyince herkes dolar ve euro aramaktadır. Sadece dışarıdan para gelmeme değil, Türkiye’de bugün insanlar her gün doların ve euronun peşine düşmüştür. Korumakla görevli Devlet Başkanımız, Türk parasını pula çevirmiştir.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Subaşı, normal süreniz bitti, ek iki dakika süre veriyorum, lütfen tamamlayın.

HASAN SUBAŞI (Antalya) – Aynı zamanda Cumhurbaşkanımız, ormanları korumakla görevlidir, en başlıca görevi. Çevreyi ve yaşam şartlarını korumakla görevlidir; huzuru, güveni, birliği, güvenliği sağlamakla görevlidir ama Cumhurbaşkanımız -“Ben ekonomiyi bilirim, bunun kitabını...” Merkez Bankası değişiklikleri vesaire- rotanın doğru düzgün gitmesi gerekirken rotadan çıkaran kişi olmamalıdır. Bugün, maalesef, Türkiye kamuoyundaki güvensizlik de artık had safhadadır. Çiftçinin -ben çiftçiyim- sattığı portakal, elma, buğday, arpa hemen hemen hiçbirini 1,5-2 lirayı geçmedi ama ben geçen yıldan bu yana gübre için 3 kat fazla ödüyorum, mazot için 2 kat fazla ödüyorum. Girdi maliyetleri arttı ama bu yıl, bu saydığım ürünlerin hemen hemen hepsi birkaç yıldır aynı ve bugün artık

elma bahçelerimizi söktüyoruz. Portakal, nar, arpa, buğday 1,5 lira, 2 lira ve sadece bu yıl 2,5 lira oldu ama bizim fiyatlarımız 2-3 katına çıktı. 40 milyon dönüm arazi Türkiye’de ekilmiyor ve köylerdeki insanımız büyük şehirlerde iş arar hâle geldi.

3600 ek göstergenin, EYT’nin, işsizliğin, emeklinin durumunun gerçekten süratle düzenlenmesi, değiştirilmesi gerekir ama bu bütçeyle, bu değersiz parayla nasıl bunları yaparız, nasıl yaparsınız; onlar da ayrı konular. Ortak aklı yeniden tesis etmeliyiz. Ortak aklı, insanların bir araya gelmesini, liyakat sahibi insanların görev almasını ve güçlü bir Parlamenter sistemi yeniden tesis etmek gerekir diye düşünüyorum. Sistemin revizyonla çözülecek hâli kalmamıştır. Türkiye’nin yeni baştan organize olması şarttır diye düşünüyorum.

Bütçenin hayırlı olmasını diliyorum, teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, teşekkür ediyorum Sayın Subaşı.

Değerli arkadaşlar, öğlen arasından önce son konuşmacı Milliyetçi Hareket Partisinden Sayın Feti Yıldız.

Sayın Yıldız, süreniz yirmi dakikadır, buyurun lütfen.

FETİ YILDIZ (İstanbul) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, Komisyonun değerli üyeleri, yüksek yargının sayın temsilcileri, değerli bürokratlar, basınıımızın değerli temsilcileri; hepinizi öncelikle saygıyla selamlıyorum.

Bugün Öğretmenler Günü, Öğretmenler Günü’nü de kutluyorum.

Değerli arkadaşlar, bütçe görüşmelerinde her yıl aşağı yukarı aynı şeyleri tekrar ediyoruz. Bugün, ben, biraz farklı bir konuda konuşmak istiyorum. Türkiye’de modernleşme Batı’dakinden farklı olmuştur, ortaya çıkışı da farklıdır. Batı’da uzun bir gelişim sonucu aşağıdan, kitlenin geleneksel toplumu değiştirmesi şeklinde olmuş; Türkiye’de ise devlet ve aydın bir zümrenin hareketi olarak yukarıdan aşağıya doğru gelmiştir. Bu durum, toplumsal ve siyasal gelişmemizde ve siyasal darbe girişimlerinde ve buhranlarımızda büyük rol oynamıştır. Anayasalarımızın, kanunlarımızın yapılması aşamasında da bu çok açık olarak görülür.

23 maddeden oluşan 1921 Anayasası’na bakarsak bu klasik manada elbette bir anayasa değildir ama esasen Kurtuluş Savaşı’mızın strateji belgesi olduğu görülür. 61 ve 82 Anayasalarını size izah etmeme gerek yok; askerî darbeler ürünüdür. Anayasaların 2 temel işlevi vardır: Birincisi, bireyin sahip olduğu temel hak ve özgürlükleri güvence altına almak; ikincisi, devlet teşkilatının otorite ve gücünün sınırlarını belirlemektir. İsviçre’den aldığımız Medeni Kanun, Borçlar Kanunu; İtalya’dan aldığımız Ceza Kanunu; Fransa’dan aldığımız idare hukuku yakın bir zamana kadar kelimesine dokunulmadan yürürlükte kalmış ve uygulanmıştır. Bu bile, bu yasalarımızın uygulanması bile, bizim modernleşmemizin aşağıdan yukarıya değil yukarıdan aşağıya doğru geliştiğinin bariz kanıtlarıdır. Modern demokrasiler, yasama, yürütme ve yargının güçler ayrılığına dayanır. Geleneksel tarihin doğruladığı gibi İbn Haldun: “Devleti nesep kurar, sebep devam ettirir.” derken buradaki sebebin adalet olduğu bilinir. Devletin temeli adalettir. Adaleti, Türk milleti adına Türk yargısı tesis etmektedir.

Değerli arkadaşlar, Anayasa’mızın 138’inci maddesi çok açık. Burada yazılı olduğu şekilde, hiçbir makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat veremez; tavsiye ve telkinde bulunamaz. Kuvvetler ayrılığı ilkesi demokrasinin, hukuk devletinin ve insan haklarının tek başına teminatıdır. Türk adaleti, uzun bir zaman diliminde bünyesine sızmış hain bir yapılanmayla uğraşmış ancak çok başarılı bir şekilde, kısa sürede içinden söktüp atmıştır. Burada rakamları tekrar etmek istemiyorum ama devletin kılcallarına girmiş bu FETÖ’cü terör örgütünün 300 bine yakın mensubu gözaltına alınmış, bunlardan 99 bini tutuklanmıştır. Bugün itibarıyla da

FETÖ'den 22.340 hükümlü ve tutuklu vardır. Bu herhâlde dünyanın hiçbir tarafında görülmemiştir. FETÖ tutuklularından annesiyle cezaevinde kalan çocuk sayısı 48'dir. Sayın Bakanım, bu konuda iyileşmelere ihtiyaç vardır. Bize zaman zaman eski bir avukat olduğumuz için şikâyetler gelmektedir. Sair suçlardan, adi suçlardan çocuk sayısı 330 civarındadır. Kreşlerle, diğer yardımlarla bu çocukların hâli iyileştirilmelidir. PKK'yla ilgili olarak da söylesek: Bugün itibarıyla 7.092 tutuklu ve hükümlünün olduğu bilinmektedir.

Değerli arkadaşlar, bildiği gibi byLock terör örgütünün haberleşme aracıdır, örgüt üyeliğinin de somut delilidir. 100 bine yakın yani 99 bin küsur byLock kullanıcısı tespit edilmiş, bunlardan yarısı itirafçı olmuştur, meseleyi açıklığıyla anlatmışlardır. Ancak CHP'nin Sayın Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu "Bende 120-160 arasında byLock kullanan milletvekilinin ismi var, bunları bir gün açıklayacağım." demiştir ama aradan maalesef üç yıl geçmiştir, henüz böyle bir açıklama yapılmamıştır. Sayın Kılıçdaroğlu elindeki listeyi cumhuriyet başsavcılıklarına teslim ederse bu örgüte karşı büyük bir darbe daha vurulacaktır ve böylece de iddia edilen siyasi ayağı açığa çıkarılacaktır.

Bu mücadele yapılırken -bu kolay bir mücadele değil- terör örgütlerinin ve Türkiye düşmanlarının lobi faaliyetleri, yargı bağımsızlığına ilişkin uluslararası çalışmalarda endeks puanını Afrika'nın bazı ülkelerinin, kabile devletlerinin gerisinde göstermektedir. Bu, tabii, bizleri üzmektedir. Biliyoruz ama, bu düzmece belgeleri kimlerin hazırladığını, kimlerin hizmet ettiğini biliyoruz. Bu paçavraları bazı içimizdeki işbirlikçiler de hararetle desteklemektedir ama yani Türkiye'nin... Ben kırk iki yıl bilfiil ceza avukatlığı yaptım. Söylenildiği gibi, Türk yargısının böyle 130'uncu, 140'uncu sırada olması mümkün değildir. Kaldı ki tahliyeler, görülen davalar ve uygulamalar bunun doğru olmadığını göstermektedir. Efendim, hemen şurada söyleyebilirsiniz "Uluslararası mahkeme kararları, AİHM kararları, Anayasa Mahkemesi kararları niçin uygulanmıyor?" diye; bu ayrı bir konudur, uzun uzun da konuşulmalıdır.

Değerli arkadaşlar, ben buraya gelmişken... Kuvvetler ayrılığı ilkesi illaki yürütmenin yargıya baskısıyla olmaz. Şimdi, bazen baskılardan biri de... Hatta yürütmeyi ve bütün millî iradeyi baskılayan bir de "yargısal aktivizm" denilen bir hikâye vardır. Bu yargısal aktivizm bazen yasama organını etkisizleştirir, bazen yasama kararlarını iptal eder Anayasa Mahkemesi, olabilir; bazen de -asıl kötü olan budur- yasama organının yerine kendisi geçer. Bu sık sık karşımıza çıkmaktadır. Elbette bu saydığımız yargısal aktivizm, yargı yetkisinin kötüye kullanılmasıyla bir tutulamaz, bir değildir ancak Anayasa Mahkemesinin, bazı kararlarıyla, üyelerinin bazı eylemleriyle -bunu biliyorsunuz, teker hatırlatmama gerek yok- güncel siyasete taraf olduğu da bilinen bir husustur. Demokrasi, millet egemenliğine dayanır. Vatandaşlık ise birey ile devlet arasındaki hukuki bağ ve siyasal aidiyet biçimidir. Mahkemeler bu baği kararlarıyla bozmamalıdır. Anayasa Mahkemesi, milletin seçtiklerinin kararlarına karşı eğer devamlı surette kararlar alıyorsa orada millet egemenliğinden çok yargıçlar yönetimi vardır. Eski kararlarda, türbanda, 367'de bunları çok açık şekilde gördük, hepimiz tanık olduk. Mahkeme, önüne gelen konularda yetkisini bize göre çok geniş kullanmaktadır. Esasen bu Mahkemenin hukuk kuralı koyma konusunda teorik olarak da demokratik meşruiyeti yoktur. Mahkemenin ideolojik kararlarına karşı bir kontrol mekanizması da sistemlerde maalesef yoktur. Bu da bana göre çok önemli bir eksikliktir. Hukuk normu koyma, muhakeme meselesi değildir, irade ve iktidar meselesidir. Bu hiç unutulmamalıdır arkadaşlar. Hukuk normu koyma iradesi Anayasa Mahkemesi üyelerine değil, milletin seçilmiş temsilcilerine aittir. Eğer Mahkeme bazı kararlarıyla, seçilmiş organlar üzerinde tahakküm kuran, hatta kürsüden yasa yapan mahkeme konumuna düşüyorsa burada büyük bir sorun vardır. Birkaç yıl önce Anayasa Mahkemesi Anayasa'nın geçici 20'nci maddesini yorumlarken burada resmen kürsüden yasa yapan mahkeme konumuna düşmüştür. Bunu bir arkadaşımızın milletvekilliğinin geri verilip Meclise geri dönmesiyle ilgili bir konu olarak katiyen söylemiyorum ancak yargıçlar yasamanın yerine yani millî iradenin yerine, milletvekillerinin yerine geçtiği zaman bu bir faciadır. Bunu, maalesef,

ülkemizde fazla göremiyoruz. Yargı organı ile demokrasi arasındaki bu çelişkiyi, çatışmayı sadece bizim ülkemizde değil, Avrupa’da da dünyanın değişik ülkelerinde de görüyoruz ama bir şekilde çözüm bulunmalıdır. Kararlara elbette uyulmalıdır, Anayasa Mahkemesinin kararlarına uyma zorunluluğu vardır ancak gerekçenin bağlayıcı tarafı yoktur. Çünkü bu gerekçelerde bazen kamunun istediği gibi, bazen şahsi kanaatleri etkili olmaktadır. Özellikle tutukluluk hâli incelemesinde değerlendirme yaparken, meslektaşlarımız bilir, delil takdirine gidiyor. Delil değerlendirme yasağı vardır.

Değerli arkadaşlar, Anayasa Mahkemesinin “Tutukluluk için gerekçe yoktur.” dediği bazı durumlarda Yargıtay mahkûmiyete gitmektedir, yeterli delil olduğunu da göstermektedir. Tam burada şunu söylemek istiyorum arkadaşlar, Anayasa Mahkemesi, CHP’nin 15 Temmuz hain darbe girişiminin ardından çıkarılan 8 Kasım 2016 tarihli 6755 sayılı OHAL Yasası’nın bazı maddelerinin iptal istemini karara bağladı. Bu karar, 15 Temmuz hain darbe teşebbüsünün bastırılmasında adli ve idari önlemler ile kanun hükmünde kararname kapsamında karar alan ve bunu yerine getiren, uygulayan kamu görevlilerinin hukuki, idari, mali, cezai sorumluluğunun olduğunu hükmetti. Buradan şu çıkıyor: FETÖ terör örgütünün mensupları önümüzdeki günlerde binlerce dava açacaktır. Vatani, milleti savunan, gecesini gündüzüne katan, darbeyi püskürten insanlar yargı karşısına geçecektir ve tazminat davalarında da ucu bucağı kalmayacaktır, devlet ödese de rücu davalarıyla muhatap olacaklardır.

Sayın milletvekilleri, hukuk davalarında aslında hukuk, matematik problemi gibi çözülmelidir. Matematik problemlerinde nasıl $2 \times 2 = 4$ hep $2 \times 2 = 4$ ’ü verirse hukuk davalarında da aynı tip davalar aynı sonuçları vermelidir, benzer davaların sonuçları benzer olmalıdır. Ancak yine burada Anayasa Mahkemesine getiriyorum. Bireysel başvuru hakkını kullanan vatandaşlar üç yıl önce müracaat etmiş, ses yok ancak unvanlı, toplum tarafından bilinen biri müracaat ettiğinde on beş, yirmi gün sonra netice alınmaktadır. Bu bence adaletsizliktir ve bundan da behemahâl vazgeçilmelidir, kimin sırası gelmişse ona göre davaya bakılmalıdır.

Yine, meslektaşlarımızdan duyduğumuz, bu bireysel başvuruda otuz günlük başvuru süresinin evrakın UYAP’a açıldığı tarihten itibaren başlanmasını çok katı olarak uygulamaktalar. Bu da erişim hakkını ve hak aramayı engellemektedir.

Herhâlde bütün konuşmayı Anayasa Mahkemesiyle bitireceğiz çünkü beş dakika kaldı. Ben buradan geçeyim, Anayasa Mahkemesi yeter. Şimdi, Anayasa Mahkemesi için üç beş cümle daha konuşmak istiyorum. Yani bir hukukçu arkadaşımız gayet yerinde söylüyor, diyor ki “Ya, bu Anayasa Mahkemesi özelleştirme kararlarında ekonomist, siyasi partiyi kapatma davalarında siyaset bilimci, laiklik kararlarında din uzmanı.” Kendine göre tespitler yapıyor. Yani bu insanlar herhâlde Allah’ın seçilmiş kulları.

Değerli arkadaşlar, anlatılacak çok şey var ancak bu Anayasa Mahkemesinden bahsederken Anayasa konusunda da birkaç şey söylemek istiyorum çünkü Milliyetçi Hareket Partisinin hazırlamış olduğu anayasa teklifini, taslağını Sayın Genel Başkanımız sekiz ay önce toplumla paylaşmıştı. O birkaç gün için bir tartışma oldu ancak epey bir zamandır da bu konuda herhangi bir tartışma ya da fikir beyanı olmamaktadır. Bizim anayasa teklifimiz dört bölümden oluşmakta ve bir de başlangıç bölümü vardır, 100 maddeden oluşmaktadır. Başlangıç kısmı Allah’ın lütfu, kardeşlik ruhu ve vatan sevgisiyle varlık bulmuş biz Türk milleti düsturuyla giriş yapılmıştır. Devletin şekli ve niteliği aynen korunarak 1’inci maddede ele alınmış, maddenin son fıkrasına “Bu madde değiştirilemez ve değiştirilmesi teklif dahi edilemez.” hükmü konulmuştur. İkinci kısımda temel hak ve özgürlükler düzenlenmiş, en geniş güvencelere kavuşturulmuş, hakları düzenleyen tüm maddelerdeki sınırlama sebepleri kaldırılmıştır. Temel hak ve hürriyetlerin kapsamının taraf olduğumuz insan hakları sözleşmeleri baz alınarak kanunla belirlenmesi öngörülmüş, hürriyetin esas, sınırlamanın istisna olduğu yaklaşımı gerçek manasıyla

buluşturulmuştur. Yine, üçüncü kısımda cumhuriyetin temel organı olarak yasama, yürütme, yargı başlıklarıyla düzenlenmiş, yasama organı için millî birliği sağlama, yürütme için kurumsallaşmış başkanlık sistemi, yargı için bağımsız ve tarafsız olma anlayışı ön plana çıkarılmıştır. Bu kapsamda Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanına tarafsız konumuyla millî uzlaşmanın sağlanması ve siyasi krizlerin çözümünde ara buluculuk işlevi yüklenmiştir, TBMM'nin yetkileri de artırılmıştır. Milletvekilliği dokunulmazlığı, milletvekilliğinin düşürülmesi sebeplerine dair belirsizlik de ortadan kaldırılmıştır. Başkanlık sistemi bir bütünlük içerisinde tam olarak kurumsal yapıya kavuşturulmuş ve bir başkanla birlikte 2 başkan yardımcısının seçilmesi öngörülmüş, başkanlık kabinesi anayasal statüye dâhil edilmiştir. Başkanlık hükümetinin programının Meclise sunulması yöntemi getirilmiştir. Yine, kararnameyle kanunların münhasır yetki alanları çatışmayacak şekilde belirlenmiştir. Türkiye'nin üniter yapısına uygun olarak idarenin kuruluşunda kanunilik ilkesi tam ve sağlıklı bir içeriğe kavuşturulmuştur. Üniter devlet ilkesi anayasada açıkça yer almış, idarenin il esası korunmuştur. Anayasamızda Atatürk Dil, Kültür ve Tarih Kurumu varlığını sürdürmüş, Diyanet İşleri Başkanlığı Türkiye Diyanet kurumu olarak yeniden yapılandırılmış ve liyakat kurumu önerilmiş, Türkiye Merkez Bankası anayasal kuruluş hâline getirilmiştir. Hâkimler Savcılar Kurulu "yüksek yargı kurulu" adıyla yeniden düzenlenmiştir. Avukatlık ve ara buluculuk mesleklerine anayasal statü tanınmıştır. Yine, Anayasa Mahkemesi, konuşmanın büyük bölümünü teşkil eden Anayasa Mahkemesi yüksek mahkeme değil özel bir statüde düzenlenmiş, Yüce Divan yargılaması ve siyasi parti kapatma davaları Anayasa Mahkemesinden alınarak Yüce Divan adıyla oluşturulan yeni bir mahkemeye verilmiştir.

Şimdi arkadaşlar, Osmanlı-Türk anayasacılığında parlamenter sistem yüz yılı aşkın bir süre uygulanmış ancak Türkiye'de başarılı sonuçlar vermemiştir.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Yıldız, iki dakika ek süre veriyorum, lütfen tamamlayın.

FETİ YILDIZ (İstanbul) – Tamam Başkanım, bitireceğim.

Türk milletinin bizden beklentisi cumhuriyetin 100'üncü yılında parlamenter sistemle geriye gidiş değil gelecek yüzyılı millî ve vizyoner bir bakışla kavrayan Türk tipi başkanlık sisteminin kökleşmesidir. Bunun yanı sıra huzuru, refahı, birlik ve kardeşlik bağlarını tahkim edecek yeni bir anayasadır. Türk milleti bizden bunu beklemektedir.

Sayın milletvekilleri, sosyal medya, ifade özgürlüğünün önemli bir alanıdır. Ancak bir hakkın teslimi, hakikatin bulunması, adil ve yasal olanı korumak için ahlaki bir erdem olan adaletin sosyal medyada aranması yargıyı olumsuz etkilemektedir. Masumiyet karinesi, adil yargılanma hakkı zarar görmektedir. Hatta bu mecralarda polis ve mahkemelere yol gösterilmekte, kampanyalar düzenlenmekte, hatta tehditkâr bir dille tutuklama ve serbest bırakılmalar bile talep edilmektedir.

Değerli arkadaşlar, son yıllarda toplumda şiddet ve tahammülsüzlük giderek artmakta ve çok sayıda kadın ve çocuk vahşice öldürülmektedir. Kadın cinayetleri, bize göre bir cinsiyet belirlemesi ötesinde insanlığı öldüren bir vakadır. Bu olaylarda genel olarak suç failleri tanıdık olup, koca ya da eski kocadır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım Sayın Yıldız.

FETİ YILDIZ (İstanbul) – Tecavülden sonra öldürmelerde ise genellikle bir başkasıdır. Milliyetçi Hareket Partisinin Meclise sunmuş olduğu ruh sağlığı yasası bir an önce Meclise inip kanunlaşmalıdır.

Hepinize teşekkür ediyorum, bütçemizin hayırlara vesile olmasını diliyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum Sayın Yıldız.

Değerli arkadaşlar, bir kişi kaldı sadece, Sayın Salih Cora.

Şimdi, saat 14.00'te tekrar toplanmak üzere birleşime ara veriyorum.

Kapanma Saati: 13.22

ÜÇÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati:14.06****BAŞKAN: Cevdet YILMAZ (Bingöl)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)****KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)**

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, 22’nci Birleşimin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

Başlamadan önce, özellikle, bu nefis Gaziantep sofrası için Sayın Bakanımıza, üyemiz Nejat Koçer Bey’e çok çok teşekkür ediyorum, sağ olsunlar güzel bir hazırlık yapmışlar. Ayrıca, Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Mutfak Sanatları Merkezi Şefi Doğa Çiftçi Bey’e de çok teşekkür ediyorum, hakikaten bir sanat yapmış, teşekkür ediyoruz.

Değerli arkadaşlar, şimdi sözü AK PARTİ Grubundan Sayın Salih Cora’ya veriyorum. Sayın Cora, süreniz yirmi dakikadır.

Buyurun lütfen.

SALİH CORA (Trabzon) – Teşekkür ediyorum, Sayın Başkanım.

Çok kıymetli Bakanım, değerli Bakan Yardımcılarımız ve kıymetli bürokratlar; bugün, burada Adalet Bakanlığı, Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay, HSK ve Türkiye Adalet Akademisi, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, Kişisel Verileri Koruma Kurumu bütçelerini görüşmek üzere toplanmış bulunmaktayız.

Ülkemizin yönetim yapısı, toplumsal düzeni, bilimsel ve teknolojik kapasitesi her geçen gün daha da gelişmektedir. Bu gerçek uluslararası alanda sıkça ifade edilmekte ve yakaladığımız gelişmişlik düzeyi, dünya siyasetindeki iddia ve sorumluluğumuzu daha da artırmaktadır. Bu gelişmeler karşısında tüm yönetim yapımızı olduğu gibi, adalet sistemimizi de sorgulamamız ve sorunu alanları ortaya çıkarıp gerekli tedbirleri almamız kaçınılmaz olmuştur. Bundan hareketle, Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde AK PARTİ hükümetleri döneminde önemli reformlar ortaya koymaya çalışılmıştır. Reform, gelişmelere ayak uydurmak, beklentileri karşılayabilmektir; reform, dinamik bir süreçtir. 2002 yılından bu yana attığımız adımlarla adalet hizmetlerinin sorunlarının çözümünde önemli mesafeler katettiğimiz inkâr edilemez bir gerçektir. Geldiğimiz noktada ulaştığımız sonuç memnuniyet vericidir, geçmişle kıyaslanamayacak kadar özgündür, etkindir, hızlıdır. Geleceğe dönük olarak umut vermektedir, güven vermektedir.

Bağımsız ve tarafsız yargı teşkilatımızın oluşmasıyla adalet sistemimizin insan kaynağı güçlenmiştir. Uhdesindeki mensupları artık güvenilebilmekte, millet adına karar verilebilmekte, talimatla hareket etmemektedirler. Bu manada, özellikle personel sayısının artmasıyla da iş yükünün azaldığını ifade etmek isterim.

Değerli milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi son dönemlerin en uzun mesailerini gerçekleştirerek artık ihtiyaçları karşılamayan temel kanunları yenileyerek yargı mensuplarına çağdaş uygulamalar yapabilecek yeni kurumlar kazandırmış, mevzuatlarımızda büyük değişikliklere imza atmıştır. Başta Türk Ceza Kanunu ve Ceza Muhakemesi Kanunu üzere, Ceza İnfaz Yasası, Türk Ticaret Kanunu, Türk Borçlar Kanunu gibi alanlarda yine insan hak ve özgürlüklerinin genişletilmesi noktasında önemli düzenlemeler gerçekleşmiştir. Geçen yüzyılın devletçi anlayışı terk edilmiş ve

insan odaklı bir anlayış benimsenmiştir. Yine, bu kapsamda yapılan mevzuat değişiklikleriyle özellikle Türkiye'nin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde ihlal kararlarına muhatap olmasına yol açan Türk Ceza Kanunu'nun ilgili maddelerinde de ciddi değişiklikler gerçekleştirdik. Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru, özgürlükleri esas alan bir yaklaşımdır. Adalet Bakanlığı bünyesinde İnsan Hakları Dairesi Başkanlığının müstakil bir ana birim hâline getirilmesi hak temelli bir anlayıştır. İnsan Hakları Tazminat Komisyonu ve Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun kurulması da bu yönde özgün bir yaklaşımımızın sonucudur.

Diğer yandan, yargı bağımsızlığının ve tarafsızlığının geliştirilmesi için HSYK ve Anayasa Mahkemesi yeniden yapılandırılmıştır, hafızalarda yer alan olumsuz izler bir bir silinmektedir. Hukukun üstünlüğünü esas alan bir çizgide büyük bir gayret ortaya konulmaktadır.

Değerli milletvekilleri, adalet mülkün temelidir ama maalesef bu hep yanlış anlaşılmıştır. Adalet, hükümet binalarının en alt katında, hatta bodrum katlarında çok kötü fiziki şartlarda hizmet ve faaliyetlerini yürütmüş, son derece yetersiz koşullarda mücadele etmiştir. Adliye binalarının fiziki ve teknik koşullarının iyileştirilmesi esasında bir itibardır, israf değildir. Tüm adliye binalarını yeniledik.

Yine, ifade etmek isterim ki sadece adliye binalarını yenilemekle yetinmedik. 2002 yılına kadar adliyelerdeki hizmetler hatırlarsanız daktilolarla yerine getirilmekteydi. Yapılan çalışmalarla bugün adalet hizmetlerinin ruhuna uygun duruşma salonları dizayn edilmiş, adliyeler bilgisayarlarla donatılmış, dizüstü bilgisayarlar yargı teşkilatlarının hizmetine sunulmuş, UYAP'la bütün adliyeler ve ilgili birçok kurum elektronik ağlarla birbirine bağlanmış ve avukatlar ile vatandaşların internet üzerinden dava açabilmelerine imkân getirilmiştir.

Değerli arkadaşlar, zaman zaman yargı mensuplarının niteliğine yönelik eleştiriler de getirilmektedir. Biz bu konuda bütüncül bir yaklaşımla olayı ele almaktayız. Hem çalışan sayısının artırılması hem de hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimin etkinleştirilmesiyle kalite çok daha yukarılara yükseltilmiştir. Bu kapsamda Türkiye Adalet Akademisi kurulmuştur, hâkim ve savcıların yurt içi ve yurt dışında yabancı dil eğitimi almaları sağlanmıştır.

Tüm bunların yanında, gelişmiş ülkelerde yargı hizmetlerinin yerine getirilmesinde geniş biçimde faydalanılan psikolog, pedagoğ ve sosyal çalışmacı gibi uzmanların ülkemizde önemli ölçüde sistemin içerisinde yer alması sağlanmıştır. AK PARTİ hükümetlerine kadar cezaevleri uzun yıllar sorun yumağı olarak ifade edilmiştir, isyanların, eylemlerin, kötü muamelelerin odak noktası olmuştur, âdeta yönetilemez bir durumda bırakılmıştır. Bugün için, geçmişte toplumun tüm kesimleri tarafından dile getirilen sorunlar artık ülke gündeminden çıkarılmıştır. Sürekli gelişen infaz sistemimiz, uluslararası standartlara uyumu ve sürekli kendisini yenilemesiyle dikkat çekmekte ve ülkemizin imajına olumlu katkılarda bulunmaktadır. 2002 yılından bu yana standartlara uymayan 372 ceza infaz kurumu kapatılmıştır.

Değerli milletvekilleri, yine, bir diğer husus da... Burada konuşmalarda bahsedildiği için özellikle ifade etmek isterim. Ülkemiz ve toplumumuz tarafından büyük bir hassasiyetle yaklaşılan cinsel saldırı suçlarına, kadına karşı şiddet suçlarına, uyuşturucu suçlarına yönelik mevzuatlarımızda önemli değişiklikler yapılmıştır. Bu düzenlemelerle birlikte bu suçların cezaları artırılmıştır. Ayrıca, bu suçların belirli yerlerde işlenmesi hâlinde tayin olunacak cezalarda artırım öngörülmüştür. İnfaz modellerinde ise bu manada, bu suçlarda bir esneklik söz konusu olmamıştır.

Değerli arkadaşlar, Kıymetli Bakanımız çok kapsamlı bir sunum yapmıştır ve bu sunumumuzun ana temasında Yargı Reformu Strateji Belgesi yer almaktadır. Ben de bundan kısaca bahsetmek isterim. Hepinizin bildiği üzere devletin yaşamını sürdürülmesi için tüm devlet fonksiyonlarının iyi bir şekilde işlemesi gerekmektedir, birinin ihmal edilmesi tüm sistemi olumsuz etkiler. Yasama, yürütme ve yargı

kuvvetlerinin üçü ahenkli bir şekilde çalışmalıdır yani bu erklerin bir çatışma içerisinde değil, güçler arasında bir kaynaşma içerisinde, bir uyum içerisinde, bir ahenk içerisinde çalışması gerekmektedir. Yargıya hepimizin ihtiyacı vardır, hiçbirimizin “Benim yargı sistemiyle hiçbir işim olmaz.” şeklinde düşünmesini dahi tahayyül etmiyoruz. Yargıya işimiz düşerse dahi yargı sisteminin iyi ya da kötü işleminin devlet veya toplum yaşamına doğrudan etkisi olduğunu, herkesi yakından etkilediğini hepimiz bilmekteyiz. Bu nedenle, daha iyi işleyen bir yargı sistemine ihtiyacımız vardır. Şimdiye kadar çok önemli çalışmalar yapıldığını biliyoruz, Bakanımız bunların bir kısmından bahsetti. Bu çalışmaların birçoğunu esasında bizler milletvekilleri olarak bu Parlamento çatısı altında gerçekleştirdik. Bunların sistemin sağlıklı işleyişine çok önemli katkıları olduğunu bizzat gözlemlemekteyiz. Birçok sorun esasında tarihe karışmıştır, birçok talep artık geride kalmıştır. Bu kapsamda Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından kamuoyuna açıklanan Yargı Reformu Stratejisi’ni ve İnsan Hakları Eylem Planı’nı önemle takip etmemiz gerekiyor. Her 2 belgenin de uygulanması durumunda çok önemli kazanımlar elde edeceğiz. Bizim de bu çalışmalara Meclis çatısı altında katkı vermemiz gerekiyor. Bu belgelerde yer alan konuların yargı sistemimizi daha iyiye götürmek için önemli bir merhale olduğunu düşünmekteyiz. Yargı Reformu Stratejisi ve İnsan Hakları Eylem Planı kapsamında şimdiye kadar 4 yargı paketi kanunlaşmıştır. 2019 yılında Parlamentomuzun kabul ettiği kanunla birinci yargı paketi kapsamında Ceza Muhakemesinde, hak ve özgürlükleri koruyan ve güçlendiren bir yaklaşımla ciddi değişiklikler yaptık. 2020 yılında ikinci yargı paketiyle infaz sisteminde çözüm bekleyen konulara ilişkin kapsamlı bir çalışma yürüttük, insan odaklı bir anlayışı güçlendirdik. 2020 yılında üçüncü yargı paketiyle hukuk yargılamalarında adalete erişimi güçlendiren, özel hukuk alanlarında sadeleştirici ve yargıyı hızlandırıcı yenilikleri hayata geçirdik. 2021 yılında mağduru önceleyen ve hak arama yollarını güçlendiren dördüncü yargı paketini hayata geçirdik. Mağdur odaklı adalet anlayışımızı ortaya koyan yeniliklerin yanında masumiyet karinesini ve Türk hukuk mevzuatında ilk kez yer alan lekelenmeme hakkını güçlendiren adli araçları sisteme kazandırdık. Yine, icra sistemine, aile hukukunda çocuk teslimine ve çocukla kişisel ilişki kurulmasına yönelik köklü yenilikler içeren beşinci yargı paketinin kanunlaşma süreci ise şu anda Meclisimizde devam etmektedir. Her 2 belgenin öngördüğü hedefler doğrultusunda esasında ikincil mevzuat ve idari tasarruflarla da birçok değişiklik ve yenilikler de hayata geçmiştir. Önümüzdeki süreçte gerçekleştirilecek çalışmalar bir öncekini tamamlayarak sürecektir ve orta vadede yargı sistemine ilişkin göstergelerin daha da iyiye gideceğine yürekten inanmaktayız. Bunların içeriğine, çok fazla detaylarına girmiyorum ancak ifade etmek isterim ki Bakanımız, ülkemizin yaşadığı tüm zorlu süreçleri hukuk reformlarıyla aşma noktasında özel bir gayreti ortaya koymakta ve bu gayreti de her kesim tarafından büyük bir takdir toplamaktadır. Tabiri caizse “Kenarı Dicle’de bir kurt aşırsa bir koyunu, gelir de adli ilahi sorar Ömer’den onu.” Bu vizyonla, bu yaklaşımla büyük bir mücadele ortaya koyuyor, kendisini takdir ediyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; toplum sürekli geliyor, toplum yapımız da sürekli değişiyor, nüfusumuz artıyor, gittikçe gençleşiyor, elbette bunlarla beraber sorunlarımız da oluşuyor. Ticaret hacmimiz geçmişle kıyaslanamayacak kadar artmış durumdadır, teknoloji kullanımı, bilgisayarlaşma, dijitalleşme artıyor; ülkemizin eğitim oranı artıyor. Tüm bu gelişmeler hepimizi doğrudan etkilemektedir. Bu değişimin karşılanabilmesi için kamuda da yargıda da daha hızlı ve etkin bir yapıyı oluşturmamız gerekiyor. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi tam da bu ihtiyacı karşılamak için bir fırsat olarak doğdu. Kamuda daha etkin bir yapılanma tesis edilmiş oldu. Sistem her geçen gün daha da gelişerek yoluna devam etmektedir. Kamuda yenilenmenin önemli bir bölümünü adalet sistemindeki reformlarla beraber kolaylıkla izleyebilmekteyiz. Reform çalışmaları kapsamında daha hızlı ve etkin işleyen, güven veren bir sistem oluşmaktadır. Vatandaşlarımızın yargı önüne giden uyuşmazlıklarının adil biçimde, hızlı ve makul sürede tamamlanması çok önemlidir. Geciken süreçler yargıyı güvensiz

manada etkilemektedir. Bu bağlamda Bakanlık, adli yargılama hakkının en önemli unsurlarından biri olan makul sürede yargılama hakkını güçlendirmek amacıyla “Yargıda Hedef Süre Uygulaması”nı hayata geçirmiştir. “Geç gelen adalet, adalet değildir.” anlayışını hep birlikte savunuyoruz. İlk kez uygulamaya konulan hedef süre uygulaması makul sürede yargılamaya katkı sunmakta ve yargı sürecini disiplinize etmektedir. Hedef süre uygulaması aynı zamanda uzun yargılamalara konu dosyaların tespiti ve sorunlara çözüm üretilmesi için geliştirilmiş, aynı zamanda yargıya güveni de perçinlemiştir.

Değerli Bakanım, AK PARTİ döneminde, adalet hizmetlerini gerçekleştirenlerin özlük haklarında da önemli iyileştirmeler yapmak için gayretinizi çok iyi biliyoruz. Bunun en son örneği olarak, özlük hakları konusunda geçtiğimiz günlerde önemli çalışmalar yapıldı. Daha önceden de zaten Adalet Bakanlığı personeline, hâkim ve savcılarının özlük haklarında ciddi iyileştirmeler getirmiştik. Ceza infaz kurumu memurlarıyla ilgili, mübaşirlerle alakalı, infaz personeliyle alakalı önemli düzenlemeleri geçirdik; bunlardan dolayı Sayın Bakanımıza teşekkür ediyoruz ama daha kalıcı çözümler beklenilmektedir. Adalet hizmetleri sınıfının çok önemli bir yenilik olacağını düşünmekteyiz. Personelin görevde yükselme süreçlerini, unvanlarını yenilemeliyiz, onlara geniş bir kariyer imkânı sunmak zorundayız çünkü onların yaptıkları iş alelade bir iş değildir, önemli bir iştir. Kamuda diğer kurumlarda bu işler kariyer meslek grupları tarafından yapılmaktadır, bu nedenle yargıda da çok kapsamlı bir personel reformu yapılması gerekiyor. Bunu inşallah önümüzdeki süreçte hep birlikte gerçekleştireceğiz, bu konuda muhalefet partisi mensuplarının da desteğini bekliyoruz. Gerekli olan sadece mali düzeltme değildir, aynı zamanda bu personellerin, bu çalışanların yükselme imkânını sağlayan yenilenmiş unvanların oluşturulması gerekiyor çünkü yazı işleri müdürlüğü, idari işler müdürlüğü, icra müdürlüğü, zabıt kâtipliği gibi tüm görevler sıradan görevler değildir, belirli bir bilgi birikimi ve müktesebatı gerektirmektedir; bunları sağladıkça hâkim ve savcılarımızın işlerini daha rahat yürütecekleri açıktır, sistemin kalitesini de artıracaklardır.

Değerli milletvekillerim, yine, ifade etmek isterim ki yargı reformunun önemli parçalarından biri de hâkim yardımcılığı ve hukuk mesleklerine giriş sınavı getirilmesidir. Birinci paketle kanunlaşan bu sınav şartı devlet ve vakıf üniversitelerini kalite ekseninde bir rekabete ve otokontrole sevk edecektir. Ayrıca, yargıdaki hizmetlerin nitelikli verilmesinde ve mesleki yetkinliklerin arttırılmasında da fayda sağlayacaktır; bu nedenle düzenlemeyi son derece isabetli ve önemli görmekteyiz. Hâkim yardımcılığı da sistemin önemli bir sorununu giderecektir, mesleki tecrübeyi arttıracaktır; mesleki tecrübenin artması adalet hizmetlerinin daha da nitelikli sunulmasına imkân sağlayacaktır.

Yargı Reformu Stratejisi’nin öngördüğü en önemli değişiklikler hukuk eğitime ilişkindi. Hukuk fakültelerinde verilen eğitimin kalitesi sistemin temel taşı oluşturulmaktadır. Daha önceki bütçe görüşmelerimizde en fazla konuşulan konuların başında gelmekteydi. Şimdi Bakanlık ve YÖK’ün bu konuda ortak çalışmalar yaptığını biliyoruz. Geçtiğimiz süreçte Bakanlığın girişimleri sonucunda Yükseköğretim Kurulunun aldığı kararla hukuk fakültelerine girişte aranan ve 190 bin olan başarı sıralamasının 100 bine yükseltilmesini çok değerli bir adım olarak değerlendiriyoruz. Bu alandaki çalışmaların tamamlanmasıyla birlikte inşallah önemli bir sorun da ortadan kalkmış olacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekillerim; Sayın Cumhurbaşkanımızın kamuoyuna açıkladığı reform başlıkları arasında vatandaşların adliyelerde işlerinin kolaylaşmasını ve adalete erişim imkânlarının geliştirilmesini önemsiyoruz çünkü bu konuda en önemli sorunlardan biri, vatandaşın yargıya, adalete erişiminin önündeki engellerin kaldırılmasıdır. Bu kapsamda, geçtiğimiz yıllarda adliyelerde oluşturulan ön büroların ve danışma masalarının faydalı sonuçlar verdiği tarafımıza bildirilmektedir. Belki bunu bazı muhalefet temsilcileri hatırlamayabilir, unutanlara hatırlatmak gerekiyor, bu görev

daha önce adliye önlerinde kurulan çadırlarda arzuhâlciler tarafından fiilen icra edilmekteydi. Artık ön bürolar ve danışma masalarıyla beraber vatandaşımıza daha sağlıklı bir şekilde, daha doğru bir şekilde hizmet verilmektedir.

Yine, önem verdiğimiz bir diğer konuya yargıda dijital dönüşümdür. Bu kapsamda, her geçen gün sistemimizi yenilemeye devam ediyoruz. Bu alanda yaptığımız çalışmalardan biri de e-duruşmadır. Tüm dünyada duruşmalara sesli ve görüntülü katılım uygulamasına ilişkin arayış artmıştır. Ülkemizde bu uygulamalar 2012 yılında SEGBİS’le başlamıştır, akabinde 2020 yılında ise hukuk mahkemelerinde e-duruşmayla uygulama genişlemiştir. E-duruşma yöntemi duruşma salonlarında oluşan kalabalığı salgın sürecinde ortadan kaldırmıştır; avukatların duruşmaya katılmak için de il dışına çıkma zorunlulukları ortadan kalkmıştır. Bu tarz vatandaş odaklı uygulamaların yaygınlaştırılmasında yarar görmekteyiz. Amaç, vatandaşlarımızın adliyeye gittiğinde işlerinin rahat görülmesi ve hukukun kudretini her yönüyle hissetmeleridir.

Vatandaşlarımızın bazı küçük uyuşmazlıklarının artık basit yargılama usulüyle çözülmesi noktasında önemli adımlar atılmıştır, kapsamı genişletilmiştir. İfade etmek isterim ki basit yargılama usulü, seri yargılama usulü yöntemi önemli çözümler oluşturmuştur. Uzlaşma müessesesi her geçen gün yaygınlaşmaktadır. “Ara buluculuk” kavramı hukuk sistemimizde büyük bir kabul görmüştür, yargıdaki iş yükünü ciddi oranda azaltmıştır.

Değerli milletvekilleri, yine şunu ifade etmek isterim ki: Bizim en önemli düzenlemelerimizden birisi, özellikle -az önce de ifade ettiğimiz gibi- insan odaklı bir yaklaşımı ortaya koymaktır. Bu konuda irademiz nettir, istikametimiz mevcuttur. Ayrımcılığa karşı, nefret suçuna ilişkin önemli düzenlemeler getirdik. Masumiyet karinesini güçlendirmek için lekelenmeme hakkını mevzuata işledik; önemli bir hukuki güvencedir. Tutuksuz yargılamanın esas olduğu ceza adalet sistemini tesis etmek için adli kontrol müessesesinden tutun da tutuklama süreleri için soruşturma ve kovuşturma sürecinde bir sınırlama getirmiş olmamız çok değerli bir uygulamadır. “Onarıcı adalet” anlayışını yaygınlaştırmak için denetimli serbestlik sistemini hayata geçirdik. Elektronik izleme sistemini adalet mekanizmasına tatbik ettik.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İki dakika ek süre veriyorum. Lütfen, toparlayınız.

SALİH CORA (Trabzon) – Tutuklama oranları düşmüştür, asıl olan tutuksuz yargılamadır. Havaalanlarındaki insan hak ve onurunu rencide eden uygulamalara son verdik. Yine, en son, kamuoyunu en çok meşgul eden konulardan birisi çocuk teslimidir. Çocuk teslimi yönündeki mahkeme kararlarının icra müdürlükleri vasıtasıyla infaz edilmesi gibi bir ilkel yöntem ortadan kalkmaktadır; bunu da yargı reformuyla beraber hayata geçirmekteyiz. Ayrıca Mağdur Hakları Daire Başkanlığı, Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığı yeniden yapılandırılarak müstakil bir yapıya kavuşmuştur.

Değerli arkadaşlar, ben sözlerimi toparlamak istiyorum. Ben son olarak şunu ifade etmeliyim ki: Mevzuatımızın erişemediği alanlarda Kamu Denetçiliği Kurumu, İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu faaliyetleriyle en ince detay ve ayrıntılarda hukuki işlemler geliştirmektedir. Kişisel Verileri Koruma Kurumu hepimiz için büyük bir hukuki güvencedir; tüm kamu kurum ve kuruluşlarının artık kırk defa düşünüp bir defa karar vermesini hatırlatan bir müessesedir. Bu manada yapılan reformları destekliyoruz, hepsinin arkasındayız, takipçisiyiz. Bakanımıza bu manada gayretlerinden dolayı teşekkür ediyoruz.

Sözlerimin sonunda şunları da ifade etmek istiyorum: Yargımız, demokrasinin, millî iradenin, insan hak ve özgürlüklerinin en önemli güvencesidir. Tarihte eşi ve benzeri az görülmüş ihanetler, hukuksuzluklar ve adaletsizlikler tek tek atlatılmaktadır, hukuk sayesinde bunları atlatmaktayız. Geçtiğimiz yıllarda yargının FETÖ silahlı terör örgütü tarafından kendi amaçları doğrultusunda nasıl kötüye kullanıldığına hep birlikte şahit olduk.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümleleriniz olsun.

SALİH CORA (Trabzon) – Bu kötülükle yargımız hukuk çerçevesinde mücadele etmeye devam etmektedir. Bu münasebetle sizlerin huzurunda Türk yargısına şükranlarımızı sunuyoruz. Her geçen gün daha da geliştirerek yolumuza devam eden, ülkemizin daha da iyi işleyen adalet sistemine olan ihtiyacımı gidermeye çalışmaktayız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ek süreniz de dolmuştur.

Teşekkür ediyorum.

Bir cümleyle lütfen...

SALİH CORA (Trabzon) – Bu kapsamda bütçenin hayırlı ve uğurlu olmasını diliyorum.

Herkese başarılar diliyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Cora.

Değerli arkadaşlar, hazırlık yapmanız bakımından bir liste oluşturmaya çalışacağım şimdi. İlk önce, Büyük Birlik Partisi Genel Başkanı Sayın Mustafa Destici aramızda, beş dakika konuşma hakkı vereceğim. 2'nci sırada Cumhuriyet Halk Partisinden Zeynel Emre Bey'e söz vereceğim hazırsa. 3'üncü sırada HDP Grubundan Sayın Ömer Faruk Gergerlioğlu'na söz vereceğim. 4'üncü sırada İYİ Partiden Sayın Feridun Bahşi'ye söz vereceğim.

MHP'den söz talebi var mı acaba, sisteme giren yok ama var mı?

ÜMİT YILMAZ (Düzce) – Ben konuşacağım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – O zaman 5'inci sırada Sayın Ümit Yılmaz'a söz vereceğim, sonra yeni bir liste yaparız.

Sayın Destici, şimdi, ilk sözü size veriyorum.

Buyurun.

Süreniz beş dakikadır.

MUSTAFA DESTİCİ (Ankara) - Sayın Başkan, Kıymetli Bakanım, Bakanlık temsilcilerimiz, Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay, HSK ve Adli Tıp Kurumumuzun temsilcileri ve kıymetli Komisyon üyeleri, milletvekili arkadaşlarım; hepinizi saygıyla, muhabbetle selamlıyorum.

Öncelikle, tüm bütçe görüşmeleriyle birlikte hassaten Adalet Bakanlığı bütçemizin de şimdiden hayırlara vesile olmasını Yüce Rabb'imden niyaz ediyorum.

Tabii, özellikle 15 Temmuz hain darbe gecesi Adalet Bakanlığımızın, yargı mensuplarımızın darbenin ilk anından itibaren gösterdikleri refleks ve hemen işlemlerin başlamış olması darbenin önlenmesi konusunda büyük bir rol almıştır. Ben, öncelikle, kendilerine, hepsine, bütün yargı mensuplarımıza -bu anlamda katkı sağlayan- şahsım ve camiam adına şükranlarımı sunuyorum. Tabii, ondan sonraki süreçte Türkiye'de bir sistem değişikliği gündeme geldi ve biz de bunu destekledik. Burada en önemli değişikliklerden bir tanesi de daha önce Anayasa'mızda yargı sadece bağımsızlık ilkesiyle anılırken bunun yanına tarafsızlık ilkesi de eklendi. Şu anda, yargımız anayasal olarak hem bağımsız hem de tarafsız bir şekilde faaliyetlerini, görevini sürdürüyor. Tabii, bu anlamda başta birtakım

eksiklikler, noksanlıklar, dile getirilen bazı hususlar olmadı mı? Oldu, evet. Bunların bazılarının haklılık payı olduğunu da ifade ediyorum. Fakat o günden bugüne kadar Sayın Bakanımızın şahsında ve daha sonra, bütün Bakan Yardımcılarımız, diğer bürokratlarımız, başsavcılarımız, savcılarımız, hâkimlerimiz, yargıçlarımız, hepsinin gayretleriyle bu anlamda da çok önemli mesafeler alındı. Zaten bugün burada yapılan görüşmelerde de gördüğümüz bu suhulet ve karşılıklı anlayış içinde geçen bu görüşmelerde de bunun önemli bir katkı sağladığını, önemli bir parçası olduğunu da burada ayrıca ifade etmek istiyorum.

Yine, yargı reformu paketleriyle ve diğer birtakım düzenlemelerle gerçekten pek çok önemli eksiklik de giderilmiş oldu. Donatıyla ilgili adliye binaları, cezaevi binaları, bunlar zaten ortada duran bir gerçek, özellikle cezaevlerinin yapısı. Biz daha önceki yıllarda, gençlik yıllarımızdan beri buraları bildiğimiz için, tanıdığımız için o günden bugüne olan iyileştirmelere hepimiz şahitlik ediyoruz. Bunların tabii ki olumlu anlamda daha yüksek seviyeye çıkmasını beklediğimizi ifade ediyorum.

Tabii, öbür taraftan, burada dile getirmek istediğim bir husus AİHM kararlarıyla ilgili çok gündeme geliyor, tartışma yapılıyor. Bir örnek vermek istiyorum: Elbette ki hukuk, mevcut, meri hukukumuz, yerel mahkemeler, Anayasa Mahkememiz, Yargıtay, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi bunlar bir bütünlük arz eder. Fakat Türkiye'nin bütün AİHM kararlarına uyma gibi bir mecburiyeti olduğunu düşünmüyorum, orada da hukukun bize verdiği bazı haklar olduğunu hepimiz biliyoruz. Bir örnek anlatayım: Yunanistan'a ilk gittiğimizde -Batı Trakya'ya, Gümölcine'ye- merhum Muhsin Başkanımızla birlikte İskeçe'ye gittik. İskeçe Türk Birliği var. Baktık kapısında tabela yok; bir boşluk var, tabela yeri çökmüş. Dedik ki niye tabela yok? Dediler ki: “‘Türk’ kelimesi yazdırılmadığı için biz de tabela asmıyoruz.” E, burada da AİHM kararları var ama Yunanistan bunları uygulamıyor ve Yunanistan'da hiçbir büyükelçi de çıkıp talimat verir gibi siz bu kararlara uyun diye ya da uygulayın diye açıklama yapmıyor. AİHM'in çifte standardını hepimiz biliyoruz, görüyoruz. Hakeza parti kapatmalarla ilgili Venedik Kriterleri ortada. İspanya Batasuna Partisi örneği, yine orada AİHM kararları ortada. Dolayısıyla bunları da hepimizin göz önünde tutarak birtakım eleştiri ya da düşünce, fikir ortaya koymamız gerektiğini düşünüyorum. Tabii, burada özellikle zikretmek istediğim bir husus, bugün Öğretmenler Günü. Bir eğitimci ve öğretmen olarak 24 Kasım Öğretmenler Günü'nü tebrik ediyorum. Tabii, Aybuke Yalçın ve Necmettin Yılmaz Öğretmenimiz, şehit öğretmenlerimiz başta olmak üzere, tüm şehitlerimizi de rahmetle, minnetle ve şükranla yad ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Destici, toparlayabilirsiniz sevinirim.

MUSTAFA DESTİCİ (Ankara) – Hemen toparlıyorum.

Yine, tabii ki burada en ağır ceza ne diye baktığımızda, müebbet ya da ağırlaştırılmış müebbet. Fakat hem çocuğa tecavüz etikten sonra ölümlerde hem kadına şiddet, cinayetlerde hem de bu terör suçlarında maalesef burada en fazla yirmi-yirmi beş yıl yattıktan sonra çıkılıyor. Bizim, en ağır cezanın toplum nezdinde de, millet vicdanında da, adaletin tecellisinde de bu iki suç için; yani bir, kadına, çocuklara işlenen bu sapık cinayetler, bir de sonu ölümlerle biten terör eylemleri için idam cezasının getirilmesi konusunda hem anayasa hem yasa değişikliği tekliflerimiz var. Bunun inşallah önümüzdeki süreçte hayata geçmesini beklediğimizi ifade ediyorum.

Siz, Sayın Başkanlık heyetini, Bakanımızın şahsında Bakanlık heyetini ve tüm Komisyon üyelerini, milletvekillerimizi saygıyla selamlıyor, Adalet Bakanlığımızın bütçesinin hayırlı olmasını Cenab'ı Hak'tan niyaz ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum, Sayın Destici.

Şimdi, Cumhuriyet Halk Partisinden Zeynel Emre Bey'e söz vereceğim ama şunu da hatırlatayım: Cumhuriyet Halk Partisinde sayı fazla olduğu için dörder dakika söz verebiliyoruz. Yalnız bazı arkadaşlarımız kendi haklarını devrettiler, o devredilen süreleri de arkadaşlarımızın süresine ilave edeceğim ayrıca.

Zeynel Emre Bey, buyurun süreniz dört dakikadır.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Bakan, Sayın Komisyon Başkanı, kıymetli hazırun; hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Sayın Bakan, biliyorsunuz, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Sayın Fuat Oktay'ın yargıya güvenin yüzde 30'lara düşüşüne yönelik açıklamasından sonra Bakanlığımız olarak iki önemli belge açıkladınız. Birisi Yargıda Reform Strateji Belgesi'ydi, bir diğeri de İnsan Hakları Eylem planı'ydı. Bunlara etraflıca baktığımızda büyük hedefler, amaçlar, stratejiler vesaireler öngörülmüş ve nihai amacın da yargıya güveni artırmak olduğu, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığını artırmak olduğu açık. Ancak gelinen noktada bugün itibarıyla baktığımızda yargıya güven ve orada hedef strateji olarak gösterilen hiçbir şeyin gerçekleşmediğini, yargı paketi olarak Türkiye Büyük Millet Meclisine gelip kanunlaşan işlerin çok büyük bir çoğunluğunun oradaki iddialarla uzaktan yakından ilgisi olmadığını bir kez burada not düşelim. Şüphesiz, dört yılı aşkın bir süredir Adalet Bakanısınız, eminim ki iyi niyetle yargıya güveni de arttırmak istiyorsunuz, yargıya ilişkin sorunları azaltmak istiyorsunuz. Ancak bunun bugüne kadar gerçekleşmediğini, bundan sonra da gerçekleşme olasılığının olmadığını üzülererek ifade ediyorum. Çünkü bir defa ortada sistemsel bir bakış açısından kaynaklanan çok büyük problemler var. Bakın, bugün, cumhuriyet başsavcılar tarafından yazılan iddianamelerde 2016 yılında gerçekleşen 15 Temmuz FETÖ darbesiyle alakalı, darbeye giden yolun taşlarının 2011 Anayasa değişikliğiyle önemli aşamalarından birinin gerçekleştirildiğini ve önemli bir mihenk taşı olduğunu cumhuriyet savcılar tespit ediyor. Ve ne hikmettir ki, sizin Yargıda Reform Strateji Belgesi olarak sunduğunuz belgede daha önce yapılan iki reform olarak bahsettiğiniz unsurlardan biri de orada yapılan değişikliği sahiplenmektir. Şimdi ben konuşmamda size bazı sorular sorarak konuşmamı tamamlayacağım. Birincisi, siz bugün o tarihte yapılan referandum değişikliğine sahip çıkıyor musunuz? İkincisi, biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak, Anayasa değişikliği sonrasında ortaya çıkan Hâkimler ve Savcılar Kurulunun, yargı düzeninin, yargı bağımsızlığını toptan zedelediğini ve bir siyasi parti genel başkanının bütünüyle yargıya hâkim olduğu bir süreç ortaya çıktığını görüyoruz. Siz o süreci yönetenlerden biri olarak, bugün geldiğimiz tabloda, bugünkü ekonomik veriler karşısında aynı değişikliğin olmasını “Ben bugün de olsa savunurum, çalışmayı yapardım.” diyor musunuz? Üçüncüsü, yurt dışından bir sürü endeks açıklanıyor, veriler açıklanıyor, bunlardan rahatsızlık duyanlar olabilir. Peki, o hâlde Türkiye’de yapılan araştırmalar da başta TÜİK olmak üzere bunlarda da yargıya güvenin çok aşağılarda olduğunu görmenize rağmen bundan bir rahatsızlık duyuyor musunuz?

Ekonomi ile yargı arasında çok ciddi ilişki olduğunu görüyoruz. Bugün dolar 14'ler seviyesine yaklaştı, burada Bakanlığınızın bir sorumluluğu olduğunu düşünüyor musunuz?

Kabinede bir Bakan var, İçişleri Bakanı ve emrinde yüz binlerce kolluğun olduğu, bu kadar kritik ve bir devletteki en önemli Bakanlığı yöneten bir Bakan sizinle söz düellosuna giriyor, siz ona cevap veriyorsunuz. Biz hepimiz biliyoruz ki siz ona cevap veriyorsunuz, o size cevap veriyor; âdeta bir Türk filmi vardı ya Çiçek Abbas, orada Çiçek Abbas ile Şakir'in düellosu gibi biz bunu izliyoruz. Aynı Bakan, daha önce bir başka Bakana da herkesin gözü önünde omuz atmıştı, buna da şahit olmuştuk.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Emre, Sayın Bülent Kuşoğlu beş dakikasını size devretmiştir, beş dakika ilave ediyorum.

Buyurun lütfen.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Kendi memurlarına talimat veriyor “Gerekirse kol kırın.” diyor, herkesin gözü önünde. “Hukuku dinlemeyin, hukuk arkadan gelsin.” diyor, hakaret ediyor, suçlu ilan ediyor, hedef gösteriyor; bütün bunları tüm Türkiye’nin gözü önünde yapıyor. Siz bunlara şahit olan bir hukuk insanı olarak bu rahatsızlığınızdan gidip de kendi Genel Başkanınıza “Kardeşim, bir bakan böyle yapamaz, böyle devam edemeyiz. Ülkede biz bu şekilde adaleti sağlayamayız.” diyor musunuz?

O Bakanla ilgili somut çıkan iddialar var. “10 bin dolar alan siyasetçiyi ben biliyorum.” diyor. Ben de bir hukukçu olarak şunu biliyorum: Bir suç örgütünden bir şekilde faydalanan bir siyasetçi varsa suç işliyordur, en hafif tabirle o örgütün üyesi olmamakla birlikte o örgüte yardım işini yapıyordur, örgüt içerisinde bir konumu vardır. Suçu bildirmemek de ayrıyeten bir suçtur, Ceza Kanunu’nda karşılığı var. Siz bunları bilen biri olarak ne gibi bir işlem yapıyorsunuz? Burada yaptığı geçen günkü açıklamada SBK konusunu yani Sezgin Baran Korkmaz konusunu dile getirirken şu minvalde bir cümle kullandı, dedi ki: “Biz devlet erkani olarak karar verdik ve bu kişiyi serbest bıraktık.” “Bu kararı biz verdik, uyguladık.” diyor. Bu durum Anayasa’mızın, hukukun, Ceza Kanunu’nun hangi maddelerinde var; bana gösterebilir misiniz? Bütün bunlara karşı nasıl bir yaptırımında bulunmayı düşünüyorsunuz? Nasıl bir işlem yapmayı düşünüyorsunuz?

Bakın “Türkiye’deki en büyük problemlerden biri ne?” dersek -yargı reformu diyorsunuz ya- kişiye özel hukuk uygulaması var Türkiye’de, herkese eşit hukuk uygulaması yok; adamına göre, partisine göre, kişiye göre değişiyor.

Şimdi, Sayın Bakanım, Sayın Erdoğan’ın konvoyunun geçtiği bir esnada sizin de telefon açmış olsun dediğiniz bir avukat “Ya, bir insan için bu kadar araç olur mu? Bir düğün için bu kadar kalabalık olur mu?” diyor. Hakaret yok, kamera görüntüleri var; fiilî saldırı yok, hiçbir şey yok. Bu adamı 6-7 koruma alıyor, darbediyor; ağzı, burnu, yüzü dağılacak şekilde darbediyor, ifade etmediği bir hususta imzasını istiyorlar “Gel, bu suçu kabul et.” diye ve bu adam tutuklamaya sevk ediliyor, adli kontrol istemiyle serbest bırakıyorlar. İYİ Parti Genel Başkanı, Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı, Cumhuriyet Halk Partisi İl Başkanı arıyor ve siz de arıyorsunuz -adamın beyanı var- “Takipçisi olacağım.” diyorsunuz. Adamın suç duyurusuyla alakalı bütün hepsinden, soruşturmalardan ya takipsizlik çıkıyor, ya bir işlem olmuyor; aylar yıllar geçmiş, adama ilişkin, bir hukukçu, bir meslektaşımız, bir avukat arkadaşımızın yaşadığı bu garabete karşın Adalet Bakanı olarak sizin içinde bulunduğumuz düzende yapabileceğiniz bir şey yok. Bakın, siz de bunu görüyorsunuz, ben de görüyorum. Dolayısıyla, bu sizi rahatsız etmiyor mu?

Bunun karşılığında çarpıcı başka bir şey koyacağım. İşte “kişiye özel hukuk uygulaması” diyoruz ya, Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanımıza Çubuk’ta fiilî saldırı, linç girişimi düzenlendi; 37 şüpheli var, tek bir kişi hakkında gözaltı kararı dahi verilmedi ya da tutuklama işlemi yapılmadı. Siz burada eşit hukuk olduğunu düşünüyor musunuz?

Soma davasında Yargıtay 12. Hukuk Dairesi bir karar veriyor, mahkûmiyet kararı veriyor, olası kasttan ceza veriyor. Hemen dairenin üyeleri değişiyor, 3 yeni üye gidiyor; 3 yeni üye gittikten sonra aynı daire bu sefer 3’e 2 başka bir karar veriyor ve âdeta orada mahkûmiyet kararı kaldırılıyor. Sizi bu rahatsız etmiyor mu gerçekten?

Çorlu tren faciası... Canı yanmış bir anne -benim yanıma da geldi- düşünün -burada söyleyeceğim için çarpıcı olduğu noktaya dikkat çekmek açısından- evladi ortadan ikiye bölünmüş, 10 yaşında çocuğu. Bu anne sadece size değil, kime tepki gösterse maruz görmek lazım, hoş görmek lazım. Anayasa Mahkemesine yaptığı başvuru sonrasında önünde protesto ediyor, oturma eylemi yapıyor, oturuyor ve

buna, bu kişiye ve oradaki Çorlu tren faciasının mağdurlarına karşı hem müdahale ediyor polis hem de yetmiyor asliye ceza mahkemesinde sanık sıfatıyla kendini sanık olarak görüyorlar. Gerçekten bunlar sizi rahatsız etmiyor mu?

Eski bir bakan çıktı, dedi ki: “17 Aralık konuşmalarının hepsi doğrudu.” Ben de döndüm, 17 Aralık konuşmalarına bir baktım “Ya, burada ne vardı, tekrardan bir görelim.” diye. Bakın, o sürece ilişkin işte FETÖ’nün ilişkisi, nihai hedef vesaire uzun uzun bunlarla konuşabiliriz, birçoğunda çok farklı değerlendirmeler yapabilirim ama içinizden bir bakan çıkıyor, gözünüzün içine baka baka “Bütün bunlar doğru.” diyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Son cümlelerinizi alalım.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) - Doğruysa bu bir yeni durum değil midir? Ben oradaki konuşmaları bir daha dinlediğimde hayrete düştüm yani “Şu işin olması imkânsız.” “Boğaza hançer.” diyor, “500 milyon dolar verilmesi lazım.” diyor, o iş oluyor. Ya, hukuk devletini biz arayacaksak...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Sayın Emre, süreniz dolmuştur.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) - Son cümlemi söyleyeyim, son temennim olsun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Bir cümle lütfen.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) - Türkiye’de bu düzen içerisinde verilen mahkeme kararlarının, Anayasa Mahkemesi kararlarının, uluslararası yükümlülüklerin yerine getirilmesi için en azından bu konuda elinizden geleni yapıyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Teşekkür ediyorum.

HDP Grubundan Sayın Ömer Faruk Gergerlioğlu.

Buyurun lütfen.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, açık görüşler niye açılmıyor? Bakın, Covid dışarıda oldukça hafifledi ama cezaevlerinde en ağır Covid tedbirleri uygulanıyor. Açık görüşler yok, yirmi aydır yok, olacak bir iş değil, insanlar perişan durumda. Aynı zamanda, kapalı görüşler, inanılmaz bir şey bakın, Mecliste haziran ayında yasayla bir buçuk saate çıkarıldı. Şimdi kasımın sonundayız, kapalı görüşler bir buçuk saate çıkarılmasına rağmen yarım saat veya kırk beş dakika uygulanıyor. Yani, Bakanlık yasayı çiğniyor ya, çok açık bir şekilde yani Millet Meclisinin yasasını çiğniyor. Yine, ziyaretlerde, kapalı görüşlerde iki kişiden fazlasına izin verilmiyor, getirilen çocuklar ziyaret salonlarında ağlıyorlar.

Yine, hasta mahpuslar son derece önemli büyük bir sıkıntı oluşturuyor. Hasta mahpuslar ya tabutta tahliye oluyorlar ya da maalesef ölüm döşeginde tahliye oluyorlar. İşte, onlardan birisi bakın, Mehmet Emin Özkan, araştırma hastanesinin raporuna rağmen Adli Tıp Kurumu siyasi bir kararla tahliye vermiyor.

Yine, eski milletvekilimiz Aysel Tuğluk, siyasi bir kararla Kocaeli Üniversitesinin raporuna rağmen Adli Tıp Kurumu, tahliyeyi, infaz ertelemeyi vermiyor. Bakın, ben bir hekim olarak Aysel Tuğluk’un raporlarını, Kocaeli ve İstanbul ATK raporlarını ayrıntılı bir şekilde inceledim, apaçık bir şekilde infaz erteleme alması gerekirken alamamış.

Yine, Ayşe Özdoğan, Antalya cezaevinde inanılmaz bir hasta, 4’üncü evre maksiller sinüs kanseri, Antalya Tıp Fakültesi Eğitim Araştırma Hastanesi cezaevinde kalamaz raporu vermesine rağmen İstanbul ATK “Kalabilir.” dedi, nüks vardı, metastaz vardı. Tekrar aile başvurdu, 2’nci kez Antalya Adli Tıp “Cezaevinde kalamaz, nüks var, metastaz var.” dedi. Bu arada, yine çok garip bir hadise

oldu, Antalya Cumhuriyet Başsavcılığı “İkinci infaz erteleme başvurusunda gerek yok.” dedi, Denizli Cumhuriyet Başsavcılığı işlemi başlattı. Böyle kafaya göre değişen bir anlayış var Türkiye’de maalesef. Ağır hasta bir mahpus var, son evre, su içtiği zaman burnundan gelen bir hastadan bahsediyoruz ve bu hasta altmış güne yakındır cezaevlerinde sürünüyor, vicdanı olan bunun karşısında sessiz kalamaz. Bakın, bütün aile depresyon ilaçları kullanıyor, 10 yaşındaki çocuğu depresyon ilacı kullanıyor, kız kardeşi yine aynı şekilde.

Yusuf Özmen bir başka hasta mahpus, Erzurum Eğitim Araştırma “Cezaevinde kalamaz.” raporu verdi, yine İstanbul ATK “Kalabilir.” dedi. Öncesinde Ayşe Özdoğan’da nüks, metastaz yok gerekçesiyle İstanbul ATK reddetmişti, Yusuf Özmen’de metastaz olduğu hâlde reddetti. Ne kadar siyasi kararlar alındığı belli. Hakan Kanat, yine Sincan Cezaevinde tiroid ameliyatından sonra altmış dikişle kısa bir sürede hastaneden cezaevine gönderildi, perişan bir şekilde pis bir koğuşu, o ameliyatlı hâliyle temizledi, üç çuval pislik çıkardı oradan. Hasta mahpuslarla ilgili Diyarbakır Barosunda gördüğünüz gibi annelerimiz bekliyorlar, protesto ediyorlar, adalet nöbeti tutuyorlar; bu annelerin sesini duyun Sayın Bakan, buradan size söyleyeyim.

Bakın, siz dediniz ki: “Yargı ele geçirilecek değil, el değmeyecek yerdır.” Sayın Bakan ama o yargınıza ve sizin Bakanlığınıza rağmen ben buradayım, bu Meclisteyim, çok iyi biliyorsunuz. O yargınız beni hukuksuzca cezalandırdı, Anayasa Mahkemesine Adalet Bakanlığı olarak “Ceza almalıdır.” diye savunma gönderdiniz ama Anayasa Mahkemesi 15’e sıfır bu yargı rezaletini bitirdi ve ben buraya geri döndüm. İşte, yargının, adaletin hâli bu.

Yine, OHAL Komisyonundaki felaket. Bakın, Anayasa Mahkemesi, barış akademisyenlerinde ihlal kararı verdi, demek ki ülkedeki adaletin durumu ortada. Yargı makamları Anayasa Mahkemesini takmıyor...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım lütfen.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – ...devlet kurumları Anayasa Mahkemesini takmıyor ve sonuçta ne oldu? OHAL Komisyonu “ret” kararı verdi barış akademisyenlerine, benim için de OHAL Komisyonu “ret” kararı verdi Anayasa Mahkemesinin bu kararına rağmen. İşte, o çok övdüğünüz adaletin durumu bu Sayın Bakan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süreniz dolmuştur.

Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, şimdi, Feridun Bahşi Bey’e İYİ Partiden, sonra Ümit Yılmaz Bey’e söz vereceğim.

Feridun Bey, size İYİ Partiden 2 üyemiz de süresini devretti, Sayın Durmuş Yılmaz ve Sayın Erhan Usta tüm sürelerini size devrettiler dolayısıyla konuşma süreniz yirmi dakikadır.

Buyurun lütfen.

FERİDUN BAHŞİ (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, yüksek yargının değerli genel sekreterleri, yargı bürokratları; hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün 24 Kasım, Atatürk’ün “Öğretmenler, cumhuriyet sizden fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür nesiller ister.” sözüne uygun öğretmenlik yapanlar ile atama bekleyen öğretmenlerin gününü kutluyorum.

Yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı üzerine görüş ve düşüncelerimizi ilk günden bu yana adalet teşkilatının her alanında görev yapmış biri olarak defalarca dile getirmeye çalışıyoruz.

Bildiğiniz gibi, 2002 yılında AK PARTİ iktidarıyla birlikte yargıda reform çalışmaları da başladı. 2005 yılında ceza hukuku yasaları tamamıyla yenilendi. Bu paket, 2004 Aralık ayında Meclisten geçti ve 1 Nisanda yürürlüğe girecekti ancak yapılan ve yapılacak olan değişikliklerin yetişmemesi sebebiyle ancak 1 Haziranda yürürlüğe girebildi. Yani yasa yürürlüğe girmeden üzerinde defalarca değişiklik yapıldı. Ceza hukuku yasalarının tamamı AK PARTİ iktidarında sıfırdan yapılmasına rağmen bugüne kadar ceza hukukunda sayısını unuttuğum kadar yine değişiklik yapıldı. 2019 yılında bir de 2023'e kadar sürecek 9 amaç, 63 hedef ve 256 faaliyetten oluşan yargı reformu strateji belgesi açıklandı ve değiştirmeye devam ediyoruz. Reform paketi açıklamak yargıdaki bozulma anlayışını düzeltmeye yetmiyor. Önceki Adalet Bakanlarımızdan Sayın Cemil Çiçek yaptığı bir konuşmasında “‘Reform’ kelimesi çok aşındı, kimse bir şey beklemesin. Bize topyekün bir tövbeyi nasuh gerekir yani samimi bir tövbe gerekir.” demişti. O gün bugündür çıkan tüm reform paketlerine rağmen yargıda bir iyileşme olmuyor.

Yargının ilk sorunu, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı diyerek söze başlamak istiyorum. Yasama, yürütme ve yargı erklerinin birbirinden bağımsız olmadığı yerde bağımsız ve tarafsız yargıdan söz edilemez. Adına “Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi” denilen bu sistemde kuvvetler ayrılığından söz etmek imkânsız olduğuna göre, ne kadar yargı reform paketi çıkarırsak çıkaralım, ne kadar yasa değişikliği yaparsak yapalım, bağımsız ve tarafsız yargıyı sağlamamız mümkün olmadı, olmayacak.

Hukukun olmazsa olmazı ise adil yargılanma hakkıdır. Bunun için de kuvvetler ayrılığı sisteminin yeniden ve mutlaka sağlanması gerekir.

Anayasa Mahkemesi üçer aylık dönemlerle bireysel başvuru istatistiklerini yayınlıyor. Son yayınlanan istatistiklere göre, sonuçlandırılan başvurulardan adil yargılanma hakkının ihlali oranı yüzde 62,3. Demokratik ülkelerde soruşturma dahi açılmayacak konularda tutuklamalar, davalar girilmiyor; her protesto eylemi suç sayılıyor, her eleştiri suç olarak görülüyor. Eleştiren kişi şikâyetçi olmasa bile kamu görevlilerinin eleştirilmesi sürekli suç sayılıyor, soruşturma açılıyor ve dava açmak mecburiymiş gibi davranılıyor. İktidar mensupları sürekli yargının harekete geçmesini istiyor. Mutlaka soruşturma, mutlaka tutuklama ve mutlaka bir cezalandırma isteyen haberler dinlemekten yorulmuş bir toplumda yaşıyoruz. İnsanlar giderek potansiyel suçlu olarak yaşamaya alıştırılmış durumda. Özellikle Cumhurbaşkanına hakaret suçlarıyla ilgili soruşturmalarda durum bu. Aynı zamanda parti genel başkanı olan Sayın Cumhurbaşkanı, konuşmalarında muhalefet parti genel başkanlarına veya vatandaşlara yönelik ölçsüz bir dil kullanıyor ve bu konuşmayı hangi sıfatla yaptığı bilinmiyor. Cevap verip itiraz edenler hakkında ise Cumhurbaşkanına hakareten işlem yapılıyor. Ülkedeki şiddet ve nefret sarmalı iç karartıyor; herkes herkese küfrediyor, herkes herkese kızgın. Kötü sözler, sövgüler; hava gibi, su gibi tüketildikçe çoğalıyor.

Bir başka sorun ise hiç kimse yargılamayı mahkemeye bırakmıyor, sanki artık yargılamaya ihtiyaç yok. Televizyonlarda davalar konuşulurken tartışmacıların küfürleşmeleri, yüksek sesle birbirlerine bağırıp çağırmaları ve hiddetleri hiç bitmiyor. Ekrandaki kızgınlıklara, küfürleşmelere katlanmak çok daha büyük bir sorun. İzleyiciler için ise tam bir eziyet.

Venedik Komisyonu raporlarına göre yargı bağımsızlığının temini amacıyla adli süreçleri uygunsuz baskılardan korumak için yargı önündeki meselelerin tartışılması yasağı ilkesi vardır ve uygulanmalıdır. Benzer ilke, Anayasa'nın 138'inci maddesinde de hüküm altına alınmıştır. Buna göre, yargı önünde görülmekte olan bir dava hakkında yasama meclisinde yargı yetkisinin kullanılmasyla ilgili soru sorulamaz, görüşme yapılamaz veya herhangi bir beyanda bulunulamaz. Bu yasaklar herkes içindir. Anayasa'nın 138'inci maddesi, Türkiye'de siyaset, özellikle de muktedirler tarafından en fazla ihlal edilen maddedir. İnsanlar tutuklanır tutuklanmaz, soruşturmalar açılır açılmaz, dava açılmadan

önce, yargılama başlamadan önce siyasetçiler davalar üzerine konuşmaya başlıyorlar. Basın ve sosyal medya paylaşımları ise ayrı bir rezalet. Şüpheliler, söz sahibine yakınlığına göre peşinen masum veya suçlu ilan ediliyor. Anayasa'nın 138'inci maddesine göre, hakkında hüküm verilmeden yargılanan kişileri suçlayan, suçlu oldukları izlenimi yaratan söz söylenemez. Söyleyenler, Türk Ceza Kanunu'na göre suç işlemiş sayılırlar.

Değerli arkadaşlar, yargının bağımsızlığının ve tarafsızlığının iki yüzü vardır. Birincisi, yargının bir bütün olarak bağımsız olmasıdır, ikincisi ise hâkimlerin karar alma sürecinde bağımsız olmasıdır. Yargının bağımsızlığı ve yürütme erkinden ayrılığı, hukukun üstünlüğünün temel taşlarından birisidir ve bunun asla, hiçbir istisnası olamaz. Yargıçlar yargılama sırasında ve karar verirken Anayasa'nın 90'ıncı maddesini asla akıllarından çıkarmamalıdır. Buna göre, usulüne uygun olarak yürürlüğe konulmuş anlaşmalar kanun hükmündedir. Temel hak ve özgürlüklere ilişkin anlaşmalar Anayasa ve kanunların da üzerindedir ve esas olan, masumiyet karinesidir. Herkes, hakkında hüküm kurulup kesinleşinceye kadar masumdur. Mahkemeler, Anayasa Mahkemesi kararlarına ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına uymak zorundadır. Yasalara ya da İstanbul Ağır Ceza Mahkemesinin Berberoğlu kararında olduğu gibi AYM, AİHM kararlarına kasten uymayanlar hakkında yaptırımlar uygulanmalıdır.

30 Kasım 2021 tarihinde Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi toplantısı vardır. Konsey 16-17 Eylül toplantısında, AİHM kararlarına uyulmadığı takdirde Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 46'ncı maddesinin 4'üncü fıkrası uyarınca Türkiye hakkında yasal süreç başlatacağını duyurmuştu. Geçtiğimiz günlerde, hukukçu olmasa da hâlen Yüksek Yargı Mahkemesi Başkanlığını yürüten Zühtü Arslan, ülkenin içinde bulunduğu yargısal sorunları gerçekçi bir dille, söylemle dile getirmişti. Şimdi, mümkün olduğunca kısaltarak Sayın Arslan'ın konuşmasından alıntılar yapacağım. “Suçluluğu mahkeme kararıyla kesinleşmeden bir kişinin suçlu kabul edilmesine yönelik tutum ve davranışlar mahkemelerin bağımsızlığı ilkesini de zedelemektedir. Benzer şekilde devam eden yargılamalar hakkında hâkimlere veya mahkemelere baskı yapılması da masumiyet karinesini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu sebeple, yargı bağımsızlığının etkili şekilde sağlanması, masumiyet karinesinin ve diğer temel hakların korunması bakımından hayati derecede önemlidir. Anayasa'nın 138'inci maddesi yargı bağımsızlığının birbirini tamamlayan üç temel şartını düzenlemektedir. Birincisi, yargısal görevlerini yerine getirirken hâkimlerin vicdanlarına müdahale edilmemesidir. Yapılması gereken, herhangi bir organ, makam, merci veya kişinin yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat vermemesi, hatta tavsiye ve telkinde bulunmamasıdır. 138'inci maddede bu konuda hiçbir istisna öngörülmemekte, kategorik bir yasak getirilmektedir. Bu müdahale yasağının muhatabı ülke içinde veya dışında bulunan tüm organ, makam, merci veya kişilerdir. Konumu, sıfatı veya görevi ne olursa olsun hiç kimse, hiçbir gerekçeyle mahkemelere ve hâkimlere bırakın emir ve talimat vermeyi, tavsiye ve telkinde dahi bulunamaz.

İkincisi, devam eden bir dava hakkında Parlamentoda yargı yetkisinin kullanılmasıyla ilgili olarak soru sorulmaması, görüşme yapılmaması veya herhangi bir beyanda bulunulmaması yasağıdır. Bu anayasal hükmün amacı, yasama organının ve üyelerinin devam eden yargılamalara müdahalesini önlemek, bu suretle başta masumiyet karinesi olmak üzere adil yargılanma hakkının tüm unsurlarıyla korunmasını sağlamaktır.

Üçüncü ve son şart ise mahkeme kararlarının etkili bir şekilde yerine getirilmesidir. Nitekim, Anayasa'nın 138'inci maddesinin son fıkrası gereğince yasama ve yürütme organları ile idare mahkeme kararlarına uymak zorundadırlar. Bu organlar ve idare mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez. Kısacası, yargı bağımsızlığı, yargılama sürecine müdahale edilmemesini ve ortaya çıkan kararın geciktirilmeden ve gereği gibi uygulanmasını

zorunlu kılmaktadır.” Bu cümleler, Anayasa Mahkemesi Başkanı tarafından dile getirilmiştir. Demek ki Anayasa Mahkemesi Başkanı bile bu konularda baskıya maruz kalmakta ve rahatsızlığını dile getirmektedir. AYM, bu hâldeyse varın siz yerel mahkemelerin durumunu düşünün.

Sayın Başkan, Komisyonun değerli üyeleri; ülkemizde yargının içinde bulunduğu durum gerek ulusal, gerekse uluslararası alanda faaliyet yürüten saygın kurumların çeşitli araştırmalarında da ortaya konmaktadır. Türkiye’de yapılan araştırmalar yargı ve yargıya güvenin her geçen gün azalmakta olduğunu göstermektedir. Nitekim, ORC şirketinin ekim ayı anketine göre ülkemizde yargıya güven 21,3’e düştü. “Şimdi yargıya güveniyor musunuz?” şeklinde sorusuna verilen cevaplardaki son üç aylık değişim ise hızla azalmayı ortaya koyuyor. Buna göre haziran 2021’de 25,1; eylülde 22,6; ekimde 21,3. Bu arada, bir başka araştırma şirketinin Eylül 2020 tarihinde yaptığı araştırmada ise AK PARTİ seçmeninin yüzde 36’sının yargıya güvenmediğini ortaya koydu. Bu Eylül 2020, bugün ne hâlde? Bu konuda bir araştırma elimizde yok.

Uluslararası alanda da durum pek farklı değil. Dünya Adalet Projesi kurumunun her yıl yayınladığı Hukukun Üstünlüğü Endeksi bu yıl da yine 20 ekimde yayınlandı. Buna göre, Hukukun Üstünlüğü Endeksi’nde 139 ülke arasında 117’nci sırada yer almaktadır; geçen yıl 128 ülkede 107’inci sıradaydık. Görüldüğü gibi istikrarlı bir şekilde düşüş yaşanmaktadır. Türkiye’yle aynı endeks puanına sahip ülkeler ise Kongo, Gine, Nijerya, Etiyopya ve İran’dır. Aynı araştırmada Türkiye’nin en kötü sıralamaya sahip olduğu iki başlık: 139 ülke arasında 134’le Hükümet yetkilerinin kısıtlanması, 133’le temel hak başlıkları oldu.

Hukukun Üstünlüğü Endeksi çalışmasının son beş yıllık sonuçları Türkiye’de hiçbir zaman pek parlak olmayan hukukun üstünlüğü ve yargı bağımsızlığı konusundaki gerilemeyi açıkça ortaya koyuyor. Peki, ne yapılmalıdır? Yargının en temel problemi yargı bağımsızlığıdır. Demokratik bir hukuk reformu yapılarak evrensel hukuk ilkelerinin kaim, hukuk devletinin tüm mekanizmalarının işlerlik kazanması öncelikli amaç olmalıdır.

Kadına ve çocuklara yönelik şiddetle mücadele için başta Adalet Bakanlığı olmak üzere İçişleri, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Türkiye Barolar Birliği birlikte çalışmalıdır. Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi kapsamında kadına karşı basit yaralama, hakaret, tehdit suçlarında uzlaştırma yoluna gidilmemesi için düzenleme yapılmalıdır. Boşanmış çiftlerde çocuk teslimi sırasında icra dairelerinin devreden çıkarılması gerekmektedir.

Hâkimlik ve savcılık meslekleri birbirinden tamamen ayrılmalıdır, hâkim ve savcı yardımcılığı kurumu getirilmelidir. HSK, hâkimler kurulu ve savcılar kurulu olarak ikiye ayrılmalıdır. Mesleğe kabul kesinlikle liyakat esasına göre yapılmalıdır, liyakatin dışında hiçbir ölçüt kullanılmayarak fırsat eşitliği ve hukuk önünde eşitlik ilkelerine uygun olarak objektif ölçütlere göre mesleğe alım sağlanmalıdır. Hâkimlik sınavına girebilmek için asgari üç yıllık iş tecrübesi şartı getirilmelidir. Hâkim ve savcı sınavlarında kayırma ve torpil algısı yaratan mülakat sistemi mutlaka kaldırılmalıdır.

Hâkimlik teminatı yargı bağımsızlığının en temel güvencesidir, yargıçlar verdikleri karar dolayısıyla herhangi bir yaptırıma ya da soruşturmaya tabi tutulmayacaklarından emin olmalıdır. Kararlarının doğruluğu ya da yanlışlığı sadece kanun yolu denetimiyle değerlendirilmelidir. Hâkimler kendileri istemedikçe yetkilerinde de değişiklik yapılmamalı, özellikle verdikleri karar sebebiyle yetki değişikliğine gidilmesi engellenmeli, coğrafi teminat sistemi getirilmelidir. Görevden alma ancak kanunda açık olarak düzenlenmiş ve mesleğin gerekleriyle bağdaşmayan suçlar bakımından ve adil

bir yargılama sonunda mümkün olmalıdır. HSK tarafından verilen disiplin cezalarına karşı yargı yolu mutlaka açılmalıdır. Hâkimlerin terfisinde, AİHM ve AYM'ye yapılan bireysel başvurularda verilen ilkesel nitelikteki kararlara uyup uymadığının değerlendirileceği bir düzenleme yapılmalıdır.

Adli kolluk mutlaka kurulmalı, kolluk amirliği sınavlarında hukuk fakültesi mezunlarına öncelik tanınmalıdır. Kamuda çalışan avukatların özlük haklarıyla ilgili talepleri karşılanmalı, bu kapsamda kamu avukatlığı, kariyer meslek sınıfına alınmalı, 4800 ek gösterge, makam tazminatı, özel hizmet tazminatı düzenlemesi yapılmalıdır. CMK ücret tarifesi avukatlık ücret tarifesiyle eşitlenmelidir. Serbest avukatların emekli maaşları 2 bin lira civarındadır ve bu miktar açlık sınırının da altındadır, buna bir çözüm üretilmelidir. Tutuklamada katalog suçlar gerekçesiz tutuklama kararlarına sebebiyet vermektedir. Bu nedenle Ceza Muhakemesi Kanunu'ndaki katalog suçlar tanımı kaldırılmalıdır.

Nitelikli hukukçular yetiştirmek için öncelikle hukuk eğitimi yeni baştan ele alınmalı, yeni hukuk fakültesi açılmasının önüne geçilip mevcut hukuk fakültelerinin kontenjanları düşürülmelidir. Hukuk fakültesinde görülen müfredat, uygulamaya yönelik olarak mutlaka yeniden değerlendirilip düzenlenmeli, iyi derecede yabancı dil ve hukuk İngilizcesi eğitimi verilmeli, avukatlık ve noterlik hukuku zorunlu ders hâline getirilmelidir. Mevcut hukuk fakültelerinden eğitim kalitesi düşük olanların standartlarının yükseltilmesi için çalışma yapılmalı, fakültelerin belirli bir seviyeye ulaşamamaları hâlinde bu fakültelerin öğrenci alımlarının önüne geçilmelidir.

Avukat, hâkim, savcı ve noterlik için üniversite bitiminde uygulanacak sınavın yanında, avukatlık stajı bitiminde Türkiye Barolar Birliği tarafından avukatlık sınavı yapılması için yasal düzenlemelere gidilmelidir. Avukat, hâkim ve savcı olmak isteyen herkese hukuk fakültesi mezuniyeti sonrasında YÖK tarafından görevlendirilen, az sayıda üniversite bünyesinde açılacak yüksek lisans programını tamamlama zorunluluğu getirilmelidir. Arabuluculuk uygulamasına mutlaka zorunlu taraf vekilliği getirilmeli ve hak kayıplarının oluşumuna engel olunmalıdır.

Bütçenin, ülkemize, milletimize ve Türkiye Büyük Millet Meclisine iyilikler getirmesini diliyor, hepimizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Teşekkür ediyorum.

Şimdi Milliyetçi Hareket Partisi Grubundan Sayın Ümit Yılmaz'a söz veriyorum.

Buyurun.

Süreniz beş dakikadır.

ÜMİT YILMAZ (Düzce) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, sayın kıymetli bürokratlar; 2022 yılı bütçenizin öncelikle, vatana, millete hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Sayın Başkan, bugün, büyük Türk milleti adına bağımsız mahkemelerde karar veren tüm adalet savaşçılarının bir yerlerden talimat alarak karar verdiklerini söyleyenlerin, geçmişte, bu ülkede adalet kadrolarında nasıl yer aldıkları, ne kararlar verdikleri, seçilmiş meşru hükümetleri yıkmak için hangi brifingleri aldıkları hâlâ milletimizin hafızalarında.

Başta cennetmekân Başbuğ'umuz ve binlerce ülkücüyü hiçbir suçu olmadan idamla yargılayanların, babasıyla gurur duyan çocuklarını belediye başkanı yapanlar "Ne yani hâkimleri, savcıları ülkücülerden mi alacaktım?" diyen adalet bakanları, 28 Şubatta başörtülü olanlar bir tarafa eşleri dahi başörtülü olanları aldıkları askerî brifinglerle devlet görevinden uzaklaştırılanları unutmadık, unutmayacağız da.

Sayın Bakan, kendi belediye başkanlarını kalorifer dairelerinde kurdukları PKK mahkemelerinde, belediye hizmetlerinde çalışan personele yargılatanların, Komisyonunda gelip adaletten, haktan, hukuktan bahsetmelerinin bizim nazariitibarımızda pek bir önemi yoktur. Sosyal medya hesaplarından örgütlenerek, meşru olmayan bir şekilde eylem yaparak, Gezi eylemleri benzeri veya Cerablus, Kobani eylemleri benzeri olaylar çıkarıp ülkeyi karıştırmaya çalışanlara tek söz etmeyenlerin, daha önce işlediği suçların bedelini en ağır şekilde ödemiş, fazlasıyla ödemiş bir kişinin attığı “tweet”i burada gündeme getirmesinin de bizim nazaraitibarımızda pek bir hükmü yoktur.

Sayın Bakan, adalet sisteminin -ben hukukçu değilim ama toplumdan aldığımız, bize gelen duyular neticesinde- sorunları var mı? Var. Ama Cumhur İttifakı olarak bunları çözmek için elimizden gelen gayreti gösteriyoruz. Bunlardan bir tanesi, bize gelen, aynı suçtan ceza almalarına rağmen açık cezaevinde olanlar pandemi döneminde cezalarını dışarıda geçirmiş, dışarıda geçen bu süre infazlarından düşürülmüştür. Kapalı cezaevinde bulunanlar ise dışarıya çıkmadıkları gibi pandemi döneminde cezalarından düşülmemiştir. Kapalı cezaevinde cezasını çekenlerden terör, cinsel istismar, kadına şiddet ve benzeri kamu vicdanını yaralayan suçlar hariç pandemi döneminde geçen süreyi cezalarından düşürmeye yönelik yasal düzenleme hukuk işlerinden sorumlu Genel Başkan Yardımcımız Feti Yıldız'ın belirttiği gibi bir an önce yapılmalıdır.

Bir diğer konu, hain FETÖ terör örgütünün sinsi planlarla, Adalet Bakanlığında kadroları ele geçirdiği, ihraç edilen ve mahkûm edilen hâkim, savcı sayılarına baktığımızda açıkça görülmektedir. Ancak Sayın Bakanım, bu hain FETÖ'cülerin bakmış oldukları birçok davanın cezasını çeken birçok insan cezaevlerinde yatmaktadır. Oysa bu hainlerin maddi manevi çıkar sağlayarak, terör örgütlerinin dernek, vakıf, yurt görünümlü örgüt evlerine kaynak aktararak bazı dosyaları değerlendirdikleri kamuoyu tarafından bilinmektedir. Kamu vicdanını rahatlatmak adına en azından mahkeme heyetlerinin ekseriyetinde ceza almış veya ihraç edilmiş FETÖ'cü hainlerin bulunduğu davaların yeniden görülmesi için Bakanlığımızın ve Meclisimizin yeni bir uygulama yapması gerektiği kamuoyundan bize iletilmektedir.

Bir diğer konu Sayın Bakanım, birçok cezada ceza indirimi uygulandı, maddi borçların ve cezaların faizleri indirildi ve yapılandırıldı, bizler bu yapılanları canıgönülden destekledik ancak Sayın Bakanım, sayıları 1 milyon civarında olan, cana ve mala kastetmemiş, ehliyetine şu veya bu nedenle el konulmuş sürücülere af, af olmasa dahi ceza indirimi doğrultusunda bir adım atmamız gerektiğini düşünüyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Şimdi yeni bir liste okuyacağım, ona göre arkadaşlarımız kendilerini hazırlasınlar.

Önce CHP Grubundan Sayın Sezgin Tanrikulu'na söz vereceğim, kendisi burada. Sonra HDP Grubundan Sayın Züleyha Gülüm'e söz vereceğim. Daha sonra İYİ Parti Grubundan Sayın Ahmet Kamil Erozan'a söz vereceğim. Sonra MHP Grubundan Bakı Şimşek Bey'e söz vereceğim. Sonra AK PARTİ Grubundan Sayın Yaşar Kırkpınar'a söz vereceğim. Daha sonra CHP Grubundan Sayın Enis Berberoğlu'na söz vereceğim. Bu sırayla söz vereceğim.

Şimdi Sayın Sezgin Tanrikulu'na söz veriyorum.

Normal süreniz dört dakikadır Sezgin Bey ama beş dakika da bir üyemiz aktardı dolayısıyla dokuz dakika süreniz var.

Buyurun lütfen.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Sayın Bakan, değerli bürokratlar, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.

Sayın Bakan, gerçekten çok zor bir dönemde Bakanlık yapıyorsunuz. Türkiye’de yargıyla ilgili algının bu kadar çok adaletsizlik üzerine kurgulu olduğu bir dönemden geçiyoruz maalesef ve siz de bu dönemin Bakanısınız. Tabii, söylediklerim buradaki bürokratlarla veya sizin şahsınızla ilgili değil ama aynı zamanda bir adalet gözlemcisi olarak gerçekten bu dönemde gözlemediğim hukuksuzluklar yakın tarihimizde en azından benim gözlemediğim kadar ağır bir dönem. Yani birçok dönemi karşılaştırma imkânına sahibim, şimdi siyasetçi olarak da Baro Başkanlığım döneminde, avukatlık döneminde gitmediğim kadar daha fazla adliyeye gidiyorum, yargıçlarla, mağdurlarla, avukatlarla birlikte oluyorum. Siz kuşkusuz bu imkânlardan yoksunsunuz, sahayı bu şekilde gezmekten yoksunsunuz, ancak size aktarılanlarla gözlem yapma imkânına sahipsiniz. Şunu bir hukukçu olarak söylüyorum: Yani Türkiye’de yargıç ve savcı kültürü değişti ve başka bir tabloyla karşı karşıyayız, nezaketten uzak bir yargıç kültürü var maalesef, davanın taraflarına karşı, avukatlara karşı, dinleyicilere karşı nezaket kurallarının dışında davranan bir yargıç kültürü oluştu maalesef. Bunu yeni başlayan hâkim ve savcılarla ilgili söylemiyorum, çok kıdemli hâkim ve yargıçlar da bu otoriter ortamdan esinlenerek ve siyasete bakarak kendilerine yön verdikleri için aynı kabalığı ve aynı nezaketsizliği her ortamda gösteriyorlar. Çok küçük bir anekdot anlatacağım. İstanbul Adliyesinde bir duruşmadayım, bir barış akademisyeni yargılanıyor, çok saygın bir sosyal bilimler profesörü, dünyaca saygın sosyal bilimler profesörü, yaşlı bir sosyal bilimci. Kendisinin sorgusu yapıldı ayakta; avukata sıra geldi, avukat dedi ki: “Benim savunmam uzun sürecek, müvekkilim oturabilir mi?” Hâlen Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı olan yargıcın dediği cümle şu: “Hayır, oturamaz.” Yani kadın meslektaşım bir daha sordu “Efendim, neden?” Yargıç “Bu mahkemeyi ben idare ediyorum ve bu takdir bana ait.” dedi ve savunmanın sonuna kadar o saygın bilim insanını ayakta bekletti. Bakın, bu, bir örnek, sadece bir örnek. Tamamen kaba, nezaketsiz ortamlar var. Avukatlara karşı “Otur.” “Kes sesini.” “Atarım dışarıya.” “Attım dışarıya.” “Savunma sırası geldiği zaman yapacaksın.” “Ben buna izin vermiyorum.” gibi gerçekten bizim alışık olduğumuz kültürden, nezaketten uzak bir yargı ortamı var. Bu ortamın nedeni Türkiye’deki kutuplaşma, Adalet ve Kalkınma Partisinin yöneldiği otokratik düzen ve o düzenin yargı kültürüne yansımaları; bunu böyle okumanız lazım.

Şimdi, çok örnek verildi, size de verebilirim, arkadaşlarım da konuştular fakat bakın, çok böyle belirli davaları izliyoruz, o belirli davalarda yapılan hukuksuzluklar, adaletsizlikler yani bizim bilmediğimiz binlerce davada neyin yapıldığı konusunda bize bir ışık sunuyor. Mesela, bizim Genel Başkanımız Sayın Kılıçdaroğlu aleyhine açılan birçok dava var ve sizin Genel Başkanınızın açtığı davalar var. Bakın, Man Adası davalarıyla ilgili olarak 5 dava Kartal Adliyesine açıldı yani 2’si bir mahkeme olmak üzere, 4 ayrı asliye hukuk mahkemesine düştü. Biraz önce de teyit ettim, bakın, biraz önce de teyit ettim yanlış bilgi vermeyeyim diye; 4 ayrı asliye hukuk mahkemesine düştü Kartal Adliyesinde. Tevzi yapıldı UYAP’tan; ona müdahale etme imkânı imkânsıza yakın yani çok zayıf, oluyor zaman zaman, duyuyoruz. Tevzi yapıldı ve 4 ayrı asliye hukuk mahkemesine düştü. 4 asliye hukuk mahkemesinin hâkimleri aynı anda değiştirilir mi? Atama dönemi değil, kararname dönemi değil. 4 asliye hukuk mahkemesinin hâkimi duruşmadan önce, tevziden sonra değiştirilir mi? Sonra o mahkemelerden çok ağır cezalar çıktı, şimdi dosyalar Yargıtayda. Bakın, bunlar yargının bağımsız ve tarafsızlığıyla ilgili değil, yargıç bağımsızlığıyla ilgili değil, doğrudan doğruya Adalet Bakanlığının idari tasarruflarıyla ilgilidir. Ya komisyon ya HSK bu görevlendirmeler... Bakın, size çok somut örnekler veriyorum. Bakın, böyle bir düzende bizim Genel Başkanımıza karşı bir yargı düzeni oluşturuluyorsa ortalama yurttaşın nelerle karşılaştığını nasıl bilebileceğiz, bize söyler misiniz?

Bakın, Osman Kavala’nın duruşması cuma günü yapılacak. Tümünü baştan sona izledim; siz de takip ediyorsunuz, bilgiler geliyor çünkü o mahkemede 18’inci madde ihlali çıktı, takip ediyorsunuz. 26’sında duruşması var, haftaya, konsey izleyecek.

Şimdi, bakın, en son olayı söyleyeyim size, böyle bir şey yargı tarihinde olmamıştır. 30. Ağır Ceza Mahkemesi 6 Ağustos'ta duruşma bırakmış ve 13. Ağır Ceza Mahkemesine de birleştirme için yazı yazmış. 13. Ağır Ceza Mahkemesi 12 Temmuz'ta birleştirme konusunda bir karar vermemiş, dosyayı ekim ayına ertelemiş, birleştirme konusunda avukat vermemiş, bir karar da vermemiş. Adli tatil; 30. Ağır Ceza Mahkemesinin Başkanını Komisyon bir günlüğüne atıyor 13. Ağır Ceza Mahkemesi Başkanlığına. Kendi yazdığı müzakereye bakın, kendi yazdığı müzakereye ve talebe. 13. Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı olarak olur veriyor ve avukat kararı veriyor heyet olarak, sonra dönüyor kendi mahkemesine, 30. Ağır Ceza Mahkemesine, duruşması 6 Ağustos'ta, duruşmayı avukatlara bildirmeden 2 Ağustos'ta yapıyor ve dosyayla ilgili birleştirme kararı veriyor. Yani bu tablo içerisinde ortalama bir yurttaş, ortalama bir avukat, dışarıdan Türkiye'yi gözlemleyenler nasıl yargı bağımsızlığına inanacaklar? Siz iyi niyetle işte konuşmanızı hazırlamışsınız, konuşuyorsunuz konferanslarda. Nasıl güvenecekler? Bakın, çok somut olaylar söylüyorum, çok somut.

Bakın, bu en son yapılan... Osman Kavala'yla ilgili olarak sadece kronolojiye bakın, hep en son gün kabul kararları verilmiş; gözaltı süresi en son gün, iddianameyi kabul kararı en son gün. İddianamesi ne zaman yazıldı, biliyor musunuz? Bakanlığımızın Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinden savunma için ek süre aldığı son gün ne zaman, biliyor musunuz? 20 Şubat. Artık ek süre alma hakkınız yok sizin; 20 Şubat 2020 tarihi. İddianame ne zaman hazırlandı, biliyor musunuz? 19 Şubat'ta. Peki, iddianame ne zaman kabul edildi? En son gün, 4 Mart'ta. Duruşma ne zaman yapıldı, ilk duruşması? En son gün, dört ay sonra, Haziranın 24'ünde, 25'inde. Tutuklu; bakın, tablo bu. Birçok örnek verebilirim size.

Şimdi, aynı adliye binası içerisinde -tekrar söylüyorum- görev yapıyor yargıçlar. Şöyle bir şey olabilir mi: Yani bir mahkeme gezici dolaşabilir mi; ilk önce 26, sonra 37, şimdi 14 ve terfi edebilir mi? Şimdi, Yargıtay'dan temsilciler de burada yani hâkimlerin kendisinde vicdan olmazsa, kendisinde tahammül ve bağımsızlık olmazsa istediğiniz güvenceyi getirin. Yargıtay üyelerinin güvence bakımından hangi eksikleri var? Ama bu Yargıtay üyelerinin de sonuç itibarıyla yargı teamüllerine uygun davranması gerekmiyor mu, Anayasa'ya uygun davranması gerekmiyor mu? Yani bir hüülleyle nasıl vicdanlarına aykırı bir biçimde gidip oy kullanırlar? Biz o yargıçlara nasıl güveneceğiz? Yani siyasetin yönlendirmesiyle eğer yüksek yargı üyeleri böyle bir karar vermekten yoksunsalar... Yani yeni atadığınız yargıçlara Hakkâri'de, Şırnak'ta nasıl güveneceğiz, nasıl bağımsız ve tarafsız olduklarına inanacağız, nasıl siyasetten etkilenmediklerine inanacağız?

Bakın, Sayın Cumhurbaşkanının, evet, Anayasa'dan kaynaklı 3 tane sıfatı vardır. Biri Cumhurbaşkanlığıdır; eyvallah. İkincisi, Adalet ve Kalkınma Partisinin Genel Başkanı'dır; eyvallah. Üçüncüsü Anayasa'da tarif edilmiş, başkomutandır; tamam. Ama dördüncü sıfatı daha var; Türkiye'nin başyargıcısıdır, Türkiye'nin başsavcısıdır. Kendisinin iddia ortaya koyduğu bir konuda bir savcı iddianame mutlaka düzenlemek zorundadır. Öyle bir takdir hakkı yoktur eğer bir iddia ortaya koymuşsa herhangi bir yurttaşla, siyasetçiyle ilgili.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Süreniz dolmuştur. Son bir cümlelerinizi alayım.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) - Eğer hâkimse yani hüküm kurmuşsa da "O insanın tahliye olma imkânı yoktur." iddiası kırılmadığı sürece. Böyle bir dönemin Adalet Bakanısınız; başarılar diliyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, şimdi, HDP Grubundan Sayın Züleyha Gülüm'e söz vereceğim.

Buyurun.

Süreniz on dakikadır, üyelerimizden beş dakika aktarıldı.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Evet, bir Adalet Bakanlığı tartışması yapıyoruz ama ülkede adalet olmayınca “Bakanlık ne iş yapar?” diye sormak gerekiyor herhâlde. Herhâlde Bakanlık da erkekleri korumakla meşgul. Zira, erkek egemenliğinin olduğu, erkek adaletinin olduğu bir yerde adaletin ismini de “erkek adaleti” koymak normal olur diye düşünüyorum.

SALİH CORA (Trabzon) – Bu nasıl bir başlangıç, bu nasıl bir üslup ya!

ABDULLAH NEJAT KOÇER (Gaziantep) – Erkek bakanlığıyla ne alakası var!

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) - Her gün kadınların katledildiği bir ülkede yaşıyoruz ama bu iktidar, İstanbul Sözleşmesi gibi kadınları, LGBT+’ları ve kız çocukları için hayati önem taşıyan bir sözleşmeden geri çekildiğini söylüyor. Niye söylüyor? Çünkü kadın düşmanı siyaset böyle bir geri çekilmeyi gerektiriyor.

Başak Cengiz; İstanbul Ataşehir’de hiç tanımadığı bir erkek tarafından sokak ortasında katledildi, tıpkı evinin önünde katledilen Ceren Özdemir gibi. Erkek egemen düzende kadınların her an her yerde öldürülme, şiddete uğrama tehlikesi var. Bugün Başak’ı öldüren katil “Savunmasız olabileceğini düşündüğüm bir kadını öldürmek için evden dışarı çıktım, onu gördüm, öldürdüm.” diyebiliyorsa, bu, sizin kadın düşmanı siyasetinizden, İstanbul Sözleşmesi’nden çekilmeniz nedeniyle gerçekleşiyor yani suç ortağı sizsiniz.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Doğru değil!

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) - Şimdi de erkek şiddetini sanki delilik, meczuplukmuş, şizofrenik sonuçlanmış gibi göstermeye çalışıyorsunuz. Şiddetin kaynağını kadın-erkek eşitsizliği değil, kadını koruma sorumluluğunuz değilmiş gibi gösterip reddediyorsunuz. Biz kadınlar İstanbul Sözleşmesi...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Böyle yaralayıcı, kaba ve kötü dili reddediyoruz!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Değerli arkadaşlar, İç Tüzük’ümüz gereği konuşurken kaba ve yaralayıcı bir dil kullanmamamız gerekiyor.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Hiç kaba değil, gerçekleri ifade ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Eleştiri yapabilirsiniz ama eleştirilerinizi yaparken seçtiğiniz kelimelere lütfen dikkat edin.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Böyle bir şey olabilir mi ya!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Yakışıyor mu hiç!

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Konuşmayı öğrenin!

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) - Sözümü kesmezseniz devam edeceğim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) - Salgın bahane edilerek 6284 sayılı Kanun kapsamındaki koruma hükümlerini sınırlandırdınız, zaten yetersiz olan sığınaklara kabulü zorlaştırdınız.

(Gürültüler)

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) - Dinlemeyi öğrenir misiniz lütfen. Dinlemeyi öğrenin. Biz sizin her türlü lafınızı dinliyorsak siz de bizi dinleyeceksiniz. Kadınların sesini kesmeye ne kadar meraklısınız.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Sen de konuşmayı öğren!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, ben uyarımı yaptım, rica ediyorum...

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) - Her yerde kestiğiniz gibi kadınların sesini kesmek istiyorsunuz.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Böyle bir şey olmaz ya!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Uğur Bey...

Sayın Gülüm, konuşmanızın kalan kısmında kelimelerinize dikkat edin, rica ediyorum.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Müsaade ederlerse edeceğim ama süremi sürekli alıyolar.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Eleştirilerinizi, en ağır eleştirilerinizi yapabilirsiniz ama çok hassas bir hadisede “Siz yaptınız.” demek doğru bir şey değil.

(Gürültüler)

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Siz kendi cümlelerinize dikkat edin, sürekli kadınları aşağılayan cümlelerinize dikkat edin.

Salgın bahane edilerek 6284 sayılı Kanun kapsamında koruma hükümlerini sınırlandırdınız. Zaten yetersiz olan sığınıklara kabulü zorlaştırdınız. Aile Bakanlığı koskoca bütçede...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Diyarbakır Anneleri anne değil mi?

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) - Dinlemeyi öğrenir misiniz, dinlemeyecekseniz dışarı çıkın.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Ayıp ya! Onlar da kadın.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Yaşar Bey, sıra geldiğinde cevap verirsiniz.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – PKK’ya “terör örgütü” deyin!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Yaşar Bey, size söz vereceğim, o zaman cevap verirsiniz, rica ediyorum...

(Gürültüler)

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Bu nedir ya? Bir kez daha erkek tahammülsüzlüğüyle karşı karşıya kaldık. Kadınların sözlerini kesmeye ne meraklısınız?

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Ne alakası var!

SEMRA KAPLAN KIVIRCIK (Manisa) – Siz, cinsiyet ayrımcılığı üzerinden konuyu dağıtıyorsunuz.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) - Lütfen süremi tekrar başlatır mısınız?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Devam edin lütfen, devam edin.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) - Aile Bakanlığı koskoca bütçede kadınlara sadece 2 tane -o da adını “konukevi” koymuş- bütçe ayırmış. Kayyumlar eliyle kadınların şiddet karşısında destek alabilecekleri yerlere saldırdınız. Dernekleri basıp kadın hakları mücadelesi yürüten kadınları tutsak ettiniz. Kadın katilleri, çocuk istismarcıları, işkenceciler sayenizde cesaretlendi. Pınar Gültekin’i yakarak bir varile koyan katille aynı fikirdesiniz. O da duruşmada “İstanbul Sözleşmesi’nin iptali iyi oldu.” diyorsa bu da sizin görüşünüzden kaynaklanıyor. İstanbul Sözleşmesi’ni iptal etmek, erkek yargıyı güçlendirmek demektir. Nitekim bu karardan sonra 6284 sayılı Kanun bile uygulanmadı. Şiddet gören kadınlar karakollardan çevrildi.

SALİH CORA (Trabzon) – Sayın Başkan, kaba ve yaralayıcı bir dil kullanıyor!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkan, buna müsaade etmemeniz lazım.

ABDULLAH NEJAT KOÇER (Gaziantep) – Sayın Başkan, konuşmayı iptal edin.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Kime nasihat veriyor?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Konuşma bitince ben konuşacağım, sabırlı olalım, konuşma bitince söyleyeceğim.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Konuşmama müdahale etmeyin.

Başkan, lütfen ya, bitiremeyecek miyim ben konuşmamı.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Gülüm, lütfen kullandığınız kelimelere dikkat edin.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Kullandığım kelimeler tam da uygun kelimeler.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İç Tüzük’ümüz gereği kaba ve yaralayıcı bir dil kullanamazsınız.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Hangi yaralayıcı dilden bahsediyorsunuz Başkan?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sizi temiz bir dil kullanmaya davet ediyorum.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Ben gerçekleri ifade ediyorum. Kadınların yaşadıkları bunlarsa ben de bunları söylerim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Gülüm, karşınızdakini, sizin gibi milletvekillerini bir katille aynı zihniyette olmak, nasıl bir ifade bu, nasıl bir ifade? Rica ediyorum.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Kadınların hayatları yok oluyorsa, kadınlar katlediliyorsa, her gün 3-4 kadın bu ülkede katlediliyorsa bunları söylerim. İktidar bunu yaptığı için bu gerçekleşiyorsa bunları söylerim. Kadınların hayatları iktidarın geleceğinden daha ucuz değil.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Siz millete düşmansınız.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Siz kadın düşmanısınız, siz halkların düşmanısınız, siz bu ülkede çocukların düşmanısınız.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ayıp, ayıp!

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Ayıp eden biri varsa o da sizsiniz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Gülüm, sizi temiz bir dil kullanmaya davet ediyorum. Kaba ve yaralayıcı bir dil kullanmayın lütfen.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Lütfen müdahale edenlerin temiz bir dil kullanmasını söyleyin.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İnsanları katillerle aynı zihniyette olmakla itham ediyorsunuz, öyle şey olabilir mi, böyle bir dil olabilir mi?

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Olabilir. Gerçek buysa, bunu söylemekten niye kaçınacağım?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Aynısı size söylense ne der, ne düşünürsünüz?

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Gerçeklerin söylenilmesinden niye hoşnut olmuyorsunuz, niye rahatsız oluyorsunuz?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Siz milletle barışın önce.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Müsaade ederseniz başlayacağım, susarlarsa.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Siz sebep oldunuz, buyurun.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Ben sebep olmuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun, böyle güzel, kaliteli bir tartışma ortamında.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Ben sebep olmuyorum. Müdahale etmeyecekseniz böyle koşullarda konuşulmaz.

(Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli vekiller, bir saniye, bir saniye, süreyi durdurun lütfen.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Diyarbakır Annelerinden bahsedin.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Sayın Başkan, Genel Başkanımıza küfredildiğinde bu kadar tepki göstermediniz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hepsine ben tepki gösteriyorum, her yerde de temiz bir dil kullanmaya davet ediyorum, hepsinde aynısını yaptım. Sayın Tiryaki, hepsinde yaptım.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Onu söylemiyorum, Genel Başkanımıza küfredildiğinde Başkan nasıl bir tavır takındı?

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Kadınlarla ilgili ne yaptınız?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir saniye, arkadaşlar bir sakin olabilir miyiz?

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Ayrıca Züleyha Vekilin konuşması sayesinde kadınlar ön sıraya geldi, bu bile iyi bir şeydir. En arkada oturuyordunuz, Züleyha vekil konuşunca öne geldiniz.

SALİH CORA (Trabzon) – Sayın Başkanım, kadınları dağa kaldıran bir zihniyet burada kadın hakları dersi veremez.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Başka ezberlediğin cümle varsa onları da tekrar et tam olsun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, bir sakinleşebilir misiniz?

SALİH CORA (Trabzon) – Bebek katilleri bize kadın haklarından bahsedemez.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Ezberde başka bir şey var mı onlara da devam edin.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ara vermek zorunda kalmak istemiyorum, bir sakin olun lütfen.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Nakaratlarınızı dinlemekten sıkıldık, kadın meselesini konuşun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 15.33

DÖRDÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati:15.50****BAŞKAN: Cevdet YILMAZ (Bingöl)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)****KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)**

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – 22'nci Birleşimin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

4.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın, İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm'ün Adalet Bakanlığı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ve herkesi olumlu bir dil kullanmaya davet ettiğine ilişkin açıklaması

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, kadın cinayetleri konusunda tepki göstermeyen, bundan üzülmeyen, bunu tasvip eden insanlıktan çıkmış demektir. Hiçbir insanın ben bu vahim suçları hoş göreceğine, destek olacağına hiçbir şekilde bir ihtimal vermiyorum, hangi siyasi görüşten olursa olsun.

Bu konuda birbirimizi suçlamak yerine daha etkili bir şekilde mücadelenin yollarını hep birlikte aramak durumundayız. Buralarda bir görüş ayrılığı olduğunu ben düşünmüyorum ama maalesef bazı kullanılan kelimeler... Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden çıkışını eleştirebilirsiniz, bu en doğal hakkınız, kendinizce gerçeklerinizi de söyleyebilirsiniz ama bazı insanları kadın cinayetlerine destek oluyormuş, bunun arkasındaymış gibi takdim etmek doğru bir yaklaşım değil. Bunu özellikle belirtmek isterim.

Hepinizi tekrar sakinliğe, daha olumlu bir dil kullanmaya davet ediyorum. Burası Plan ve Bütçe Komisyonu, üyemiz olan arkadaşlarımız bu konularda, sağ olsunlar, daha hassas davranıyorlar, usullerimizi de biliyorlar ama misafir ettiğimiz arkadaşlardan da istihram ediyorum, buradaki ortama uygun bir şekilde konuşmalarımızı yapabilirsek çok sevinirim.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A)KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/283) ve 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/282) ile Sayıştay tezkereleri (Devam)

a)Adalet Bakanlığı (Devam)

b)Ceza ve İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu (Devam)

c)Türkiye Adalet Akademisi (Devam)

ç)Hâkimler ve Savcılar Kurulu (Devam)

d)Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (Devam)

e)Kişisel Verileri Koruma Kurumu (Devam)

f)Anayasa Mahkemesi (Devam)

g)Yargıtay (Devam)

ğ)Danıştay (Devam)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kalan sürenizi başlatıyorum kaldığımız yerden.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Başlatmadan önce... Ben konuşmadım farkındaysanız. “Kalan süreniz” diyorsunuz ama yaklaşık dört dakika konuşmadan geçti zaten. Dolayısıyla, benim...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Dört dakika olmadı, en fazla...

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Kayıtlara bir bakın.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Siz devam ettiniz, en fazla bir dakika diyebiliriz belki ona.

Bir dakika ilave ediyoruz.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Bir dakika değil, konuşmamın çoğunluğu o şekilde geçti yani ben konuşmadım ki! Nasıl oluyor?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yok, siz devam ettiniz, yine söylediniz. En fazla bir dakika belki şey olmuş olabilir, onu bilemem.

Bir dakikayı ilave ediyorum.

Buyurun lütfen.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Devam edeyim.

Toplumsal muhalefetin en küçük eyleminde, protestosunda sokaklara döktüğünüz polisler, sıra kadınları korumaya gelince neredeler? 8 Martta haklarını talep eden “Kadın cinayetlerini önleyin.” diyen kadınlara saldırma konusunda harcadığınız eforu onları korumaya kullansaydınız bu kadar kadın katledilmeyecekti.

“Çıplak arama yok.” Dediniz, binlerce kadın sizi ifşa etti. Erkeklere haksız tahrik indirimi uygulayan mahkemeler, hayatlarını savunan kadınların, ölmek için öldürmek zorunda kalan kadınların meşru müdafaa hakkını görmezden geldi. Bugün, Çilem Doğan’ın, yaşamını savunduğu için, ölmediği için cezalandırıldığından haberiniz var mı? İpek Er’e cinsel saldırıda bulunan ve ölümüne sebep olan Musa Orhan hâlâ serbest. Neredeyse yedi yüz gün olacak, Gülistan Doku hâlâ bulunamadı, failleri bile bile cezasız kaldı. Muş’un Malazgirt ilçesinde Fatma Altınmakas evli olduğu erkeğin kardeşi Sinan Altınmakas’ın sistematik tecavüzüne uğradı; şikâyet etmek istedi ancak ana dilde yani Kürtçede ifade veremediği için, tercüman bulundurulmadığı için ifadesini veremedi ve sonrasında ne oldu biliyor musunuz? Fatma katledildi.

Kadınların nafaka hakkına da göz diktiniz. Nafakayı sınırlandırmaya, erkeklerin ihtiyaçlarına göre kadınların nafaka haklarından yoksun bırakılması için çalışıyorsunuz.

Evet, şunu bir kez daha söyleyelim: Kadın kazanımlarımıza saldırıyorsunuz, makbul kadınlar yaratmak istiyorsunuz, bizleri dört duvar arasına, evlere hapsedmek istiyorsunuz ama bunu asla kabul etmeyeceğiz, susmayacağız, korkmayacağız, itaat etmeyeceğiz, İstanbul Sözleşmesi’nden vazgeçmeyeceğiz, sizin saltanatınızı da biz sona erdireceğiz ve biz İstanbul Sözleşmesi’nin etkin uygulanması için ne gerekiyorsa onu da yapacağız.

Diğer bir mesele, cezaevlerinde yaşananlar. Hapishanelerde artık neredeyse ihlalin olmadığı bir gün yok, her konuda ihlal var. Ayrımcı infaz yasasıyla birlikte siyasi mahpusların koşullarını daha da ağırlaştırdınız. Evet, düşmanla savaş hukuku uyguluyorsunuz, bunu “düşmanla infaz hukuku”na da çevirdiniz; infaz hâkimlikleriyle, idari gözlem kurullarıyla aslında bir intikam alma operasyonuna döndürdüğünüz cezaevlerini.

Siyasi mahpusların tahliye edilmesi gereken günlerde infazları yakılıyor. Cezaevi yönetimlerinin verdiklerin insanlık dışı, hukuk dışı hücre cezaları, disiplin cezaları yetmiyormuş gibi, bir de bunlar yüzünden, infazı tamamlanmış olan mahpusların tahliye olması engelleniyor. Yine, cezalarını tamamlamalarına rağmen idare ve gözlem kurullarının kararlarıyla hâlen cezaevlerinde tutulmaya

devam edilen 66 siyasi mahpus var, buradan sonra da daha ne kadar artırılacağı da belli değil. Kandıra Cezaevinde tutulan cilt kanseri hastası Murat Aktaş'ın disiplin cezası gerekçe gösterilerek infazı yakıldı. Remziye Polat'ın İzmir Şakran Cezaevinden 11 Ekimde tahliye edilmesi gerekiyordu, pişmanlık dayatmasını kabul etmediği için tahliyesi yakıldı. Mazlum Erdem'in, Adana Ceyhan M Tipi Cezaevinde sık oda değiştirmesi, su kullanımında tasarruftan kaçındığı gerekçesiyle tahliyesi yakıldı.

Şimdi de yeni bir uygulamaya başladınız, saldırılarınız hiç bitmiyor. Elâzığ 2 No.lu Cezaevinde, kantine çıkan, görüşe giden veya kendisine gelen kargoyu almak isteyen siyasi mahpuslara üzerinde "suçu terör" yazılı bir kart taşıması için baskı yapılıyor. Bu kartı boyunlarına asmayı reddeden mahpuslara da çeşitli cezalar veriliyor. Elâzığ Cezaevinde başlayan bu dayatma, bu insanlık onuruna aykırı dayatma, Silivri 5 No.lu Hapishanesinde de uygulanmaya başlandı, mahpuslar buna itiraz ettikleri için hiçbir haklarından yararlanamıyorlar.

Silivri 7 No.lu Kapalı Cezaevinde, 61 tutukluya halay çektikleri gerekçesiyle bir ay boyunca görüş ve iletişim cezası verildi. Bu konuda görüşmek isteyen Şiar Yıldırım'a Silivri 7 No.lu Hapishanesinin Müdürü, ne diyor biliyor musunuz? "Yanlış anlama ama ben yirmi beş yıldır bu işi yapıyorum, bir imzaya bakar. Düştü, kayboldu demek basit." diyerek ölümle tehdit ediyor.

Aysel Tuğluk, Sayın Tuğluk siyasi parti tarihinde ilk kadın eş genel başkanlardan. Sizin siyasetinize boyun eğmediği için hâlen Kandıra Cezaevinde tutuklu. Annesinin cenazesine yapılan ırkçı saldırılara ve gayriinsanlığa tanıklık etmiş, yaşadıkları, hafızasında onarılmaz hasarlar bırakmıştır. Tedavisini, muayene sürecini aylarca sürdüren Kocaeli Tıp Fakültesi Adli Tıp Kurulu tarafından cezaevinde kalamayacağına dair oy birliğiyle hazırlanan rapora rağmen, yıllardır, etikten, vicdandan, bilimden ve hukuktan bağımsız, bunların hiçbirini dikkate almayan raporlarla gündeme gelen ATK tarafından tam tersi bir rapor hazırlandı. Politik mahpusların ağır ve ölümcül hastalıklarına rağmen mütemediyen cezaevinde kalabilir şeklindeki tıp bilimine aykırı raporlardan biri de Aysel Tuğluk için verildi ve hastalığı inkâr edildi. Söz konusu gerçeğe aykırı raporla ilgili avukatların üst kurula yaptığı itirazın bir an önce sonuçlanması ve Aysel Tuğluk'un serbest bırakılması gerekmektedir.

Yine, diğer bir mahkûm Mehmet Emin Özkan, yirmi beş yıldır cezaevinde, 5 kez kalp krizi geçirdi, 83 yaşında, ağır hasta, yatağa bağlı, yürüyemiyor, ihtiyaçlarını karşılayamıyor ama siz Mehmet Emin Özkan'ı da tahliye etmeyerek ölüme terk ediyorsunuz. İnfaz erteleme talebi kabul edilmeyen 4'üncü evre kanser hastası Ayşe Özdoğan'ın da hayatı tehlikesi var. Tek başına hapishanede yaşamını idare ettiremeyecek durumda, yüzü kanyor, yemek yiyemiyor, su bile içemiyor ama siz bu kadın da ölsün diye bekliyorsunuz.

Adnan Özel, Tekirdağ 1 No.lu F Tipi Cezaevinde. Pek çok kronik hastalığının yanı sıra ileri derecede...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Affedersiniz, ben atladım, yaklaşık bir dakikadır fazladan konuşuyorsunuz.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Şunu bitirebilir miyim? Son kısmı lütfen.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Son cümlelerinizi alayım.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Adnan Özel ileri derecede Behçet hastası, ileri derecede görme kaybı var, tedavi edilmemesi durumunda kısa sürede kalıcı körlüğe yol açacak. Son altı aydır hastalığına uygulanan tedavi yanıt vermediğinden ölümcül yan etkileri olan yeni bir tedaviye başladı. Adnan Özel, karantina uygulaması bahanesiyle tek kişilik hücrede tutuluyor ve havalandırma kapısı bile açılmıyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Teşekkür ediyorum, sağ olun.

Şimdi, İYİ Parti Grubundan Sayın Ahmet Kamil Erozan Bey'e söz veriyorum.

Süreniz beş dakikadır.

Buyurun lütfen.

AHMET KAMİL EROZAN (Bursa) – Sayın Başkan, Saygıdeğer Bakan ve Adalet Bakanlığının değerli mensupları; izin verirsiniz ben ilk önce Sayın Bakanın şahsından başlayacağım ve müspet anlamda başlayacağım çünkü Sayın Bakanın çeşitli vesilelerle dile getirdiği görüşler ve söylemler bizi müspet anlamda şaşırtıyor. Bunlardan bir tanesini geçen hafta sarf etti Sayın Bakan, demokrasi ile muhalefet partileri arasındaki ilişki bağlamında ve “Hayırdır inşallah.” dedirttiniz bize, onun için teşekkür ederiz her şeye rağmen ama maalesef, sizin söyleminiz ile eylemler birbiriyle pek uyumlu olamıyor.

Buradan geçiyorum, nedir sonunda? Biz milletvekiliyiz, milletvekiline vatandaş telefon eder “Aman ağabeyim, canım ağabeyim, yandım, ettim...” Bir örnek vereceğim size, bunu belki arkadaşlar tahkik ederler. Bursa E Tipi Kapalı Cezaevinde 16 kişilik koğuşta 45 kişi yatıyor; bunu söyleyen, oradan tahliye olan birisi “Ben tahliye oldum ama arkadaşlar -yani mahkûmlar, hükümlüler ama insan bunlar neticede- o yatak ranzaları arasında yere serilen battaniyeler üzerinde yatıyorlar.” diyor. Şimdi, ben buna insan hakkı ihlali demeyeyim ama insanlığa pek sığmayacak bir ortamda mahkûmların cezalarını çektiklerinin bir örneği olarak anıyorum. Ha, şimdi, bunu bana aktaran bir örnek verdi ama bunun mutlaka başka örnekleri de vardır. Dolayısıyla bu insani olan hususa lütfen dikkat atfetmenizi istirham edeceğim.

Göreviniz Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı olsa da -mutlaka farkındasınızdır- görev ve yetki alanınız Türkiye sınırlarının dışına taşta. Ne demek istediğimi anlatayım. Bugün, Türk Silahlı Kuvvetleri bir terör operasyonu çerçevesinde Suriye’de görev yapıyor ve Suriye’de birtakım coğrafyayı kontrol ediyor, hatta, Silahlı Kuvvetler olmasa dahi bizim oraya atadığımız yani sizin oraya atadığımız birtakım devlet görevlileri aracılığıyla orada bir idari işlev de görüyor ama o coğrafyalarda da insan hakları ihlalleri oluyor. Bize atfedilebilecek değil ama orada türlü, çeşitli başka terör örgütlerinin, başta IŞİD olmak üzere, burada anmak istemediğim, insanlığa sığmayacak davranışları maalesef, sosyal medyaya da yansımış vaziyette. Buradan türetilecek davalar olabilir ve bu davalar bizim topraklarımız içinde olmasa dahi bir şekilde bize yansiyabilir. Bunu bir hatırlatma olarak ifade etmek gereğini duyuyorum, ileriye yönelik inşallah böyle bir şey başımıza gelmez.

Başka bir hususa işaret etmek istiyorum. Tabii ki Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi meseleleri biraz can acıtıyor. Can acıtıyor derken, bugün Mahkemenin önünde bulunan davalardan yüzde 21,2’si Türkiye’ye ait; bu konuda Rusya’yla yarışıyoruz. Şimdi, şu anlamda bunu söylüyorum: Demokrasi ile insan hakları arasında doğru bir ilinti var. Nitekim, biz 1987 senesinde bu bireysel müracaat hakkını tanıdıktan sonra 1990’lı yıllarda bir patlama oldu bireysel müracaatlarda. Ne zamana kadar? AKP iktidara gelip ve bir anlamda AB uyum yasaları çerçevesinde, biraz daha demokratik normların daha çağdaşlaştığı bir ortamda bu sayı düştü. Memnuniyetle karşıladık, zaten herkes o dönemi andığı zaman bir artı işaretiyle anıyor. Ama 2007’den sonra bu sayılar yeniden patladı ve bu sayıların patlaması sonucu olarak maalesef, Türkiye’nin görüntüsü pek çok açıdan yıprandı; bu da üzerine eğilimesi gereken bir husus.

Bir de Ankara üzerinden bir konuya değineyim, sürem çok sınırlı kaldı. Ankara’da adli hizmet 10 ayrı binada veriliyor. Şimdi, bu 10 ayrı binanın ayrı ayrı semtlerde olmasından kaynaklanan bir sıkıntı var. Bu sıkıntı hâkimler, savcılar için değil pek. Niye? Çünkü hâkim, savcı sabahleyin işine gidiyor, akşama kadar orada...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım lütfen.

AHMET KAMİL EROZAN (Bursa) – ...akşamleyin çıkıyor, gidiyor. Avukatlar ne yapacak? Bu insanlar, avukatlar, Yargıtaydan Danıştaya, Danıştaya Anayasa Mahkemesine koşuşturuyor. Dolayısıyla, bu mekânların hem şehircilik anlayışı açısından hem de hizmetin vasıflı olarak verilmesi açısından mutlaka orta ve uzun vadede gözden geçirilmesi gerekir.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkürler, sağ olun.

Şimdi, Baki Bey'i anons etmiştim ama Halil Bey'in daha acil bir durumu olduğu için Sayın Halil Öztürk, MHP Grubundan.

Buyurun Halil Bey.

Süreniz on dakikadır.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, saygıdeğer milletvekilleri, değerli bürokratlar ve basın mensupları; sizleri Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına saygıyla selamlıyorum.

Konuşmama başlamadan önce, Başkomutan, Başöğretmen, Gazi Mustafa Kemal Atatürk başta olmak üzere, geleceğin mimarlarını büyük bir özveriyle yetiştiren öğretmenlerimizin 24 Kasım Öğretmenler Günü'nü kutluyorum.

Bu vesileyle de Adalet Bakanlığımızın 2022 yılı bütçesinin ülkemize ve adalet camiasına hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Saygıdeğer milletvekilleri, hukukta “ide” olarak kabul edilen adalet kavramı, esasen mutluluğun ve yaşam kalitesinin hukuksal bir görünümüdür. Bilindiği üzere, Farabi'nin felsefesinde mutluluk, en yüksek amaç olarak kabul edilmiştir. Adalet erdemi, diğer erdemlerden farklı olarak mutluluk yoluna kişiyi yönelten en üst erdemdir. Adalet öncelikle ekipleri yetkinleştirmek, düzensizliği düzen hâline getirmek için vardır ve olmalıdır. İnanıyoruz ki başta Sayın Bakanımız olmak üzere sayın yetkililer de bizim gibi düşünmektedirler ve bütçeyi de bu şekilde yapmışlardır.

Saygıdeğer milletvekilleri, bu çerçevede, Adalet Bakanlığının bütçe tavanının yüzde 40,3'lük artışla 32 milyar liraya yükseldiğini görmekteyiz. Bakanlığın bütçe teklifindeki planlamalara göre, bu yıl sonunda 100 bin kişiye 19 hâkim ve 9 savcı düşmesi tahmin edilirken önümüzdeki yıl bu rakam 20 hâkim ve 10 savcı olarak öngörülmüştür.

Yine Bakanlığın bütçe teklifinde 672 olan hâkim başına düşen dosya sayısının bu sene 646'ya ve önümüzdeki yıl 621'e düşmesi tahmini bulunmaktadır. Aynı şekilde, 2020'de 1.409 olan savcı başına düşen dosya sayısının bu yıl 1.360'a, 2022'de ise 1.313'e düşmesi hedeflenmektedir. Hedeflerin tutması, başta hâkim ve savcılarımızı memnun edecek ve beraberinde adaletin tecellisini hızlandıracaktır.

Bu noktada hâkim ve savcılarımızın beklentilerine değinmekte fayda bulunmaktadır. Belirli bir mesleki kıdeme sahip hâkim ve savcılar için coğrafi teminat düzenlemesi hâlen beklenmektedir. Hâkim ve savcılarının mesleki gelişmeleri takip edebilmeleri ve niteliklerinin artırılması için hizmet içi eğitim faaliyetlerine devamlılık, mağduriyet yaratılmadan sağlanabilmelidir. Hâkim ve savcılarının örgütlü suçlar, haksız rekabet, döviz işlemleri, sigortacılık, kara para aklama, sermaye piyasası suçları gibi bazı özel alanlarda uzmanlaşması temin edilmelidir. Yapay zekâ ve benzeri gelişmiş tekniklerden yararlanarak suç tiplerine göre geliştirilecek bilgisayar programlarıyla mahkemeler, cumhuriyet savcılıkları ve kolluk kuvvetleri desteklenmeli ve usul hataları önlenmelidir.

Değerli Komisyon üyeleri, Yargıtay ve Danıştay üyeliğinde görev süresi on iki yıla sınırlı olduğundan altı yıl sonra yüksek yargı üyelerinin neredeyse yarısı ve en kıdemlileri emekli olacak ve kürsüye dönmek zorunda kalacaklardır. Deneyimli ve kıdemli üyelerin mahkemelerden ayrılmaları yargıyı olumsuz etkileyecek, yüksek yargı bu üyelerden en verimli oldukları dönemde faydalanamayacaktır. Bu sebeple, yüksek mahkeme üyelerinin görev sürelerinin on iki yıl sınırını ya uzatılmaya ya da görev sürelerini 65 yaşla sınırlayarak bu önemli sorunu çözelim.

Sayın Bakanım, yine, tetkik hâkimleri tayin, terfi, özlük hakları gibi konularda HSK'ye bağlıdır. Bu hâkimlerin kadrolarının Yargıtaya geçirilmesi onları daha da güvenli hâle getirecektir. Her yıl çıkarılacak kararnamelerle “Acaba ben taşraya gönderilecek miyim, Yargıtayda kalacak mıyım?” diye korkuyla çalışan hâkim ve savcıların bu korkudan uzaklaşarak... Ayrıca Yargıtaya yeni gelecek tecrübesi az hâkimlerin yerine tecrübeli hâkimlerin yüksek yargıda çalışmasının da önünü artık sonsuza dek açacaktır.

Değerli milletvekilleri, hâkimlerimiz, savcılarımız, infaz koruma memurlarımız, kâtiplerimiz, mübaşirlerimiz, icra ve denetimli serbestlik çalışanlarımız, kamu avukatlarımız ve daha nice adalet görevlilerimizin gözü kulağı bugün görüşmekte olduğumuz bütçededir. Zira adalet hizmetlerinin yürütülmesinde önemli sorumluluk yüklenen, zor şartlarda fedakârca ve samimi olarak, mesai mefhumu gözetmeksizin görev yapan adalet personeli ile ceza infaz kurumlarında çalışan personelin özlük haklarında iyileştirmeler beklenmektedir. Yine bu kapsamda, aynı ortamda, aynı işi yaptıkları için infaz koruma memurlarımıza öncelikle güvenlik güçlerimizin sahip olduğu özlük ve ekonomik şartları sağlayabilmeliyiz.

Yine bunun yanı sıra, sözleşmeli infaz koruma memurları ve Bakanlık bünyesindeki diğer sözleşmelilere kadro verilmesi büyük bir beklentiyi karşılamış olacaktır. Malumunuz Sayın Bakanım, sözleşmeli infaz koruma memurları ve zabıt kâtipleri bu işi yıllardır dillendirmekte. Hatta bazı muhalifler de bu işi kullanarak Cumhuriyet İttifakı aleyhine veya Adalet Bakanlığı aleyhine de süreci desteklemektedirler. O bakımdan, 2022 yılı başlarında bu sorunu temelden çözmek gerektiği kanaatini biz Milliyetçi Hareket Partisi olarak taşımaktayız.

Yine, infaz koruma memurlarımıza yeterli mesai ücreti verilmesi, yıpranma hakkının tanınması, rotasyona tabi çalışma sisteminin getirilmesi, lojman ve kreş imkânı sağlanması ve en önemlisi, emekli olduklarında yeterli emekli maaşı alabilmeleri de sağlanabilmelidir. Kısıtlı vaktim olduğu için dile getiremediğim ancak az önce saydığım adalet personellerinin de kendi unvanları içerisinde bazı haklı ve çözüm bekleyen talepleri vardır. Bunları da bu bütçe döneminde karşılamak bizim görevimiz olmalıdır.

Değerli milletvekilleri, yine, oldukça önemli bir konuyu da bilgilerinizi sunmak istiyorum. Sayın Cumhurbaşkanımızın Nisan 2020'de, kamu kuruluşlarında en az üç yıl kıdemi olan çalışanların görev süreleri içerisinde avukatlık stajı yapabilecekleri yönünde açıklaması bulunmaktadır. Sayın Bakanım, bu bakımdan, kamuda çalışırken hukuk eğitimini tamamlayanlara mağduriyet yaşamadan staj yapma imkânı da bu bütçeyi döneminde sağlanabilirse bu beklentiyi de önemli ölçüde karşılamış olacağız.

Diğer taraftan, hemen hemen her komisyon görüşmelerinde belirttiğim üzere, adalet sistemimizin müstesna ve üzerinde hassasiyetle durmamız gereken parçasını oluşturan adalet mezunu olan engelli gençlerimizin Bakanlığın merkezî atamalarında Adalet Bakanlığı nitelik koduyla tercih yapabilmelerine imkân sağlanabilmelidir. Yine, bu hak tüm adalet meslek lisesi ve adalet meslek yüksekokulu mezunları için de kullanılabilir. Zira, bu çocuklarımız meslek lisesinde veya yüksekokulda okuyorlar ama bunların bir önceliği yok. O bakımdan bunlara da öncelik tanınması, mesleği kavrama ve mesleğe temas etme bakımından çok daha sağlıklı olabilecektir diye düşünüyoruz.

Değerli milletvekilleri, başta saygıdeğer Bakanımız ve kıymetli bürokratların gece gündüz demeden büyük bir özveriyle, beraberinde Cumhur İttifakı'nın da güç ve desteğiyle çalıştıklarına şahit oluyoruz. Milliyetçi Hareket Partisi olarak temennimiz, hazırlanmış oldukları Adalet Bakanlığı 2022 bütçesinin hayırlara vesile olması ve hedeflerini tutturmasıdır; çaba onlardan destek de bizdendir. El birliğiyle, Türkiye'yi her alanda olduğu gibi adalet ve yargı sisteminde de daha ileriye taşıyacağımızı düşünüyorum.

Saygıdeğer Bakanım, zamanım varken bazı sorularım var, bunları da sorarsam tekrar söz almak zorunluluğu olmaz. İşyurtları Kurumu tarafından infaz koruma memurlarına bu sene teşvik ödemesi ve kâr payı ödemesi ne zaman yapılacaktır? Eylül 2020 yılında İşyurtları Kurumuna devredilen Çelebi ilçemizdeki süt fabrikası bir yıldan uzun süre geçmesine rağmen hâlen işletmeye açılmamıştır, bu tesis işletmeye ne zaman açılacaktır?

Yine, Sayın Bakanım, işi kolay kılan, zahmetsizce ve adil bir şekilde çözen usulleri çok önemsiyoruz çünkü vatandaşlarımızdan gelen talepler de bu yönde. Bu konuda, reform kapsamında hangi adımları attınız? Önümüzdeki dönem yeni çalışmalar olacak mıdır?

Yine, Sayın Bakanım, Bakanlık internet sitenizde “Evde Adalet Hizmeti” başlıklı haberi çok önemli buluyoruz. Bu konunun milletimize daha fazla anlatılması gerektiğine inanıyoruz. “Evde Adalet Hizmeti” ne demektir?

Son olarak da Sayın Bakanım, pandemi sürecinde yargı hizmetlerinin süreçten olumsuz etkilenmemesi için hangi adımlar atılmıştır?

2022 yılı bütçesini Milliyetçi Hareket Partisi olarak desteklediğimizi belirtiyor; ülkemize, devletimize, milletimize ve Adalet Bakanlığımıza hayırlar getirmesi temenni ediyoruz. Önemli hizmetlerinizden dolayı da şahsınıza ve kıymetli bürokratlarınıza ayrıca teşekkür ediyoruz. Sağ olun, var olun Sayın Bakanım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum Sayın Öztürk. Şimdi AK PARTİ Grubundan Sayın Yaşar Kırkpınar'a söz veriyorum.

Yaşar Bey, buyurun, süreniz on dakikadır.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Evet, teşekkür ediyorum Başkanım.

Çok saygıdeğer Bakanım, kıymetli Bakan Yardımcılarımız, değerli milletvekili arkadaşlarım, basınımızın çok değerli mensupları, değerli hazrun; ben de hepinizi sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

Bugün, malumunuz, 24 Kasım. Bütün öğretmenlerimizin Öğretmenler Günü'nü de ben kutluyorum, tebrik ediyorum. Ayrıca, sözlerimin başında, Sayın Bakanım, Antep sofrasından dolayı sizlere gerçekten çok teşekkür ediyorum. Ayrıca etkin ve yetkin bir ekibiniz var, şahsınızda ben onları da bir kere daha kutluyorum...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yaşar Bey, bir saniyenizi rica ediyorum.

Değerli arkadaşlar, şu anda Genel Kurulda HSK seçimleri var, tabii, bütün partiler için bir oylama var.

On beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 16.15

BEŞİNCİ OTURUM**Açılma Saati:16.33****BAŞKAN: Cevdet YILMAZ (Bingöl)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)****KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)**

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, 22’nci Birleşimin Beşinci Oturumunu açıyorum.

Yaşar Bey, sizde kalmıştık, devam edelim lütfen.

Buyurun Sayın Kırkpınar.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, ben, size ve ekibinize gerçekten teşekkürlerimi ve şükranlarımı arz ediyorum. Aslında yapmış olduğunuz sunumda gerçekten çok önemli şeylere vurgu yaptınız. Zaten yirmi yıldan beri AK PARTİ hükümetleri her alanda olduğu gibi yargı alanında da çok büyük gelişmeler gerçekleştirdi. Özellikle hedef süreyle ilgili, nöbetçi noter sistemiyle ilgili, yine, ihtisaslaşmayla ilgili, hâkim yardımcılığıyla ilgili, yargı paketleriyle ilgili, ayrıca, yapılan fiziki iyileştirmelerle ilgili birçok başlığa temas ettiniz. Mutlaka, bunlarla ilgili, önümüzdeki süreçte Türkiye Büyük Millet Meclisinde de çok ciddi çalışmaların olacağını ben belirtmek istiyorum.

Yalnız, konuşmamın başında şunu da ifade etmek istiyorum: Bizim için muteber ve muhterem olan kadın özneseinin arkasına saklanarak, özellikle bunu alışkanlık hâline getiren bazı HDP’li kadın milletvekillerinin yapmış oldukları bu çirkin, yaralayıcı, kaba dili de reddettiğimizi burada bir kere daha ifade etmek istiyorum. Çünkü bizim kadına verdiğimiz öneme, özellikle reformlarla ilgili yapmış olduğumuz tüm gelişmelere sizler de hep şahit oluyorsunuz.

Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri; hükümetlerimiz döneminde vatandaşlarımızın hukuki güvencesi artırılmış ve hak arama yolları da bu manada çoğaltılmıştır. Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru imkânı, tüm idari ve hukuki süreçlerin tüketilmesinden sonra vatandaşlarımızın başvurabileceği bir hukuk yolu olarak sistemimize dâhil edilmiştir. Böylelikle bir yandan vatandaşlarımızın mağduriyetleri hızlı bir biçimde çözüme kavuşturulurken, diğer yandan ülkemiz aleyhine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılan başvuru sayılarında da çok ciddi oranda bir azalma olmuştur.

Ben, bir başka alana değinmek istiyorum: Malumunuz olduğu üzere, 15 Temmuz 2016 tarihinde FETÖ silahlı terör örgütünün kalkıştığı darbe teşebbüsü, aziz milletimizin mücadelesi, direnişi ve millî iradenin yanında durmasıyla başarısızlığa mahkum edilmiştir. 15 Temmuz gecesi Sayın Cumhurbaşkanımızın “Millî iradenin üstünde hiçbir güç tanımam.” açıklaması, demokrasiye sahip çıkma çağrısı ve istiklaline, istikbaline sahip çıkan milletimizin meydanları doldurmasıyla bu ihanet girişimi bertaraf edilmiştir. Ülkemizin ve demokrasimizin koruyucusunun Türk milleti olduğu 15 Temmuzda bir kere daha ispat edilmiştir. Bu darbe girişimi, Türk milletinin kahraman evlatlarının memleket sevgisinden kaynaklanan iradesiyle çok şükür başarısız kılınmıştır. Bundan sonra da Türkiye Cumhuriyeti, demokrasiden, hukuktan, adaletten ve elde ettiği kazanımlardan asla taviz vermeyecektir. Bu mücadele, milletimizin, devletimizin tüm kurumları ve yargımızın eliyle başarıyla sürdürülecektir. 15 Temmuz gecesi FETÖ mensubu teröristler demokrasimize kastetmişlerdir. O gece vatan, millet, devlet ve istiklal aşkıyla sokağa çıkan 251 vatan evladı şehit edilmiş, 2.193 vatandaşımız ise gazi olmuştur.

Gerek 15 Temmuz öncesinde gerekse 15 Temmuzda Türk yargısı, milletinin ve demokrasisinin yanında saf tutmuş ve terör örgütüne hukuk yoluyla cevap vermiştir. Yargı mensupları, birlik ve beraberlik ruhu içerisinde, FETÖ terör örgütüyle etkin bir mücadele ortaya koymuşlardır. Cumhuriyet başsavcılarımız, cumhuriyet savcılarımız ve hâkimlerimiz 15 Temmuzda büyük bir cesaretle görevlerinin başında olmuşlardır. Ayrıca, yine farklı alanlarla ilgili birçok konu var, yargıyla ilgili. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde hükümetlerimizin son on dokuz yıldaki temel motivasyonu da bu reformist anlayışla paralel yürümüştür.

“Geç gelen adalet, adalet değildir.” anlayışıyla ve işleyişini aksatmadan bu süreçlere yargının kendi içinde çözüm üretmesi imkânlarını sağlamış olup bu kapsamda, yargı sistemimizde, 1 Ocak 2019 itibarıyla hedef süre uygulaması başlatılmıştır. Bu uygulamayla yargı süreçleri vatandaşlarımız için daha şeffaf ve daha öngörülebilir bir hâle gelmiştir. Hukuk devleti, bir grubun, imtiyazlı bir sınıfın değil ülkedeki bütün vatandaşların kendisini emin ve güvende hissettiği bir devlettir ve hukuk devleti, bir grup siyasetçinin ideolojisinin, bir grup idarecinin, bir kurumun değil bizatihi milletin kararı ve tercihidir. Millet, işte bu noktada meseleye yaklaşmaktadır. Bizim tarihimiz bu gerçeğin tekerrürüyle doludur. Elinde çekiç olan, herkesi çivi gibi görür. Eski Türkiye’de hukukun eline çekiçi verdiler ve herkesi çivi gibi gördüler.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Aynen öyle, devam edin!

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Kimini kılık kıyafetinden dolayı, kimini yaşam tarzından, kimini inancından, kimini düşüncesinden dolayı, kimini siyasi görüşünden dolayı suçlayan ve araçsal şekilde uygulanan bir hukuk vardı. Bunun en büyük örneğini de 28 Şubatta hep birlikte yaşamış olduk. Bugün ise devletin elinde sadece ve sadece hukuk var ve hukukun üstünlüğü var. Yeni Türkiye’de başka arayışlara, başka mülahazalara asla yer yoktur. Bu nedenle, biz, insanımıza baktığımızda hak görüyoruz, özgürlük görüyoruz. Bundan sonra da inşallah, size rağmen görmeye devam edeceğiz, sadece insanımızı öncelemeye devam edeceğiz. Bu nedenle reform diyoruz, yargı reformu diyoruz, İnsan Hakları Eylem Planı diyoruz. Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde bu reformları adım adım hayata geçirmeye kararlıyız.

Geçmişte yaşananlardan çıkarılması gereken en önemli ders, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığının, hukuka bağlı kalmanın demokrasimiz ve hukuk devleti açısından hayati öneme sahip olduğu gerçeğidir. Önce darbecilerin, sonra vesayetçilerin ve nihayet FETÖ’nün milletimizin adalet duygusuna vurduğu darbelerin izlerini tamamen silene kadar bu çalışmalarımızı sürdüreceğiz. Adalet aynı zamanda toplumun huzur ve barışının, mutluluğunun ve refahının da teminatıdır. Herhangi bir haksızlığa “Dur.” diyecek, millet adına hakkı sahibine teslim edecek olan da yine adalettir, adaletin temsilcileridir. Dolayısıyla adalet sistemini geliştirmek için atılan her adım bizim için değerlidir ve kıymetlidir, aynı zamanda önemlidir.

Sözlerime son verirken, Bakanlığımızın 84 milyon vatandaşımızı hiçbir ayrıcalık ve ayrımcılığa tabi tutmadan, bu tarağın eşit dişleri gibi birinci sınıf vatandaşı olarak gördüğünü biliyor, adalet hizmetlerinden yararlanması, adalet hizmetlerini en iyi şekilde vatandaşlarımıza sunmak için gayretlerini sürdüreceğine inancımızın tam olduğunu da ayrıca belirtmek istiyorum.

Sayın Bakanım, 2022 yılı bütçenizin hayırlı uğurlu ve bereketli olmasını temenni ediyorum, konuşmama son verirken, İzmir’imizin Kemalpaşa ilçesinde bir adliye binasıyla ilgili bir talebimiz vardı...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Önerge ver, önerge.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Sizlerin ve ekibinizin de bu anlamda çok ciddi gayretleri vardı gerçekten, onlara teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum, süreniz dolmuştur, sağ olun.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – İnşallah, ben bunu burada bir kere daha hatırlatmak istiyor, hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, Tuncay Özkan Bey’e söz verecektim ama kendisi yok. Art arda 2 CHP’li arkadaşla söz vereceğim çünkü sayıları biraz fazla.

Önce Mahmut Tanal Bey’e, sonra Enis Berberoğlu Bey’e, dörder dakika.

Buyurun Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Değerli Başkanım, teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, Değerli Bakanım, değerli bürokratlar, basın mensupları; hepinizi saygıyla ve hürmetle selamlıyorum.

Hemen başlıklar şeklindeki sorunları ve önerileri sunmak isterim.

Değerli Bakanım, öncelikle, merkezî sınav sistemiyle yapılan yazılı sınavlarda ilk 100 kişiye girenler arasında mesleğe kanuni engeli olmayanların bence mülakat sınavlarından muaf tutulmasında yarar var. Yani ilk 100 kişiye girmişse eğer mesleki anlamda güvenlik vesaire açıdan mesleğe girmeye engel bir sakıncası yoksa mülakata tabi tutulmadan girmesinde yarar var.

İkincisi, aynı şekilde, yazılı sınavda başarılı olan adaylar arasında yapılacak mülakatta eğer yüksek lisans, ikinci üniversite, yabancı dil gibi ek kriterli olanların “eşitler arasında birinci” kuralı gereğince bence öncelikli olarak seçilmesinde yarar var ama bunları söylerken, öncelikle, kanunen mesleğe engel bir durumunun olmaması kayıt ve şartıyla.

Üçüncüsü, sözlü mülakatlarda psikolojik durumlarının belirlenmesi açısından, hukuk bilgilerini ve aynı zamanda hukuk nosyonunu temsil açısından üniversite öğretim üyesi hocaların mülakatlarda -bulunuyor mu, bulunmuyor mu, onu bilmiyorum ama- eğer yoksa bence bulundurulmasında yine yarar var. Ve akademiye eğiitim bittikten sonra -eğer güvenlik soruşturması devam ediyorsa ona itirazım yok ancak orada sözlü mülakatları bilemiyorum- yani eğer güvenlik soruşturmasında sakıncası yoksa bence -zaten daha öncesinden sınav yapılmış, yazılı ve mülakat- ikinci bir mülakatın olmaması gerekir diye düşünüyorum.

Avukatlıktan hâkimliğe geçişte fakülteden mezun arkadaşlarımızın arasında sınav sorularının zorluğu açısından fark var. Bence, burada sınav eşitliği anlamında adaletsizlik yapılıyor yani burada “Avukatlıktan geçenlere daha basit, diğerlerine daha zor.” deniliyor. Bence, bu eşitliğin sağlanması lazım, böyle bir ayırımın olmaması lazım.

Bir başka sorun, nasıl hâkim ve savcı arkadaşlarımız belediye başkanı adayı veya milletvekili aday oldukları zaman seçilemezse bir daha mesleğe geri dönemiyorsa, bence, geçmişte siyasi parti üyesi olan arkadaşlarımızın da mesleğe kabul edilmemesi lazım. Parti üyeliğini silse dahi, parti üyesi olmasa dahi o anda, geçmişte nasıl olsa böyle bir siyasi yapısı olduğu için adaleti zedeler. Madem hâkim, savcı milletvekili aday oluyor, belediye başkanı aday oluyor, biz bir daha mesleğe kabul etmiyorsak, geçmişte olan arkadaşımızı da hâkim, savcı yapmamak lazım.

Gelelim, aynı şekilde, geçmişte, 2011’e kadar, Yargıtay Daire Başkanı olmak için altı yıllık süre gerekiyordu, üç yıla indirildi, bence bunu değiştirmek lazım, yine altı yıla çıkarmak lazım üç yıllık süreyi. Bu, hukuk nosyonu açısından doğru bir hadise değil.

Bir şey daha söyleyeceğim. Evet, şu anda bina yapıldı ancak Değerli Bakanım, perşembe gününden sonra, Ankara’da, İstanbul’da, İzmir’de ve Konya’da oturan Yargıtay üyesi arkadaşlarımız cuma günü Yargıtayda bulunmuyorlar. Yani Yargıtayda bu kadar özlük hakları, bu kadar güvenceleri var, niye cuma günleri, perşembe gününden itibaren herkes evine gidiyor? Pazartesi günü saat onda geliyorlar iş yerine. Yani şu anda Yargıtayın başında bulunan 30-40 Yargıtay üyesi arkadaşımız Yargıtayı yürütüyor; yazık, günahtır yani hakikaten kabul edilebilir bir durum değildir.

Gelelim hâkimlerdeki bu performans sistemine...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bitiriyorum Başkanım.

Son iki dakika, özür diliyorum...

Kişisel Verileri Koruma Kuruluyla ilgili; bir, Kişisel Verileri Koruma Kurulunun kararlarıyla ilgili, kanunda, para cezası arasında büyük bir nispetlik var. Bu nispetliği verecek cezalarla ilgili bir kriter yok, kararların hepsi mahkemelerden dönüyor, döndüğü için Kişisel Verileri Koruma Kurulunun itibarı sarsılıyor. Kişisel Verileri Koruma Kurulu aynı zamanda kamu kurumlarıyla ilgili istisnai durumda. O konuda Kişisel Verileri Koruma Kurulu, lütfen, bir kanunu...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bitiriyorum Başkanım, özür diliyorum.

Burada kamu kurumlarını istisna etmemek lazım. Maalesef, burada büyük bir sıkıntı var. Avrupa Birliğindeki normlara uyulması lazım ve aynı zamanda...

Bitiriyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süreniz bitti, başkalarına örnek oluyor, kusura bakmayın.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Peki, teşekkür ediyorum.

Saygılarımı sunarım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Bire bir aktarabilirsiniz diğer konuyu, arkadaşlarımız burada.

Şimdi Sayın Enis Berberoğlu’na söz veriyorum.

Buyurun.

Süreniz dört dakikadır.

KADRİ ENİS BERBEROĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben, İnsan Hakları İnceleme Komisyonunun Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonu üyesi sıfatıyla cezaevlerine yaptığımız gezilerin, ziyaretlerin kısa bir özetini sunmak istiyorum. Burada Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürü de var, Bakanlık kadrosu da var. Çok acil gördüğüm 3 tane sorunla bu konuşmayı özetlemek istiyorum.

Birincisi, iâşe bedeli. Şu anda mahkûmlar cezaevlerinde 3 öğünü devletin sağladığı 11,5 lira iâşe bedeliyle yiyorlar; şu anda bile zaten hayat pahalılığı karşısında erimiş durumda bu rakam. Ben demin maliyenin yeniden değerlendirme oranına baktım, yüzde 36,2. Yani yeniden değerlendirme oranı -hepimizin bildiği gibi- devletin verdiği hizmetlerde uygulanacak ücretlerin, harçların artışına dairdir. Dolayısıyla bu rakamda bile artırsanız, yüzde 36 artırsanız 15,5 liraya geliyor. 3 öğün 15,5 liraya bu mahkûmlar yemek yiyemez; ben size kestirme söyleyeyim. Ardından, alternatif olarak kantinleri göstermek

isteseniz, orada da zaten piyasa fiyatıyla alıyorsunuz, alımları yapıyorsunuz. Dolayısıyla bu insanların aç kalmaması için, Genel Kurulda ödenek artıramayacağımızı düşünürsek, burada bir düzenleme yapmakta fayda olduğunu dikkatlerinize sunuyorum.

İkincisi, açık görüşler. Dün haklı ve yerinde bir kararla Meclisimiz Covid izinlerini uzattı ve fakat Covid izinlerini uzatmama yönünde bir eğilim de vardı ki değişti. Bu, hapishanelerde de hayatın normale döndüğüne bir işaret. En kısa zamanda mahkûmların beklediği açık görüşlerin, ayda 1 kere de olsa, 2 kere de olsa -ki gördüğüm kadarıyla eğiliminiz 1 defa olacak- bu hakkın tanınmasını, kapalı görüşlerin de mevcut ayda 2 sayısından aşağı inmemesini mahkûmların bir talebi olarak Komisyonunuzun dikkatine sunuyorum.

Son olarak da kelepçeli muayene meselesini, tıpkı çıplak aramada olduğu gibi normal makulde arayarak bir düzenlemeye kavuşturmanın zorunlu olduğunu görüyorum. Dışçı koltuğunda kendinizi kelepçeli düşünün ya da mamografi çektirecek bir hanımefendinin jandarma huzurunda bu işlemi yaptırıp yaptıramayacağımla, bunu siyasi, adli mahkûm olarak ayırmadan düşünün lütfen, bir gözünüzün önüne getirin. Bu iki unsuru yani açık görüşü ve kelepçeli muayeneyi, tıpkı geçen hafta -tekrar ediyorum- muhalefetin önerilerini iktidar milletvekillerinin, Cumhur İttifakı milletvekillerinin de yer aldığı alt komisyonun önerileri doğrultusunda düzelttiğiniz için dikkatinize sunmak istiyorum.

Ben çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, Türkiye İşçi Partisinden Sayın Ahmet Şık'a söz veriyorum.

Buyurun Sayın Işık.

AHMET ŞIK (İstanbul) - Herkese merhaba.

Türkiye'de yargıya dair birçok şey söyleyebiliriz ve hepsi doğru ya da yanlış çıkabilir. Ancak şu tespitte hiç kimse itiraz edemez: Türkiye, değil hukuk devleti, bir kanun devleti bile değildir. Son yüz yıldır Türkiye hiçbir zaman bir hukuk devleti olamamıştı ama son birkaç yıldır artık yasa devleti de değildir, yasalara ve kurumlara dayanan bir devlet hiç değildir. Bunun temel nedeni, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı ilkesinin siyasi iktidar eliyle demagojiden ibaret bırakılmasıdır. Ancak daha önemlisi, asgari hukuk normlarını uygulama cesaretini, sorumluluğunu gösterecek yargı mensuplarının sayısının yok denecek kadar az olmasıdır. Yargı teşkilatı mensupları sahip oldukları makam ve mevkiileri liyakatle değil biatle elde ettiklerinden ve kendisinden olmayana nasıl had bildirileceğinin bizzat uygulayıcısı olduklarından olsa gerek, yeni bir tür hâkim, savcı sınıfı türedi; emirle soruşturma ya da dava açan, talimatla karar veren kuklalar. Muktedir siyasetçiler her zaman kişiliksiz insanları tercih eder yani fikren ve vicdanen geçersiz olduğu hâlde araçsal olarak kullanışlı olanları. Çünkü kişiliksizlik ve kullanışlılık arasında bire bir ilişki vardır. Bu yüzden ki Nietzsche siyasetçi insanları iki sınıfa ayırır "Kullanılacaklar ve düşmanlar" der. Saray rejimi istibdadını elinde tutanlar da yargıyı, düşmanlarından temizledikten sonra sadece kullanılacak olanlara teslim etmiştir. Bu yüzden ki yargıda yer tutmuş ve eksiklikleri noksanlık yaratmayacak olan nice insan var ki kendilerinden maaşlarını çıkardığımızda geriye hiçbir şey kalmıyor. Mensuplarının hukukun militanlığı yerine güç odaklılarının kullanışlı olmasını kabul etmesiyle birlikte yargı artık birer siyasal cephe örgütüdür ve bütün siyasal çatışmaların ana zemini ve aracına dönüşmüştür. 15 Temmuz kalkışmasına kadar yargının bir aygıt olarak ele geçirilmesi mücadelesine dayanan geleneksel savaş, bu kanlı kalkışmadan sonra hukukun askıya alınmasıyla bir nitelik farklılaşması ve sıçraması yaşayarak yargının lağvedilmesi hâlini almıştır. Yargı yasal ve kurumsal bir alan olmaktan çıktığı için de savcı ve hâkimlerin herhangi bir denetim ve kontrol mekanizması ve hukuki sınıra bağlı olmadan yasaları serbest biçimlerde kullandığı bir keyfiyet

düzeninin egemen olmasına yol açmıştır. Memleketi bir istibdat rejimine dönüştüren bu düzenin sınırı, iktidarın zirvesindeki şahsın uygulattığı kararların keyfiliğiyle sınırlı da değil. Yasallığını ve gücünü doğrudan bu şahıstan alan diğer güç makamlarının da keyfi davranabilme yetkisine sahip olduğu, iktidar hiyerarşisinde yukarıdan aşağıya doğru keyfiliğin yayıldığı bir genel yönetim anlayışı bu. Yargının keyfi yönetimin doğrudan uzantısı hâline gelmesi istibdadın muklaklaşmasıdır. Keyfilik rejimine muktedir olan, elindeki toplumsal rıza yaratma olanaklarının daralmasına paralel olarak yargı yoluyla kurduğu tahakkümün dozunu arttırmaya “güvenlik devleti” kisvesi altında iktidarının güvenliğini öne çıkarmaya mahkûmdur. Çünkü keyfi yönetim gücünün sınırlanmasıyla birlikte giden hesap vermeme uygulamasının iktidarı kaybederse kendisine çok ağır hesap verme zorunluluğu olarak döneceğini bilir ve bu nedenle geri dönüşü olmayan bir yolda ilerlemeye kendi kendini mahkûm eder. Bu yüzdendir ki herkesin bir gün terörist olarak kolaylıkla yargılanabileceği tuhaf bir terör hukuku uygulamasıyla, yargı, gücü elinde tutana muhalif herkesi yutan ve yutacak olan bir kara delik hâline gelmiş durumda. Terör ve antiterör söyleminin siyasal iktidar tarafından araçsal kullanımıyla, ülke içinde terörist olarak adlandırılan ve yurttaştan farklılaşan bir topluluk üretildi. Saray rejiminin kimin düşman, kimin dost olduğu kararına bağlı olarak yürütülen bir düşman ceza hukuku uygulaması yasallaştırıldı. Hukuk devletinin bütün eşitlik, özgürlük ve adalet iddialarından vazgeçilerek, sıradan bir baskı aracı olarak yargı yeniden örgütlendi. Kurulu suç düzenine taraf olmayan herkes vatan, millet, dava, bayrak, ezan söylemleriyle terörist ilan edildi. Yurttaşların insan olmaktan kaynaklı temel hak ve özgürlükleri ihtiyaca göre kolaylıkla yok sayılan bir teferruat seviyesine düşürüldü. Ama bilmelisiniz ki siyasi muarızlarını yok etmenin aracı hâline getirilen “vatan” “millet” “dava” “bayrak” “ezan” söylemlerinin kendisi örtük bir terörizmdir. Bunu kullanarak suç düzenini devam ettirenlerin kendisi de gerçek teröristlerdir. Hukuk devletinin şartı sadece iktidarı elinde tutanların değil de tüm yurttaşların kendisini güvende hissetmesiye eğer, hissetmeyenler için hukuk devletinin temel şartı yoktur. Şart olmayınca hukuk devleti de yoktur. Muhalefetin siyasi rakip değil, düşman olarak algılandığı ve yargının, iktidarın emrinde bu algıya uygun kararlar aldığı, idarenin topyekûn bir mobilizasyon içinde davrandığı bir rejimde asgari demokrasi koşulları da kalmamıştır. Hâl böyle olunca, ülkenin en kısa özetini şöyle yapmak mümkün: Yargının bile isteye rehinesi olduğu bir siyasal iktidar, o siyasal iktidarı esir almış bir tek adam ve o tek adamın esiri olduğu hırs ve ihtirasları.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süreniz dolmuştur, son cümlelerinizi alalım.

AHMET ŞİK (İstanbul) – Bu karamsar tabloya rağmen, tüm bileşenleriyle ne mevcut düzenin yargısı ne de tetikçiliğini yaptığı saray rejiminin kendisi, bile isteye gideceği yeri biliyordur. Bizim hâlâ ve her şeye rağmen umudumuz var, o umudu diri tutmak için de mücadele azmimiz var. Çünkü onurlu yaşamak için buna mecburuz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tamam, kaçırıldı; neydi?

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Türkiye devletine ağır sözler söyledi.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ağır sözler burada maalesef söyleniyor. Size söz verdiğimde cevap verirsiniz. Lütfen ama herkesi daha temiz bir dil kullanmaya davet ediyorum, defalardır aynı daveti yapıyorum. Burada herkes milletvekili, biraz da herkes kendi sorumluluğunu bilecek. Her şey benim uyarılarımla olacak değil.

Sayın Tuncay Özkan, az önce salonda yoktunuz, şimdi size söz veriyorum.

Süreniz yedi dakikadır.

Buyurun efendim.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Teşekkür ediyorum efendim.

Sayın Başkan, değerli Bakan, kıymetli arkadaşlarım; salonda yaptığımız konuşmaların hayatın hakikatiyle herhangi bir örtüşmesi yok. Ne demek istiyorum? Mike Tyson diye iyi bir boksör var, o boksörün bir strateji kitabına ön söz olarak yazılan bir sözle başlamak istiyorum. “Ringe çıkana kadar herkesin bir stratejisi var ama ringde ağzımızın üstüne ilk yumruğu yediğinizde geriye ne kalıyorsa hayat onunla devam ediyor.” Hayatın devam ettiği yerlerde, ne yazık ki burada konuşulanların hiçbiri geçerli değil. Burada hakikatin “h”si bile yok. Size bazı örneklerle anlatmak istiyorum. “Kumpas davaları” diye bilinen davalar silsilesi içerisinde içinden geçtiğim süreci size şöyle aktarmak isterim: Bir akşam saat 24.00 civarında sahibi olduğum kanaldan çıkarken üstüme ateş açıldı. Ateş açan şahsı yakaladık, bir şarjöre yakın mermi boşaltmıştı. Şahıs polise teslim edildi. Polis iki ay sonra kanalımın tamamını, bütün koridorlarını basarak -ben de Ankara’da bir konferanstaydım Siyasal Bilgiler Fakültesinde-beni müşteki olarak ifadeye çağırdıklarını bildirdiler. “Böyle bir muameleyi niye yapıyorsunuz, siz adli kolluksunuz, ne zamandan beri müştekiye böyle bir bildirim yapıyor?” dedim. “Savcı Bey öyle emretti.” dediler. “Savcı Bey ne demek istiyor? Ben gideyim, burada bir yere mi ifade vereyim? Yoksa ne yapayım bana söylesin Savcı Bey.” Dedim. “Yo, Savcı Bey sizi bekliyor.” dediler. O zaman Beşiktaş Adliyesinden içeri girdiğimde Savcı Bey beni kapıda bekliyordu, koluma girdi -genç bir savcıydı-kulağıma “Ağabey, bu işi burada kapatalım, ben sizdenim, İzmir’den geldim. Şimdi yukarıda Zekeriya da olacak, ‘Şikayetçi değilim.’ de.” dedim ki: “Ne için geldiğimi bile bilmiyorum.” O “Savcı Bey’le birlikte yukarı çıktık, oturdum. Bana 2 tane ses dinleme kayıt tutanağı gösterdi. Bir kuyumcunun kaçırılması olayıyla ilgili olarak yapılan dinlemede bir korucu ailesi İstanbul’a getirilmiş, kuyumcuyu kaçırmışlar, fidye talep ediyorlar; aynı kişi bana ateş eden kişi. Dinleme tutanaklarının 2 sayfasını bana gösterdi Sayın Savcı, bir eski AKP milletvekili benim öldürülmem için kişiye talimat veriyordu, o şimdi milletvekili değil. Bana “Bunu kapat.” dedikten sonra Zekeriya Öz geldi, oturdu. Zekeriya Öz “Beni tanıyor musun?” dedi “Hayır, seni tanımıyorum.” dedim. “Ben Ergenekon Savcısıyım, nasıl tanımazsın?” dedi “Seni tanımıyorum.” dedim. Sonra bu Savcı Bey, o dosyayı kapattı.

Kanalıma reklam verenler tek tek çağrıldılar ve reklam vermeleri engellendi. Ankara’da, RTÜK Başkanı bir DGM savcısıyla birlikte, beni, kanal bendeyken görüşmeye çağırdı. RTÜK Başkanı kanalı satmazsam yayınları ertesi gün keseceğini söyledi, savcı da “Sizi ertesi gün ben tutuklayacağım.” dedi. “E, kanalı satayım o zaman.” dedim. “İyi olur.” dedi. Kanalı sattık; birer buçuk milyon dolar benden satış bedeli parası aldılar her ikisi, hem RTÜK Başkanı hem de savcı. Daha sonra o RTÜK Başkanı o kanala gitti, koordinatörlük yaptı; benim kanalımda, benden aldığı parayla.

Evimi sabaha karşı saat beşte bastılar, 2 büyük kamera vardı; önce inanmadım, “reality şov” programı sandım; evimin içinde 80 kişi ve beni dokuz saat süren bir şeyle tutukladılar. “Gerekçesi nedir? Tutuklanma gerekçem ne?” diye sordum “Sen Ergenekoncusun.” dediler “Sen Ergenekoncusun.” “Peki, Ergenekon’un delili ne kardeşim?” dedim. “Evinde Atatürk’ün Bursa Nutku var.” dediler “Evet, bizim evde çıkar ama 28.634 kitap var. Ne demek istiyorsun? Bunu da yazar mısın tutanaklara.” dedim, kaydettiler. “Seni evinde Atatürk’ün Bursa Nutkunu bulundurmadan tutukluyoruz.” dediler, tutuklamaya sevk ettiler. Aşağıya indim Yargıç Bey’e dedim ki: “Böyle bir...” “Hayır, yok. Ondan değil.” dediler. “Neden tutuklanıyorum peki, neden buradayım ben? Suçum ne?” dedim. Bana dedi ki: “Sizin adınız bir şemada var.” “Şemayı kim yazmış?” dedim, “Ergenekoncular çizmiş.” dedi. “Peki, o şemayı görebilir miyim?” dedim “Hayır, göremezsin.” dedi. “Peki, avukatım görebilir mi?” dedim,

“Hayır, göremez. “Ben yargıcım, ben gördüm, yeter.” dedi. “Peki.” Ve beni tutukladılar. Beş yıl dört ay boyunca “Bu şemayı açm.” diye mahkeme salonunda bağurdım, beş yıl dört ay boyunca. Beş yıl dört ay sonra şema açıldı ama benim adım şemada yoktu, benden başka herkes vardı ama benim adım yoktu.

Sonra bana “Cumhuriyet mitinglerini sen mi yaptın?” dediler; “Ben yaptım, ne olmuş?” dedim, “Yok bir şey.” dediler. Cumhuriyet mitinglerinden ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası verdiler, evimde çıkan belgelerden falan filan, bir sürü şeyden. Burada bahsettiğiniz gibi bir yargılama yok.

Karımı kaldırdılar “Bu adam senin kocan mı?” diye sordular. Kız kardeşimle, erkek kardeşimle, avukatımla yaptığım telefon görüşmelerini sordular. Özel hayatıma dair ne varsa hepsini iddianameye yazdılar.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Cezaevinde olunca da “Hâkimleri cezaevine atıyorsunuz.” diyorsunuz.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Hayır efendim, anlatacağım Sayın Bakanım, öyle değil Sayın Bakanım; size çok saygı duyuyorum, çok temiz üsluplu bir insansınız ama hayat sizin bildiğiniz gibi değil.

Ben bu anlattıklarımın tamamını cezaevinden çıkar çıkmaz anayasal suçlarla mücadele savcısına bir dilekçe olarak verdim. O dilekçeyi hayata geçirecek bir tek yargıç yok, savcı yok! İstanbul’da gittim gördüm kendileriyle, “Niye bu dilekçeyi hayata geçirmiyorsunuz? Ergenekon davası sonuçlandı, biz hepimiz beraat ettik. FETÖ’nün ilk yargılaması çatı davası sonuçlandı, orada ‘Kanaltürk televizyonu yağma suçu işlenerek ele geçirilmiştir.’ diyor. Neden benim şikâyet dilekçemi yürürlüğe koymuyorsunuz?” diye sordum, “Sırası var.” dedi. Burada sizin anlattığınız gibi değil bu işler, orada başka bir hukuk var; siz o hukukun temsilcisi değilsiniz, siz başka bir hukukun temsilcisisiniz. Orada zorbalık hukuku var, orada gücü yetene hukuk var.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Özkan, son cümlelerinizi alalım.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Benim sürem yedi dakika efendim.

Bu nedenle...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İlave süre uygulamamız yok bizim maalesef, sadece grup sözcülerine veriyoruz.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Efendim, arkadaşlarım bu konuda sizinle anlaşılabilir zannediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Onu verdik zaten üç dakika.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Hayır, hayır. Yedi dakika efendim, daha beş dakika oldu.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Konuşurken zaman hızlı geçiyor, biliyorum ama...

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Peki efendim.

Size şu kadarını söyleyeceğim: Bugün burada geçerli olan hukuk orada geçerli değil. “Alevi misiniz, Sünni misiniz?” diye size sorabilirler mi? Mahkeme salonunda sordular. Eşinizle konuşmalarınızı size sorabilirler mi? Avukatınızla konuşmalarınızı size sorabilirler mi? Sordular. Bu anlattığımız hukuk kuralları burada geçerli, orada geçerli değil. Bakın, bunları bir tarih olarak anlatmıyorum, Allah korusun gelecekte bunlar olmasın diye anlatıyorum; bizim yaşadıklarımızı, siz, başkaları yaşamasın diye anlatıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum Sayın Özkan.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Türkiye’yi bir yağma, bir talan hukukuyla karşı karşıya bırakırsanız, bu adaletsizlik böyle devam ederse...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz.

Mikrofonu kapatmak zorunda kaldım.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Bana karşı silah sıkan adamın tanıklığıyla benim yaptığım müracaat reddediliyor. O nedenle, adaletsizlik yürek yakan bir yangındır, bu yangını ya söndürürsünüz ya da o ateşte siz de yanacaksınız, unutmayın.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkürler, sağ olun.

Değerli arkadaşlar, şimdi hazırlanmaları bakımından birkaç isim okuyacağım: MHP’den Sayın Baki Şimşek, HDP’den Sayın Oya Ersoy. Acaba İYİ Partiden salonda söz bekleyen kimse var mı? Şu an yok, geldiklerinde bakarız. Deva Partisinden Sayın Mustafa Yeneroğlu. Bu şekilde 3 arkadaşımızı konuşuralım, sonra devam ederiz.

Sayın Baki Şimşek’ten başlıyorum.

Buyurun Sayın Şimşek.

Süreniz beş dakikadır.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, öncelikle bütçenin hayırlı uğurlu olmasını temenni ediyorum.

Bugün Öğretmenler Günü, 11 Eylül 1994 tarihinde Tunceli Mazgirt ilçesi Darıkent köyünde 6 öğretmen arkadaşıyla birlikte şehit edilen Tarsus Yeniceli ülkücü öğretmen Buminhan Temizkan’ı rahmetle anıyorum. Bütün şehit öğretmenlerimize Allah’tan rahmet diliyorum.

Sayın Bakanım, öncelikle sözleşmeli personellerin kadroya alınacağı müjdesi için teşekkür ediyorum. Sözleşmeli personeller, 31 Aralık 2021 tarihinden önce mutlaka kadroya alınmalıdır. Aksi takdirde, belediye başkanları bunların süresini uzatmadığı hâlde sözleşmeleri sona erecek ve iş akitlerine son verilecektir. Onun için özellikle sözleşmelilerin mutlaka 31 Aralık 2021 tarihinden önce kadroya alınmasını sizlerden rica ediyoruz.

3600 ve EYT’yle ilgili çalışmalar milletimiz tarafından memnuniyetle karşılanmıştır. Yalnız, bununla beraber, kamuda çalışan, kanun hükmünde kararnameyle taşerondan kadroya geçen 1 milyona yakın işçimiz de iş güvencesi istemektedirler. Özellikle, Cumhuriyet Halk Partili belediyelerde çalışan, yalnızca 2.825 lira maaş alıp evlerine helal bir rızık götürme mücadelesinde olan ama binlercesi sadece siyasi sebeplerden ötürü kapının önüne konulan ve birçoğu mahkemelerden davalarını kazanmalarına rağmen işlerini başlatılmayan işçilerle ilgili ya tazminatların ödenmesini ya da mahkeme kararının uygulanarak işlerine döndürülmesini sizlerden rica ediyoruz. CHP’li belediye başkanları mahkeme kararı olmasına rağmen ne tazminat ödüyorlar ne de işlerine iade ediyorlar. Bununla ilgili çok büyük bir mağduriyet var, bu sürecin geriye dönük işletilmesini ve haksız yere işten çıkarılan herkesin işe iade edilmesini, mahkemeden dönen herkesin... Belediye başkanının inisiyatifinde olmamalıdır. Türkiye Cumhuriyeti mahkemesi bir karar vermişse, “Bu işçi haksız hukuksuz yere işten çıkartılmış.” demişse, siyasi görüşü ne olursa olsun, bu, belediye başkanının inisiyatifine bırakılmamalıdır. Bu işçiler görevlerine iade edilmelidir çünkü hiçbir sebep yok, bunların tamamı mahkemelerin vermiş olduğu kararlarda görüleceği gibi siyasi sebeplerle işten çıkarılmışlar. 2.825 lira maaş alan bir insanın ekmeğiyle oynayanları ben Allah’a havale ediyorum. Bunların tamamı işçi, emekçi insanlar. Bunlarla ilgili mutlaka bir yaptırım kararı almanızı, yasal düzenleme yapılmasını talep ediyorum.

Sayın Bakanım, ehliyet affı ve öğrenci affı; bu iki konuyla ilgili bizi her gün yüzlerce kişi gerek mesajla gerek telefonla arayarak rahatsız etmektedirler. Ölümlü trafik kazasına sebebiyet vermemiş, sadece ceza puanından ya da alkollü araç kullanmaktan dolayı ehliyetine el konulan vatandaşlarımızın bir defaya mahsus affedilmelerini talep ediyoruz. Bunların içerisinde yüz binlerce sadece rızkını şoförlükten kazanan ve ceza puanlarının birikmesinden dolayı ehliyetine el konulan şoförler var ve bunlar şu anda işsiz kalıyorlar bu pandemi süreci içerisinde. Mutlaka ehliyet affının yılbaşından önce Meclisin gündemine alınmasıyla ilgili bir çalışma yapılması gerekiyor.

Yine, aynı şekilde, 1 milyona yakın öğrenci; sadece kayıt yenilememe, harç yatıramama ya da dersten kalma gibi sebeplerle 1 milyona yakın öğrencinin üniversitelerden ilişiği kesilmiştir. Bu öğrencilerimizin herhangi bir teröre veya başka bir suçta bulaşmamış olanlardan 1 milyona yakın öğrencinin üniversitelere dönmesini istiyoruz. Bunlarla ilgili bir öğrenci affı yine aynı şekilde yılbaşından önce mutlaka devreye alınmalı ve ikinci dönem itibarıyla bu 1 milyona yakın öğrenci üniversitelerine dönmelidir.

Sayın Bakanım, ben bütçenin hayırlı uğurlu olmasını temenni ediyorum.

Cumhur İttifakı olarak, 2023 hedeflerine sarsılmaz bir iradeyle yürüyeceğimizden hiç kimsenin tereddüdü olmasın. Türk ve Türkiye düşmanlarına fırsat vermeyecek; mavi vatanı, Ege’de, Akdeniz’de, Karabağ’da kahramanlarımızın mücadelesine destek vermeye devam edeceğiz ve Türkiye’yi cumhuriyetin 100’üncü yılında Cumhur İttifakı olarak daha güzel günlere hep birlikte götüreceğiz diyor, başarılarınızın devamını diliyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim Sayın Şimşek.

Değerli arkadaşlar, HSK seçimlerinin ikinci turu için oylamalar başlamış durumda. Dolayısıyla, yirmi dakika ara vereceğim. Bir taraftan da salonun havalandırılmasını rica ediyorum.

Yirmi dakika sonra Oya Hanım’dan devam edeceğiz.

Birleşime ara veriyorum.

Kapanma Saati:17.11

ALTINCI OTURUM**Açılma Saati: 17.40****BAŞKAN: Cevdet YILMAZ (Bingöl)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)****KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)**

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, 22’nci Birleşimin Altıncı Oturumunu açıyorum.

Müzakerelerimize kaldığımız yerden devam edeceğiz.

En son, söz sırası Halkların Demokratik Partisinden Sayın Oya Ersoy’daydı.

Sayın Ersoy, buyurun.

Süreniz yedi dakikadır.

OYA ERSOY (İstanbul) – Teşekkürler Başkan.

Sayın Bakan, sunumunuzda kadına yönelik şiddete dair bir bölüm vardı ve geçen sene de benzer bir sunum yapmıştınız.

Ben, öncelikle, geçen yıl Bakanlığınızın bütçe sunumunda “Yerine getirdik.” dediklerinizi yaptınız mı, bunu öğrenmek istiyorum. Birtakım sorular soracağım ve bu soruları sorarken aynı zamanda 2021 yılı boyunca özellikle kadına yönelik şiddet, çocuk istismarı ve kadın katliamları konusunda size sorduğumuz soruların hiçbirine yanıt alamadığımızı da belirtmek istiyorum.

Bu sene de benzer bir şeyden bahsettiniz. Kadına yönelik şiddetin önlenmesi çalışmalarınızda, geçen sene, kadına yönelik şiddetle mücadelede kurumsal iş birliği ve eş güdümün artırılmasına dair protokol imzaladığınızı, Adalet Bakanlığının da bu kapsamda üzerine düşen sorumlulukları hızla hayata geçirdiğini anlatmıştınız. Kadına karşı şiddetle mücadele konusunda kurumsal sorumlulukların altını çizen genelgenin güncellendiğini söylemişsiniz. Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun kapsamındaki tedbir kararlarında uzmanlaşmanın sağlanması amacıyla tedbir mahkemelerinin hayata geçirildiğini, aile içi ve kadına yönelik şiddet vakalarının cumhuriyet başsavcılıklarında kurulan özel bürolarda görevli cumhuriyet savcıları tarafından takip edildiğini hatırlatmıştınız. Bu sene de yine aynı şeyleri ifade ettiniz. Yapılan bu çalışmalar sonrasında, elinizde kadına yönelik şiddette bir azalma olduğuna dair karşılaştırmalı bir veriniz var mıdır? Geçen yıl aldığımız bütçeyle kadına yönelik şiddetin önlenmesi için ne yaptığınızı öğrenmek istiyoruz.

Yine, hâkim ve savcı atamalarından, eğitimlerden bahsettiniz. Kadın hâkim ve savcı sayısı arttı mı? Ben size yine birtakım verilerden bahsedeceğim özellikle kadına yönelik şiddete dair. Sadece 2021 yılının başından 23 Kasım tarihine kadar üç yüz yirmi altı günde en az 285 kadın erkekler tarafından katledildi; erkekler tarafından katledilen 193 kadının ölümü basına “şüpheli” olarak yansıdı. Sadece kasım ayında -içinde bulunduğumuz ayda- yirmi üç günde erkekler 29 kadını katletti ve 41 kadını da yaraladı. Bu kadınların 173’ü ev içinde, 82 kadın sokakta, ormanlık alan ve iş yeri gibi ev dışındaki alanlarda katledildi. Biz şunu görüyoruz ve kadın hareketi sokaklarda ve meydanlarda defalarca bunu ifade ediyor çünkü bizim için çok yaşamsal: Kadınlar en yakınındaki erkekler tarafından evlerinde, iş yerlerinde, gündüz sokak ortasında, işe giderken, markete giderken katlediliyor Sayın Bakan. Kadına yönelik şiddet ve kadın cinayetlerinin boyutu artık bir kadın kırımına hâline gelmiştir.

Peki, siz ne yaptınız? Bu bir sene içinde bu kadar kadın katledilirken tek adamın gece yarısı kararnamesiyle “İstanbul Sözleşmesi’nden çıktık.” dediniz. İstanbul Sözleşmesi’ne karşısınız, evet, biliyoruz. Bunun kaynağı, İstanbul Sözleşmesi’nin özellikle şiddetin kaynağını “eşitsizlik” olarak tanımlaması ve eşitsizliği kaldırmayı hedeflemesi, kadına yönelik şiddete karşı taraf devletlere birtakım yükümlülükler yüklemesi. İstanbul Sözleşmesi şiddeti önleme, şiddete maruz kalan kadınlar için koruyucu tedbirler alma, etkin kovuşturma ve cezalandırma yapma, ulusal ve uluslararası kadın örgütleriyle birlikte erkek şiddetini önleyecek bütünlüklü politikalar geliştirme yükümlülüğü verir ve kadınları şiddetten, istismardan, cinayetten koruyan, hayati önem taşıyandır bizim için. Bir gecede verdiğiniz çekilme kararı -çok açık- erkekleri güçlendirmiştir ve kadınları zayıflatmıştır. Toplumsal cinsiyet eşitliğini ortadan kaldırmaya dönük her hamleniz, her bir açıklamanız kadınlara, çocuklara, LGBT+’lara şiddet olarak dönmektedir, veriler de bunu göstermektedir.

Mahkemelerde kadın katillerine haksız tahrik ve iyi hâl indirimleri havalarda uçuşuyor Sayın Bakan. Ölmek için meşru müdafaa hakkını savunan Çilem Doğan on beş yıl hapse mahkûm edildi. Aleyna Çakır’ın katili Ümitcan Uygun’un sokaklarda elini kolunu sallayarak gezmesine izin verildi. Peki, ne oldu? Esra Hankulu da katledildi. Özellikle, İstanbul Sözleşmesi’nin feshedilmesine dair Danıştayın karar vermesini bekliyoruz; evet, usulen verdiği karardaki muhalefet şerhine dikkat çekiyoruz. Hukuken, kesinlikle ve kesinlikle hiçbir gerekçeye dayanmayan böyle bir çekilme kararının yok hükmünde olduğunu söylüyoruz biz. Buradan, özellikle “İstanbul Sözleşmesi yaşatır.” diyor ve 6284 sayılı Yasa’nın tam ve etkin uygulanması gerektiğini bir defa daha ifade etmek istiyorum.

Yine, çocuk istismarı “Sözleşmeden çıktık.” denildikten sonra çok ciddi anlamda artma göstermiştir. TÜİK verilerine göre Türkiye’de son on sekiz yılda 542.821 kız çocuğu doğum yapmıştır, bu çocukların 20.392’si 15 yaş altındadır ve cinsel suçların yüzde 46’sı çocuklara karşı işlenmektedir. Çocuğun cinsel istismarında Türkiye dünya listesinde 3’üncü sırada yer almaktadır. Çocuklar her türlü fiziksel, cinsel istismardan korunamamaktadır; bu rakamlar bunu göstermektedir. Peki, siz ne yaptınız? “Dördüncü yargı paketi...” dediniz, sunumunuzda da vardı, cinsel istismar suçlarında ispat yükümlülüğü getirdiniz Sayın Bakan. Şiddeti önlemeniz, şiddete karşı kadınları korumanız, çocukları korumanız, şiddet faili erkekleri cezalandırmanız gerekirken, cinsel istismar suçlarını ispat yükümlülüğü getirerek yine fail erkekleri koruyacağınızı gösterdiniz. Cinsel istismar suçlarında kadının beyanı esastır, çocuğun beyanı esastır ve somut delil istenmesi özellikle çocuklarda travmayı daha fazla derinleştirmektedir; çocuğun üstün yararı olmalıdır diyorum.

2019 yılında çocuk istismarında yargılanan 6.420 kişinin dosyası beraatle sonuçlandırıldı. Bu beraatler dışında, 222 de hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı var Sayın Bakan. Çocuğa yönelik istismar dosyasında hüküm verildiyse, buna ilişkin hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilemez. Bu, istismarcıya “Sen ne yaparsan yap, ben seni cezalandırmayacağım. Üstelik, istismar ettiğin kişiyle birlikte yaşamaya devam et.” demektir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım lütfen.

OYA ERSOY (İstanbul) – Son sözlerim.

Bir sürü örnek verebilirim size. Sadece 17 yaşında Z. Ç. aileden bir erkeğin cinsel istismarına maruz bırakılıyor, sanık Osman Ç. ilk duruşmada tahliye ediliyor ve davul zurnayla karşılanıyor. Mahkeme başkanının duruşmada sorduğu soru ne biliyor musunuz Sayın Bakan? “Neden bağırmadın, neden ses çıkarmadın?”

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum, sürenizi aştınız.

OYA ERSOY (İstanbul) – Sanık hâlâ tutuksuz yargılanıyor ve biz şunu diyoruz: Bugün ihtiyacımız olan şey gerçek adalet, gerçek adalet, gerçek adalet.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, Deva Partisinden Sayın Mustafa Yeneroğlu.

Süreniz beş dakikadır.

Buyurun lütfen.

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakanım, çok değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sonunda söylenmesi gerekeni başta söyleyelim: Türkiye'nin adalet karnesi maalesef sıfırdır. Bu cümleyi elbette keyifle ifade etmiyorum, muhalefet yapmak adına da söylemiyorum. Gerçekten, ülke olarak içler acısı bir tabloyla karşı karşıya olduğumuz herkesin malumudur. Türkiye uluslararası "ranking"lerde, Hukukun Üstünlüğü Endeksi'nde 139 ülke arasında 117'nci sırada gözükmektedir. Yine, Dünya Özgürlük Raporu'nda, maalesef, ülkemiz 2019'dan beri özgür olmayan ülkeler kategorisindedir. Elhak, uluslararası kuruluşların bu tespit ve değerlendirmeleri gerçeği yansıtmaktadır çünkü hukuk devleti gereklilikleri her alanda büyük darbeler almıştır ve almaktadır. Bugün, bırakın hukuk devletini, kanun devletinden bile söz etmek âdetâ imkânsızdır.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararlarının iç hukukta uygulanmadığı, Anayasa Mahkemesi kararlarının ise alt derecedeki mahkemelerce uygulanmadığı bir dönem geçiriyoruz. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi 18'inci madde vurguları yaparak Türkiye'de hukuki değil, siyasi gerekçelerle tutuklamalar yapıldığını açıkça ifade etti. Daha dün açıklanan bir kararda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 15 Temmuzun ertesinde silahlı terör örgütü üyesi oldukları gerekçesiyle tutuklanan 427 hâkim ve savcıya hak ihlali yapıldığını hükme bağladı. Defalarca söyledim, silahlı terör örgütü üyeliği yargılamaları artık çok uzun zamandan beri çığırından çıkmış durumda. 2016-2020 arasında cumhuriyet savcılıkları silahlı terör örgütü üyeliğinden toplamda en az 1 milyon 576 bin 566 adet soruşturma başlatmıştır. Bu istatistikler, 15 Temmuz darbe teşebbüsünden sonra silahlı terör örgütü üyeliği yargılamalarının çoğunluğunun ne kadar hukuksuz olduğunu açıkça göstermektedir.

Değerli milletvekilleri, şöyle bir düşünün, bir ülkede 1,5 milyon terörist varsa bu ülkede yaşanabilir mi? Böyle bir gerçekliğe hangi birimiz inanabiliriz? Bir de madem bu doğru, 15 Temmuzun Arap Emirlikleri tarafından finanse edildiğini İçişleri Bakanı bizzat ifade etti kamuoyuna defaatle ama bugün o Veliâht, ilgili ülkenin Veliâhtı Sayın Cumhurbaşkanı tarafından devlet töreniyle, resmî törenle karşılanıyor. Bu nasıl bir durum?

OHAL kalıcılaştırılmıştır. Terör örgütü üyeliği isnatlarında gözaltı süresi halen on iki gün uygulanmaktadır. Geçici 35'inci madde uygulaması 31 Temmuz 2022'ye kadar uzatıldı. İrtibat ve iltisak gibi belirsiz kriterlerle insanlar terör örgütü isnaıyla kamu görevlerinden hâlen ihraç ediliyor. OHAL KHK'lilerinin SGK kayıtlarına kod konuldu; özel sektörde bile çalışmaları, yurt dışına çıkışları engelleniyor. Bu, Türkiye'yi açık hapishaneye çevirmek değildir de nedir?

Bir diğer kanayan yaramız işkence, kötü muamele, zorla kaybetme vakalarıdır. Van'da helikopterle askerî bölgeye götürülüp atılan ve burada ağır dayağa maruz kalan, işkence edilen; biri vefat eden, bir diğeri de ağır sağlık sorunları yaşayan köylülerin şikâyetçi olduğu dosyada yaklaşık bir yıldır gizlilik kararı var ve hâlen sorumlular hakkında kamu davası açılmadı. Zorla kaybedilen KHK'li Yusuf Bilge Tunç'un zorla kaybetme şikâyeti içeren dosyası neden hâlâ savcılıkta bekletiliyor? Ayrıca, bu insan kaçırma vakalarını da bizzat kamu güçlerinin yaptığı herkes tarafından biliniyor, bununla ilgili

de maalesef hiçbir şey yapılmıyor. Karartma uygulanıyor, cezazırlık politikası uygulanıyor. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin 2020 Yılı Raporu'na göre Türkiye ifade özgürlüğü ihlal kararlarında başı çekiyor. Gazeteciler, insan hakları savunucuları, avukatlar, yazarlar, muhalif siyasetçiler, öğrenciler ve sosyal medya kullanıcıları hakkında haksız soruşturmalarla yıldırma politikası uygulanıyor. Sokaklarda gazeteci ve siyasetçiler saldırıya uğruyor ancak saldırganlar ortaya çıkarılmıyor.

RTÜK muhalif çizide yayın yapan televizyonlara haksız yere ağır idari para cezaları uyguluyor. OHAL, pandemi yasakları derken beş yıl süren toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı fiilen yasaklanmış vaziyette.

Elbette Adalet Bakanlığının iyi niyetli çaba göstermeye çalıştığını düşünüyorum. Örneğin, insan hakları eylem planları açıklıyor ancak yeterli değil çünkü yapısal düzenlemelerin önemli bir bölümü söz verildiği gibi yapılmıyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Son sözlerinizi alayım.

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – İnanın, bugün ülkemiz öyle bir noktaya geldi ki buradaki tüm hazrun Külliye'nin önünde açlık grevine başlasa yeridir, bunu tüm samimiyetimle ifade ediyorum; bu kadar korkunç vakalarla karşı karşıyayız. Buna rağmen, Adalet Bakanlığının bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum. Arşa çıkan korkunç adaletsizlikler karşısında da bu zulmün daha fazla dillendirilmesi...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) - ...ve özellikle bu zalimliklerin öncülüğünü yapan, çok açık ve net olarak ifade etmek gerekiyor, ayağına...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süreniz dolmuştur. Rica ediyorum...

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – Bir dakika efendim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süre veremiyoruz, genel uygulamamız neyse aynısını yapıyoruz. Sadece grup sözcülerine bir süre veriyoruz.

Son cümlelerinizi alalım.

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – Sayın Başkanım, söylediniz...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yirmi dört saniye geçti.

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) - ...ama başka arkadaşlar da konuştular yani. Şimdi, illa...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yok, hiç kimseye... Sadece grup sözcülerine biraz esneklik sağladım.

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – Ya, olur mu, vakit mi kısıtlım şimdi?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Herkese aynı, eşit muamele yapıyorum. Adaletten bahsediyoruz.

Buyurun son cümlelerinizi söyleyin.

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – Tamam, konuşmuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki, siz bilirsiniz.

Sayın İbrahim Kaboğlu, buyurun lütfen.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli Bakan, Sayın heyet üyeleri...

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – Adaletten bahsediyoruz, Adalet Bakanlığının bütçesini konuşuyoruz...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Hadi, hadi işine!

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – Kim konuştu?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Ben diyorum, ben konuştum.

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – Ya, Allah'tan kork ya!

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Sen Allah'tan kork! Konuştuğun işte.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Söz verdim, bir arkadaşımıza söz verdim.

Yaşar Bey...

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – Allah'tan kork ya!

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Provokasyon...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yaşar Bey, teşekkür ediyorum.

Sayın Kaboğlu'na söz verdim. Rica ediyorum...

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – Gün gelecek, zalimlerin...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun Sayın Kaboğlu.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Süreyi yeniden başlatır mısınız lütfen.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sürenizi yeniden başlatacağım.

Süreniz dokuz dakikadır.

Buyurun lütfen.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ayıptır ayıp, ayıptır!

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Size ne oluyor, size ne oluyor?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Paylan, siz niye şey yapıyorsunuz, anlamadım.

MUSTAFA BAKİ ERSOY (Kayseri) – Buranın kurallarına uyulsun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Toplantıyı siz idare etmiyorsunuz. Beni uyarın bir eksiklik varsa, ben uyarıyorum herkesi. Siz bu toplantıyı yönetmiyorsunuz, kusura bakmayın. Ben uyarıyorum, ben görevimi yapıyorum. Siz de lütfen üye olarak görevinizi yapın.

Sayın Kaboğlu, buyurun.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, lütfen süreyi yeniden başlatalım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tekrar süreyi başlatıyorum. Son defa olsun.

Lütfen sükûneti sağlayalım.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli üyeler; Sayın Bakan, ben konuşmamı önceden hazırlamadım, sizin yaptığınız konuşmadan notlar alarak o konular çerçevesinde bazı saptamalarda bulunacağım.

Şimdi, öğretmenlerle başladınız Sayın Bakan. Tabii, öğretmenlere öğretim üyeleri de dâhil bulunuyor. Ben kutlayamayacağım Öğretmenler Günü'nü çünkü kanun hükmünde kararname ek listelerinde adları yer alan ve 15 Temmuz darbesiyle kesinlikle hiçbir ilişkisi bulunmayan binlerce öğretmen sokaklarda yani eğitim camiası dışında. Bunlar görevlerine iade edilmediği sürece Öğretmenler Günü'nü kutlamak mümkün değildir.

Sayın Bakan, yargısal adaletten söz ettiniz. Yargısal adalete, ben biraz sonra özgürlük, eşitlik ve adalet üçlüsünde değineceğim. Bu açıdan, hukuk devletine yargısal adalet, yargı adaleti ideolojisi ışığında yaklaşmamız gerektiğini belirttiniz ve bu çerçevede bağımsız ve tarafsız yargı vurgunuz, esasen, tarafsız yargı bir erdem olduğuna göre bağımsızlığın da statü olduğunu dikkate aldığımız zaman, bağımsızlık kaydına dikkat etmemiz gerekiyor. Bu olmadan tarafsızlığı sağlamak mümkün değildir.

Sayın Bakan, Yargı Reformu Strateji Belgesi ve İnsan Hakları Eylem Planı ne ölçüde gerçekleşti? Çok iyimser sayılar verdiniz. Bu çerçevede, aslında bizim yaptığımız, Cumhuriyet Halk Partisi olarak hazırladığımız gerçek yargı reformu önerilerinden de söz edeceğim şimdi ama esasen üzerinde durulması gereken husus anayasa konusu, anayasa ihtiyacı. Geçen yıl anayasa ihtiyacı konusunda farklı dil kullanıyorduk ama 1 Şubat gününe kadar ne zaman ki biz “Demokratik bir anayasaya ihtiyaç var.” dedikse, Cumhur İttifakı ortakları hemen karşı çıkarak “Anayasa sayfası 17 Nisanda kapandı.” dediler. Ne zamanki 1 Şubat günü sivil anayasadan söz edildi, anayasa sayfası yeniden açıldı ama tabii ki bizim aradığımız anayasa acaba -2’nci maddede yazdığı üzere- demokratik hukuk devleti anayasası mı, yoksa başka bir anayasa mı? Bu konuyu tartışmamız gerekiyor. Zira sizin de konuşmanızda özellikle vurguladığımız üzere, Anayasa’da hak ve özgürlükler güvencesi açısından, hak ve özgürlükler yelpazesi Anayasa’da oldukça zengin olduğu hâlde yasama, yürütme ve yargı arasındaki denge sağlanmadığı için ve yasama ve yürütmeye ilişkin yetkilerin çoğu tek kişide toplandığı için, yürütmeyi tek başına temsil eden kişide toplandığı için esasen hak ve özgürlükler güvenceleri sağlanamıyor 2017 Anayasa değişikliği açısından. Yoksa Anayasa’nın normatif özelliği devam ediyor, normativite devam ediyor fakat iki eksiği var: Bir, demokratik devlet düzeni eksiği; bir de uygulama.

Sayın Bakan, lekelenmeme hakkını getirdiğinizi özellikle övünerek belirttiniz. Evet, lekelenmeme hakkı önemlidir ama özellikle 2016-2018 arasında kanun hükmünde kararname ek listelerinde adları yer alan binlerce, on binlerce kişi 15 Temmuz gecesiyle, FETÖ terör örgütüyle hiçbir bağlantıları olmadığı hâlde orada adları yer almakla, yer alıyor olmakla, devam etmekle onların lekelenmeme hakkı ihlal edilmedi mi ömür boyu ve hatta kuşaklar arası? Dolayısıyla, bugün yapılan kısmi düzeltmeler dile getirilirken bunların da kesinlikle unutulmaması gerekir. Yine, 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü’nü haklı olarak ben de paylaşıyorum ama İstanbul Sözleşmesi hakkında bakın... 19 büyükelçi bildiri yayınladı, hiçbir şekilde karşı çıkılmadı. Venedik Komisyonu mart ayında karar verecek, doğrusu merakla bekliyoruz ama esasen üzerinde durmak istediğim iki husustan biri, sizin de övünerek kendi cephenizde vurguladığınız yargı reformu. Ama Sayın Bakan, bunların büyük bir kısmı -şu anda görüşülmekte olan dâhil olmak üzere- bu yeni döneme uyum yasaları biçiminde, yoksa reform niteliği bulunan madde sayısı gerçekten çok sınırlı. Bu nedenle, Adalet Bakanlığı dâhil olmak üzere 9 partiye davet göndererek hazırladığımız adil yargılanma hakkı reformu yasa önerilerini Meclise sunduk, size de göndereceğiz ama Meclis gündemine hâkim olamadığı için maalesef altı aydır komisyonlar önünde beklemektedir ve Genel Kurula gelmiş değildir. Bu açıdan gerçekten reform konusunda kararlılık devam ediyorsa bizim bu önerilerimizin dikkate alınacağını en azından ummak istiyorum.

Şimdi, sizin konuşmanızda özellikle vurguladığımız adil yargılanma hakkı çerçevesinde makul süreye değindiniz ama ondan öteye tabii ki birçok sorun var. Onlar ayrıca tartışılabilir ancak benim burada özellikle dikkat çekmek istediğim husus, şu üçlüyü vurguladığımız Sayın Bakan: Hukuk fakülteleri sayısı. Ben de bilmiyorum hukuk fakültelerinin sayısını, siz de muhtemelen bilmiyorsunuzdur. Bu kabul edilebilir bir durum değildir ama Sayın Bakan, burada yaptığımız yasal düzenlemelerde hâkim ve savcılığa intisapta saydam bir biçimde yapalım dedik, kamera kaydı altında yapalım dedik hâkim ve savcı sınavlarını ama AKP-MHP çoğunluğu reddetti. Oysa biz gelecek on yılda 4 bin yerine 14 bin hâkim ve savcıyı hapisaneye göndermek istemiyorsak bundan kaçmamamız gerekirdi. Yargıyı

partizanlaştırmamak için bu kaydı kabul etmemiz gerekirdi. Dolayısıyla bunun yanı sıra üçüncü kural... Sayın Bakan, biliyor musunuz acaba KHK ek listelerinde adları yer alan ne kadar pırl pırl hukuk öğretim üyesi şu anda üniversiteler dışındadır? Örneğin barış akademisyenleri. Şimdi, o kadar acı bir durum ki Sayın Bakan, Anayasa Mahkemesi karar verdi, ağır ceza mahkemeleri karar verdi, bakın Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi demiyorum ama Olağanüstü Hâl İşlemleri İnceleme Komisyonu “Bağlamaz beni.” diyor. Peki, bu kararlar kelebekleri mi bağlıyor? Yani bu Komisyon, Anayasa’da yeri olmayan fiili bir Komisyon paralel bir devlet kurma iddiasında mıdır? Ağır ceza mahkemesinin kararları tanınmayacaksa Komisyon tarafından, o zaman bu mahkemeleri tutmanın anlamı ne? Veyahut da Anayasa Mahkemesinin kararlarına kim uyacak o zaman? Şimdi, bu itibarla Sayın Bakan, evet reform iradesi çok önemli, Anayasa beklentisi ve Anayasa çalışmaları önemli ama burada...

(Uğultular)

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Lütfen arkadaşlar...

Sayın Bakan... Evet, burada bunlar çok önemli anayasal söylemler fakat şu anda en önemli sorumuz yürürlükteki Anayasa’ya saygı sorunudur. Yürürlükteki Anayasa’ya saygı duyulmadığı sürece Türkiye’de herhangi bir biçimde atılan adımların ciddiyeti inandırıcı olamaz. Bu çok ciddi bir sorundur; Anayasa Mahkemesi kararlarına, ceza mahkemeleri kararlarına meydan okunduğu sürece kesinlikle bir yargı reformundan sonuç alınamaz.

3 örnek vermek istiyorum sadece...

Sayın Başkan, bir dakika lütfen...

Anayasa madde 38, fıkra dört, suçsuzluk karinesi; madde 137, fıkra iki, kanunsuz emir; madde 138, yargı bağımsızlığı; öncesi, esnası ve sonrasında yürütme tarafından sürekli bu 3 madde ihlal edildiği sürece kesinlikle sizin hazırlamakta olduğunuz yargı reformu paketlerinden sonuç alınamaz. Bu bakımdan, Anayasa’ya inanç, Anayasa’nın üstünlüğüne bağlılık çok önemlidir, temeldir ama yeni Anayasa konusunda...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hocam, süreniz doldu. Son cümlelerinizi alayım.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Bitiriyorum. Son cümlemi çünkü...

Sayın Bakan, burada uzlaşmamız gereken husus -son cümle olarak- anayasal bilgilendirme hakkı konusunda kullandığımız kavramları doğru anlamlandırmak gerekir. Şu andaki anayasal düzen, 2’nci maddenin öngördüğü demokratik hukuk devletiyle bağdaşmamaktadır. Dolayısıyla sorun anayasa yolunda, demokratik hukuk devleti anayasası yolunda, erkler ayrılığı temelinde ve yargı bağımsızlığı vazgeçilmez koşulu olarak adım atıp atamayacağımız noktada düğümlenmektedir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, şimdi 3 isim okuyacağım, hazırlanmaları bakımından arkadaşlarımızın. Önce HDP Grubundan Sayın Ruştü Tiryaki’ye söz vereceğim, sonra CHP Grubundan Sayın Turan Aydoğan’a, daha sonra İYİ Parti Grubundan Sayın Hayrettin Nuhoğlu’na söz vereceğim.

Şimdi Sayın Tiryaki, size söz veriyorum.

Süreniz yedi dakikadır.

Evet, buyurun lütfen.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, yüksek yargı organlarının değerli temsilcileri, Bakanlığın kıymetli bürokratları, değerli basın mensupları ve Meclisimizin emektarları, emekçileri; öncelikle hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Sürem çok uzun değil, bir tane konuyla ilgili görüşlerimi paylaşacağım Sayın Bakan. Doğrudan sorumlu değilsiniz ama Adalet Bakanlığı bütçesi görüşülüyor ve önemli bir konu. O yüzden ayrıntılarını paylaşmaya çalışacağım.

Sayın Bakan, biliyorsunuz, partimiz hakkında bir kapatma davası açıldı. Siyasi partiler hakkında kapatma davası açılabilir mi? Açılabilir. Mevcut hukuk sisteminde yeri var mı? Elbette var. Avrupa’da var mı siyasi parti kapatma? Evet var. Peki, durum ne? Durum şöyle: Mesela, Almanya’da 1945’ten bugüne 3 tane siyasi parti kapatılmış. Bunlar: Alman Nasyonal Sosyalist Partisi yani Nazi Partisi, aynı görüşleri savunduğu için Alman İmparatorluk Partisi ve Alman Komünist Partisi. En son parti kapatma 1953 yılında ve Alman Komünist Partisinin kapatılması da çok uzun süre tartışılmış. Yakın tarihte tek bir tane örnek var Avrupa’da siyasi parti kapatma ile ilgili, İspanya Yüksek Mahkemesince verilen Herri Batasuna kararı. Evet, Avrupa’da parti kapatma var ama istisna.

Peki, bizde nasıl? Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı ile Anayasa Mahkemesi tarafından Türkiye âdeta siyasi partiler mezarlığına çevrilmiş durumda. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi bugüne kadar parti kapatma kararlarından yalnızca 2’si hakkında “İhlal değil.” dedi. Bunlardan biri Herri Batasuna kararı, diğeri de bu karar emsal gösterilerek verilen Refah Partisi kararı. Bunun dışında Anayasa Mahkemesi tarafından verilmiş ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine taşınmış bütün başvurularda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi istisnasız siyasi parti kapatma kararlarını Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’ne aykırı buldu. TBKP kararı da böyle, Sosyalist Parti kararı da böyle, HEP kararı da DEP kararı da HADEP kararı da son olarak Demokratik Toplum Partisi kararı da bu doğrultuda. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, bütün bu kapatma kararlarını Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’ne aykırı buldu.

Özetle, Türkiye’deki parti kapatma kararları parçası olduğumuz Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına aykırı. Buna rağmen neden bir kez daha kapatma davası açıldı? Bunu birazdan anlatacağım ama önce 2 şeyi söylemek isterim. Birincisi şu: Mevcut Anayasa Mahkemesi üyelerinin hiçbirisi bugüne kadar bir siyasi partinin kapatılması istemiyle açılmış davalarda kapatılması gerektiği yönünde oy kullanmadı; bunun, ülkemiz açısından, ülkemizin demokrasisi açısından bir şans olduğunu düşünüyorum. İkincisi şu, söylemek istediğim şey: Bu ülkede tek başına iktidar olmuş, sizin de mensubu olduğunuz Adalet ve Kalkınma Partisi hakkında da bir kapatma davası açılmıştı. Anayasa Mahkemesi oy çokluğuyla da olsa bu davayı reddetmişti, iyi ki reddetti. Biz bunun çok önemli ve değerli olduğunu düşünüyoruz. Çünkü öteden beri tehlikeli görülmüş bir siyasi düşünce, yalnız halkın nezdinde değil, Anayasa Mahkemesi başta olmak üzere, anayasal kurumlar nezdinde de meşruiyet tartışmasından kurtulmuş oldu Adalet ve Kalkınma Partisi hakkındaki kapatma davası reddedilirken.

Umarım, HDP hakkında açılmış kapatma davasında verilecek kararlar, halkın nezdinde meşruiyet kazandığına kuşku olmayan bir başka siyasal düşünce Anayasa Mahkemesi başta olmak üzere anayasal kurumlar nezdinde de meşruiyet tartışmasından kurtulur ve birbirimizle düşünsel olarak tartışmaya başlarız ve umarım, verilecek kararlar, parti kapatma dönemi ülkemiz için de bir daha açılmamak üzere kapanır.

Ha, bu arada, mensubu olduğunuz partinin de iktidarın gayriresmî ortağı olan siyasi partilerin de bugün iç işlerimize karışmakla suçladıkları Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi ve Venedik Komisyonu var ya Sayın Bakan, işte, onlar, Adalet ve Kalkınma Partisi hakkında açılan kapatma davası üzerine, bugün içtihat olarak kabul edilen kararlar almıştı ve emin olun, AKPM de, Venedik Komisyonu

da AK PARTİ'nin kapatılmaması için âdeta kampanya yürütmüştü. Nereden nereye! Zor zamanınızda yanınızda olan o kurumlara Hükümetiniz şimdi “dış güçler” diyor Sayın Bakan; bunun şahsınızla ilgisi yok.

Gelelim, HDP hakkında neden kapatma davası açıldığına. Biz bunun hukuki değil, siyasi bir dava olduğundan zerre kuşku duymuyoruz; bunun birkaç tane nedeni var. Birincisi, bu dava, iktidarın gayriresmî ortakları olan siyasi partilerin yürüttüğü kampanya üzerine açıldı, hatta bir parti “HDP kapatılmazsa Anayasa Mahkemesi kapatılmalıdır.” dedi, Anayasa Mahkemesi, grup toplantılarında defalarca hedef gösterildi, üyeler vatan hainliğiyle suçlandı.

İkincisi, siyasi partiler hakkında kapatma davası açma yetkisini hiçbir sınırlamaya tabi olmadan tek başına kullanma yetkisine sahip Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının dava açma tarihleri. Biri 17 Mart tarihinde yani bu kapatma davası kampanyasını yürüten siyasi partinin büyük kongresinden bir gün öncesine ait. Anayasa Mahkemesi reddettikten sonra ikinci iddianame de Anayasa Mahkemesine 7 Haziran tarihinde verildi yani Adalet ve Kalkınma Partisinin tek başına iktidar olma şansını kaybettiği 7 Haziran 2015'in yıl dönümünde. Hatta, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı o kadar çok çabaladı ki bunun için, ikinci iddianamenin eklerini iki hafta sonra, 21 Haziran tarihinde Anayasa Mahkemesine verdi yani 7 Haziran tarihinde davayı açtı, on dört gün sonra da eklerini verdi.

Son davayı açtıktan sonra basın mensupları sordu ve şöyle bir yanıt verdi: “Biz elimizden geleni yaptık.” dedi. Bir Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı bununla kime mesaj verir Sayın Bakan? Elbette bu kampanyayı yürütenlere mesaj verir ve öyle bir mesaj vermişti “Sizin istediğinizi yaptık, elimizden geleni yaptık.” dedi.

İddianamenin içeriğinden söz etmeyeceğim çünkü karar verecek tek bir merci var, o da Anayasa Mahkemesi; ne Plan ve Bütçe Komisyonu ne de Adalet Bakanlığı karar vermeyecek.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Garo Bey'in süresinden bir dakika ilave ediyoruz.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Sadece şunu söylemek isterim Sayın Bakan: 843 sayfalık iddianamenin yüzde 85'i, 520 üyemiz, yöneticimiz, milletvekilimiz hakkındaki soruşturma ve kovuşturmalardan oluşuyor, başkaca hiçbir şey yok; ilk iddianame de öyleydi, ikinci iddianame de öyle. Anayasa Mahkemesi ne dedi biliyor musunuz? “Sayın Başsavcı, sen yüzlerce kişi hakkında siyaset yasağı istiyorsun, bunlar hakkındaki yüzlerce soruşturma ve kovuşturma numarasını üst üste koymuşsun da bunlar ile HDP arasında nasıl bir bağ kurdun?” dedi yani Başsavcıya şunu söyledi: “Sen HDP hakkında kapatma davasını hangi temele oturtuyorsun?”

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Bitiriyorum Sayın Başkan.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı bir şeyi unutmamıştı; HDP hakkında kapatma davası açmıştı ama HDP hakkında ne için kapatma istediğini söylemeyi unutmamıştı.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Devam edebilirsiniz, konuştukça Garo Bey'in süresinden eksilteceğiz.

Buyurun, devam edin.

Tamamladınız mı?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Devam, devam.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Durum şu Sayın Bakan: Umarım, bu dava, bu ülkenin siyasi tarihî açısından bir şanssızlık değil, bir şans olur. Türkiye'nin demokratikleşme sürecinin, Türkiye'nin demokrasi tarihinin aydınlık bir sayfası olarak anılır. Eğer Anayasa Mahkemesi tarafından

farklı bir karar verilirse zaten Türkiye demokrasisi iyi bir yolda değil, emin olun; Türkiye demokrasisi değil, Anayasa Mahkemesinin kendisi de tartışmalı hâle gelebilir. Ben böyle bir karar vermeyeceğini umuyorum, vermemesini umuyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederiz.

Neyse, son dakika da bizden olsun, Garo Bey’in çok fazla süresini almayalım.

Değerli arkadaşlar, şimdi, Cumhuriyet Halk Partisi Grubundan Sayın Turan Aydoğan’a söz veriyorum.

Bir üyemizin süre devri olduğu için, Sayın Turan Aydoğan’a dokuz dakika söz veriyorum.

Buyurun Sayın Aydoğan.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, ekibinizle beraber hoş geldiniz.

Ben Hazreti Ömer’in bir sözüyle başlayacağım sözüme: “Bana ayıplarımı, kusurlarımı söyleyen kimse Allah’ın merhametine kavuşsun.” demiş Hazreti Ömer. Şimdi, burada yapacağımız eleştiriler -adına “ayıp” dersiniz, “kusur” dersiniz, başka ne dersiniz bilmiyorum, benim dilimde eleştiri- zatıalinize değil, bu Anayasa gereği tekçi sistemin başına ve doğrudan sistemdir. Çünkü şu anda yaşadığımız bütün adaletsizliğin temelinde, bütün hukuksuzlukların temelinde, bütün sorunların temelinde bu sistem vardır. Bu sistemi doğru yere koyamazsak münferiden iyi niyetli çabalarla sorunların çözülebileceğine inanır hâle geleceğiz; bu, iyi bir bakış açısı olmayacak.

Yoksulluğun olduğu yerde adaletten bahsedemeyiz. Bizatili yoksulluk, adaletsizliğin ta kendisidir. Bugün, burada var olan hazıruna soruyorum: Siz, Türkiye’de gelir dağılımında bir adaletten bahsedebilir misiniz? Türkiye’nin son üç dört yıllık yaşamış oldukları içerisinde adaletten daha çok adaletsizliğe doğru yönelmiş bir yapının var olduğunu görmeyeniniz, bilmeyeniniz, duymayanınız var mı? Gelir dağılımıyla beraber fırsat eşitliklerinin ortadan kalktığı bir ülkede yaşıyoruz. Son dönemde yaşadıklarımızın 2 doğrudan 1’i adaletsizliktir. Son birkaç ay içerisinde hepimizin “ekonomik mesele” diye tanımladığımız mesele aynı zamanda, hukukla da kompleks, iç içe, alakalı bir meseledir.

Sayın Bakanım, siz de hepimiz kadar biliyorsunuz ki dünya liginde nereye giderseniz gidin, karşınıza demokratik kurumların işletilmesi ve insan haklarıyla ilgili yaşanan sorunlar çıkıyor. Sayın Cumhurbaşkanının bütün görüşmelerinde de, ilgilisi olduğumuz ligler tarafından da bu koşullar önümüze konuluyor.

Bugün geldiğimiz nokta itibarıyla hukuksal güvenliği olmayan bir ülkede ekonomik anlamda da doğru bir yol yürümenin çok mümkün olmadığını artık herkes biliyor. Hatta, ekonomik anlamda doğru yol yürümezseniz hukuksal anlamda sorunlu bir zeminin yaratılacağını da herkes biliyor. Umuyorum ve diliyorum ki yarın, yoksul ve aç olan insanlar cezaevlerinin kapısına sıralanıp işledikleri suçlar itibarıyla “Yatacak yerimiz yok, yiyecek yemeğimiz yok, kışın ortada kaldık.” deyip kış aylarını cezaevinde geçirme yolunu açıkça gözümüzün içine sokmazlar. Çünkü geldiğimiz yapı öyle bir adaletsizliği yüzümüze vuruyor ki artık buradan kaçış yok. Herkesin bilmesi gereken, net olan şudur: Ekonomi hukukla net kompleks ilişkiler içerisinde, hukuk düzelmediği sürece ekonomi düzelmez; ekonomi hukukla entegre bir biçimde bir yere götürülmediği sürece bu ülkede ne yatırım olur ne istihdam olur ne işsizlik engellenir ne bizim bu şekilde yarattığımız adaletsizliğin önüne geçmek mümkün olabilir.

14 milyon kişinin asgari ücretle geçindiği, 7,5 milyon kişinin asgari ücretin üçte 1'iyle geçindiği, 10 milyon insanın işsiz olduğu bir ülkede “Burada, her şeyi güzel yaptık, adalet olarak her şey yolunda.” deme ne hakkına ne lüksüne hiç kimse sahip değildir.

Gelelim elimizdeki verilerle yürüdüğümüz yola. Şimdi, bakın, örnek veriyorum sürekli. Siz, Sayın Bakanım dediniz ki konuşmanızda: “Türkiye devleti özgürlükleri daraltan bir aygıt olarak değil, özgürlükleri koruyan ve yaşatan, temel zemin olarak gören bir anlayışa cumhuriyetin 2'nci yüzyılında yürümektedir.” İnşallah, hepimizin temennisi bu. Ama yürünen yer bu değil. Bakın, bugün Cumartesi Anneleri duruşması vardı. Sayın Bakanım, bu duruşma nedir? Bizim bu Anayasa'mızda toplantı ve gösteri yürüyüşleri teminat altına alınmışsa, Galatasaray Meydanı'nda otuz yıldır çocuklarının bir şekilde ölüsü ya da dirisi ya da akıbetiyle ilgili analar oturuyor ise bunları bir kaymakamlık kararıyla o meydandan çıkarmayı bu Anayasa'nın var olan temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasıyla ilgili “özüne dokunmamak kaydıyla” açıklamasına sizin Hükümetiniz, sizin iktidarınız nasıl sığdırıyor, nasıl bunu yapabiliyor? Aynı şekilde, Berfo anaya, Sayın Cumhurbaşkanı, oğluyla alakalı söz verdi -zattalınız bu Hükümetin parçasısınız- Berfo ana gözleri açık gitti. Devletimizin, bazı noktalarda nedense hassasiyeti işlemiyor. Birileri “Roboski...” der, bir başkası “Uludere...” der, benim baktığım yerden on yıldır işlemeyen bir yargı mekanizması var adı ne olursa olsun. Onlarca insan öldü ve on yıldır bir adım atılmamış bir yargı mekanizmasıyla karşı karşıyayız.

Sayın Bakanım, bunlar bu ülkenin sorunlarıdır. Eğer biz bunları bir yere vardırılmazsak, burada adaleti övsek de sevsek de eleştiresek de bana göre bir anlamı olmayacak. Sayın hocam az önce bahsetti. Bakınız, bizim Anayasa'mızın 138'inci maddesi mahkeme kararlarından bahsediyor; bağlayıcılığından. Burada, bunu eğip bükmeye kalkan arkadaşlarımız oldu, yok “Gereğesi...” yok “Hükmü...” yok “Orası...” yok “Burası...” İşin aslı şu: Anayasa'nın 11'inci maddesini ve Anayasa'nın 138'inci maddesini; ikisini bir arada göz önüne aldığımız zaman, mahkeme kararları bütün kurumları bağlar, istisnası yoktur. Partinizin hukukla ilgili bir milletvekili çıkıyor diyor ki: “İdari yargı kararları devleti bağlamaz.” Ya diplomada bir sorun var ya bakış açısında bir sorun var. Eğer partinizin görüşü buysa ve size de sirayet ediyor ise o zaman “Bu Anayasa niye var?” diyeceğim. Bakınız, bu soruyu sormamın temel nedeni de -yine, az önce, Kaboğlu Hocamın dile getirmiş olduğu- KHK'liler ve Barış Akademisyenleri. Ya, haklarında beraat kararı olan insanlar görevine başlatılmıyor. O zaman, yargı kararlarının yerine idare geçecekse bu Anayasa'nın 11'inci maddesindeki bağlayıcılık hükmü niye var Sayın Bakanım? Bu konular topyekûn iktidarınızın sorunlarıdır. Zattalınızın de Adalet Bakanı olarak, bu konularla ilgili tavır koyması gerekir.

Bakınız, HSK'den bahsetmem gerekir. Doğru düzgün bir sistem olsa elime alıp HSK'den bahsedeceğim, rencide etmek istemiyorum. Demokratik kurumların ve yargısal kurumların tamamı bizimdir, gözümüz gibi, hassasiyetle sahip çıkmamız gerekir. Yanlış ya da eksik çalışıyor iseler onları rencide ederek değil, doğruyu gözlerine sokarak ve doğru kadrolaşarak, yani doğru kişilerle, doğru kurullarla, doğru kurumlar şeklinde çalışmamız gerektiğini biliyorum.

Şimdi, bir suç örgütü liderinin ifşaati gözümüzün önünde uçtu gitti. Bu suç örgütü lideri diyor ki... Bir savcıdan bahsediyor İstanbul'da. Daha önce “Oluk oluk kan akıtacağım.” dedi, zor bela savcının önüne kadar gitti hepimizin baskılarıyla, zar zor. Diyor ki: “Ben bu savcıyla oturduğumda Sayın Kemal Kılıçdaroğlu'na söylediğim sert sözlerden dolayı rahatsız olmadıklarını, sözlerimin doğru olduğunu ancak ülkedeki tansiyon çok yükseldiği için bir süre Kılıçdaroğlu'na sert çıkışlar yapmamamı sonrasında istediğim gibi devam edebileceğimi söyledi.” Bu ne demek? “Oluk oluk kan akıtacağız.” diye çağırdığı, ifade alacağı adama diyor ki: “Biraz bekle, sonra istediğin gibi davran, arkanda biz varız.” Şimdi, HSK yetkililerine soruyorum, bu savcıya yeniden bu suç örgütü lideriyle alakalı bir dosya teslim ettiniz,

şimdi bu çalışıyor, soruyorum ben buradan, milletin oyuyla gelmiş bir milletvekili olarak: Sayın HSK yetkilileri, Sayın Bakan, HSK'nin başı olarak, siz bu adamı nasıl görevde tutuyorsunuz? Bir Cumhuriyet Bayramı töreni dolayısıyla "Türk Bayrağı'nı nereden aldın?" diye bir kaymakamı sorgularken -ki iyi niyetle, tertemiz yaptığı işten dolayı açığa alırken- bunu söyleyen bir yargı mensubunu görevde nasıl tutuyorsunuz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Nasıl işlem yapmıyorsunuz? Bu yargı mensubunun objektif ya da subjektif olarak tarafsızlığı var mıdır? Halk ona güvenecek midir? Bu kendine güvenecek midir? Düşüğü durum itibarıyla sadece talimat uygulayan bir insan mı olacaktır?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Aydoğan, teşekkür ederim.

Şimdi, İYİ Parti'den Sayın Hayrettin Nuhoglu'na söz vereceğim, bir üyemiz beş dakikasını devrettiği için on dakika söz vereceğim Sayın Nuhoglu'na.

Buyurun lütfen.

Süreniz on dakikadır.

HAYRETTİN NUHOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri, Sayın Bakan; İYİ Parti adına selamlarımı sunarak başlamak istiyorum.

Adalet Bakanlığı bütçesi görüşülürken bir yıllık harcamaların hangi kalemlerden oluştuğu ve ne kadar olacağı gibi konuların üzerinde durmak gerekmez çünkü adalet yoksa, adil yargıçlar yoksa, adalete güven sürekli azalarak dibe vurmak üzereyse bütçe ne işe yarayacak, kapılarına yazıldığı gibi adalet sarayları ne işe yarayacak? Yürütme ve yasamayla beraber üçüncü kuvvet olan yargı eğer bağımsız değilse hukukun üstünlüğünden bahsedilemez. Adalet mülkün temeli ve o mülk de "devlet" demek olduğuna göre, adalet çökerse devlet kalır mı? O hâlde hukuk ve adalet her şeyden önce gelmelidir. Kuvvetler ayırımında 3'ü arasında biri diğerinden üstün değildir, onun için yürütme, yasamayla ve yargıyı kontrol altında tutma gayretinden derhâl vazgeçmelidir. Meydana getirilen ucube partili Cumhurbaşkanlığı sisteminde iktidar partisi, hukukun üstünlüğüne inanan, adaleti sağlayacak olan hâkim ve savcılar yerine talimattan çıkmayacak hâkim ve savcılara öncelik verirse imtihanlar göstermelik olmaktan öteye geçemez. Adalet Bakanlığı bünyesinde hukukun üstünlüğüne inanan çok sayıda hâkim ve savcının hâlâ var olması, Sayın Adalet Bakanının da zaman zaman hukuktan ve yargının bağımsızlığından yana çıkışlar yapmış olması, genel gidişatı değiştirememektedir. Yazılı sınavlarda çok yüksek puan almalarına rağmen, hazırlanan yandaş listelerde isimleri bulunmadığı için elenen çok sayıda gençle muhatap olmaktadır. Yargı organlarının en üst kurumlarına bile "seçim" adı altında tek adama bağlılığından emin olunanların atandığı bilinmektedir, bu durum toplumda huzursuzluk ve gerginlik yaratmaktadır. İşin gerçeği, insanlar gergin ortamdaki artık yoruldu; kullanılan üslup, hakarete varan konuşmalar, bağırıp, çağırıp, tehdit etmeler, huzuru kaçırmaya devam ediyor. Yöneticilerin ve elbette yönetmeye talip olanların daha mutedil olmaları ve yumuşak bir üslup kullanmaları gerekmez mi? Ne yazık ki tam tersine gelişmeler olmaktadır, sistem hızla parti devletine doğru yol almaktadır. Parti devleti, ideolojik, iktisadi ve hukuki anlayış ve uygulamaların tek partiye hasredilmesi, devlet ve partinin bütünleştirilmesidir, en tehlikeli tarafı da mutlaka iktidarda kalma arzusu olması ve bunu gerçekleştirmek için de her yolu deneme ihtimalidir. Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Başkanı, bir grup toplantısında yaptığı konuşmada bakın, neler söylemiş: "Ülkemiz siyasetinin geleceğinde, karşımızdakilerin ne dediği ve ne yaptığından ziyade, bizim duruşumuzun belirleyici olduğudur. Hep söylediğim gibi, AK PARTİ'nin ve geldiğimiz nokta itibarıyla artık Cumhur İttifakı'nın

kaderiyle ülkemizin kaderi bütünleşmiştir.” AKP Genel Başkanının önündeki ekrandan okuduğu o yazılar kim tarafından kaleme alınmış bilinmiyor ama bu sözlerin milleti keskin hatlarla ayırıştırmaya yönelik tehlikeli sözler olduğunu açıkça söylemek istiyorum. Sizlere önemli bir Sosyolog Profesör Doktor Yünni Sezen’in “Demokrasiden Parti Devletine, Parti Devletinden Mafya Devletine” başlıklı makalesinden aldığım sözleri aktarmak isterim: “Tek parti devletin, ya ürettikleri bir ideoloji olur ya da istismar ettikleri bir ideoloji vardır. Güçlü ve gerçek ideolojiler ya ayaklar altına alınmıştır ya bu da istismar edilerek kendilerine göre yorumlanacaktır. Tipik bir özellik daha vardır. Bu partiler, siyaset ve ideolojilerine uygun okul türü, cemaat, tarikat seçerler. Bunları kendi odakları yapmaya çalışırlar, dolayısıyla din istismar edilerek egemenlik kurmanın vasıtası hâline getirilir, yolsuzluklar bile meşrulaştırma aracı yapılır. Tek parti devletleri, kendilerine bağlı olmayan hukuktan hoşlanmazlar, kendi ürettikleri kanun ve kararlarla işi götürmek isterler.”

Değerli üyeler, hiç kimsenin şüphesi olmasın, Türk milleti böyle bir gelişmeye asla müsaade etmeyecektir. Yaklaşmakta olan seçimlerde İYİ Partinin öncülüğünde Türkiye Cumhuriyeti devleti, kuruluş felsefesine uygun ve kurucu iradeye bağlı olarak sağlam temellerine dönmeyi başaracaktır.

Şimdi, Sayın Bakana sorularım var:

1) Başkanı olduğunuz HSK tarafından mesleğe kabullerde ve atamalarda TÜGVA'nın ve Bakanlığınızda etkili olan diğer grupların listeleri mi dikkate alınmaktadır?

2) Seçimlere girebilmek için mesleğinden istifa edip seçilemeyen hâkim ve savcılarının mesleğe kabul edilmeme uygulaması devam etmekte midir? AKP üyesi olup da hâkim ve savcı olabilmek için üyelikten istifa ederek Adalette mesleğe kabul edilen kişiler var mıdır?

3) TÜGVA'ya, Büyükkada İskelesi'nde, aleyhlerine çıkan mahkeme kararının uygulanmamasına yönelik olarak kolluk kuvvetlerinin kalkan olması yasaya uygun mudur? Uygun değilse kolluk kuvvetleri görevlileri ve amirleri hakkında soruşturma yapılmakta mıdır?

4) Hâkim ve savcılarının özlük işlerini takip edebilmek için, Başkanı bulunduğunuz HSK'de muhatap bulamadıkları, etkin gruplarla bağlantı kurmak zorunda oldukları iddiaları doğru mudur?

5) Başkanı bulunduğunuz HSK tarafından ataması yapılan, ayrıcalık kabul edilebilecek imkânları bulunan görevlere sadece etkin olan gruplara mensup kişilerin atandığı doğru mudur?

6) Döneminizde herhangi bir gruba dâhil ya da siyasi görüntü vermeyen yani tarafsızlığına dikkat eden kıdemli ve liyakat sahibi hâkim ve savcılardan Yargıtay, Danıştay ve devletin diğer üst kurumlarına seçilen kaç kişi gösterilebilir?

7) Adliyelerde gelecekte icap ederse kullanmak üzere, rezerv esas numarası açarak bekletildiği iddiaları doğru mudur?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL - İddiaların ne olduğunu...

HAYRETTİN NUHOĞLU (İstanbul) – Ben sadece iddiaları iletiyorum size.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Bu devlet mafya devleti değildir, bu doğru değil. Bunun kayıtlardan çıkması lazım. Orada söylediği “tek partili devlet”, “mafya devleti” doğru değildir.

HAYRETTİN NUHOĞLU (İstanbul) – Değerli üyeler, ülkemizde yazılı ilk hukuk kitabı olarak bilinen Mecelle'de şöyle bir kural vardı: “Defimazarrat celbimenafiden evladır.” Ne demektir bu? Belayı defetmek iyi şeyleri istemekten önce gelir. O hâlde, bırakalım sarayları, konforları, ileriye dönük boş vaatleri, konuşmaları; şimdi, önce hukukun üstünlüğünü sağlayalım, sonra saraylara da, hâkim, savcı lojmanlarına da, diğer şeylere de bakarız yani öncelik hukukun üstünlüğünü sağlamaktır.

Değerli üyeler, Sayın Bakan; sözlerimi Mustafa Kemal Atatürk'ün şu iki sözleyle bitirmek istiyorum: “Bir hükûmet ancak adalete istinat edebilir. Bağımsızlık, istikbal, hürriyet her şey adaletle mevcuttur.” “Hükûmet, memlekette kanunu hâkim kılmak ve adaleti iyi dağıtmakla görevlidir. Bu itibarla adalet işi pek mühim bir iştir.”

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri ve Sayın Bakan; her şeye rağmen, 2022 bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum, İYİ Parti Grubu adına saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

Şimdi, yeni bir liste anons edeceğim arkadaşlarımızın hazırlanmaları bakımından: Önce Milliyetçi Hareket Partisi Grubundan Sayın Yücel Bulut'a, sonra AK PARTİ Grubundan Sayın Ekrem Çelebi'ye, daha sonra HDP Grubundan Sayın Necdet İpekyüz'e, sonra CHP Grubundan Sayın Yunus Emre'ye, daha sonra İYİ Parti Grubundan Sayın Ayhan Erel'e, sonra yine MHP Grubundan Tamer Osmanağaoğlu'na ve CHP Grubundan Sayın Alpay Antmen'e söz vereceğim. Bu sırayla devam edeceğiz.

Yücel Bey, süreniz on dakikadır.

Buyurun lütfen.

YÜCEL BULUT (Tokat) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, Değerli Bakan Yardımcıları, Adalet Bakanlığımızın emektar bürokratları ve çalışanları, çok kıymetli milletvekili arkadaşlarımız; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Konuşmama başlarken, bugüne kadar yitirdiğimiz, görevinin başında şehit edilen, 1960'ların sonundan itibaren hiçbir suçu, günahı yokken yalnızca ama yalnızca ekmeğinin derdinde, görevinin başında şehit edilen bütün öğretmenlerimize Cenab-ı Allah'tan rahmet diliyorum.

1970'li yıllardan itibaren binlerce kamu görevlimiz, askerimiz ve öğretmenimiz bölücü terör örgütü tarafından amansızca ve acımasızca şehit edildi. 12 Mart 1971 askerî muhtıranın hemen öncesinde oluşan siyasi iklimin içerisinde onlarca terör örgütü birbiri ardına mantar gibi kurulmaya başladı ve 1970'li yıllar boyunca bu terör örgütleri günden güne güç kazanmak suretiyle, mevzi kazanmak suretiyle, uluslararası güçlerden himaye kazanmak suretiyle bu topraklarda vücut buldular ve geride bıraktığımız yaklaşık elli yıllık süreç içerisinde binlerce insanımızın maalesef şehit edilmesine sebep oldular, neden oldular. 1978 yılından sonra, bu sol örgütlerin insan malzemesinin, yönetici elitlerinin önyak olmasıyla Güneydoğu Anadolu Bölgemizde ilk başta “Apocular” ismiyle tarih sahnesine çıkan ve daha sonra 1982 yılından itibaren Siirt ve Eruh baskınlarıyla silahlı propaganda yöntemini benimseyerek âdeta uluslararası bir katliam şebekesi hâlini alan “PKK” isimli terör örgütü yaklaşık kırk yıldır binlerce masum insanı şehit etti, katletti ve ardında kanlı bir tarih bıraktı.

Bugün, maalesef bu Parlamento çatısı altında, hemen her komisyonda -Plan ve Bütçede, Adalet Komisyonunda, karma komisyonda- nereye gidersek gidelim, Türkiye'de hukukun ve adaletin bütün açmazları, bütün sorunları işte arkasında böyle bir kanlı geçmiş bırakan, böyle acılar ve gözyaşı bırakan bir terör örgütünün geçmişte yöneticiliğini yapmış, bugün hâlâ yöneticiliğini yapan isimlerin sözde mağduriyetleri ve hukuk karşısında yaşamış olduğu sözde sıkıntıları çerçevesinde tanımlanmaya çalışılıyor ve adaletin sorunlarına da yine aynı ideolojik perspektifle, aynı ideolojik kalıpla çözümler üretilmek istendiği iddia ediliyor.

Şimdi, öncelikle şunu ifade etmek isterim: Hukuk elbette ki bağımsız ve tarafsızdır ama “Hukukun bağımsızlığı ve tarafsızlığı” demek asla ve zinhar şu anlama gelmemektedir: Hukuk, mevcut anayasal düzenle, mevcut müesses nizamla, hukuk düzeniyle ve yine hukuk düzenine vücut veren insan sosyolojisi ile doğrudan onu hedef alanlar arasında bağımsız ve tarafsız değildir. Hukuk, evvela üzerinde inşa edilen coğrafyanın menfaatlerini, üzerinde yaşayan insan kaynağının, insan malzemesinin ve devlet

tüzel kişiliğinin menfaatlerini yani anayasal düzeni korumakla mükelleftir. Dolayısıyla, Türkiye'deki hukuk düzeni ve sistemi, sadece bağımsızlığını ve tarafsızlığını ispat edebilmek adına belli ideolojik çevreleri, belli ideolojik kalıpları mutlu etmekle, mesut etmekle mükellef değildir. Aldığı her tedbir, uyguladığı her karar anayasal düzen içerisinde elbette ki devlet düşmanlarını, bölücülerini tatmin etmeyecektir, onları acıya gark edecektir.

Bugün daha iyi bir adalet sistemi inşa etmek adına söz aldığını, daha iyi bir adalet inşa etmek adına, yargı sistemi inşa etmek adına niyet belirtenlerin önemli bir kısmının elbette ki bir bilinçaltı ve bilinçlerinde bir arka plan var. Nedir bu arka plan? Her şeyden evvel, maalesef içeride, hukuk karşısında adil bir yargılama neticesinde ceza almış ve nihayetinde de tutuklu ya da hükümlü bulunan isimlerin önemli bir kısmının mahkûm olduklarına, hükümlü olduklarına inanmıyor bu arkadaşlar çünkü bilinçaltılarında Türkiye Cumhuriyeti'yle bir hesaplaşma, anayasal düzenle bir hesaplaşma olduğu için bu isimleri birer hukuki hükümlü ya da tutuklu görmekten ziyade birer tutsak olarak kabul ediyorlar. Dolayısıyla, burada birbiri ardına da demeç verirken, hukuk adına ahkâm keserken, yargı teşkilatı adına ahkâm keserken de aslında daha iyi bir adalet teşkilatı, daha bir iyi bir yargı teşkilatı hayal ettikleri için değil, kendilerince bir tutsağı Türkiye Cumhuriyeti'nin esaretinden kurtarabilmek adına sinsi bir propaganda yürütüyorlar. Dolayısıyla, Türkiye Cumhuriyeti, ülkesi ve milletiyle böyle bir tuzağa düşmekten artık çok uzakta.

Ve az evvel bir hatip arkadaşımız söz aldılar, zannedersen bizleri de kastederek -HDP'nin kapatılmasıyla ilgili orada kastedilen Milliyetçi Hareket Partisidir, burada toplantıya katılan herkes de bunu idrak etti- şöyle bir şey ifade ettiler: Milliyetçi Hareket Partisinin sürdürmüş olduğu bir kampanya neticesinde HDP'ye kapatma davası açıldığı iddia edildi. Avrupa'da da kapatma davasına mevzuatta izin verildiği ancak bunun bir istisna olduğunu ifade ettiler. Şimdi, elbette ki Avrupa'da bu bir istisna çünkü Avrupa'da bir siyasi partinin terör örgütleriyle arasına hiçbir mesafe koymaksızın söz birliği içerisinde hareket etmesi de bir istisnadır. Batı dünyasında, Avrupa'da bu da bir istisna olduğu için parti kapatma davaları da çok doğal olarak bir istisnadır. Şimdi, Türkiye'de demokrasi yokluğundan dem vuran arkadaşlar, acaba Batı rejimlerinde o rejimi bütünüyle ortadan kaldırmak, anayasal düzeni silah zoruyla değiştirmek, bunu yaparken binlerce masum insanı öldürmek neticesi veren eylemlere imza atmak karşılığında bu ülkelerin hükümetlerinin ne gibi tedbirler ve ne gibi tavırlar geliştirdiğini de lütfen burada açık seçik bir şekilde anlatsınlar. Dolayısıyla, Değerli Başkanım, sinsi bir şekilde ve ısrarla, kapatma davasını da haklı kılar şekilde, aynı propaganda zemini Plan Bütçe Komisyonunda sürdürülmeye devam ediyor. Milliyetçi Hareket Partisi olarak, evet, bunu gündeme getirdiğimiz için, bu konuda kamuoyu oluşturduğumuz için, bu konuda yargı organlarına da çağrıda bulunduğumuz için en ufak bir nedamet ve pişmanlık içerisinde değiliz.

Şimdi, değerli milletvekili arkadaşımız "Anayasa Mahkemesinde görülen bu dava Türkiye'de demokrasi için bir şans da olabilir şanssızlık da olabilir." ifadesinde bulundu. Biz de aynı kanaatteyiz, bu bir şans da olabilir şanssızlık da olabilir. Eğer, Anayasa Mahkemesi terör örgütüyle, terör örgütünün yöneticileriyle arasına hiçbir mesafe koymayan, terör örgütünün şiddet eylemleriyle ilgili etkili hiçbir muhalefet ve kınama yapmayan bu siyasi partinin kapatılmasına karar verirse, bu Türkiye demokrasisi için büyük bir şans olacaktır. En azından bundan sonra, siyasi parti teşekkülü için gayret gösterenler, bu konuda teşebbüste bulunanlar terör örgütleriyle birlikte yürümek suretiyle bu ülkede siyaset yapılamayacağını bir kere daha yüksek mahkeme kararıyla anlamış olacaklar.

Şimdi, bizim bu kadar iddiamıza rağmen bazıları çok gönül rahatlığıyla "PKK ile bu siyasi parti arasında herhangi bir rabita yoktur." ifadesinde bulunabilirler. Konuşmama başlarken şunu ifade etmişim: 1970'li yılların başından itibaren, marjinal sol grupların önderliğinde ve daha sonra da PKK

ismini alan bölücü terör örgütünün eylemleri nedeniyle binlerce masum insan hayatını kaybetti. Bu terör örgütünün kurucusu ve yöneticisi yakalanarak Türkiye'ye teslim edildi, adil bir mahkeme yargılaması neticesinde de ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına çarptırıldı; bugün İmralı Cezaevinde, bu hapis cezasının infazıyla karşı karşıya. Şimdi, hiçbir rabıtası olmadığını iddia eden arkadaşlara şunu ifade etmek isterim: Ortada, oluşturmuş olduğunuz heyetlerin terör örgütünün sözde liderine ziyaretlerinde, kendisinin vermiş olduğu demeçler, beyanlar ve bizim kanaatimize göre talimatlar var. Bu talimatlardan bir tanesi nedir? Bölücü terör örgütünün lideri -sözde lideri- İmralı görüşmelerinde aynen şu iddiada bulunuyor: 1970'li yılların başında Mahir Çayan'dan almış olduğu yani Türk solundan almış olduğu emaneti tekrar iade etmenin vakti geldiğini, Halkların Demokratik Partisinin de Mahir Çayan'ın emanetinin Mahir Çayan'ın yoldaşlarına iadesi anlamını taşıyacağını ifade ediyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Üç dakika daha ilave ediyoruz.

YÜCEL BULUT (Tokat) – Doğrudan bölücü terör örgütünün sözde liderinin yani ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasının infazını çeken sözde terör örgütü liderinin Mahir Çayan'dan aldığı mirasın Türk soluna tekrar iadesi için Halkların Demokratik Partisinin kuruluşu talimatını verdiği İmralı tutanakları hâlen ortadayken, İmralı'nın referansıya, yol göstermesiyle kurulmuş bu siyasi partinin şu an yine Cumhurbaşkanı aday olarak gösterilmiş ama cezaevinde bulunan sözde lider kadrosundan Selahattin Demirtaş'ın Abdullah Öcalan'a atfen, Apo'nun heykellerini Türkiye'nin dört bir yanına dikeceğini iddia etmesi gerçeği karşısında, yine Halkların Demokratik Partisinin birçok mensubunun değişik kademelerdeki yöneticisinin Türkiye'nin değişik mahkemelerinde, değişik savcılıklarında, terör örgütü irtibat ve iltisakı nedeniyle soruşturma ve kovuşturma ve hatta hüküm altında olduğu gerçeğiyle karşı karşıya olduğumuz şu ortamda ve atmosferde, Milliyetçi Hareket Partisinin, Halkların Demokratik Partisinin kapatılması için kamuoyu oluşturmaktan en ufak bir pişmanlığı, nedameti zinhar söz konusu değildir. Ancak Milliyetçi Hareket Partisinin bu kamuoyunu oluştururken, kamuoyuna bu çağırışı yaparken, aynı zamanda yargı organlarını etkilediğine ilişkin iddiaların her birisini sahiplerine tek tek, tane tane iade ediyoruz. Bizler bu eylemlerin her birisiyle ilgili yargı sürecinin başlaması için Ankara Cumhuriyet Savcılığına, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına -doğrudur- gerekli başvuruları yaptık. Ancak Milliyetçi Hareket Partisinin yargısal sürecin işleyişiyle ilgili en ufak bir etkisi ve dahli yoktur ve Anayasa Mahkemesinin de sergileyeceği adil bir yargılamayla, terör örgütüyle arasına hiçbir mesafe koyamamış, İmralı'nın referansıya, hatta İmralı'nın doğrudan ad koymasıyla kurulmuş, bugüne kadar da terör örgütünün faaliyet ve eylemlerini meşrulaştırmaya çalışmak gaye ve gayretinden başka ülkeye hiçbir katkısı olmamış bu partinin kapatılmasına karar vereceğine inanıyorum.

Değerli komisyonu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, değerli arkadaşlar şimdi, Ekrem Çelebi Bey hazır mısınız?

Sayın Çelebi, süreniz on dakikadır ama siz hep tasarrufa önem verirsiniz.

Buyurun.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) - Şirin Paşa'mdan bir beş dakika almıştık ama yani onda bilginiz olsun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) - Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, değerli Komisyon üyeleri, Adalet Bakanlığımızın çok değerli bürokratları, saygıdeğer basın mensupları; Adalet Bakanlığımız ile bağlı kurumların 2022 yılı bütçesinin hayırlara vesile olmasını diliyor, bu vesileyle hepinize saygılarımı sunuyorum.

Sözlerime başlamadan önce, istikbalimizin mimarı öğretmenlerimizin de 24 Kasım Öğretmenler Günü'nü kutluyorum. Yine, vefat eden ve sabah bizim de hep birlikte cenaze merasimine katıldığımız İçişleri eski Bakanımız Sayın Hasan Fehmi Güneş'e de Cenab-ı Allah'tan rahmet diliyorum. Bu vesileyle de CHP'ye de başsağlığı dileklerimi iletiyorum.

Sayın Bakanım, sabah gerçekten çok güzel bir sunum yaptınız. Özellikle, seçtiğiniz günden bugüne kadar, bunu bütün samimiyetimle söylüyorum, hem siyasette hem adli ve idari yargıda çok farklı bir üslup getirdiniz. Ben bu konuda da şahsım olarak sizlere teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, 2002 yılında başlayan sessiz devrimle demokrasiyi güçlendirdik. Gerçekten bu ülkede bunu yaptık. İnsan haklarını ve çoğulcu demokrasiyi geliştirdik. Yaşam tarzına müdahaleyi, dinî inanca müdahaleyi, demografik (etnik) yapıyı ret ve inkâr politikalarını tarihin çöplüğüne attık ve korku siyasetini ortadan kaldırdık. Özellikle, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde köy yakmaları, köy boşaltmaları yaşanıyordu. Gece belli bir saatten sonra insanlarımız sokağa çıkamıyordu. Şehirler arası yolculuk yapamıyorlardı. Bu korku nedeniyle, birçok insanımız kendi köyünden, mezrasından, yaylasından, ilçesinden büyük şehirlere göç etmek zorunda kalıyordu. Burada hem sermaye göçü hem de nitelikli bir göç vardı. Şimdi hamdolsun terör bitti.

Ve ben kendi ilimle ilgili de bir iki hususa değinmek istiyorum. Neredeyse her ay bir Bakanımızı gerçekten Ağrı'ya yatırımlar konusunda götürüyoruz. Bakın, Ağrı Dağı'mız, Süphan Dağı'mız, Köse Dağı'mız, Aladağlar tırmanışa kapalıydı ama biz birinci ay itibarıyla bunların hepsini tırmanışa açtık. Bu sene inanılmaz derecede, özellikle Ağrı Dağı'na tırmanışlar gerçekleşti ve turizm, iç ve dış turizm burada gerçekten belli bir merhaleye geldi. Diyardin Kanyonu ile Murat Nehri'nde şu anda özellikle ilkbaharda su debisi dört buçuk metreyi geçiyor. Bu sene çok güzel organizasyonlar da yapıldı orada yine Diyardin Mollakara köyünde. İnanın, Ağrı'ya geleniniz var mı bilmiyorum ama daha önce bu bölgelerde eli silahlı insanlar geziyordu ama hamdolsun devletimizin varlığıyla ve teröre geçit vermediğinden dolayı, başını ininden çıkararak teröre, teröristlere İHA'larla, SİHA'larla cevap verildiği için. Ve şimdiye kadar ilk kez o bölgede 160 milyon dolarlık bir yatırım gerçekleştirdik. 2 Bakanımızla, Grup Başkan Vekilimizle ilkbaharda gittik, önümüzdeki sene de temelini atacağız. Buradan 20 ton altın, 3,5 ton da gümüş çıkacak; bu devletin bütçesine katkı sağlayacak. Dolayısıyla, şunu istiyorum veya şunu dilemek istiyorum: Cenab-ı Allah bir daha bu ülkeyi terörle sınamasın. Şimdi, bu, bizim, özellikle kendi ilim içerisinde size vermiş olduğum bir bilgi.

Değerli milletvekillerimiz, elbette ki burası Türkiye Büyük Millet Meclisi; burada, bu Mecliste herkes özgürdür, özgürce konuşacak ama -daha önce de bunları hep söyledik, bu Komisyon nitelikli bir Komisyon ve ekonomik ağırlıklı bir Komisyondu; ben de bu Komisyonda sekiz senedir yani 8'inci kezdir bu devletin bütçesini yapıyorum- şöyle: Bu devlet sadece AK PARTİ'lilerin devleti değil veya sadece cumhuriyet temsil eden MHP'lilerin de devleti değil; bu devlet 84 milyon insanımızın devleti ve 600 parlamenterimizin de devleti.

Şimdi, tabii, sabahtan beri konuşan hatiplerimiz vardı, ben bunların birkaç tanesini vicdanlarınıza havale ediyorum. Evet, biz siyasetçiyiz, siyaset yapacağız ama bizim için ilk önce, birinci derecede gelen devlettir, devleti ebettir. Bakın, şimdi bir konuşmacımız şöyle söyledi: "Demokrasi yok." diyorlar. Peki, tamam; demokrasi yoksa... Sabah Gergerlioğlu konuştu. Onu içeri alan da hâkimdi, dışarı salan da hâkimdi. Ha, demek ki bu ülkede demokrasi varmış, sistem işliyor, bakın sistem işliyor. Şudur, sistem şudur.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Bazen sen cezaevine girsen, bazen ben cezaevine girsem...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Değerli vekilim, ben sizi dinledim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Tiryaki, böyle bir usulümüz yok.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Ben sabah sizi dinledim.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Ama hep ben cezaevine giriyorsam orada demokrasi yok.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Tiryaki, katılırsınız, katılmazsınız ama dinleyeceğiz birbirimizi.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Sistem şu... İşinize geldiği zaman tu kaka, işinize gelmediği zaman alkış. Burada mesele şu: Anayasa ne diyorsa hâkim savcı ona göre karar verir; hâkim savcının el kitabıdır. Diyor ki: “Ya, bu benim, devletin bana vermiş olduğu görev. Burada ne yazıyorsa ben bunu yaparım.” Bir yanlışlık mı gördü? Anayasa Mahkemesine gitti, serbest bıraktı, bitti.

İki: Şimdi, demin tecrübeli bir milletvekilimiz şöyle söyledi, dedi ki: “Ya, tek parti; devlet mafya devleti.” Ya, bu cümleleri doğru bulmuyorum. Bizi eleştirebilirsiniz ama nihayetinde bu devlet herkesin devletidir. Ayhan Bey’e de söyledim, bana göre bu sözlerin doğru değil ve geri alınması lazım.

Yine sayın vekilimiz ya, öyle bir algı yaptı ki sanki bütün suçlular dediler ki: “Ya, bu ülkede ekmek yok, biz açız, açığız; bizi cezaevine alın.” Ya, yok böyle bir şey hamdolsun. Bir gün çıkın, ülkede iş gücünde... Bunu bütün samimiyetle söylüyorum ya, şu anda Ağrı’da iş gücünde insan istiyoruz. Aha, Abdullah Bey burada. Bakın, 75 trilyon lira parayı 2018’de gönderdik.

(Uğultular)

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Bir dakika, bak, bir dakika, beni dinleyin.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, dinleyelim. Katılmak zorunda değilsiniz ama dinleyeceğiz birbirimizi.

Rica ediyorum...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Bak, iş gücünde...

2018, 75 trilyon lira para gönderdik. Şu anda 156 bin metrekare bizim kapalı alanımız var. Tekstil -bak hiçbir şey değil- ayakkabı sitesi, toptancılar sitesi, hepsini getiriyoruz. Şudur: Bugün büyükşehirlere gelin işgücü arzı eksik. Diyorsunuz “Ya ben seni göndereyim.” diyor ki: “Ya, belim ağrıyor, bana farklı bir iş ver.” Çünkü şudur: Okuttuğumuz insanların birçoğu... İş var ama işten ziyade iş gücünde çoğu çalışmıyor.

Dolayısıyla, şunu söyleyeyim: Sayın vekilimiz dedi ki: -Yahu, sanki...- “İnsanlar ekmek bulamıyor, cezaevine girmek istiyor.” Bu cümleleri doğru değil.

Yine “Partimizi kapatmayın...” Ya, değerli vekilim, partinizin kapatılmaması konusunda AK PARTİ hükümetleri zaten bu kanunu çıkardı ama sizin terörle iltisakınız, irtibatınız varsa bu doğru değil.

Yine en can alıcı noktalardan bir tanesi: Bakın, değerli arkadaşlar, değerli milletvekillerimiz; Anadolu’da bir söz vardır, Necdet Hocam, diyor ki: “Biz buğday ile arpa gibiyiz.” Yani buğday arpayla birlikte ekilir, biliyorsunuz. Burada Türk’ü de Kürt’ü de Laz’ı da Arap’ı da, herkes bu minval üzerine ekilir. Siz bir gün Çanakkale’ye gidin, Türk de Laz da Acem de Arap da hepsi, çoğunun mezarı bile belli değil, yan yana yatıyorlar. Siz bir gün Sarıkamış’a gidin, aynı, hepsi sırt sırta yatıyor ama değerli arkadaşlar, “Bizim partimize soykırım yapıyorlar.” dediğiniz zaman, bu cümle doğru değil; siyasi soykırım. Bak, bu cümle doğru değil.

(Uğultular)

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Şöyle, değerli vekilim, bak, şimdi biz hepimiz burada milletvekiliyiz. Bu devlet Selçuklulardan beri... Bugün Selçuklulara baktığımız zaman, Selçukluların tarihine baktığımız zaman Malazgirt var, biz beraber olmuşuz. Kudüs'e baktığında Selahaddin Eyyubi var, oranın fethini gerçekleştirmiş ve bir Kürt'tür. Neydi? Kürt'tü. Demografik (etnik) yapısıyla değil, Müslüman olduğundan dolayı biz bugün onunla övünüyoruz. 1453'te İstanbul'a geldiğinizde Fatih Sultan Mehmet fethetmiştir, Müslüman olduğundan dolayı biz bugün onunla gurur duyuyoruz. Yine, Osmanlı'ya geldiğinizde, Medine'den baktığımızda Çöl Aslanı'yla birlikte Medine Muharebesi'nde, müdafaasında Müslüman olduğu için bugün bütün ümmetin varlığı o insanla, Fahrettin Paşa'yla gurur duyuyor. Dolayısıyla şudur: Bizim bu cümleleri söylememizi ben doğru bulmuyorum. Şudur: Eksiğimiz olabilir mi? Olabilir ama bizim ilk önce kendimizi devletimize karşı ya bizim ne yükümlülüğümüz var? Bizim bunları yapmamız lazım.

Şimdi, özellikle sabah bir milletvekilimiz burada da söyledi. Belediye başkanlarının yani İstanbul'da ne yaptıklarına ilişkin. Bakın, ben hani şurada bir iki tane de fotoğraf göstermek istiyorum, gerçi bunları da çok doğru bulmuyorum ama...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümleler yalnız Sayın Çelebi.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Sayın Cumhurbaşkanımız da belediye başkanlığı yaptı, AK PARTİ'de birçok belediye başkanı... Ama şöyle: Herhangi bir sıkıntı olduğu zaman hiçbir belediye başkanımız kendi ilini terk edip gidip de kayak yapmadı. Burada, Erzurum'da yaptı. Dolayısıyla şudur: Bizim tek istediğimiz şey şu...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Çelebi, süreniz dolmuştur. Son bir cümle, bir "Hayırlı olsun." deyin, tamamlayalım.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Şirin Paşa'dan süre almıştım Sayın Başkanım yani onu özellikle söyleyeyim ama hani karşıya veriyorsunuz, bize vermiyorsunuz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir dakikasını veriyorum tamam.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Yani şunu söyleyeyim...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Neyse iki dakika veriyorum ama toparlarsanız sevinirim, daha çok konuşmacı var.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Eyvallah Sayın Başkanım.

Burada önemli olan şey şu: Biz siyaseten elbette ki birbirimizi eleştireceğiz. Bakın, sizin özellikle bir iki tane cümleniz daha vardı "Cumhuriyet savcısının özgürlüğünü ortadan kaldırdınız." Hiçbir cumhuriyet savcısı başsavcıya bakmaz. Eğer gerçekten kendi iddianamesi varsa burada gereğini yapar. Burada hukuk şuna bakar, hukukçu şuna bakar, farklı bir şey olursa bunu yapar. Ama şunu da isterdim bakın: Şimdi, 2011'de ben milletvekiliydim. FETÖ'cüler çıkıp da İstanbul'da basın açıklamaları yaptıklarında ben şunu isterdim, özellikle CHP'liler çıkıp da "Kardeşim, siz yanlış yapıyorsunuz. Siz bakanlık merkez teşkilatında izin almadan bu açıklamayı yapamazsınız." Keşke deseydiniz ama bugün itibarıyla bunu söylediğinizde...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Çok dedik, çok.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – ...ben bunlara katılmıyorum.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Diyenler tutuklanıyor.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Saygıdeğer Bakanım, Türkiye özellikle daha gelişecek inşallah. Ben burada sizin şahsınızda 15 Temmuzda gerçekten 10 binin üzerinde olan hâkim savcımızın FETÖ'ye karşı dimdik duruşundan dolayı ben Adalet Bakanımızın riyasetinde bütün hâkim savcılarımıza teşekkür ediyorum. Dolayısıyla Bakanlığımız bütçesinin ben hayırlara vesile olmasını diliyorum, bu anlamda hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum Sayın Çelebi.

Şimdi, Halkların Demokratik Partisinden Sayın Necdet İpekyüz'e söz veriyorum.

Buyurun lütfen. Süreniz dokuz dakikadır.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, Sayın Bakan Yardımcıları, değerli bürokratlar, basının değerli mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Adalet bir özlem ve giderek aslında geçmişten bugüne ve tarihin en büyük özlemlerinden biri. Fakat bu özlem bugün bir talebe dönüşmüş artık, insanlar adalet istiyor. Niçin adalet istiyor? Genelde felsefeciler adalet kavramına bakmak yerine adaletsizliğe bakmayı öneriyorlar ve insanlar diyor ki “Bir şeyleri benim yaşamamam lazımdı, olmaması lazımdı ve bunun gözetilmesi lazımdı.” Neden adaletsizlik? Daha çok kişiler, gruplar, bölgeler, ülkeler, dil grupları, etnik gruplar, ırklar hep adaletsizlikten yakınıyorlar ve insanlar günümüze kadar bunun çaresini bulmaya çalışıyorlar.

Sayın Bakan ve değerli arkadaşlar, gününbirlik yaşamımızda insanlar başlarına gelen haksızlıklarda bir öfkeyi şiddete dönüştürmediklerinde en çok kullandıkları kavram vicdan ve adalet ve adaletin hukuk sistemi dışında bir meşruiyeti var; kamuda yer bulması. Adalet kavramına son dönemde Türkiye’de yoksun bırakılanlar dışında bir de adalet isteyip “Yoksun, görmüyorum, duymuyorum.” diyen, işitilmeyen bir süreçle karşı karşıyayız ve onlardan bir örnek vereceğim Sayın Bakan, az önce de kendisiyle konuştum, Emine Şenyavaşar “adalet, adalet, adalet” yazmış. Bu kavramla ilgili az önce konuştuğumda... Oğluyla da konuştum. Dudakları kurumuş susuzluktan, dokuz aydır orada, iki yüz yetmiş güne yakındır orada, dokuz aydır. 6 kez gözaltına alınmış Emine Şenyavaşar ve oğlu. Ne yapıyor bu anne? Bu anne adalet istiyor, kimi zaman size de mesaj gönderdiğini söylüyor ve Emine anne, oğlu Ferit adaletle beraber... Şöyle bir şey Sayın Bakan, Kürtçe biliyor musunuz, bilmiyor musunuz? Yaşadıkları... Ben hekimim, doktorum. Bir anne bana şunu söylemişti Kürtçe. Ben demiştim ki senin yaşadıklarını ben bir yerde anlatsam derler ki “Hikâyedir.” Bana demişti: “...(x) “Sen de söyle bu bir hikâye değil, bir tarihtir.”

Şu anda yaşadığımız süreç tarih ve tarihe tanıklık ediyoruz. Bakın, aynı sizle beraber o dönem bu olay yaşandığında, Tarım Bakanı Fakıbaba -Bir haftadır medyada tartışılıyor- diyor ki: “Ben en tepedekilere dedim ki bunu çarpıtın belli bakanlar var. Böyle konuşmayalım. Sayın Cumhurbaşkanı, bir telefon açalım.” Tarım Bakanı ve şu anda da milletvekili bunu söylüyor. Aynı kentte başka bir milletvekilinin yaşadığı olay. Bizim görevimiz adaleti bulmak, adil olmak. Emine anne şu anda evde bizi izliyor. Sizden, bizden, Meclisten adil olmamızı istiyor.

Nedir? 14 Haziran’da olay oldu. Çarşıda oldu, görüntüler var ama görüntüler kayıp, kimse bilmiyor ne olduğunu 2 yaralı getiriliyor, 2 yaralı hastaneye ve baba geliyor yaralılarla ilgili, çocuklarıyla ilgili. Yaralıları Antep’e sevk edildikleri aynı gün yaşamını yitiriyor, baba ayağıyla geldiği hastanede ağır bir şekilde yaralanıyor, Antep’te ertesi gün yaşamını yitiriyor. Gizlilik kararı var. Peki, bu mahkeme nerede görülüyor? Bu mahkeme Malatya’da görülüyor ve Emine anne adalet istiyor, 2 çocuğunu, eşini kaybetmiş Emine anne gerçekten adalet istiyor. Peki, biz buna ne yapacağız? Bu ülkenin Tarım Bakanlığını yapmış, o dönem Tarım Bakanı olan sizin mevkidaşınız Fakıbaba, -aynı zamanda hekim-

kendisi de olay gecesi gidiyor oraya, Emniyet Müdürü de orada, Vali de orada. Ya, bu devlet demez mi ki: “Bu olay ne oldu?” Bu iktidar demez mi: “Bu görüntüler nereye gitti?” Üç buçuk yıl geçmiş, anne adalet istiyor, gizlilik kararı var.

Sayın Bakan, 2017’de bir genelge çıktı. Soruşturma, kovuşturma ve hedef süre belirlediniz özellikle hâkim ve savcılar için. Hani cinayet olayı beş ay içerisinde bir aşamaya gelecekti, iddianame hazırlanacaktı? Beş ay, üç buçuk yıl... İnternet sitelerinde yok, UYAP’a düşmüş. O zaman biz nasıl “adalet” diyeceğiz? Nasıl “adil” diyeceğiz? İşte, bu “Duymuyorum, görmüyorum, işitmiyorum, yoksun.” demektir. Ona derler ki: “...”(x) “Bu bir tarihtir” ve bu daha sonra da tarihe geçecek, yüzleşeceğiz. Nasıl ki üç buçuk yıl önceki Tarım Bakanı bunu söylüyorsa ve ben buradan kendisine teşekkür ediyorum böyle cesurca vicdanlara seslendiği için. Neden? Çünkü biz geçmişimizle yüzleşmezsek, kendimizle yüzleşmezsek hamasetle birçok şeyi de altüst edebiliriz.

UYAP’a girmeyelim ama şimdi bir diğer konuya geçeceğim Sayın Bakan bu adalet şeyinden... Arkadaşlarım birçok konuya değindiler. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu: Burada oturuyor Sayın Başkan ve Sayın Başkan da temmuz ayında geldi o koltuğa, daha öncesi de var. Öyküsü 2012’de başlamış, sonra 2016’da tekrar Başkan atanmış. İlk ismi de Türkiye İnsan Hakları Kurumuydu Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun. Biz çok eleştirdik. Ya, Sayın Başkan, Emine Şenyaşar ve ailesini ziyaret edelim. Madem, şu anda Adalet ve Kalkınma Partisinden bir Bakan da söylüyorsa biz de eşlik edelim, onlar da eşlik etsin. En başta, kurumunuzun adında eşitlik ve insan hakları kavramını kullanıyorsanız, yeni oturmuşsunuz bu koltuğa, gidin. İkincisi, Sayın Başkan, internet sayfanıza girdim; iki dilli, kutluyorum. “İki dilli” derken -şimdi herkes diyecek “Nedir?”- çok dilli; Türkçe ve İngilizce. Hani Kürtçe, hani Kürtçe yok mu? İnsan haklarıyla ilgili bir tane broşürünüz yok, eşitlikle ilgili bir tane Kürtçe afişiniz yok; varsa ben teşekkür ediyorum. Ha, yenisiniz, en kısa sürede bunları yapın, en kısa sürede. Yapmadığınız zaman insan haklarından, eşitlikten söz etmeyin.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararlarına bakın, Anayasa Mahkemesine başvurulara bakın, insan haklarıyla ilgili en çok hangi bölgede yaşanmışlıklar var. Sizin Kurumunuz en çok yapması gerekenler nedir? Önlemek, korumak ve var olan soruşturma ve kovuşturmaların etkin şekilde yürütülmesini sağlamak. Peki, bu yapıyor mu? Hayır.

Ben sizden başka bir şey rica edeceğim Başkan; Halkların Demokratik Partisine gelen başvuruları, bizim bakanlara verdiğimiz soru önergelerini ve yanıt verilmeyenleri ve araştırma önergelerimizi ve bizim günöbirlik yaşadıklarımızı, basın açıklamaları, kovuşturmaları, diğerlerini teker teker inceleyin; inanın, İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun başını kaşıyacak zamanı olmaz, bu bütçe size yetmez, yetmez; birçok yerde şube açmanız lazım, hep beraber çalışmamız lazım ama onu yapmazsanız, otursanız biz sizin bütçenizi artırsak... Size bir ev ödevi verilmiş, evinizde yapın... Avrupa’ya, dünyaya ev ödevlerini yerine getirmişsiniz ama sorun, evde huzuru sağlamaktır, barışı sağlamaktır. Sorun “Ödevini niye yapmadın?” sorusuna “Elektrikler kesildi.” demek değildir, sorun, yurttaşın için ödevini yerine getirmektir. Bunu yapmadığınız zaman, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumundan söz edemeyiz.

Ben siz ilk seçildiğinizde bir oturma da katıldım, sizi dinledim, Ioanna Kuçuradi’yle yaptığınız söyleşiyi.

Yani umuyorum, bu söylediklerimi dikkate alırsınız ama bir diğeri de; Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun (TİHEK) kuruluşunda hep eleştiriler vardı. Türkiye’de insan hakları alanında kim ne yapıyorsa onlarla sık sık görüşün, sık sık görüşün, onların verilerini takip edin, onları inceleyin çünkü bu ülkede bugün bir olumsuzluktan kim söz ediyorsa, kim bugün bir veri paylaşıyorsa onlar ileride

tarihin onurlu insanları olacaktır, onurlu kurumları olacaktır. Bundan hiç kimsenin şüphesi olmasın, geçmişte de buna benzer süreçler yaşandı ve bu dönem cesurca davrananlar bizim ak yüzümüzdür. Hep “ak”tan söz ediliyor ya, onlar da Türkiye tarihinin ak yüzleridir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Necdet Bey, süreniz tamamlanmıştır.

Son bir cümle...

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Tamamlıyorum, son cümledeyim.

Sayın Erol Hocam veriyor süresini.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – İki dakika.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Erol Hoca'nın süresinden ilave edelim, tamam.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Sayın Bakan, bir diğeri, en önemli konulardan biri “cezasızlık” meselesi. Bakın, burada yargı kurumları da var. Gerçekten arkadaşlarımız da söyledi, biz adaletten girdik, bunu istiyoruz. “Cezasızlık” kavramı çok çok önemli. Bakın, Mehmet Eymür, bir kurumun başındaki kişi, “İşkence yapmayacaktık da ne yapacaktık?” diyor, “İyi ki de yapmışız.” diyor ve televizyonda bunu canlı canlı paylaşıyor. Ya, İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, sayın yargı; biz “İşkence yapıyor.” dediğimizde, biz “Yapılıyor.” dediğimizde hani önleme, hani koruma, hani insan haklarını savunma? Ve bu kişi o kurumun başında. O zaman demezler mi o gün yaşanan faili meçhul cinayetlerin yakınları, sakat kalanlar, yaşamını yitirenlerin yakınları “Bugüne bizim gelişimize, kutuplaşmaya, nefrete neden olanlardan niye hesap sorulmuyor? “Bu memleket hepimizindi, niçin onlardan hesap sorulmuyor?” İşte, hesap sorulmadığında, siz sadece kendinize bakmış oluyorsunuz, “ev ödevi” dediğinizde birileri için oluyor. Ev ödevi değil, bütün yurttaşlar için bu bizim ödevimizdir.

Nedir? Sayın Bakan, siz uğraşıyorsunuz, başka bakanlar yıkmak için uğraşiyor, diyor ki: “Ben yasayı tanımıyorum, ben hiçbir şeyi takmıyorum; kesin gidin, vurun kırın, kemiklerini kırın, konuşurun.” O zaman biz “İşkence var.” dediğimizde ne olacak? Ülkede her gün fotoğraflar... Ayrışmak için... İnsanlar hak talebinde bulunmuşunda, insanlar bir problemi dile getirdiğinde ne deniliyor? “Güvenlik, güvenlik.” Artık Türkiye’de en büyük güvenlik problemi hamaset olmuş, nutuk çekmek olmuş; insanlar artık bu konuda ısrarla bağırıyorlar: “Güven istiyoruz, güven istiyoruz, güven istiyoruz.”

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Özgürlüğün olmadığı yerde, korkunun olduğu yerde adalet olamaz. Bunun için hepimizin kendimize dönmesi lazım, adalet için çaba harcamamız lazım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

Şimdi Cumhuriyet Halk Partisi Grubundan Sayın Yunus Emre Bey’e söz vereceğim.

Buyurun Sayın Emre.

Süreniz dört dakikadır.

YUNUS EMRE (İstanbul) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, Adalet Bakanlığının kıymetli bürokratları; ben de hepinizi saygıyla selamlayarak başlıyorum.

Sayın Bakan, malum olduğu üzere, bütün Avrupa’da insan hakları, demokrasi, hukukun üstünlüğü konularında çalışan önemli bir uluslararası örgüt, Avrupa Konseyi var ve biz Türkiye olarak Avrupa Konseyinin kurucu üyelerinden biriyiz. Adalet Bakanlığımı da o mesele yakından ilgilendiriyor çünkü Avrupa Konseyi nezdinde felaket bir durumumuz var ve Bakanlığımızdaki uygulamalar bu konuyla

doğrudan ilgili. Özellikle, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin 2 davadaki kararları büyük önem taşıyor. Bunlardan birisi, Demirtaş, birisi Kavala kararı. Ben, bu karar metinlerini okuduğumda dehşete kapıldım, bunu söylemek istiyorum. Türkiye açısından ne yazık ki utanç verici bir manzara gördüm.

Sayın Bakan, Demirtaş'la ilgili kararda 2 önemli nokta var: Birisi, İngilizce metnin 121'inci sayfası, 427 numaralı paragrafta Bakanlığınızın mahkemeye yalan söylediği belirtiliyor. Bununla ilgili bir yanıtınız da olmadı, ben, bunu merak ediyorum; lütfen, sonunda açıklamanızı istirham ediyorum. Bakın, Bakanlığınızın gönderdiği açıklamada, aynı zamanda, Büyük Dairede yapılan duruşma sırasında da Bakanlığınızın sadece HDP'li milletvekillerinin mahkûm olmadığını, AKP'li, CHP'li ve MHP'li milletvekillerinin de mahkûm olduğunu belirttiği söyleniyor karar metninde. Ancak AKP'li ya da MHP'li mahkûm olan milletvekilinin dokunulmazlıkları kaldırılanlar arasında bulunmadığı, Türkiye Cumhuriyeti'nin Adalet Bakanlığının Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yalan beyanda bulunduğu mahkeme kararıyla tescil edilmiş oluyor. Bu, Türkiye açısından ne yazık ki utanç verici bir manzara. Bunun yanında, yine, Demirtaş kararında Türkiye'de bu uygulamayla, Demirtaş'ın başına gelenlerle bir siyasi partiye siyaset yaptırılmamak istendiği kayıt altına alınıyor ve 18'inci maddeden Türkiye mahkûm ediliyor. Kavala örneğinde de yine, çok acı bir manzara var: Kavala'nın başına geleni Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi bir bireysel hak ihlalinin çok ötesinde bir mesele olarak ele alıyor ve diyor ki: "Türkiye'de insan hakları savunulmasın, insan haklarını savunacak kişiler, aktivistler, insan haklarıyla ilgili sivil toplum örgütleri çalışmasın, onların faaliyetleri caydırılsın." diye bu hadise oluyor." diyor. Bu, utanç verici bir manzara, bu, utanç verici bir manzara Sayın Bakan. Ben, size sormak istiyorum: Kavala'nın beraat ettiği gün daha önce tahliye edildiği bir davadan ötürü tutuklanmış olmasını siz bir hukukçu olarak, Adalet Bakanı olarak nasıl ele alıyorsunuz bunu merak ediyorum.

Sayın Bakan, değerli arkadaşlar, düşünün ki Türkiye'de insan haklarını koruyacak olan Adalet Bakanlığı insan haklarının Türkiye'de korunması konusunda çalışacak sivil toplumcuların caydırılmasına neden olmakla suçlanıyor; sesiniz çıkmıyor, bir yanıt vermiyorsunuz. Türkiye çok acı bir manzarayla özellikle, bu Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi bakımından karşı karşıya bulunuyor. Geçtiğimiz yılki faaliyet raporunda yani Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin 2020 yılının faaliyet raporunda, Türkiye'den gelen başvuruların yüzde 27 arttığı belirtiliyor. Mahkemenin önündeki 62 bin davanın 11.750'si Türkiye'den, Türkiye 2'nci sırada, ama son beş aydaki duruma bakıldığında, daha doğrusu 2021 yılının ilk beş ayına bakıldığında Türkiye Rusya'yla farkı kapatıyor; Rusya'dan 14.150 dava, Türkiye'den 13.350 dava. Sayın Bakan, az kaldı, bu gidişle faaliyetlerinizle Rusya'yı da geçmiş olacağız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım.

YUNUS EMRE (İstanbul) – Ben, tekrar bu soruları yöneltmek istiyorum. Bu kararlar hakkında ne diyorsunuz? Bu kararlardaki kayıt altına alınan uygulamayla ilgili ne diyorsunuz? Bakanlığınızın mensuplarının, sizlerin mahkemeye yalan beyanı arkasından hangi işlemleri yaptınız; bunu da duymak istiyoruz.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

Şimdi, İYİ Parti Grubundan Sayın Ayhan Erel'e söz veriyorum.

Sayın Erel, süreniz beş dakikadır.

Buyurun lütfen.

AYHAN EREL (Aksaray) – Teşekkürler.

Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, değerli bakan yardımcılarım, değerli Komisyon üyeleri, Adalet Bakanlığının çok kıymetli bürokratları; ben de partim İYİ Parti adına hepinizi selamlıyorum.

Sayın Bakanım, kamuoyunda, vatandaşa, adalet çalışanlarında gerçekten söylemlerinize, eylemlerinize güven veriyorsunuz, vatandaşımız sizi seviyor, söylemlerinize, eylemlerinize güveniyor ama şahsınıza olan bu güven adalet mekanizmasına geldiğinde yüzde 30'ların üzerine çıkamıyor. Yani burada, nerede bir sıkıntı var? Kanun uygulayıcıları sizin talimatlarınızın, sizin dik duruşunuzun, sizin adaletin bağımsız, tarafsız, korkusuz olması yönündeki beyanlarınızın, tavsiyelerinizin, telkinlerinizin dışında hareket alanı mı buluyor? Kamuoyunun bu bağlamda endişeleri ve şüpheleri var.

Mevlâna der ki: "Adalet nedir? Adalet, ağaçlara su vermek. Zulüm nedir? Dikeni sulamak. Adalet; bir nimeti yerine koymak, her su çeken tohumu sulamak değil. Zulüm nedir? Bir şeyi yerinde kullanmamak, yeri olmayan yere koymak, bu da kötülüğe kaynak olur. Adalet, her şeyi layık olduğu yere koymaktır." Acaba, sizin bu kadar fedakâr çalışmanız karşısında uygulayıcılar adaleti tam yerine koyamadığı için mi kamuoyunda adaletle olan güven sarsılıyor? Bu konu üzerinde bir araştırma yapılırsa zataalinizin çalışmalarının, çabasının, gayretinin adaletle olan güveni zirveye çıkaracaktır diye düşünüyoruz.

Bugün Öğretmenler Günü; ben de bir öğretmen olarak, öğretmenlerin gününü kutluyorum. Çocuk teslimiyle ilgili çok güzel bir düzenleme yapıldı. Bundan sonra, çocuk tesliminde öğretmenlerin de görev alacağı söyleniyor. Atanamayan 500 bine yakın öğretmen içerisinde, büyükşehirlerde oluşacak ofislerde -diyelim ki- 0-5 yaş grubu çocuk tesliminde anaokulu öğretmenleri, 5-11 yaş grubunda ilkökul öğretmenleri, daha üst yaş grubunda, 18 yaşa kadar olanlarda da psikolojik danışman ve rehberlik öğretmenleri kadrolu olarak görevlendirilirse hem bu gençlere bir istihdam alanı yaratılacağı hem de kanunun amacına uygun bir şekilde çocuk tesliminin psikolojik travmalara neden olmadan yerine getirileceği düşüncesindeyiz.

Ben hukukla ilgili bir konuşma hazırlamıştım ama diğer arkadaşlar o konulara çok temas ettiler. Kamuoyunun yakından beklediği, sizin de vaatleriniz arasında olan Vergi Usul Kanunu'nun 359'uncu maddesinin bir an önce uygulamaya konulması gerekiyor. Hatta, ne derece doğru bilemiyorum, bazı mahkemelerin bu konuda bir düzenleme yapılacağından dolayı dosyaları, davaları erteledikleri söyleniyor. Yani vatandaş bu konuda çok büyük beklenti içerisine girdi. Bilemiyorum, Maliye Bakanlığıyla ilgili Adalet Komisyonundaki arkadaşlarla görüşüğümüzde "Görüşmeler devam ediyor, o sorunu aştığımızda bu kanunla ilgili düzenleme yapılacak." deniliyor ama bir an önce yapılması toplumda huzuru, barışı sağlayacak diye düşünüyoruz.

Yine, sosyal medyada, sizlere de intikal eden bir ehliyet affı talebi var. Bu, hukuki düzenlemeyle mi olur bilemiyorum. Özellikle, taksirle, olası kastla, bilinçli taksirle ölüme sebebiyet vermeyen, organ kaybına, iş gücü kaybına sebebiyet vermeyenlerin dışındaki, ehliyeti elinden alınan insanların en azından bu zor şartlar altında... Ya diğer bakanlıklarla da -sizin Bakanlığınız alanında değilse bile- görüşüp -gerçekten, 1 milyonun üzerinde mağdur olduğu söyleniyor, çoluğuna çocuğuna ekmek götüremediklerini söylüyorlar- bir inceleme yapılırsa toplumsal bir barış sağlanır diye düşünüyoruz.

Yine, bilirkişilerin bir talebi var. Adliyelere giriş çıkışlarda sorun yaşadıklarını, tıpkı avukatlara, hâkim ve savcılara verilen kart gibi bilirkişilerin de rahatlıkla o giriş kapılarından giriş çıkış sağlaması için bir izin kartı verilmesinin uygun olacağı söyleniyor. Yine, özellikle, kalabalık dosyaları bilirkişilerin evlerine veya iş yerlerine götürmelerinde sıkıntı olduğundan adliyelerde bilirkişilerin çalışabileceği bir oda düzenlemesinin de uygun olacağı kanaatindeyiz.

Ben çok teşekkür ediyorum. Bütçenizin hayırlı uğurlu olmasını Cenab-ı Hak'tan niyaz ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, sırada Milliyetçi Hareket Partisinden Sayın Tamer Osmanağaoğlu var.

Sayın Osmanağaoğlu, buyurun.

Süreniz beş dakikadır, uzarsa bir dakika daha ilave edeceğim.

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, kıymetli Komisyon üyeleri, Bakanlığımızın değerli bürokratları, saygıdeğer basın mensupları; hepinizi muhabbetlerimle selamlıyorum.

Adalet; herkesin kendi menfaati için arzuladığı şeyin olması değil, herkes tarafından bilinen bir doğrunun gerçekleşmesi demektir. Bu sebeple, adalet mekanizmasının daha verimli çalışması için ortaya konulmak istenen düşüncelerin buna göre şekillenmesi, yapılan eleştirilerden alınması gereken referansın adalet mefhumunun ruhuna uygun olması en temel gereklilikler arasında yer almalıdır. Türk adaletinin bağımsızlığına, Türk adaletinin verdiği kararların siyasi sonuçlarına, Türk yargıçlarının terör örgütleriyle mücadele konusunda göstermiş olduğu hassasiyetin neticelerine yaklaşırken bu bakış açısıyla yaklaşmakta ziyadesiyle fayda bulunmaktadır. Sözde medeni dünyanın adalet mekanizmalarının Türk yargısını töhmet altında bırakacak siyasi kararlarla Türkiye’ye istikamet belirlemeye çalışması, menşei tartışmalı sözde müelliflerin köşelerinden Türk yargısının FETÖ ve PKK başta olmak üzere eli kanlı terör örgütleri üzerinden sürdürdüğü beka mücadelesini itibarsızlaştırmayı meslek edinmeleri, bazı siyasi kimliklerin terör örgütleriyle irtibatları ve iltisakları sebebiyle, ceza alan isimler üzerinden Türk milleti adına karar veren Türk yargısını tahakküm altında bırakacak siyaset stratejilerinin belirlenmesi, Türk milletinin canını, Türk devletinin ise varlığını hedef alan hasım çevrelerle iş birliğini siyasi ikballerinin teminatı olarak gören muhterislerin bağımsız Türk yargısına verdiği kararlar üzerinden Türkiye’ye kılıç çekenlerle iş birliği içinde olması elbette görmezden gelinmeyecektir.

Diğer yandan geçtiğimiz haftalarda haddi aşan açıklamalarıyla, devam eden yargısal süreçlere müdahil olarak Türkiye’yi baskı altında bırakabileceklerini sanan 10 büyükelçinin çıkışı ve ardından Türkiye’deki iş birlikçilerinin aynı minvalde yükselen sesleri oyun kurucularının da oyun figüranlarının da kimler olduğunu ifşa etmesi açısından ibretliktir. Unutulmamalıdır ki Türk yargısının bağımsızlığını gölgelemek pahasına, adalet sistemine olan güveni zedelemek pahasına gerçekten var olan problemleri iş birliğiyle çözmek varken sorunları daha da derinleştirerek gündelik siyasi çıkarlar elde etmek pahasına demokrasi, insan hakları gibi kavramları kendilerine perde yaparak çirkin oyunun bir parçası olmaya heveslenmek, sadece düne ve bugüne değil, gelecek nesillere de yapılacak en büyük ihanetlerden biridir. Ne var ki Türkiye Cumhuriyeti devletinin dik duruşu neticesinde küçük insanlardan teşekkül eden büyükelçiler geri adım atmış, böylelikle onlara bel bağlayan seçkin tayfanın maskesi düşmüş, entelektüel ve siyasi fantezilerini Türkiye’de hayata geçirmeye çalışan karaktersizler bir bir ortaya dökülmüştür.

Buradan açık bir şekilde ifade etmek isterim ki: FETÖ ve PKK başta olmak üzere, bu milletin birliğine ve dirliğine kasteden bölücülerle ilgili sürdürülen adli süreçlerin hızlı ve hak ettiği şekilde sonuçlandırılması için çalışan Türk yargısının her zaman yanındayız, yeter ki onlar adaleti tesis etmeye devam etsin, yeter ki onlar Türk milleti adına karar vermeye devam etsinler. Liderimiz Sayın Devlet Bahçeli’nin de ifade ettikleri gibi: “Türkiye, bir hukuk devletidir, tam bağımsızdır ve bu haklarımız kesinlikle tartışmaya açık değildir. Türkiye’de görev yapan dış misyonlar dâhil hukukun üstünlüğü herkes için bağlayıcıdır. Yargı bağımsızlığı lekesiz ve gölgesizdir.”

Sayın Bakanım, seçim bölgesi İzmir'deki temaslarım sırasında şahsıma aksettirilen bir hususu da sizinle paylaşmak istiyorum: Kuzeyinde Kiraz, doğusunda Nazilli, batısında Ödemiş, güneyinde Sultanhisar ilçelerinin bulunduğu Beydağ ilçemiz, İzmir'in doğusunda, İzmir il merkezine yaklaşık 142 kilometre mesafededir. Vatandaşlarımızın adliye hizmetinden faydalanabilmeleri için lazım gelen adalet sarayının, yeniden ilçemizde faaliyet göstermesi vatandaşlarımızın çıkarına olacaktır ve bu noktada vatandaşlarımızın büyük bir beklentisi vardır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir dakika uzatıyoruz.

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) – Beydağ Adalet Sarayı'nın yeniden faaliyet göstermeye başlaması için gerekli adımları atacağınızdan hiç şüphemiz yoktur.

Bu duygu ve düşüncelerimle Bakanlığımızın bütçesinin, Türkiye Cumhuriyeti devletine ve milletine hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Osmanağaoğlu, teşekkür ediyorum.

Sayın Filiz Kerestecioğlu, HDP Grubundan, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, bilmiyorum, acaba gazeteci Gökçer Tahincioğlu'nun Mehmet Eymür'le röportajını okudunuz mu? Ama ben özellikle birkaç başlık söylemek istiyorum çünkü bugün Musa Anter davasındaydım sabahleyin. Size elimde sabahtan sıcak tutanaklarla geldim ve orada Ankara'nın eski bir emniyet müdürüne de soruldu. Birçok faili meçhul cinayette adı olan, onunla anılan "yeşil" kod adlı Mahmut Yıldırım için Mehmet Eymür "Yürekli bir oğlandı, öyle adamlar çok." dedi ve bu söz gerçekten size ne ifade ediyor, bunu merak ediyorum. Çünkü bunun arkasından söylediği çok önemli şeyler var, mesela "Abdullah Çatlı'yla Mehmet Ağar ilişkisi neydi, Çiller bilmiyor muydu bu ilişkiyi?" diye sorduğunda "Biliyordu herhâlde." diyor. Sonra "Çatlı kim o sırada, sıfatı neydi, sizinle de görüşebiliyor?" dediğinde "Kullanıyorlardı. Bahçelievler katliamı devletin parmağının olduğu cinayet değil ama her türlü pislğin içindeler zaten. Nuri Gündeşler –eski MİT Bölge Başkanı- kullandı onları. Birileri, tabii, kullandı, hiçbir şey de yapmadılar. 'ASALA'yı bitirdik.' hikâyeleri palavra, yalan. Fransa'da bir mezarlıktaki anıta bomba koydular, başka da yaptıkları bir şey yok." diyor ve arkasından da "Çiller bu cinayetlerden haberdar değil miydi?" sorusa "Biliyordur ama Mehmet Ağar kim bilir nasıl takdim ediyor; Ağar, bunlara pasaport veriyor, yetki veriyor." diyor.

Şimdi, biz altı yıldır edebimizle siyaset yapıyoruz ve böyle bir Türkiye'den geliyoruz. Bugün Musa Anter davasında... Musa Anter'in ne zaman öldürüldüğünü bilmeyenler için söyleyeyim: 20 Eylül 1992 ölüm tarihi ve dava hâlâ devam ediyor, zaman aşımına on ay kaldı.

Şimdi, biz aynı okuldan mezunuz Sayın Bakan. Siz de avukatlık yaptınız ve eminim içinizin acıdığı davalar olmuştur sizin de. Elimde, dediğim gibi, tutanaklarla geldim. Her ay size soru önergesi gönderiyorum bu davayla ilgili olarak ve göndermeye de devam edeceğim. Bugün mahkemede önergem de aynı şekilde anıldı. Oraya yollamışsınız fakat ben o soruları size soruyorum Sayın Bakan, mahkemeye değil. Mahkemeye şöyle bir cevap veriyorsunuz, yani ben şu soruyu soruyorum size...

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Sayın Kerestecioğlu...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Hayır, şimdi hemen alınmayın ve dinleyin. Yani neden? Çünkü altı yıldır Abdülkadir Ayyan'ın ifadesi alınmıyor ve altı yıldır bunun sorumlusu olan da kusura bakmayın da Adalet Bakanlığıdır aynı zamanda. Evet, mahkeme heyeti oraya gitmek istedi

ve yüz yüze ifadeyi almak istedi, Bakanlık olarak buna izin vermediniz. “On ay kaldı Sayın Bakan.” diyorum. Bunu istiyorlar, yüz yüze oraya gidip de bu kişinin ifadesi neden mahkeme tarafından alınmıyor ve buna izin vermiyorsunuz?

Bugün, mahkemeye yazdığımız yazıda diyorsunuz ki siz, işte: “Adli istinabe konusunda daha fazla bilgi edinmek için ‘adalet.gov.tr’ sayfası ziyaret edilebilir.” Ya, bir adalete erişimden bahsediyoruz, 92’den beri devam eden bir davadan bahsediyoruz. Eksikler vardysa eğer o zaman lütfen siz tamamlasaydınız ve deseydiniz ki: “Bu şekilde yazmalı mahkeme. Ama önemli olan burada adaletin sağlanmasıdır, Musa Anter cinayetinin failinin ortaya çıkmasıdır.” Sizden beklenen bu olurdu. Yani bugün istesenez de istemesenez de gerçekten ister istemez bu olayla ilgili, bu davayla ilgili, bu değerli Kürt aydınının cinayetinin karartıldığı sizin tarihinize yazılacak, başka birinin tarihine yazılmayacak maalesef. Bugün Dicle Anter diyor ki: “Sözün bittiği yere doğru yaklaşıyoruz. Bir dönemin karanlık yüzü JİTEM dosyası ve başka bir dosya da birleştirildi bununla ve tefrik istendiği hâlde bu yapılmıyor. Diyor ki: “Babam düşünün ve yazan bir insandı. Biz bu davayı bir kin davası olarak görmüyoruz.”

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım lütfen.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Veren var mı bir dakikasını?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Zaman pazarı kuruldu artık.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Bir dakika daha vereyim bari.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hocam bugün cömert, iki dakika veriyor.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – “Ancak bu cinayet aydınlatılırsa o karanlık dönemin birçok olayı aydınlatılıp bugüne ışık tutulabilir.” diyor Dicle Anter. Her gittiğiniz duruşmada babanızın ismini duyarak “onun katli” lafını iştioyorsunuz, davanız otuz yıldır sürüyor ve adalete erişemediniz; ne yaparsınız? Gerçekten bunu sormak istiyorum.

Oradan çıkıp geçtiğimiz yer neydi? 10 Ekim Ankara katliamı davası. Gerçekten adaletsizliklerle çepeçevre bir ortamı yaşıyoruz ve biz burada boş konuşmuyoruz, bu davaları izleyerek konuşuyoruz; yıllardır 10 Ekimi de izliyorum, Musa Anter davasını da izliyorum.

Bir de bir değişiklik yapmışsınız: “Çıplak arama” ifadesi yerine “detaylı arama”yı getirmişsiniz. Adına böyle deyince gerçekten uygulama mı değişiyor acaba?

Ben, Mimarlar Odası eski Başkanı sevgili Mücella Yapıcı’nın sözleriyle bitirmek istiyorum. Yapıcı diyor ki: “‘İnce arama’ diye bir şey denilerek başka yere götürüldük. ‘Soyun.’ denildi. Neden soyunmam gerektiğini sorduğumda ‘Bu işler böyle.’ denildi. Bana ‘Utanma.’ dediler, orada kızım yaşındaki memurlar söyledi bunu. ‘Ben niye utanayım çocuğum? Siz utanın.’ dedim.” Evet, adaletin yokluğundan da biz utanmıyoruz ama gerçekten utanması gerekenler bu ülkede utanmalı diyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi sırada Sayın Alpay Antmen var.

Buyurun Sayın Antmen.

Süreniz dört dakikadır.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan; Plan ve Bütçe Komisyonunda Adalet Bakanlığı bütçesini görüşüyoruz.

Ben, bugün burada düzeltilmesi gerekli ve bu konuda Adalet Bakanlığı tarafından ivedilikle hazırlıkların yapılması gerekli iki husus hakkında teknik konuşma yapmak istiyorum. Ülkemizde hiçbir yararı olmayan, vatandaşı, yurttaşı, avukatı bölmekten başka hiçbir anlam ifade etmeyen iki garabetten bahsedeceğim ve Sayın Bakanı bu konuda göreve davet edeceğim.

Sayın Bakan partisinin içinde hukuka en çok değer veren bir Bakan.

Sayın Bakan, Türk Ceza Kanunu, madde 299 “Cumhurbaşkanına hakaret” düzenlemesi... Elbette hiç kimsenin bir başkasına özellikle siyasi görüşü ne olursa olsun bir kamu görevlisine hakaret etmeye hakkı yoktur, buna da müsaade etmek doğru değildir, ancak, Ceza Kanunu’nun hükümleri maddi ve manevi unsurlarıyla birlikte değerlendirilir. Cumhurbaşkanına hakaret suçunun özel bir hükümlerle düzenlenmesinin amacı Cumhurbaşkanının partilerüstü ve tarafsız olmasına dayandırılmaktadır. Anayasal sistem değişikliğiyle partili Cumhurbaşkanlığı sistemine geçildiği için Cumhurbaşkanının bu Anayasa hükümleri gereğince “siyasetçi” olarak kabul edilmesi ve gerek Yargıtay gerek Anayasa Mahkemesi gerekse de Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları gereğince tüm siyasetçiler gibi hakkındaki ağır hakaret söylemlerine dahi katlanması gerekmektedir. En son, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Türkiye Vedat Şorlu kararı gereğince de artık Türk Ceza Kanunu’nun 299’uncu madde hükmünün ilga edilmesi ve Cumhurbaşkanına hakaret edilmesi hâlinde -ki bunu da istemiyoruz, hakaret edilmemesi gerekiyor hiç kimseye- böyle bir durumda da Türk Ceza Kanunu’nun 125’inci maddesi hükümlerine göre takibat yapılması yerinde olacaktır.

Sayın milletvekilleri, Sayın Bakan; bahsedeceğim ikinci garabet çoklu baro. Bu baro, sizin de takdir edeceğiniz üzere, amacına da amacınıza da ulaşamadı; barolar bölünmedi. Öncelikle kamu avukatı kardeşlerimi, kamu kurum ve özellikle bazı bankaların, daha doğrusu kamu bankalarının sözleşmeli avukatlarını 2 no.lu barolara geçmeye zorlayanları, kamu kurumlarının ve kamu bankalarının sözde yöneticilerini kınıyorum. Avukat olmalarının onuruyla çoklu baro projesine direnen, avukatlık mesleğini bölmeyen avukat arkadaşlarımı buradan saygıyla selamlıyorum. Bu baskıları yapan sözde yöneticilere, sözde kamu kurum ve kamu bankaları yöneticilerine şunu diyorum: Çok yakında lütfen emeklilik dilekçelerinizi hazırlayın.

Sayın Bakan, tüm baskılara rağmen, gayrisahih imzalara rağmen ve kayıtlı olmadıkları hâlde dilekçeyle kurulmak istenen Ankara 2 no.lu barosu kurulamadı. İstanbul 2 no.lu barosunun nasıl kurulduğunu gördük.

Gelin, bu garabete son verelim. Gelin, Anayasa’nın 135’inci maddesine uygun olarak baroları gerçek birer kamu kurumu gibi yapılandırıp avukatlar arasındaki bölücülüğe, bölünmeye son verelim.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; Türkiye’nin AKP iktidarıyla birinci olduğu ve ilk sıralara yükseldiği uluslararası konular var. Yolsuzlukta Avrupa’da 1’inci, dünyada 2’nci; tutuklu gazeteci sayısı bakımından dünyada Çin’le beraber maalesef 1’inciyiz; iktidarın da en az denetlendiği 6’ncı ülkeyiz. Magna Carta’dan bu yana denetim ve hesap vermek demokrasinin temel unsuru olmuşsa da Sayıştay raporlarında da gördüğümüz üzere iktidar, ne Meclise ne halka ne seçmenine hesap veriyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Sayın Bakan, diğer milletvekillerine verdiğiniz gibi yarım dakika ek süre rica edeceğim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yapamıyoruz maalesef.

CAVİT ARI (Antalya) – Alpay Bey yabancımız değil.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yabancı yok, herkes burada yerli.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – 3 tane soru soracaktım. Diğer partilere hep söz veriyorsunuz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yok, hiç öyle bir şey yapmıyorum, süre aktarımı...

ALPAY ANTMEN (Mersin) – MHP'ye demin verdiniz.

Peki, konuşmuyorum Sayın Bakan, kalsın, gerek yok.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir cümle söyleyin ne olur, küsmeyin.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – 3 tane küçük soru soracaktım, sadece teknik soru.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Soru-cevapta yine size söz veririm.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Yok, yok, Sayın Başkan, istemiyorum, kalsın.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hemen yanınızda Süleyman Bülbül Bey var.

Devam edebiliriz Süleyman Bey, hazır mısınız?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Değilim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değilsiniz.

O zaman Sayın Öznur Çalık, siz hazır mısınız?

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – Evet.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – AK PARTİ Grubundan Sayın Öznur Çalık.

Buyurun lütfen.

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – Kıymetli Başkanım, Değerli Bakanım, çok kıymetli milletvekili arkadaşlarım, değerli bürokratlarımız; Adalet Bakanlığımızın, bağlı kurumlarının 2022 yılı bütçesinin hayırlı olmasını temenni ediyorum, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerime başlamadan önce 24 Kasım Öğretmenler Günü'nü bütün öğretmenlerimizin ellerinden öperek kutluyorum.

Sayın Bakanım, bugüne kadar, yirmi yıllık hükümetlerimiz boyunca, insan haklarının korunması konusunda, demokratikleşme konusunda çok önemli, sessiz devrimler, adımlar attık. 2002 yılında başlayan sessiz devrimlerimizle birlikte temel amacımız demokrasiyi güçlendirmek, insan haklarını ve çoğulculuğu sağlamaktı. Yaşam tarzına, dinî inanca demografik yapıyla ret ve inkâr politikalarını tamamen iptal ederek yolumuza devam ettik. Attığımız adımlar, gerçekleştirdiğimiz reformlar ve Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından kamuoyuna açıklanan Yargı Reformu Strateji Belgesi ve İnsan Hakları Eylem Planı'nı hayata geçirmek çok önemli adımlardı. Bizim iktidarlarımız döneminde askerî mahkemelerin, DGM'lerin, özel yetkili mahkemelerin kaldırılması çok önemli reformlardı; yargıda ikili bir yapıya sahiptik ve buna son verildi. Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru hakları getirildi, bölge adliye mahkemelerini kurduk. Bilgi edinme, kişisel verilerin korunmasına ilişkin kanunlar çıkardık. Uzlaşma müessesesi ve ara buluculuk uygulamasını, Kamu Denetçiliği Kurumunu getirdik, bilirkişi reformunu çıkardık.

Çok Kıymetli Bakanım, yargı reformumuzda özellikle mağduru önceleyen, hak arama yollarını güçlendiren adımlar attık. "Kadına karşı şiddette sıfır tolerans" ilkesiyle kamuoyunda dördüncü yargı paketi olarak bilinen 7331 sayılı Kanun'la "kadına yönelik şiddete sıfır tolerans" ilkesi gereğince bu suçların boşanan eşe karşı işlenmesini de suçun nitelikli hâli arasına koyduk. Ellerinize sağlık, çok teşekkür ediyorum.

25 Kasım, Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü. Kıymetli Bakanım, bu vesileyle, kadına yönelik şiddetle mücadelede en önemli kurumlarımızdan bir tanesi Adalet Bakanlığımız; Aile Bakanlığımız, İçişleri Bakanlığımız, Millî Eğitim Bakanlığımız, Sağlık

Bakanlığımızla koordinasyon sağlayarak kadına yönelik şiddetle mücadelede çok önemli adımlar attı. Adalet Bakanlığımızın atmış olduğu adımlar için sizleri ve bütün ekibinizi canıgönülden kutluyorum. Öncelikle, Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığını 2019 yılından itibaren kurduunuz ve Kadın Destek Hizmetleri Şube Müdürlüğünü faaliyete geçirdiniz. Adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüklerini, yine, 2019 yılında illerimizde faaliyete geçirdiniz. Adli görüşme odaları, çok önemli ve çok özel görüşme odaları hâline geldi, mahrem bilgilerini paylaşmak istemeyen mağdurların görüşme odaları hâline getirildi. Önemli adımlarımızdan bir tanesi de aile mahkemelerimiz ve aile mahkemelerimizle birlikte özellikle ihtisaslaşan tedbir mahkemelerimizin kadına yönelik şiddetle mücadelede çok önemli adımlardan bir tanesi olduğunu düşünüyorum. 81 ilde, 494 ilçe adliyesinde 805 tedbir hâkimiyle tedbir mahkemelerimiz görev yapmakta. Aile içi şiddet soruşturma bürolarını 85 aile içi şiddet soruşturma bürosu savcımızla birlikte devam ettiriyorsunuz.

Kıymetli Bakanım, çok önemli bir adım daha attınız. Kadınlarımızın özellikle eşit temsilde, adliyelerimizde ve Adalet Bakanlığımızda temsili konusunda savcılarımızın ve hâkimlerimizin, kadın savcı ve hâkimlerimizin sayılarını arttırdınız. Kadın cumhuriyet savcılarımızın sayısını 122'den 1.043'e çıkardınız, burada yüzde 755'lik bir artış var Sayın Bakanım, çok teşekkür ediyorum. Kadın hâkimlerimizde ise 1.725 kadın hâkimimiz vardı 2002 yılında, 2021 yılında kadın hâkim sayısını 6.930'a çıkardınız ve burada da yüzde 302'lik bir artış sağladınız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım lütfen.

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) - Bu vesileyle, adaletin tesisi için, kadına yönelik şiddetin tamamen sıfırlanması için en önemli ayağımız olan adaletin, adliyenin, hizmet birimlerinin, yargımızın bugüne kadar sunmuş olduğu hizmetler için teşekkür ediyorum. Sıfır tolerans konusunda uygulamalarımıza destekleriniz için teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, şimdi 5 arkadaşımızın ismini okuyacağım, sırasıyla söz vereceğim. CHP Grubundan Sayın Süleyman Bülbül, HDP Grubundan Sayın Hüseyin Kaçmaz, sonra CHP Grubundan 2 arkadaşına art arda söz vereceğim; Sayın Ali Haydar Hakverdi ve Sayın Sevda Erdan Kılıç. Sonra AK PARTİ'den Sayın İsmail Güneş'e söz vereceğim.

Şimdi, Sayın Haydar Hakverdi Bey'e söz verelim.

Buyurun Ali Haydar Bey.

Süreniz dört dakikadır.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlarım, Sayın Bakan; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle cezaevleriyle ilgili üç hususu, üç şikâyeti ve çözüm önerisini sizlerle paylaşmak isterim. Ben İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu üyesiyim, aynı zamanda Tutuklu ve Hükümlü Hakları İzleme Komisyonu üyesiyim partim adına. Başta temel sorunlardan biri, sağlığa erişim sorunu Sayın Bakanım. Şimdi, personel yetersizliğinden tutun da Sağlık Bakanlığı ile Adalet Bakanlığı arasında imzalanan o sağlıkla ilgili protokoldeki rakamların mutlaka ama mutlaka değişmesi lazım çünkü 1.000 mahkûm ve üzerine haftada beş tam gün bir aile hekimi tahsis ediliyor protokol gereği, 500 ile 1.000 arasına haftada üç gün, diğerlerinde de haftada iki gün -500 altına- protokol gereği hekim tahsis ediliyor ve bu cezaevlerindeki yoğunluk sebebiyle yeterli kalmıyor. Mutlaka ama mutlaka bu protokolün yenilenmesi ve mahkûmların temel haklarından biri olan sağlığa erişim hakkının kendilerine teslim edilmesi gerekiyor. Ve sağlığa erişimin başka bir sıkıntısı da kelepçeli muayene. Sayın Vekilimiz Enis Berberoğlu da söyledi, ziyaretlerimizde kelepçeli muayeneye dair biz çok yoğun şikâyetler alıyoruz ve kelepçeli

muayeneye ilişkin protokol mutlaka ama mutlaka değiştirilmeli. Sebebi de şu: Doktora diyorsunuz ki "Kelepeğeyi çıkar." "ıkar diyorsan eğer şu kağıdı imzala." Ya, hangi doktor buna cesaret edebilir? şimdi, burada üç ayak var, bir taraftan Adalet Bakanlığının sorumluluğu var, İçişleri Bakanlığının sorumluluğu var, bir taraftan da doktor ayağıyla Sağlık Bakanlığının sorumluluğu var. Burada l bir protokol gerekirse yeniden yapılmalı ama o doktorun oradaki sorumluluğu mutlaka ama mutlaka kaldırılmalı. Hiçbir doktor buna yanaşmıyor, hem de suçun nevine göre doktor tasarrufta bulunabiliyor; adli suçluya ayrı, siyasi suçluya ayrı davranabiliyor, çekingen davranıyor ama bu hususun mutlaka ayrıntılı yeniden düzenlemesi ve doktordan bu yükün alınması şart diye düşünüyoruz.

Ayrıca, başka bir şikâyet daha, diş hekimleri. Tamam, aile hekimi kısmen var, yok ama diş hekimi neredeyse yok. Diş hekimlerine dair de cezaevinde mutlaka ama mutlaka yeni bir düzenleme yapılmalı.

Bir diğer husus, sevkler. şimdi, sevklerle ilgili tutuklu ve hükümlüler cezaevlerini seçme hakkına sahip değil ama şöyle bir hakları var: Sayın Bakanım, ailelerine, evlerine yakın olma hakları var. Sevkler zaten pandemi sebebiyle yirmi aydır kapalıydı ama bunun öncesinde çok uzaklarda, ailesinden çok daha uzakta kalan mahkûmlar... Hatta bir mahkûm dedi ki "Ya, benim annem yaşlı, beş yıldır gelemiyor." ve yerinden, ailesinden çok uzak. şimdi, bu sevklerle dair de yeni bir düzenleme yapılmalı. Zaten disiplin cezası veriliyor "Sevk kapalı." deniliyor, basit disiplin cezaları alınıyor. Bu sevklerin usulleri yeniden düzenlenmeli ve disiplin cezasına bağlanmaksızın en azından ailesine yakın yerler mutlaka ama mutlaka gözetilmeli.

Onun dışında bir husus da yani cezaevlerinde huzursuzluk yaratan bir husus da ceza infaz koruma memurlarının özlük hakları. Bakın, bunlar güvenlik işi yapıyor aslında, çok ciddi yani dışarıdaki polisini yaptığı, askerimizin yaptığı iş kadar, en az onlar kadar güvenliği ilgilendiren iş yapmasına rağmen ceza infaz koruma memurları güvenlik sınıfında değil. Onun dışında, ceza infaz koruma memurları arasında da özlük hakları bakımından farklar var, sözleşmeli ve kadrolu...

BAşKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Bitiriyorum.

Sözleşmeli ve kadrolu arasındaki farktan kaynaklı birbirlerine karşı tutumları dahi değişiyor ve sözleşmelilerin ilerleme hakları da yok kendi ilerinde. Bu yüzden hakkaniyetsiz ve eşişsiz bir durum var. Bu durumun da mutlaka ama mutlaka düzeltilmesi gerekir.

Bunlar bize gelen şikâyetler ve üzüm nerilerimizdir. En azından bu dönemde bunlara zm bulacağımızı umuyoruz ya da en azından bir iş yapacağımızı, buna dair bir hareket yapacağımızı umuyoruz.

BAşKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Hakverdi.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Sabrınız için ve sözünü bana devreden arkadaşlar, sırasını devreden arkadaşlar için kendilerine teşekkür ediyorum.

BAşKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sevda Erdan Kılıç Hanımefendi'ye söz veriyorum.

Sevda Hanım, süreniz dört dakikadır.

Buyurun lütfen.

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakan, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, Adalet Bakanlığı ve diğer kurumların bütçelerinin ülkemize hayırlı uğurlu olmasını diliyorum fakat Adalet Bakanlığına ayrılan bütçenin genel bütçe kanun teklifi içindeki payının yüzde 1,76 olmasını da kabul etmek gerçekten mümkün değil. Adalet mülkün temeliyken, ekonomi, dış politikadan tutun da hemen hemen her şey adalet sistemine bağlıyken bu kadar küçük bir yer alması hakikaten çarpık bir bakış açısını yansıtıyor bize göre.

Sayın Bakanım, geçtiğimiz günlerde İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğrencilerine çok güzel bir konuşma yaptınız, hepimiz takdir ettik. Onlara “Demokrasinin en büyük kazanımı muhalefettir.” dediniz, “Statükoya teslim olmayın, gerekirse köprüyü geçmeyin; köprüyü geçip onurunuzu zedelemeyin.” gibi çok doğru ifadelerde bulundunuz. Gerçi, bugüne kadar hep temiz bir dil kullandınız, bu yüzden çok teşekkür ediyoruz; sabahki konuşmanız da öyleydi, hakikaten güzel konuşmalar yapıyorsunuz ama Sayın Bakan, maalesef son on dokuz yıldır ülkemizde hukukun uygulanması pek böyle anlattığımız gibi olmadı.

Sayın Bakanım, hâkim ve savcılarının bağımsızlık ve tarafsızlıklarının dayanağı özlük hakları ve mesleki güvencelerinden kaynaklanıyor. Ancak ülkemizde yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı maalesef kâğıt üzerinde kaldı. Yargının bağımsızlığı ve tarafsızlığı için hâkim ve savcılar ile yargı çalışanlarının özlük haklarının muhakkak güçlendirilmesi gereklidir. Eğer yargı mensupları ay sonunu düşünürlerse sağlıklı kararlar alamazlar. Malum, ülkemizin ekonomik durumu da ortada.

Ayrıca, adliyelerde de çok yoğun ve yıpratıcı bir çalışma var. Kamu kurumlarında çalışan personelin yaptığı işin niteliği ve önemi, iş yoğunluğu, iş gereklerinin meydana getirdiği psikolojik travmalar ve yıpranmalar var. Mesai sonrası dinlenme saatlerinde de çalışmalar yapılması gerekiyor. Adalet Bakanlığına bağlı olarak çalışan personelin diğer kurumlara göre ruhen ve fiziken daha fazla yıprandığı gerçekten net ve ortada. O yüzden, muhakkak iyileştirilmesi gerekiyor.

Yıpranma payıyla ilgili Bakanlığın bir çalışması var mı?

Malum, 3600 ek gösterge ülkemizin gündeminde. Adliye çalışanlarıyla ilgili böyle bir çalışma yapıyor musunuz?

Ayrıca, temmuz ayında “Yıl sonunda bin hâkim ve savcı alınacak.” demiştiniz. Şu ana kadar bir çalışma yapıldı mı? Kaç kişi alındı şu güne kadar?

Ayrıca, cezaevi personelinin de çok sorunu var Sayın Bakanım. Hep personelin üniforması konuşulur ya da kurum içi sorunlar ama cezaevi personelinin asıl sorunları biraz da görmezden geliniyor. Onların özlük haklarından tutun da lojmanına, sivil personelin kıyafet yardımından taban ayılığındaki iyileştirmeye kadar birçok ihtiyacı var. Örneğin benim ilimdeki Aliağa Ceza İnfaz Kurumunda 2 bin personel çalışıyor fakat lojman 500 hanelik ve lojmanlarda da beş yılda bir sıra geliyormuş. Ciddi bir sorun ki tek maaşla geçinmeye çalışan bu ülkenin bu şartlarında cezaevi personeli çok yüksek kiralara da ödemekte zorlanıyor. Bu yüzden cezaevi personelinin de taleplerini buradan size iletmış olayım.

Ayrıca, ülkemizin kanayan yarası biliyorsunuz kadın cinayetleri. Kadına karşı şiddet ve bu konuda kadına şiddetin ayrı bir suç olarak tanımlanması, indirim sebeplerinin uygulanmaması ve ısrarlı takibin ayrı bir suç olarak tanımlanmasına ilişkin Bakanlığınızın bir çalışması var mı?

Son sözüm, Rabia Naz Vatan, Burak Oğraş, Volkan Beyhan, Ali Emir, Mehmet Doğan Köksal gibi şüpheli çocuk ölümlerine dair çocuklarımızın katilleri ne zaman cezalandırılacak ve acılı ailelerin, tüm kamuoyunun yüreğine bir nebze de olsa adalet ve vicdanlar açısından ne zaman su serpilecek diyor, tekrar bütçenin hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum, emeklerinize sağlık.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Hüseyin Kaçmaz HDP Grubundan.

Beş dakikadır süreniz.

Buyurun lütfen.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, kıymetli hazırun; herkesi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, konuşmama başlamadan önce bir ihbarda bulunmak istiyorum. 15 Temmuz darbesinin arkasında olduğu iddia edilen Birleşik Arap Emirlikleri Veliiaht Prensi Bin Zayed'in Ankara'da Beştepe diye bir sarayda olduğuna dair ciddi bir iddia var. İktidarınızın bir bakanı kendisinin 15 Temmuz darbesinin arkasında olduğunu iddia etmişti ama bugün resmî törenle karşılanıyor. Allah kimseyi bu duruma düşürmesin.

Sayın Bakan, dünyanın birçok ülkesi artık çocuklara yönelik bütçelemeyi hayata geçirmektedir. Böylece kamu bütçesi çocuklara duyarlı hâle getirilmektedir. Adalet Bakanlığı, çocuklara yönelik suçların önüne geçilmesinde oldukça önemli bir Bakanlıktır. Bu nedenle Bakanlık ve Bakanlığa bağlı bütün kurumların bütçesi çocuklara duyarlı bütçeleme yöntemiyle oluşturulmalıdır. Belirtmek gerekir ki 22 milyonu aşkın çocuğun yaşadığı Türkiye'de maalesef ki çocukların katılım hakkı engellenmektedir. Çocuklar ne aile ne ebeveyn uzantısıdır ne de yalnızca bir gelecek projesidir, çocuklar toplumsal birer öznedir. Bu nedenle HDP olarak tüm bakanlıkların bütçelerinin çocuğa duyarlı hâle getirilmesini savunuyoruz. Tabii, bu konuya ilişkin ısrarla değinmemin sebebi 19 Kasım yani Çocuk Hakları Günü'nün arifesinde HDP olarak bir Çocuk Komisyonu kurduk ve bunu kamuoyuyla paylaştık. Türkiye'de çocukların karşı karşıya kaldığı devasa sorunlar mevcut. Şu aşamada Türkiye cezaevlerinde 317 kadın hükümlü ve tutukluyla birlikte 0-6 yaş grubu 345, toplamda 1.896 çocuk cezaevinde bulunmaktadır. Cezaevleri, çocukların doğrudan şiddetin hedefi olduğu mekânlardan biridir. Cezaevlerinde çocukların beslenme, sağlık, tedavi, haberleşme, iletişim, eğitim ve sosyal hakları ihlal edilmektedir. Ayrıca çocuklar bu mekânlarda fiziksel ve psikolojik şiddet ile kötü muamele ve onur kırıcı davranışlara maruz kalmaktadır.

Sayın Bakan, yakın zamanda Pozantı, Şakran, Kürkçüler, Antalya ve Sincan Çocuk Ceza İnfaz Kurumlarında çocuklar işkence, cinsel şiddet gibi çok yönlü saldırılara maruz bırakıldı. Bu şiddet sarmalındaki çocukların imgesi hâlâ hafızalarımızda canlıdır.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Kandil'de çocuk istismarı var.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Efendim Sayın Bakan?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Çocuklar Kandil'de...

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Sayın Bakan yani bu üslup çok yanlış, cevap vereceğinize... Yani gerçekten yakışmıyor, yakışmıyor. Sayın Bakan, size göre, bakın, size göre ve AKP Genel Başkanına, Cumhurbaşkanına göre Kürt meselesi yok ya, size göre yok ya, değil mi? Geçen sene de size hatırlattım. 2017 yılında çocukların en güvenli olduğu yer neresidir? Kendi evleridir, kendi uyudukları yataklarıdır. Kürt çocukları kendi yataklarında bile 16 tonluk panzerlerle hâlâ katlediliyor. Geçen sene bunu size söylediğimde hemen o akşam Cizre Adliyesinden söz konusu dosyaya ilişkin bilgi istendi. Herhâlde benim yanlış bilgi verdiğimi iddia edecektiniz ya da öyle düşündünüz ki bilgi size verildi ama hiçbir şekilde bu konuya dair herhangi bir açıklama yapmadınız.

Yine, bu sene, daha iki ay önce, yine İdil'de 7 yaşındaki Miraç Miroğlu bisikletiyle evinin önünde gezerken katledildi. Söz konusu kayıpların sebebi ne Sayın Bakan? Size soruyorum, söz konusu kayıpların sebebi ne? Cezasızlık politikalarıdır. Bu da sizin Bakanlığınızı da ilgilendirmektedir. Söz

konusu zirhli araçların çarpması kaza değil, bizce bir cinayettir çünkü savaş makinelerinin derhâl yaşam alanlarından çıkarılması gerekiyor, savaş makinelerinin yaşam alanlarında yeri yoktur. Bu davaların doğrudan sorumlusu olarak faillerin yargılanması süreci derhâl işletilmelidir.

Tabii, bununla birlikte Türkiye’de maalesef ki çocuklara yönelik çok yönlü istismar bu ülkenin en temel sorunlarından biridir. Bakanlığınızın yayımladığı adli istatistiklere göre Türkiye’de 2012’de çocuklara yönelik cinsel istismar davalarında suç sayısı 17.589 iken 2019’da bu sayı 22.015’e çıkmıştır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım lütfen.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Türkiye 2011’de çocuğa yönelik cinsel istismar ve sömürünün engellenmesi için Lanzarote Sözleşmesi’ne taraf olmuştur ancak Bakanlığınıza bağlı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğünce 2019 yılından itibaren çocuk istismar verilerine erişim engellenmiştir. Bu verilerin engellenmesinin gerekçesi nedir?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süreniz dolmuştur.

Sayın Süleyman Bülbül, süreniz altı dakikadır.

Buyurun lütfen.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Sayın Bakan, Adalet Bakanlığı bürokratları; Bakanlığımızın bütçesi hayırlı olsun, uğurlu olsun.

Sayın Bakan, sunuş kitapçığınızı okudum ve sunuşunuzu izledim. “Demokrasi” “özgürlükler” “adalet” kelimelerinin etkin bir şekilde kullanıldığı, içselleştirildiği anlamında, kendinizle özdeşleştirildiği bir kitapçık hazırlanmış. Özgürlüklerin bu kadar kullanılması hoşuma gitti. Ancak bildiğiniz gibi Temmuz 2018’de Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçerken açıkça şunlar söylenmişti: “Türkiye’ye kuvvetler ayrılığı gelecek. Türkiye’de bu sistem yasama, yargı ve yürütme açısından birbirini dengeleyecek ve artık milletvekilleri yasa teklifi sunabilecekler. Denetleme açısından bir sıkıntı olmayacak.” Üzülduğüm nokta, bu kadar “demokrasi” “özgürlükler” ve “adalet”i kullanan bir Bakanın ve bu konuda açıklamalarda bulunan bir Bakanın... Anayasa’nın 98’inci maddesinde milletvekillerine verilen “Türkiye Büyük Millet Meclisi; Meclis araştırması, genel görüşme, Meclis soruşturması ve yazılı soru yollarıyla bilgi edinme ve denetleme yetkisi kullanır.” birinci fıkranın, daha sonra “Yazılı soru, yazılı olarak en geç onbeş gün içinde cevaplanmak üzere milletvekillerinin, Cumhurbaşkanı yardımcılarını ve bakanlara yazılı olarak soru sormalarından ibarettir.” fıkrasının Adalet Bakanlığına yönelik yazılı soru önergelerimizde karşılığını bulmadığını gördüm.

Bildiğiniz gibi Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminden önce yazılı soru, sözlü soru, gensoru ve Meclis soruşturması vardı, denge, denetleme vardı. Bu gensoru ve Meclis soruşturması ortadan kalktı. Milletvekillerinin elinde sadece yazılı soru kaldı. Ben de baktım, 27’nci Dönemde yani bizim dönemimizde milletvekilleri tarafından Adalet Bakanlığına toplam 24 Kasım 2021 itibarıyla yani bugün itibarıyla 6.351 önerge verilmiş 4.949 adet önerge cevaplanmamış yani yüzde 77,92 önergemiz, yazılı soru önergemiz ne yazık ki cevaplanmamış. 108 adet önerge zamanında cevaplanmış, yüzde 1,7 zamanında cevaplanmış; 1.195 adet önerge süresi geçtikten sonra cevaplanmış, yüzde 18,8 süresi geçtikten sonra cevaplanmış; 99 adet önergenin on beş günlük cevaplama süresi hâlâ devam ediyor, o da yüzde 1,55.

Buradan, kendime geldim. Ben Adalet Komisyonu üyesiyim, bir hukukçu milletvekiliyim. Adalet Bakanlığına 45 adet yazılı soru önergesi vermişim 27'nci Dönemde. Bu 45 adet yazılı soru önergesi karşılığında 43 adedi cevaplanmamış, yüzde 95,77; 1 adedinin on beş günlük cevaplama süresi ediyor ve 1 adet önerge ise süresi geçtikten sonra cevaplanmış.

Sayın Bakanım, demokrasilerden bahsedelim, özgürlüklerden bahsedelim ve -sunuş kitapçığınızda- güven veren ve erişilebilir bir adalet sisteminden bahsedelim ama size ulaşamıyoruz. Milletvekili olarak Anayasa'nın 98'inci maddesine göre size sormuş olduğumuz soru önergelerinin cevabını alamıyoruz. Siz diyeceksiniz ki: "Soru önergelerinin içeriği, cevaplanmama niteliğinde olabilir." Hayır, baktım, soru önergelerinin niteliklerine baktım yani burada bir önergede "Aydın'da 2021 yılında Bakanlığınız tarafından hangi yatırımların yapılması planlanmaktadır?" Bir önergede "İcra dairelerinde toplam kaç müdür yardımcısı çalışmaktadır?" Bunlarla ilgili, özlük işleriyle ilgili sorular; bir başka önergede, engellilerin sayısı ile ilgili sorular. Yani bu soruların cevabını alamamışız.

Sayın Bakan, tabii, Türkiye'de şu anda adalet, özgürlükler çok önemli, bu Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin getirdiği nokta çok önemli. Şöyle bakıyorum; Türkiye'nin üyesi bulunduğu OECD'ye bağlı, kara paranın aklanması ve önlenmesi ve terörizmle mücadele amacıyla kurulan Mali Eylem Görev Gücünün (FATF) tavsiyeleriyle ilgili bir çalışma bugüne kadar yapılmadı. Geçen sene getirilen yasal düzenlemede siyasilere ve aile bireyleri ve yakınlarıyla ilgili makul tedbirlerin alınmasıyla ilgili gerekli tavsiye yerine getirilmediğinden dolayı biz gri listeye düştük. Bu konuda, bu çerçevede bir çalışmanız olacak mıdır?

İkinci nokta; OECD Rüşvetle Mücadele Sözleşmesi'nin Türkiye'de uygulanmasıyla ilgili OECD Rüşvetli Mücadele Çalışma Grubunun endişelerini gidermek için etkin soruşturma yapılmadığına ilişkin 2020 İlerleme Raporu'nda bazı tespitler var. Bu konuda Bakanlık tarafından gerekli çalışmalar yapılmakta mıdır? Bu çerçevede, haziran ayında sizin de bulunduğunuz bir toplantı gerçekleştirilmiş; sizin dışınızda, Dışişleri Bakanı, İçişleri Bakanı, Hazine, Çalışma, cumhuriyet başsavcılarını, Hâkimler ve Savcılar Kurulunun bulunduğu toplantıda Türkiye'yle ilgili tespitlerde bulunmuşlar. Sözleşme çerçevesinde hangi eksiklikleri dile getirdiler, hangi beklentileri sıraladılar? Bunlarla ilgili bir çalışmanız var mıdır?

Sayın Bakan, bir de şunu söylemek istiyorum: Türkiye'de adalet çılgınlıkları var. Ben Adalet Komisyonu üyesi bir milletvekili olarak, bir hukukçu milletvekili olarak yaklaşık bir seneden beri adalet çılgınlıklarını, hak ihlallerini, hazırladığım çerçevede düzenlemelerde buldum, kitap olarak hazırladım. Bu kitapları size vermek istiyorum. Bu kitaplardaki hak ihlalleri konusunda bir çalışma yapacak mısınız? Yapmanızı öneriyorum.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi Sayın İsmail Güneş'e söz vereceğim, kısa bir söz talebi vardı.

Buyurun Sayın Güneş.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Çok Değerli Bakanım, Bakan Yardımcılarımız, çok değerli bürokratlarımız, değerli milletvekillerimiz, basın mensuplarımız, değerli çalışanlarımız; ben de hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, sözlerime başlamadan önce, teröristler tarafından şehit edilen Aybüke Öğretmen ve Nizamettin Öğretmen başta olmak üzere tüm şehit öğretmenlerimize Cenab-ı Allah'tan rahmet diliyorum ve tüm öğretmenlerimizin Öğretmen Günü'nü kutluyorum.

Değerli Bakanım, tabii ki mülkün temeli adalettir ve dolayısıyla da adaletin hem hızlı olması hem de adil olması anlamı çok önemlidir ve bu anlamda da adaleti hem hızlandırmak hem de adil olma anlamında çok önemli adımlar attınız; ceza mahkemelerini tekrar yapılandırdınız, ara buluculuk sistemini getirdiniz, hâkim yardımcılığı sistemini getirdiniz, davalarda süre sistemini getirdiniz, Anayasa Mahkemesine direkt başvurma hakkı, bölge mahkemeleri, çocukların yargılanmasında ayrıcalıklar getirdiniz. Bu gibi yapılanmalar gerçekten de önemli.

Muhalefete baktığımız zaman, tabii ki muhalefet şöyle bakıyor: Mahkemeye gittiklerinde eğer mahkeme onların lehine karar veriyorsa mahkemeler adil, eğer onların lehine karar vermiyorsa adil değil. Dolayısıyla da böyle bir sistem olamaz ve mahkemelerin verdiği kararlara hepimizin saygı duyması lazım.

Burada sabah CHP Grubu adına konuşan Muharrem Erkek Milletvekilimiz şöyle bir iddiada bulundu, dedi ki: “Biz, sizin uyguladığımız sisteme göre daha adaletli bir sistem getireceğiz.” İddia edebilirsiniz, herkes her şeyi söyleyebilir, tabii ki daha iyi bir sistem getireceğini iddia edebilir. Biz, tabii ki bunu saygıyla karşılıyoruz. Ama bir kişi bir şeyi iddia ettiği zaman bu kişilerin veya diyelim ki bu tüzel kişiliğin geçmişte neler yaptığına bakmak lazım. Biz tabii ki geçmişe hemen... Tabii ki çok eskiye gitmeye gerek yok, işte Mehmet Moğultay dönemine gittiğimiz zaman, gerçekten de adaleti nasıl uyguladığımızı görüyoruz biz.

Diğer taraftan, hadi diyeceksiniz ki: “Biz değiştik artık, vatandaşla helalleşmek istiyoruz, eski hatalarımızdan dönmek istiyoruz.” Bunu da kabul edelim. Ama daha önceki 2019 seçimlerinde CHP Genel Başkanı Sayın Kılıçdaroğlu şunu dedi: “İşte, belediyeleri kazanırsak oradaki işçilerin hiçbirisi çıkarılmayacak, benim teminatımdır.” Vatandaş da size inandı ve dolayısıyla da oy verdi, belli yerlerde belediyeleri siz kazandınız.

Peki, arkadaşlar, burada, işte, Bolu’da bir sürü insan işinden çıkarıldı. Diğer taraftan, İstanbul’da 9 bin kişi işinden çıkarıldı. Dolayısıyla da yani sizin söyledikleriniz ve yaptıklarınız arasında büyük bir fark var.

Ben bunu dile getirdiğimde, Muharrem Bey konuşurken... Siz böyle diyorsunuz ama yani işte, en kısa sürede hayata geçirdiğiniz İstanbul’da 9 bin kişiyi işten çıkarmışsınız, 40 bin kişi almışsınız ve nasıl aldığınız da belli değil. Adil bir sistemle mi aldınız? Hayır. Dolayısıyla da ve neticede ben bunu konuştuğumda...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Yok öyle bir şey İstanbul’da.

CAVİT ARI (Antalya) – Doğru rakamlar söyle.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Ben bunu konuştuğumda...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, sıra geldiğinde grubunuzdan birisi cevap verir. Böyle bir karşılıklı konuşma usulümüz yok.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Arkadaşlar, konuşmamıza bile tahammül edemiyorsunuz.

CAVİT ARI (Antalya) – Öyle bir şey yok.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Cavit Bey, siz daha konuşmadınız, sıranız geldiğinde cevap verirsiniz.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Diyelim ki yarın iktidarda olsanız herhâlde bizi burada bulundurmuyacaksınız, bizi burada herhâlde hiç konuşturmayacaksınız yani konuşmamıza bile tahammülünüz yok. (CHP sıralarından gürültüler)

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – İstanbul’la ilgili tam rakamları vermiyor.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Bir dakika, bir dakika...

Şimdi, tabii, ben bunları söyleyince oradan Antalya Milletvekilimiz, CHP Milletvekili Cavit Arı bana “Hadsiz!” dedi. Ya, arkadaşlar, gerçekten de soruyorum yani ben burada hangi hadsizliği yapmışım, böyle bir şey olabilir mi? Sadece sizin uygulamalarınızı dile getirmiştir.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Rakamlar yanlış, rakamlar.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Yani burada, ne kadar adil olduğunuzu, olacağınızı gösteriyorsunuz arkadaşlar. Dolayısıyla da vatandaş sizin ne yapıp ettiklerinizi görüyor. Demek ki bu eski zihniyetten de kurtulamıyorsunuz arkadaşlar. Ben, kimseye saygısızlık yapmıyorum ama sözü söyleyene iade ediyorum.

Sayın Bakanım, 2022 yılı bütçemizin hayırlara vesile olmasını temenni eder, hepinizi saygıyla selamlarım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum Sayın Güneş.

Vakti tasarruflu kullandığınız için ayrıca teşekkür ediyorum.

Sayın Abdüllatif Şener, buyurun.

Süreniz yedi dakikadır.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bakın, 2017 Anayasa değişikliğinde yargının bağımsızlığıyla ilgili Anayasa maddesi, aynı zamanda tarafsızlığıyla bağlantılı olarak değiştirildi yani yargının hem bağımsız olması hem de tarafsız olması bir Anayasa kuralı hâline getirildi. Ama fiilen bu iktidarın elinde, yargı bugün hem bağımlıdır hem de taraflıdır; bağımlı ve taraflı bir yargı ortaya çıkmıştır. Bir kere, öyle bir sistem, öyle bir düzen ortaya çıktı ki bu ülkede bütün kamu kaynaklarını kullanan iktidarın ve ilgili bakanların çok ağır yolsuzluk ithamları ve suçlamaları altında bulunmalarına rağmen bunlar hakkında soruşturma açabilmek, yargıya sevk edebilmek mümkün olmamaktadır. Bir kere, soruşturma açabilmek için 300’ün üzerinde milletvekilinin imzalaması lazım, yargılanmak için, Anayasa Mahkemesine göndermek içinse 400 oya ihtiyaç var yani fiilen imkânsız hâle getirilmiştir.

Diğer taraftan, “Tarafsız mıdır, bağımsız mıdır?” diye tartışırken bakıyoruz ilginç olaylar oluyor. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi Başkanını seçmek üzere Yargıtay üyeleri tam 27 turdur oy veriyorlar, 3 aday var, 27 turdur 11. Dairenin Başkanı seçilemiyor. 191 oy alan seçilmiş olacak ama ne hikmetse kimi oy kullanmıyor, kimi boş kullanıyor, neticede seçim olmuyor. Acaba bugün Mecliste Hâkimler ve Savcılar Kurulu üyeliği için yapılan seçimin sonuçlarını mı bekliyorlardı veya başka bir neden mi vardı? Ama bu olayla bağlantılı olarak, İrfan Fidan olayını birlikte değerlendirecek olursak muhtemeldir ki henüz bir talimat alamadıkları için bir türlü seçmiyorlar. İstanbul Başsavcısı iken HSK tarafından Yargıtay üyesi seçiliyor İrfan Fidan, hiçbir kararda imzası yok ve mesai arkadaşlığı yok, Yargıtay üyeleri tarafından Anayasa Mahkemesine üye seçiliyor. Nasıl oluyor da seçiliyor? Burada da bir talimat var demek ki. E, peki, yargı bu hâldeyken biz yargının nasıl bağımsız olduğunu söyleyebiliriz, nasıl tarafsız olduğunu söyleyebiliriz? Talimatla çalışan, özellikle siyasi davalarda doğrudan doğruya iktidarın, Hükûmetin kontrolünde olan siyasallaşmış bir yargının varlığından söz etmemiz lazımdır. E, bakıyorum, Sayın Bakan bütçe sunuş konuşmasında iddialı ifadelerde bulunuyor: “Yargıda yeni bir dönem...” “Reform irademiz...” “Yargı Reformu Strateji Belgesi...” “İnsan Hakları Eylem Planı...” “Yargı reformu paketleri...” Bu rejim devam ettiği sürece ve bu hükûmet etme anlayışı sürdüğü sürece, Sayın Bakan,

sizin Hükûmetinizin hiçbir yargı reformu yapma kabiliyeti yoktur, bunu gerçekleştiremezsiniz, sadece lafını edersiniz, sözünü edersiniz, nutuklarını atarsınız ama sonunda ortaya bağımlı bir yargı çıkar, taraflı bir yargı çıkar.

İkinci değinmek istediğim konu, Kişisel Verileri Koruma Kuruluyla ilgilidir. Gerçekten, kişisel veriler, günümüzde özellikle dijital ortamın yaygınlaşması nedeniyle çok önemli hâle gelmiştir. Bu bilgiler insanların hayatlarının tamamını kavrayacak şekilde, başkaları tarafından bilinmemesi gereken özellikleri yer almaktadır ve Kişisel Verileri Koruma Kurulu tarafından da gerekli önlemlerin alınması ve bunların toplanması, işlenmesi ve muhafazasıyla ilgili görevleri var. Kişisel verilerin korunmasıyla ilgili Koruma Kurulu hem mali hem de idari özerkliği olan bir kurum olarak kurulmuştur ama maalesef mali ve idari özerkliği bugün sözdedir. Artık mali ve idari özerkliği bulunmayan bir kurumdan söz edebiliriz çünkü 3046 sayılı Kanun'un 19/A maddesine göre düzenleyici ve denetleyici kuruluşların ilgili oldukları bakan tarafından denetlenmesine olanak sağlanmıştır. Bu düzenlemeyle özerk olması gereken kurumlar; bakanlıkların bağlı kuruluşları gibi çalışmaya başlamış, fiilen ilişkili olduğu bakanın ve hatta bakanlık bürokratlarının emir ve talimatlarından bağımsız çalışamaz hâle gelmiştir. Mali özerklikleri de maalesef Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na rağmen sağlanamaz durumdadır. Böylesine kişisel verileri koruması gereken bir kurulun mali ve idari özerkliğinin olmaması, siyasetin kontrolünde olması aynen yargıda olduğu gibi...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım lütfen.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – ...Türkiye açısından, bu ülkede yaşayan her vatandaş açısından önemli bir risktir ve sistemin hem yargı olarak hem de bağımsız kurullar olarak yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Ben de teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, şimdi, Sayın Erol Katırcıoğlu'na söz veriyorum.

Süreniz beş dakikadır.

Buyurun lütfen.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hocalar için bu çok az bir süre ama ne yapalım artık.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Sayın Bakan, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Evet, yani gördüğünüz gibi on dakika hakkım olduğu hâlde, beşi verildiğinden dolayı beş dakika sizinle konuşacağım. Dolayısıyla da “Ne konuşacağım?” diye düşündüğümde belki düşünmemizde yarar olan birkaç noktayı gündeme getirmek istiyorum.

Değerli vekiller, “adalet” kavramı esas itibarıyla çeşitli biçimlerde değerlendirilebilir, tanımlanabilir ama benim beğendiğim bir tanım şudur: Toplumsal ilişkilerde ve davranışlarda insanların eşitliği perspektifinden bakan bir kavram yani insanların eşit olması gerektiği üzerinden bakan bir kavram. Şimdi, değerli arkadaşlar, böyle bir tanımdan sonra şunu da söyleyeyim: Tarihte hiçbir zaman bir “sıfır noktası” olmadı yani tarihte hiçbir zaman insanlar eşit olmadılar dolayısıyla da eşitsizlik toplumsal hayatımızda her zaman var olan bir şeydir. Benzer bir şekilde adalet de öyle esas itibarıyla yani eşitsizliğin olduğu yerde adaletsizliğin de olmuş olması çok doğal iki durum diye düşünüyorum.

Değerli arkadaşlar, ben bu kısa sürede size bir anekdot söyleyeceğim. 1908’de biliyorsunuz Meşrutiyet ilan edildi.

(Uğultular)

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Arkadaşların hiç dinlemeye ihtiyacı yok. Onun için ben yine de sizlere söylemiş olayım.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Başkan, bir uğultu var içeride.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, gerçekten bir uğultu var, sükûneti bir sağlayalım. Sohbet etmek isteyenler kapı yakın, temiz hava da alırlar o arada.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – 1908’de Meşrutiyet ilan edildiğinde Jön Türkler o gece sokaklara çıktılar ve müthiş heyecanlıydılar çünkü Fransız Devrimi gibi bir devrim yaşadıklarını düşünüyorlardı ve o sebeple de slogan atıyorlardı, Fransız Devrimi’nin sloganını atıyorlardı. Neydi o? “Özgürlük, eşitlik, kardeşlik!” yani “Hürriyet, müsavat, uhuvvet!” diye sloganlar atıyorlardı fakat değerli arkadaşlar, tuhaftır, bunu biliyor musunuz bilmiyorum ama onlar bu sloganı böyle atmadılar. Nasıl attılar biliyor musunuz? “Adalet, hürriyet, müsavat, uhuvvet!” diye attılar, Fransız devrimcilerinden farklı olarak adaleti bu sloganın önüne koydular. Bu, şunu söylüyor değerli arkadaşlar: Bu ülkede bütün Osmanlı tarihi boyunca da adalet arayışı çok temel bir arayış oldu yani Adalet Partisinin adının “adalet” olması tesadüf değildir, rahmetli Erbakan’ın “adil düzen” lafı tesadüf değildir, yine rahmetli Ecevit’in “hakça düzen” dediği şey bir tesadüf değildir ve yine aslında siz de Adalet ve Kalkınma Partisi olarak o kavramı adınıza alma ihtiyacı hissettiniz. Ama değerli arkadaşlar, ben 1908’den sonra geçen zamanı şöyle düşündüğümde yani yüz on iki yıl geçmiş ama biz hâlâ adalet arıyoruz ve adaletin esas itibarıyla neleri kapsadığını dahi konuşmadan adalet konusunu değerlendirmeye çalışıyoruz.

Değerli arkadaşlar, şunu söylemeye çalışıyorum: Bir toplumda eğer eşitsizlik varsa bu eşitsizliğin illa ekonomik olması gerekmiyor ama ekonomik eşitsizlik varsa ve bazı grup insanlar arasında eşitsizlikler varsa yani eğer kimliklerle ilgili eşitsizlikler varsa o ülkede adaleti sağlamak çok zordur değerli arkadaşlar. Şimdi, biz burada tartışırken -birçok insan buna inanıyor tabii, inandığı için söylüyor, eyvallah- bize şunu söylüyorlar: “Türk-Kürt kardeşir.” “Sünni-Alevi kardeşir.” buna hiçbir itirazım yok benim şahsen ama biliyorum ki öyle değil, öyle değil. Dünya kadar örnek gösterebilirim size. Geçen gün yine konuşma yaparken söylemiştim, mesela Alevilerin cemevi talebi yok varsayılıyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hocam, son sözlerinizi alalım lütfen.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Kürtlerin talebi yok varsayılıyor vesaire.

Sonuç olarak şunu söylemek istiyorum, ancak bu kadar anlatabildim ama şunu söyleyeyim: “Adalet” kavramı, hiçbir zaman karşılanacak bir kavram değil, tıpkı demokrasi gibi hiçbir zaman gerçekleşmeyecek belki ama her zaman gerçekleşmesi için mücadele edilecek olan bir kavramdır “adalet”. Biz de Halkların Demokratik Partisi olarak –yine burada da söylemiş olalım- gerçekten adalet istiyoruz ama gerçek adaleti istiyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

Sayın Cemal Öztürk’ün, AK PARTİ Grubundan, kısa bir söz talebi vardır.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Şimdi, Erol Hoca “eşitlik”, “adalet” kavramları üzerinde durdu. Ben biraz olaya renk katmak istiyorum. Şimdi, bizim Temel, Amerika’da belediye otobüsü şoförü olmuş. Tabii, bu zenci-beyaz ayrımının olduğu yıllar.

(“Siyah-beyaz’ desek.” sesleri)

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) - Peki, öyle olsun. Siyah-beyaz ayrımının... Otobüste kavga çıkmış, siyahlarla beyazlar kavga ediyor. Tabii, Temel’in kafasının taşı atmış, çekmiş otobüsü kenara. “İnin aşağıya bakayım.” demiş, herkesi indirmiş. “Utanmıyor musunuz, bu devirde siyah-beyaz, ırk ayrımı olur mu? Hangi devirde yaşıyoruz? Benim nazarımda bütün insanlar eşittir -dedin ya- herkes eşittir, hepiniz yeşilsiniz; öyle siyah-beyaz yok, herkes yeşildir benim nazarımda; eşit. Şimdi, binin otobüse bakayım.” demiş. Tabii, Temel bu, “Koyu yeşiller arkaya geçsin.” demiş. (Gülüşmeler) Yani herkes yeşil ama bir kısmı koyu yeşil.

Yani dediniz ya “Fıkra anlatılmıyor burada, çok ciddi tartışmalar oluyor.” Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Cemal Bey’e teşekkür ediyoruz bu fıkraları için, sağ olsun.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Estağfurullah.

Şimdi, mutlak eşitlik... Tabii, hukuk önünde eşitlik var ama İngilizlerin meşhur sözü var ya “Bütün İngilizler eşittir ama eşitler içinde Kraliçe birincidir.”

Sayın Bakanım, “adalet” ismi önemli ve çok önemli bir bakanlığı yürütüyorsunuz. Çok güzel bir sunum yaptınız, ben sabahleyin dinledim, ondan sonra mazeretim vardı, bir müddet ayrıldım. Burada çok hararetili tartışmalar oldu daha önceki bütçelerde, çok hararetili oldu; Plan ve Bütçe Komisyonunun da özelliği bu. Ama gerçekten sizi ve ekibinizi tebrik ediyoruz, zor zamanlarda zor görevler yapıyorsunuz.

Ben süremi tamamını kullanmayacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi; kamu adına, millet adına bütçe yapıyor ve denetim görevi yapıyor, bizim bir görevimiz de denetim. Bunu kamu adına yapıyoruz, sizler de kamu adına verilen bu bütçeyi kullanacaksınız milletimize hizmet için. Allah mübarek etsin, bereketli olsun, hayırlı hizmetler nasip olsun.

Muhalefet elbette ki tenkit edecek, eleştirecek. İçinde öneri olan her eleştiri mukaddestir. Mutlaka olmalı, demokrasilerin bir olmazsa olmazı da muhalefettir. İktidar da tahammül edecek eleştirilere. Haklı eleştirileri alacak cevaplayacak, yerine getirecek; olmayanlara da üslubuyla cevap verecek. Biz sizin üslubunuzu seviyoruz, bu üslubunuzun...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Koyu yeşilleriz biz.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Evet, sizler koyu yeşillersiniz ama hepimiz eşitiz.

Ben bütçenizin hayırlı, mübarek olmasını, bereketli olmasını tekrar diliyorum ve sizlere başarılar diliyorum.

Hepinize teşekkür ediyorum arkadaşlar.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum Cemal Bey.

Sayın Ünal Demirtaş, CHP Grubundan, süreniz dört dakikadır.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sözlerime başlarken hazırunu saygılarımla selamlıyorum.

Sayın Bakan, Adalet Bakanlığının 2022 yılı bütçesinin milletimize hayırlı olmasını diliyorum.

Sayın Bakan, 18’inci yüzyılın önemli düşünürlerinden Jean Jacques Rousseau “Yasama, yürütme, yargı iç içe geçmişse, özgürlükler garantide değilse anayasa yok demektir. Kuvvet kimdeyse o, hâkimdir.” demiştir. Bundan yüzyıllar önce söylenen bu söz, maalesef tam da bugünün Türkiyesini anlatmaktadır. Sizin kişi olarak iyi niyetinizden herhangi bir şüphem yoktur. Ancak, AK PARTİ döneminde maalesef yargımız, saray vesayeti altına girerek bağımsızlığını ve tarafsızlığını yitirmiş

ve güvenilmeyen bir yargı hâline gelmiştir. Maalesef bugün Türkiye’de saraydan kumandalı bir yargı sistemi vardır. Vatandaşlarımızın adalete erişiminde büyük sorunların olduğu, yargının kalitesinin giderek gerilediği bir dönemi yaşamaktayız.

Sayın Bakan, bu durum uluslararası kuruluşların araştırmalarına da yansımıştır. Dünya Adalet Projesi kapsamında yapılan Hukukun Üstünlüğü Endeksi’nde 2017-2018 yıllarında Türkiye 101’inci sıradadır, 2019 yılında 109’uncu sıra, 2021 yılında ise 139 ülke içerisinde maalesef 117’nci sıraya gerilemiştir. Türkiye, bu sırayla, Mali, Sudan, Angola gibi Afrika ülkelerinin bile gerisinde kalmıştır. Görüldüğü gibi, son dört yılda hukukun üstünlüğü konusunda ciddi bir gerileme yaşanmıştır maalesef.

Sayın Bakan, Türkiye’ye yönelik Avrupa Birliği ilerleme raporlarında da bu durum açıktır. 2019 ve 2020 yılları İlerleme Raporları’nda devam eden davalara siyasetin müdahalesinin olduğu ve masumiyet karinesinin zedelendiği ifade edilirken, 2021 yılındaki Rapor’da “yargının işleyişi” başlığında “Daha çok yargı kararlarının Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihadıyla çelişmesiyle birlikte ciddi gerileme devam etmiştir.” demektedir.

Sayın Bakan, bu tablo maalesef Türkiye’ye yakışmamaktadır.

Sunumunuzda ara buluculuk müessesesinin hukuk sistemi için kazanım olduğunu ifade etmişsiniz Sayın Bakan. Oysa, iş davalarında dava şartı olarak uygulanan zorunlu ara buluculuk sisteminden beklenen fayda maalesef sağlanamamıştır çünkü zorunlu ara buluculuk sistemi amacına uygun şekilde çalışmamakta, yargıyı hızlandırmamakta ve hakkın teslimini sağlayamamaktadır. Öte yandan, zorunlu ara buluculukla çözülen işlerdeyse işçiler için büyük hak kayıpları yaşanmaktadır. Ara buluculara uzlaşma oranları düşük olduğu için baskı yapılmakta, ara bulucular da âdeta işverenlerin avukatlığını yapmakta ve işçilere ölümü göstererek sıtmaya razı etmeye çalışmaktadırlar. İş mahkemelerinin yıllık derdest dava sayıları bize bu durumu göstermektedir. Bakın, 2016 yılında 522 bin olan toplam iş davası derdest sayısı 2018 yılında 540 bine çıkmış, 2020 yılında ise 567 bine ulaşmıştır yani derdest iş dava sayısı zorunlu ara buluculuğa rağmen artmıştır. Yıllar bazında açılan yeni iş davası sayısına bakıldığında ise 2016 yılında 241 bin olan sayı 2018 yılında belki 162 bine kadar gerilemiş ama 2020 yılında 190 bine kadar çıkmıştır. 2020 yılında iş davalarında yeni açılan iş davası sayısının düşük olmasının nedeni ise Covid-19 sürecinde bir yıldan fazla uygulanan işten çıkarma yasağıdır. Bu önümüzdeki dönemde de iş davalarının daha da artacağı öngörülmektedir. Sizin övünerek söylediğiniz ara buluculuk rakamlarıysa ihtiyari yani zorunlu olmayan ara buluculuk işlemlerine ait rakamlardır zaten Sayın Bakanlığınız da dava sayısının artacağını düşündüğü için iş mahkemelerinin sayılarını artırdı. Bakın, iş mahkemesi sayısı tüm Türkiye’de 2018 yılında 341 iken 2020 yılında 398’e çıkardınız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süreniz dolmuştur.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Efendim, tamamlamak üzereyim, bir iki cümle...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tamamlayın bu konuyu.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Bakın, Ankara Merkez Adliyede 2020 yılında 45 olan iş mahkemesi sayısını 2021 yılında 68’e, Bakırköy’de 32 olan sayıyı ise 55’e çıkardınız, başka illerdeki artışlarla birlikte bugün itibarıyla yaklaşık olarak 450’ye çıkmıştır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Cümlemı tamamlıyorum efendim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Bu da şunu göstermektedir: Zorunlu ara buluculuk müessesesi mahkeme sayısını artırmanıza rağmen hem yeni gelen hem de derdest dava sayısı azalmamakta hem davalar hızlanmakta hem de hak teslimi yapılamamaktadır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Cümleler biraz uzadı.

Sağ olun.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Bu müessesenin tekrar gözden geçirilmesini diliyoruz Sayın Bakanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sağ olun.

Sayın Levent Gök, buyurun lütfen.

Süreniz dört dakikadır.

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri...

Sayın Bakan, size kısa sorularım olacak.

Bu ay başında, Cumhurbaşkanına hakaret suçundan dolayı, işgüzar bir savcının talebi nedeniyle bir avukat arkadaşımızın evinde önce arama yapıldı. Bu arkadaşımız, duruşma için Ankara dışında olduğundan dolayı, evde olmadığından dolayı önce kendi apartmanında komşularına karşı itibarsız hâle getirildi. Sonra arkadaşımız, kendiliğinden, telefonla haber alması üzerine savcılığa başvurduğunda nezarete alındı ve üst araması yapıldı. Bir avukatın, Sayın Bakanım, bir avukatın üst araması yapılıyor ve bununla da yetinilmedi; bu avukat arkadaşımızın ifadesini alan sayın savcı -sayın savcı demek aslında yanlış ama- Cumhurbaşkanına hakaret suçundan dolayı bir avukatı Adli Tıbbı sevk ederek akli dengesinin yerinde olup olmadığı hakkında rapor istedi. Size belgeleri takdim edeceğim, Ankara’da oluyor Sayın Bakanım. Adli Tıptaki uzman doktor, gelen arkadaşımızın aklının son derece yerinde olduğunu raporuna dercetti. Bu sayın savcı yetinmedi, avukat hakkında tutuklama talep etti. Ankara Barosu mensubu arkadaşımız on iki saat boyunca adliyede, kendi çalıştığı adliyede yani kendi arkadaşlarının gözü önünde, hâkimlerin, savcılarının gözü önünde itibarı beş paralık edilerek on iki saat boyunca tutuldu. Sonunda, gece yarısı hâkim tarafından serbest bırakıldı.

Şimdi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 19 Ekim 2021’de verdiği Vedat Şorli kararıyla, Cumhurbaşkanının herkesten daha çok korunmasının gerekeceğine dair ve Cumhurbaşkanına hakaret suçlarının genel hakaret suçlarından sayılması gerektiğinden bahisle bir karar verdi ve Türk Ceza Kanunu’ndaki 299’uncu maddenin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’ne uyumlu hâle gelmesi konusunda bir karar aldı ve Türkiye’yi bu konuda 7.500 euro tazminata mahkûm etti.

Sayın Bakan, bendeki bilgilere göre Cumhurbaşkanına hakareten dolayı 160 binin üzerinde dava var, 3.625 tanesi hapisle cezalandırılmış. Türkiye’yi önümüzdeki süreçte önemli bir tehlike bekliyor. Bütün bunları çarptığımız zaman Türkiye’nin kisasından, sizin benim cebimden çıkacak dünya kadar tazminatla karşı karşıyayız. Sorum şudur: Bir avukatın, böylesine bir işleme maruz bırakılması hakkında -ki mesleğimizi korumak hepimizin ve en başta sizin de göreviniz- ne yapmayı düşünüyorsunuz? Ben belgeleri size takdim edeceğim birazdan. İkincisi, Cumhurbaşkanına hakaret suçunun Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’ne uyumlu olması yönünde karar veren Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararı doğrultusunda, Cumhurbaşkanına hakaret suçunu düzenleyen 299’uncu maddeyle ilgili bir düzenleme yapmayı düşünüyor musunuz? Bu konuda neler yapacaksınız? Ve önümüzdeki süreçte Türkiye’yi bekleyen tazminatlarla ilgili bir çalışmanız olacak mıdır?

Sayın Bakanım, bugün Hâkim ve Savcılar Kuruluna bir üye seçtik. Hâkim ve Savcılar Kuruluna seçtiğimiz üye avukat kontenjanından geldi. Ben de Komisyonda görev yaptım, ısrarım ve talebim şuydu: Sadece şekli şartları değil, etik değerleri de inceleyelim. Hukuk diploması var mı, kaç yıl çalıştı? Bunların dışında geçmişinin de sorgulanması gerekir çünkü geçmişinde siyasi partilere aidiyeti bilinen ve bu konuda sosyal medyada da aktif bir şekilde faaliyet gösteren kişilerin hâkimliğe alınmasının sakıncalı olduğunu düşünüyorum. Bir hâkim ya da savcı, milletvekili adayı olmak için ya da yerel yönetici adayı olmak için başvurduktan sonra aday olamazsa ya da seçilemezse mesleğe dönemiyor ama biz avukatlık boyunca siyaset yapmış bir kişiyi bugün HSK'ye seçtik Sayın Bakanım. Bu, HSK'nin de tarafsızlığına çok ciddi gölge düşürmektedir. Çift maaş alan bu sayın üyenin durumuyla ilgili vicdanlarımızda ne düşünüyorsunuz?

Saygılar.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum, süreniz dolmuştur.

LEVENT GÖK (Ankara) – Ben de tam zamanında tamamladım Sayın Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkürler, sağ olun.

LEVENT GÖK (Ankara) – Ama ben size biraz makul davranıyordum Meclis Başkan Vekilliğinde.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Eyvallah, vallahi burada sizin kadar cömert olamıyoruz maalesef.

LEVENT GÖK (Ankara) – Efendim, ben kurallara uyuyorum, sorun yok.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Murat Emir, buyurun lütfen.

Süreniz dört dakikadır.

MURAT EMİR (Ankara) – Sayın Bakan, Adalet Bakanlığı bütçesi vesilesiyle yargımızın, adalet sistemimizin içinde bulunduğu derin sorunları tartışma fırsatı bulduk. Tabii, bu sorunlar sadece sizin Bakanlığınızla ilgili olmamakla birlikte aslında bir rejim sorununa işaret ediyor. Dolayısıyla bu Komisyonu aşan, sizi aşan, Bakanlığınızı aşan yönü çok fazla. Anayasa değişikliğiyle birlikte, özellikle bütün yetkilerin tek bir kişiye verilmesi sonucunda bağımsız yargıdan bahsetmemiz artık olanaksız. Bizim daha önce de sorunlarımız vardı; bağımsız ve tarafsız yargı, etkin yargı, erişilebilir yargı noktasında eksiklerimiz vardı ama maalesef bu ihtiyacımızı, bu açlığımızı giderek derinleşiyor ve bunu çözmekte de eğer Anayasa değişikliği yapamasa ve bir kültürel değişim yapamazsak maalesef başarılı olamayacağız, öyle görünüyor.

Sayın Bakan, baktığımız zaman ilk derece mahkemelerinin zaman zaman Anayasa Mahkemesinin hak ihlali kararlarına veya Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararlarına uymadığını görüyoruz ve bu konuda da herhangi bir şey yapıp yapılmadığı konusunda kaygılıyız. Zaman zaman özellikle Anayasa Mahkemesi ve AİHM kararlarına uymayan yargıçların Yargıtaya taşındığını da görüyoruz. Bu noktada, Bakanlığınızın bir çalışması var mıdır ve yargıdaki bu hiyerarşinin tekrar sağlanması noktasında neler yapıyorsunuz? Aynı şekilde, özellikle, idari yargı kararları verilirken ceza yargılaması sonucunda takipsizlik veya beraat kararı almış vatandaşlarımızın idari yargı açısından bu kararlarının tanınmadığını görüyoruz ve büyük bir mağduriyet yaşandığını görüyoruz. Bu da mutlaka çözülmesi gereken bir durum. Hatta baktığımızda OHAL Komisyonunun da beraat kararlarını dikkate almaması, hukuk devleti açısından son derece yaralayıcı bir duruma işaret ediyor.

Sayın Bakan, baktığımız zaman cezaevi yapma rekoru kırılıyorsunuz her yıl. Bu tabii, bir yönüyle cezaevlerindeki koşulların ağırlığı düşünüldüğünde doğru ama açılan dava sayısı, soruşturulan vatandaş sayısı... Bakın, bir rakam vereyim size, son bir yılda 8 milyon soruşturmada 13 milyon şüpheli ifade vermiş ve baktığımız zaman Türkiye'de yargı yükünün son derece ağırlaştığını ve yargılamaya konu

olan davaların arttığını görüyoruz. Özellikle tutuklu ve hükümlü sayısı çıkarılan infaz yasasındaki, af yasasındaki rahatlamaya rağmen artıyor ve bu sorunu bir şekilde çözemiyoruz. Bu yönüyle de mutlaka yargımıza düşen, yeni önlemlerin alınması şart.

Özellikle cumhurbaşkanına hakaret konusuna baktığımızda, Cumhurbaşkanı parti lideri sıfatıyla, siyasetçi sıfatıyla herkese istediği ölçülerde hakarete varabilecek sözler sarf ederken kendisine yapılan en küçük siyasal bir eleştiride dahi Cumhurbaşkanı korumasının altında korunuyor, âdeta 299'uncu maddenin arkasına saklanıyor. Ama 299'uncu madde aslında tarafsız Cumhurbaşkanı için düzenlenmiş bir madde, dolayısıyla bu garabetin bir an evvel düzeltilmesi gerekiyor. Baktığımız zaman Sayın Cumhurbaşkanı daha önceki cumhurbaşkanlarına nazaran ve dünyadaki diğer cumhurbaşkanlarına nazaran vatandaşıyla çok yüksek oranda davalı bir Cumhurbaşkanı. Sadece bir yılda 31.297 soruşturma açılmış ve bundan 7.790 kamu davası açılmış ve bu da gerçekten bir Cumhurbaşkanı açısından ve o Cumhurbaşkanının yönettiği ülkede yaşayan vatandaşlar açısından son derece talihsiz bir durum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım.

MURAT EMİR (Ankara) - Mesela bir örnek daha vereyim, vaktim bitti, Sedat Peker, organize suç örgütü lideri. Bu kişi “silahlanın” dediği zaman bir savcı takipsizlik veriyor, hatta ifadesine göre soruşturması yapılırken, soruşturması sırasında onurlandırılıyor, kahve ikram ediliyor ama bu kişi iktidarı rahatsız edecek şeyler söylemeye başladığı zaman üç yüz yılla yargılanıyor...

BAKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Emir, süreniz geçmiştir.

MURAT EMİR (Ankara) - ...ve bunu açan da aynı savcı, bunu da takdirlerinize sunuyorum.

Teşekkür ederim.

BAKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

Şimdi AK Parti grubuna geçelim.

Sayın İbrahim Aydemir'in söz talebi vardır.

Sayın Aydemir, buyurun.

Komisyon üyemiz aynı zamanda, süreniz on dakikadır.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Evet, Değerli Başkanım, teşekkür ediyorum.

Efendim, Bakanımızın şahsında bütün heyete saygı sunuyorum.

Arkadaşlar, bir hususi kayıt var, bunu özellikle paylaşmak istiyorum, ilahi bir kayıt. Düşündüklerinizi açığa vursanız da gizli tutsanız da sonuçlarını yaşarsınız. Çok berceste, çok özel bir kayıt. Düşündüklerinizi açığa vursanız da gizli tutsanız da sonuçlarını yaşarsınız. Ne demek efendim? Herhangi bir fiiliyatınızın sonucunu yaşamayı bırakın, aklınızdan geçirdiklerinizin bile bir sonucu olacaktır, mutlaka yaşayacaksınız. Bizim medeniyetimiz ölçüyü böyle koyunca bu defa attığımız her adıma dikkat etmek zorunda hissedersiniz ve hep öyle yaptık biz, adil davranmak durumundayız hepimiz yoksa “Eden, bulur.” hükmü hakikat buluyor; hiç de şaşmıyor bu. İlahi hakikattir bu, dolayısıyla, şaşmaz ve biz böyle baktık.

Şimdi, ben Tuncay Bey'i dinlerken... Biraz önce anlatımını, aktarımını çok böyle cankulağıyla dinledim ve etkilendim, daha önce de dinlemiştik. Edenler buluyor, kim ki haksızlık eder, mutlaka ve mutlaka ona düşer olur, beter olur.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Âmin.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Yapmamak lazım ve şunun altını çizerek söyleyeyim arkadaşlar: “Hak” kavramı konuşulurken en büyük hakkın yaşama hakkı olduğunu kimse ıskalamasın.

Şimdi, burada iri iri konuşuyor HDP’li arkadaşlar ve bugün Öğretmenler Günü, öyle değil mi? Gencecik öğretmenlerimiz katledilirken sükût edenler, haktan bahsedemezler, inandırıcı olmazlar bir defa. Hiçbir şekilde, en son konuşacak, belki hiç konuşmayacak kesim onlar olmalı. Adaleti ifade ederken mutlaka ama mutlaka kendi cephenize dönüp bakacaksınız, neyi konuşuyoruz biz? Apocular, imansızlar, kitapsızlar, vicdansızlar; minnacık çocukları katlederken bir tanenizden ses çıkmıyor ya! Böyle bir şey olabilir mi? Kadın milletvekili gelmiş, kadınları addediyor, kadınları öne koyuyor ama hiç de kadıncı olmayan ifadeler kullanıyor. Böyle bir şey olabilir mi? Bunu yapmamak lazım.

Elbette adaletten konuşalım; nerede bir adaletsizlik var, oraya mutlaka ama mutlaka neşter vuralım çünkü başlarken söylediğim hakikat şaşmayacak. Kim haksızlık ederse mutlaka onunla muhatap olacaktır, biz böyle bakıyoruz. Aksi hâlde, arkadaşlar “Sadece burada dillendirelim, nasıl olsa mikrofon bizde, muhalefetteyiz, sözümüz dinlenilir, geçer.” Öyle değil arkadaşlar. Bakın, burada yaşı kemale emiş çok sayıda insan var. Benim gazetem var, gazetecilik yapıyorum, gazeteciyim ben.

Bakın, yaşadığım bir hadiseyi anlatayım size, bizatihi kendi gazetemde yaşadım bunu ve CHP’li bir iktidar döneminde, CHP’li bir Adalet Bakanının olduğu dönemde adalet mekanizmasından yansıyan bir hakikat, bir gerçek. Nedir o? Gazetemde bir köşe yazarı, bir mülki amirle ilgili kayıt düşüyor, kendince orada bir şey söylüyor. Efendim, diyor ki: “Ramazanda Erzurum’da -Erzurum iklimi çok hassastır ama- adamcağız özellikle insanlara sigara içip yüzlerine üfürüyor.” falan, bu manada bir şeyler yazmış. Tuncay Bey, bir köşe yazarı bunu yazmış. Sonra aynı sayfada... Bu adam sonuçta Erzurum’da mülki amir, icraatları var, yaptıkları var; onunla ilgili de bir haber yapılmış yani onun yaptığı bir faaliyeti haber hâline getirmişler. O günkü hâkim bu mülki amirin müracaatından sonra -efendim- bize çok orantısız bir tazminata hükmetti. Niye? Çünkü ideolojik bakıyordu, adalet penceresinden bakmıyordu. Arkadaşlarımızdan içimizde genç olanlar var, bilmeyenler vardır ama böyleydi. Efendim, size gelince adalet cari olsun, açığa çıksın, geçerli olsun; bize gelince olmasın.

Bakın, şurada bir kardeşim oturuyor şu anda; Uğur Aydemir. Burada herkes şahit, İçişleri Bakanlığı bütçesinin görüldüğü gün burada bir konuşma yaptı, çok temiz bir dille meramını anlattı. Anlattığı şey şu... Garo Paylan ısrarla altını çiziyor: “Güvenlik giderlerine, bütçesine çok fazla para ayrılıyor, bu yapılmamalı.” O kendi veçhesinden bunu söylüyor. Uğur Aydemir ne diyor? “Bizim için güvenlik çok önemli, ülkemizin, vatanımızın güvenliği kadar önemli bir şey olamaz. Gerekirse soğan ekmek yeriz ama güvenlikten asla taviz vermeyiz çünkü insanlarımızın katledilmesine, öldürülmesine mani olmak durumundayız.” diyor.

Peki, bir benzetme: Şimdi, ne oldu biliyor musunuz arkadaşlar? Sizin cenahta yayıncılık yapanlar... Tuncay Bey, ben bunlara gazeteci falan da demiyorum, bunlar gazeteci değil ve gazeteciliğin, bu mesleğin yüz karaları. Bakın, ben gazeteci olarak söylüyorum, böyle bir rezalet olamaz. Cımbızlayıp çekiyor, sonra bütün bir Türkiye sathında benim kardeşimi linç ediyor. Bu mu adalet arkadaşlar? Hak bu mu? “Bize gelince yapalım, amandır, sükût edin ama karşı tarafa gelince linç edilmesine sükût edelim, sessiz kalalım.” Bu doğru değil arkadaşlar.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Böyle bir haberi yapan gözaltına alınıp yakalanmıyor...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bu doğru değil arkadaşlar.

Bakın, ben size bir tane tane...

Bakın, arkadaşlar, şurada bir mahkeme kararı var, Erzurum 1. Sulh Ceza Hâkimliği. Yakın zamanda bu arkadaş vefat etti. Bir hekim, arkadaşlar, bir hekim, aile hekimi; Sayın Cumhurbaşkanımıza karşı öyle galiz ifadeler kullanıyor ki ben şimdi burada söylemekten imtina ediyorum çünkü hicap duyulacak ifadeler var, sosyal medyada paylaşım yapıyor. Siz diyorsunuz ki “Cumhurbaşkanı adına yapılanları

hemen derdest ediyorlar, bilmem ne gece yarıları...” Ya, yok kardeşim ya. Şunu herhangi birimize, bizden birine söylese samimi söylüyorum yani o mahkemenin kapısında dururuz “Böyle bir şey olur mu?” deriz ama takipsizlik kararı veriyor, hakaret olarak bile görmüyor. Sizin cenahta Muharrem Bey böyle gözüküyor, oysa burada böyle değil. Öyleyse arkadaşlar hep dile getiriyoruz ama iş...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Bizim partide ilçe başkanı...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Kardeşim, bak Turan Bey, sen buralara geliyorsun, özellikle mugalata yapma adına hakikatle uzak yakın ilgisi olmayan şeyler dillendiriyorsun, bak ben belgeli konuşuyorum, belgeyle konuşuyorum arkadaş, ezbere konuşmuyorum, isteyene de veririm ben bunları, bakarsınız görürsünüz ve bir büyük mahcubiyet yaşarsınız. Şunu yapmayın...

SALİH CORA (Trabzon) – İl başkanları aynı zamanda valiydi.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ben daha önce bizimle ilgili verilmiş bir karardan bahsettim. Bizim, bizatihi benim tazminatını ödemediğim bir karardan bahsettim, yaşananlardan bahsettim. Dolayısıyla arkadaşlar...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, hatibi dinleyelim, diyaloga girmeyelim lütfen.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Zaten ben arkadaşlar böyle sohbet modunda bu işi...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bu arada İbrahim Bey, Uğur Bey beş dakikasını size devretti, bilginiz olsun. Uğur Bey’in anlatmak istediği konuyu siz anlatmış oldunuz.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Biz sadece mülkün temeli olarak görmüyoruz adaleti ve biz o meşhur aforizma “Kılıçla alınır bir mülk ama adaletle muhafaza edilir.” Buna yürekten iman ediyoruz, her hücremizle iman ediyoruz. Bunu yapmayanlar zaten kaybederler. Adalet, adalet, adalet, adalet yerini bulsun yine o meşhur aforizma, varsın kıyamet kopsun. Kim olursa olsun muhatabımız, lütfen bu zaviyeden bakalım derim ben. Hususen de HDP’lilere şunu söylüyorum: Arkadaşlar, siz bu mevzularda sükût edin, hiç değilse görünmeyin, sessiz kalın çünkü sizin siciliniz çok berbat bir sicil, ben Erzurum’dan biliyorum. Bakın, burada Ağrı Milletvekili oturuyor, bir vesile yine söylemişim. Sadece suçlu günahı AK PARTİ’li olmak, başka hiçbir günahı olmayan Ağrı’da bir bakkal. Muharrem Bey, direğe bağladılar, gariban bir adam, katlettiler, sadece suçlu bu. Bir tanesinden ses çıkmadı, tek birinden kınama bile çıkmadı.

Dün burada bir mevzu konuşuldu ben, dün müydü İçişleri Bakanlığında mıydı söyledim ben, FETÖ’yle ilgili bir kayıt. Biz her zaman söylüyoruz arkadaşlar, kim ki FETÖ’nün yelkenine rüzgâr taşımış, kim ki o cenahta konuşlanmış, yer bulmuş, Allah milyar kere milyar onun belasını versin ve bunlara çağrıda bulunuyorum: Yiğitseniz, mertseniz, sözünüzün hükmü olsun diyorsanız “Allah PKK’nın belasını versin.” bir defa deyin.

BAHAR AYVAZOĞLU (Trabzon) – Diyemezler.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Diyemezsiniz. Niye?

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Bu, problemi çözmez.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Çözmez, neyi çözer? Yok canım, en azından bir başlangıç. Erol Hocam, Erol Hocam, bak... (AK PARTİ ve HDP sıralarından karşılıklı laf atmalar) Erol Hocam, Erol Hocam...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hatibi dinleyelim lütfen, diyaloga girmeyelim, rica ediyorum.

BAHAR AYVAZOĞLU (Trabzon) – Tarafınızı belli edersiniz.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Erol Hocam...

BAHAR AYVAZOĞLU (Trabzon) – Problemi çözmezsiniz ama tarafınızı belli edersiniz. Bu, bir duruştur.

(HDP sıralarından gürültüler)

SEMİHA EKİNCİ (Sivas) – Ya çözersiniz, bir “PKK, terör örgütüdür.” deyin, çözer.

(HDP sıralarından gürültüler)

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ne? Anlamadım.

(HDP sıralarından gürültüler)

BAHAR AYVAZOĞLU (Trabzon) – Şimdi söyleyin.

SEMİHA EKİNCİ (Sivas) – Ya bir de tutanaklara geçsin “PKK, terör örgütüdür.” deyin, bir tutanaklara geçsin.

(HDP sıralarından gürültüler)

BAHAR AYVAZOĞLU (Trabzon) – Şimdi söyleyin, söyledim demeyin, şimdi söyleyin, duyalım ağzımızdan.

SEMİHA EKİNCİ (Sivas) – Valla hiç duymadık Erol Bey.

(HDP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Aydemir, devam edin lütfen.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Erol Hocam, Değerli Hocam...

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Siz bunu anlamıyorsunuz yahu, anlamıyorsunuz. Bu ülkenin bir gerçeği...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Erol Hocam...

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – AK PARTİ olarak...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bak, Değerli Hocam...

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – PKK’yla görüşen sizensiniz.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bak, Değerli Hocam, bir şey söylüyorum.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Allah Allah, söyletmeyin adamı.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – PKK’yı yerle yeksan ettik, 1 tanesi kalmayacak. Bu ekip yaptı. Sizden de bir tek şey istiyoruz, bir tek şey istiyoruz. Sen münevver bir insansın. Anlatımlarından, aktarımlarından istifade ediyoruz ama şunu yapmayalım: Bakın, dün burada bir kayıt düştün, çok üzülüm ben şahsen. Efendim, “Terörün müsebbibi, demokrasinin olmayışı.” Ya, böyle bir şey olabilir mi ya?

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Evet.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Terörü mazur gösterme, terörü masum hâlde... Böyle bir şey olur mu? Kardeşim, bırakın bunu.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Terör neden var? Terör neden oluyor?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Olur mu öyle şey ya? Yani PKK’nın derdi demokrasi mi kardeşim? PKK’nın demokrasi diye bir derdi var mı?

Bakın, Erol Hocam, CHP Genel Başkanı “helalleşme” diye bir kavram koydu orta yere.

(AK PARTİ ve HDP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar)

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – İsmailciğim, müsaade eder misin? Canını yerim az dur da, bir saniye.

Bak, Güzel Hocam, Değerli Hocam, Sayın Kılıçdaroğlu “Helalleşelim.” dedi. Size de böyle bir özel güzelleme yaptı, gönderme yaptı. Bugün teröristlerden birisi, teröristbaşlarından birisi, Mustafa Karasu mudur, ne zıkkımdır?

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Bak, sen biliyorsun, ben bilmiyorum.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Aynen Kılıçdaroğlu’na şunu söylüyor: “Helalleşmenin yolu bize özerklik tanımanızdır.” Yani “Bu ülkeyi bölmenizdir.” diyor. Şimdi, bu kafanın demokrasiyle ilgisi olabilir mi? Demokrasi diye böyle bir derdi olur mu bu kafanın? Bu kafanın derdi bölmek, parçalamak.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Ya, bunu tartışmak istiyorsan... Ben varım burada, ben varım.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Öyleyse arkadaşlar, hukukun, hukukun cari olabilmesi için, adalet kavramının hakkıyla yerini bulabilmesi için mutlaka ama mutlaka kavramları da yerli yerinde konuşmamız lazım, düzgün bir zemine oturtmamız lazım. Aksi hâlde hep birlikte kaybederiz arkadaşlar. Ben biliyorum ki hep beraber “Önce vatan.” diyoruz hepimiz yani elhamdülillah bakın, biz burada...

Ben milletvekiliyken Mecliste, şu Genel Kurulda konuşma yapılırken Merasim Sokak’ta bombalar patlıyordu, yüzlerce insan katlediliyordu, onlarca insan katlediliyordu. Öyle değil mi Sayın Tanal? Beraber o zeminde değil miydik o bombalar patlarken? Şimdi, elhamdülillah bakın, PKK’nın üzerine yürüdük, bunları bitirme noktasındayız. “FETÖ” diye bir imansız, zalim yapı... İşte, burada, mesela, onun mazlumlarından birisi anlattı. Neler anlattı? Bunları hep beraber yok etmek durumundayız ki pirüpak bir zemin çıksın ve orada biz düzgün siyaset yapalım. O zaman projelerimizi konuşalım. Ülkemizin geleceği adına ne yapabiliriz, dünya zemininde, milletler camiasında milletimizi daha ileriye nasıl taşıyız, bunları konuşalım. Kürt, Türk, Zaza, Laz yahu “İnsansa mesele bitmiştir.” diyoruz biz ve Türk milleti tarifinin içerisinde bütün bu etnik kimlikleri görüyoruz biz ya. Birinin bir diğerinden farkını gören namerttir. Kendi adıma söylüyorum ben bunu, AK PARTİ adına da söylüyorum.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Bence de namerttir ama öyle olmuyor.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Kürt’ü öteki gören bir Allah kulu şu ekibin içinde yoktur. Öyle şey olur mu?

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Öyle olmuyor.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Erol ağabey, bak, şu ekip adına ben söylüyorum. Cumhuriyet İttifakı...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İbrahim Bey, son sözlerinizi alalım.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bakın, ben Milliyetçi Hareket Partisini, Ülkü Ocaklarını çok yakından tanıyan birisi olarak söylüyorum arkadaşlar. Orada asla Kürt’ü öteki gören bir anlayışa ben rastlamadım. Ben Erzurum camiasını biliyorum, Erzurum zaviyesinden, zemininden biliyorum. Oralarda böyle bir şeyi hiç görmedim ben.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Aydemir, son cümlelerinizi alalım.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Değerli Başkanım, ırkçı yaklaşım nereden gelirse gelsin lanet ediyoruz, onu ayağımızın altına alıyoruz ve adalet adına kim ki konuşursa, kim ki sahici notlar düşerse o da başımızın tacıdır, onu da her daim saygıyla, hürmetle anarız.

Tuncay Bey gibi gadre uğrayanlara da burada bir daha geçmiş olsun diyorum.

Bakanlığımızın bütçesi de hayırlı uğurlu olsun.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Salonu havalandırmamızda fayda var. 10 dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 20.55

YEDİNCİ OTURUM**Açılma Saati:21.06****BAŞKAN: Cevdet YILMAZ (Bingöl)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)****KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)**

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli milletvekilleri, 22’nci Birleşimin Yedinci Oturumunu açıyorum.

Kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubundan Sayın Gülizar Bıçer Karaca’da kalmıştık.

Sayın Karaca, süreniz beş dakikadır.

Buyurun lütfen.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, 2019, 2020 yıllarında Plan ve Bütçe Komisyonunda ve Mecliste “Özellikle kadına karşı şiddet ve kadın cinayetlerinde iyi hâl indirimi konusunda ne düşünüyorsunuz?” diye sormuştum ve -gerçekten çok üst perdeden- asla bunu kabul etmediğinizi, böyle bir düzenlemeyi asla onaylamadığınızı ifade etmiştiniz ve size demiştim ki: “Bu konuda bir kanuni düzenleme düşünüyor musunuz?” Siz de dediniz ki: “Biz Bakanız, yeni sistemde kanuni düzenlemeleri Meclis yapıyor.”

Sayın Bakan, bugün sanıyorum beşinci yargı paketi görüşülüyor -sizin sabahki konuşmanızı da okudum, bu yargı paketlerinden bahsetmişsiniz- ama bu yargı paketlerinin hiçbirinde kadına yönelik suçlarda, özellikle şiddet ve kadın cinayetlerinde iyi hâl indiriminin uygulanmayacağına ilişkin bir düzenleme yok. Ardından, İnsan Hakları Eylem Planı’nı açıkladınız, eylem planını epeyce ayrıntılı inceledim; yine bu eylem planında 2019 ve 2020 yıllarından sözünü ettiğiniz, kadına karşı işlenen suçlarda iyi hâl indiriminin uygulanmayacağına ilişkin bir plan görmedim. Bu konuyu ben tekrar, üçüncü yılda da gündeme getirmek istedim, tekrar size sormak istedim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, Sayın Bakana daha sonra konuları arz ederseniz, şimdi hatipleri dinlemesi gerekiyor.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Sayın Milletvekili “En büyük hak, yaşam hakkıdır.” dedi. Evet, gerçekten en büyük hak, yaşam hakkı. Ben bu cümleyi duyunca aslında, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumuna ilişkin birkaç cümle edecektim, bu konuda bir şeyler soracaktım. Ayşe Özdoğan’ı dile getirmek istedim. Biliyorsunuz, Ayşe Özdoğan, Antalya’da cezaevinde, dördüncü evre kanser hastası; bir kez cezasının ertelenmesi ya da infazın durdurulması talebi reddedildi. Geçtiğimiz günlerde, üç hafta kadar önce Anayasa Mahkemesi dedi ki: “Ayşe Özdoğan’ın cezaevi şartlarında kalması mümkündür değildir. Akdeniz Üniversitesinde, hastane koşullarında, hastanede yatması gerekmektedir.” Ve yanında bir refakatçi bulunması konusunda Anayasa Mahkemesinin bir kararı var. Ayşe Özdoğan’ı bu karar uyarınca Akdeniz Üniversitesi Hastanesine götürdüler ama hastanede, yine mahkûmlara ayrılan, doğru dürüst havalandırması dahi olmayan ve dördüncü evre kanser hastası olan bir hastanın, bir insanın olmaması gereken, cezaevi koşullarından alınarak hastaneye getirilmesine sebep olan koşulların aynı şekilde devam ettiği ve üstelik kendi başına ihtiyaçlarını karşılayamadığı için de bir refakatçiye gereksinim duymasına rağmen refakatçi henüz kendisine verilmedi ve Ayşe Hanım cezaevine geri dönmek zorunda kaldı Sayın Bakan. Evet, en büyük hak, yaşam hakkıdır, biz de katılıyoruz. O nedenle,

Ayşe Özdoğan'ın yaşam hakkının da tesisi için... Dördüncü evre kanser hastası, yapılan incelemede "Tekrar kemoterapiye başlanması zorunlu." diye rapor geldi. İstanbul Adli Tıp Kurumuna gitti Ayşe Hanım, tekrar cezaevine geldi. O zaman Ayşe Hanım'ın da yaşam hakkının kendisine teslim edilmesi gerekir diye düşünüyoruz.

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumuna ilişkin ise birkaç cümle sarf etmek isterim: Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, her türlü ayrımcılığın önlenmesi, işkence ve kötü muameleyle mücadelede ulusal önleme mekanizması olarak görev yapıyor. Evet, doğru ama 2021 yılında 10 kez 10 inceleme gerçekleştirmiş, 10 ziyarette bulunmuş. Fakat Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu bu 10 inceleme raporunu hâlâ yazmadı, hâlâ sitesinde ve o ilan ettiği bölümlerde biz göremedik, 2021 yılında yine, on bir ayda 3 karar verdi ama bu 3 kararın da yayımlanmadığını görüyoruz. Oysa neydi? İşkence ve kötü muameleyle mücadelede ulusal önleme mekanizmasıydı. Peki, on bir aydır 10 inceleme ve 3 karar neden yayımlanmadı?

Yine, ceza infaz kurumlarından gerçekten her gün 15, 20, 30, 50'ye yakın bize mektup geliyor. Sayın Bakan, cezaevlerinde, kantinde diyabet hastası olan mahkûmlar ya da tutuklular için, onlar için yiyecek olmadığına ilişkin çok ciddi ve üst üste gelen, farklı cezaevlerinden gelen mektuplar var. Cezaevi kantinlerinde diyabet hastalarına ilişkin neden onlara uygun yiyecek satılmıyor? Yine, çölyak hastaları cezaevinden yazıyor, diyor ki: "Bizim özel bir ekmek tüketmemiz ya da özel bir gıda tüketmemiz gerekiyor. Bize bu imkân verilmiyor."

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Yine, cezaevinde yakınları bulunanlar cezaevlerine iç çamaşırı götürmek istiyor ama cezaevlerinde kantinde iç çamaşırı satıldığı gerekçesiyle o iç çamaşırının içeriye alınmadığı ifade ediliyor.

Sayın Bakan, cezaevinde kalan insanların, hükümlülerin, tutukluların o cezaevi koşullarında kantinden onu alacak paraları da yok, imkânları da olmayan çok fazla tutuklu ve hükümlü var.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Bu konuda bir düzenleme yapmak herhâlde gerekir diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Rafet Zeybek, size şimdi söz veriyorum.

Süreniz beş dakikadır.

Buyurun.

RAFET ZEYBEK (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, değerli katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlarım, evet, devletin temeli adalettir, adaletin temeli bağımsız yargıdır. Eğer bağımsız yargıyı sürdürülebilir yapacaksak da Hâkimler ve Savcılar Kurulunun bağımsız olması zorunludur. Ben, Sayın Bakanın çok iyi niyetlerle yargı için birtakım çalışmalar yaptığını "yargı reform paketi" adı altında gelen kanun tekliflerinin birçoğunu bizim de desteklediğimizi belirtiyorum. Ama bunlar yeterli mi diyorsanız, maalesef... Yargının Türkiye'de çok temel 2 sorunu var. Yargının bağımsızlık ve tarafsızlık sorunu ve liyakat sorunu vardır.

Değerli arkadaşlarım, özellikle, Hâkimler ve Savcılar Kurulundan bahsedeceğim. Evet, hâkim ve savcıların gözü kulağı olan Hâkimler ve Savcılar Kurulu eğer bağımsız ve tarafsız karar veremiyorsa, etki altında kalıyorsa eğer üzerinde bir siyasi etki hissedebiliyorsa orada bizim yargıyı bağımsız kılmamız mümkün değil. Onun için, temel sorunların başında gelen bağımsızlığı sağlamanın yolu bugün Hâkimler ve Savcılar Kurulunun yapısını değiştirmekten geçmektedir. Eğer biz, bunu sağlayamazsak hiçbir şekilde Türkiye’de bağımsız ve tarafsız bir yargı oluşturamayız.

Değerli arkadaşlarım, biliyorsunuz, haziran ayında Hâkimler ve Savcılar Kurulu üyelerinin 7’sini Meclis tarafından seçtik. Bugün yine, 1 üyenin istifa etmesi sonucu 1 üyelik için daha seçim yaptık. Ama hepimiz biliyoruz ki yani bu seçimlerin nasıl yapıldığı, bu adayların kimler olduğu, kimler tarafından belirlendiği çok açık şekilde, hepimizin gözleri önünde oldu. Hatta öyle ki o seçtiğimiz 7 üyeden birisi istifa etti, istifa ederken sosyal medyada bir paylaşım yaptı, onun bir kısmını okumak istiyorum: “HSK üyeliği görevinden Genel Başkanımız Sayın Devlet Bahçeli’yle yaptığımız istişare sonucunda istifa etmiş bulunmaktayım.”

Şimdi, değerli arkadaşlarım, eğer bir Hâkimler ve Savcılar Kurulu üyesi, bir siyasi partinin genel başkanının yönlendirmesi sonucu istifa ediyorsa orada ne olur? “Hâkimler ve Savcılar Kurulu bağımsız görev yapıyor, bütün hâkimlere, savcılara eşit hareket ediyor.” demeyin lütfen. Yani eğer biz sorunları kabul edemezsek asla çözemeyiz. Ben görev yaptığım dönemde 2010 yılından sonra yapılan Hâkimler ve Savcılar Kurulu seçiminde dedik ki: “Ya, bu yargı milletindir, bir cemaate teslim edilemez.” 2013 yılının 17-25 Aralığına kadar “Yargı bağımsızdır, yargı tarafsızdır, yargı tarafsız görev yapıyor.” dediniz ama 2013 yılında yargının FETÖ’nün talimatları altında olduğu açık olarak görüldü. Onun için, dün, FETÖ’nün kontrolü altına alınan yargı eğer bugün yürütmenin kontrolündeyseniz bu ülkede hiçbir kişi adalet dağıtma iddiasında bulunmasın. Evet, istiyoruz, ben çok inanıyorum, Bakanımız da bu ülkede herkese adalet dağıtılsın istiyor ama bu mevcut sistemle, bu Hâkimler ve Savcılar Kurulu Kanunu’yla, bu Anayasa değişikliği yapılmadığı sürece maalesef biz o adaleti dağıtamıyoruz. Öncelikle, Hâkimler ve Savcılar Kurulunun yapısının değiştirilmesi gerekiyor ama şunu özellikle söylüyorum: Eğer bu yapılamıyorsa ki biz yapacağız geldiğimiz zaman.

Gerçekten, bir sorunumuz da liyakat. Eğer mülakat varsa liyakat yoktur değerli arkadaşlarım, ben bunu hep söylüyorum, mülakatın olduğu yerde liyakat olmaz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım.

RAFET ZEYBEK (Antalya) – Tamam bitiriyorum.

Sayın Bakan, hiç olmazsa mülakatı kaldırın ya da kontrollü yapın, örneğin bir kamera kaydı yapın. Yani ne soruldu, ne cevap verildi, doğru mu yanlış mı seçeneği olsun, yoksa herkes kendine bir referans aramasın artık, hâkim ve savcı adayları.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Süleyman Girgin, daha önce sürenizden değişik arkadaşlara verdiğiniz için dört dakikadır süreniz.

Buyurun lütfen.

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, değerli bürokratlar, basınımızın değerli temsilcileri; hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, bir hikâye var; hasta bir kardeşimiz ölü olduğuna inanıyor ve bu nedenle yemek yemiyormuş, doktorlardan biri sormuş: “Ölülerin eli kanar mı?” hasta “Kanamaz.” demiş. Sonra, doktor eline bir iğne batırmış, elinin kanadığını gören hasta da “A, ölülerin eli de kanarmış.” demiş. Tek adam rejiminin gerçeklikle bağı da bu hasta gibi Sayın Bakan, gerçeklikle bağı kopmuştur. Bakın, ne demiş şair: “Halkın ekmeğidir adalet / bakarsınız bol olur bu ekmek / bakarsınız kıt / bakarsınız doyum olmaz tadına / bakarsınız berbat. / Azaldı mı ekmek, başlar açlık / Bozuldu mu tadı, başlar hoşnutsuzluk boy atmaya.”

Sayın Bakan, ülkemizdeki ekonomik krizin de adalet kriziyle göbekten bağlı olduğu gerçeğinin farkında mısınız? Eğer farkında olsaydınız “Demokrasinin en büyük kazanımı muhalefettir.” diyen bir Adalet Bakanı olarak, daha dün gece polislerin, iktidarı eleştirmek için şiddet içermeyen yürüyüş yapan yurttaşlarımıza müdahale etmesine izin vermezsiniz. Bu ülkenin Ana Muhalefet Partisi Genel Başkanına düzenlenen linç girişiminde bütün sorumluların hemen yargılanması için uğraşır, iktidarın bundaki sorumluluğunu da yargıladınız. Genel Başkanınız Sayın Erdoğan’ın linç görüntülerini gösterip “Bunlar iyi günleriniz.” diye tehditler savurmasına engel olurdunuz. Eğer ekonomik krizin, adalet kriziyle göbekten bağlı olduğu gerçeğinin farkında olsaydınız “Aklınızı kiraya vermeyin, gerekirse köprüyü geçmeyin, zahmete katlanın, köprüyü geçip de onurunuzu zedelemeyin.” diyen bir Adalet Bakanı olarak gençlerin geleceğine TÜGVA, TÜRGEV, Ensar gibi vakıflarla ipotek koyulmasına izin vermez, gençlerimizin bu vakıfları köprü gibi görmelerine engel olur “Gençlerimiz aklını kiraya vermeyecek.” derdiniz. Eğer bir adalet krizi yaşadığımızın farkında olsaydınız “Demokrasinin en büyük düşmanlarından biri de ötekileştirmedir.” diyen bir Adalet Bakanı olarak suçlu suçsuz herkesin doldurulduğu KHK torbalarıyla insanların ekmeklerinden olmasına izin vermez, KHK’lilerin büyük bir ötekileştirme projesi olduğunu görür ve engel olurdunuz. Bu ülkenin en değerli hocalarını, üniversitelerinden bir gecede atmazdınız, çocuğu olmadığı hâlde “Çocuğunu FETÖ okulunda okuttu.” diye insanları ihraç edecek kadar gerçeklikten kopmazdınız. “Hukuk devleti, doğası ve tanımı gereği temeline insan haklarını koymaktır.” diyen bir Adalet Bakanı olarak 4’üncü evre kanser hastası olmasına rağmen cezaevinde tutulan Ayşe Özdoğan’ın infazını derhâl durdurdunuz. Sayın Bakan, eğer yaşadığımız adalet krizinin farkında olsaydınız “Adil davranma yükümlülüğü her kurum, her fert yani hepimiz için geçerli bir yükümlülüktür.” diyen bir Adalet Bakanı olarak herhangi bir demokratik ülkede, değil bir Bakanın, bir hükümetin istifa etmesini gerektirecek derecede ciddi iddialar bir suç örgütü lideri tarafından ortaya döküldüğünde, bunların sümen altı edilmesine izin vermez, İçişleri Bakanı dâhil, adı geçen herkesin derhâl yargı önünde hesap vermesini sağladınız. Banka hesabında sadece 100 TL hesap artışı olan ihraç kişinin, OHAL Komisyonunda ret aldığı ve iki yıl cezaya çarptırıldığı bir ülkede, “Devletin önemli 3 kurumunun başına Sermaye Piyasası Kurulu, Rekabet Kurumu, Sigortacılık Denetleme Kuruluna aynı bankada üst düzey yöneticilik yapmış kişiler nasıl atanıyor?” diye sorardınız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım.

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Bitiriyorum Başkanım.

Üstünlerin hukukunu korumak için değil, hukukun üstünlüğünü korumak için görevdesiniz Sayın Bakan. Söyledikleriniz değerli ama söylem başka, uygulama başka.

Bütçeniz hayırlı olsun.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Emine Gülizar Emecan.

Süreniz dokuz dakikadır.

Buyurun lütfen.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Bakan, değerli bakanlık bürokratlarımız; öncelikle hepiniz hoş geldiniz.

Sayın Bakan, bugün Adalet Bakanlığının bütçesini görüşüyoruz, Adalet Bakanlığı Stratejik Planı'nına baktığımız zaman, Bakanlığın vizyonu ve misyonu ile karşılaşıyoruz. Ne diyor vizyonu ve misyonu? “Vizyonu, güven veren ve erişilebilir bir adalet sistemi; misyonu, hukukun üstünlüğü, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı ile insan haklarını esas alarak adalet hizmetlerinin adil, hızlı ve etkili bir şekilde sunulmasını sağlayacak politikaları geliştirmek ve uygulamaktır.” Yapmış olduğunuz konuşmada da buna benzer vurgular yaptınız.

Şimdi, peki, ben sormak istiyorum: Adalet sistemimiz gerçekten misyonunuzdaki hukukun üstünlüğü, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı ile insan haklarını esas alma misyonunu ne kadar yerine getirebiliyor? Bugün, birçok konuşmacı da bu konuya vurgu yaptı ve değindi hâliyle.

Yine soruyorum: Türkiye’de artık hukuk devleti olma kavramı anlam değişikliğine uğramamış mıdır? Örneğin, yargı siyasetçiler önünde düğme ilikleyen bir hâle gelmişken hukukun temel ayağı olan kuvvetler ayrılığı ilkesi çiğnenmemiş midir? Yine, örneğin, Hâkimler Savcılar Yüksek Kurulu 13 üyesinin 10’u doğrudan iktidar sahipleri tarafından belirlenmemekte midir? Özellikle siyasi yargılamalarda siyasetin emrine uymayan hâkimler tayin dönemleri beklenmeden başka mahkemelere tayin edilmemekte midir? Örneğin, yine Ankara’da 2 no.lu Baro’ya destek vermeyen kamu avukatları sürgünle tehdit edilmemekte midir? Şimdi, bunlar yaşanmıyor mu bu ülkede? Yani pembe bir tablo çizdiniz, ideal bir hukuk sistemi ortaya koydunuz, yaptığınız çalışmalarını anlattınız. Bakın, Türkiye’de artık hukuk devletinin anlamı da değişmiştir, bunu artık herkes görüyor ve kabul ediyor. Suç kavramı iktidar sahipleri tarafından tanımlanmakta ülkemizde ve o yaratılan suçta uygun cezai yaptırıma da yine iktidar sahipleri karar vermekte, gerektiğinde kanunlar değiştirilmekte ya da yeni kanuni düzenlemeler yapılmakta yani bağımsız yargı tarafı yargıya evrilmiştir. Özellikle de yönetim sisteminin yani rejimin değişmesinden sonra bu saydığımız özellikler çok daha fazla hız almıştır. O nedenle de vatandaşlarımızın da adalet sistemine ve hukukun üstünlüğü ilkesinin uygulandığına olan güveni giderek azalmaya devam ediyor.

“The World Justice Project”in hazırladığı Hukukun Üstünlüğü Endeksi’ni her yıl takip ediyor ve paylaşıyoruz Sayın Bakan, her bütçede de bunu konuşuyoruz. Arkadaşlarımız da değindiler, ben sadece bir iki veriyi buradan paylaşmak istiyorum: “Türkiye” başlığı incelendiğinde örneğinin, “Temel haklar” başlığında 139 ülke içerisinde 133’üncü sırada olduğumuz, “Adil hukuk sistemi” başlığında 139 ülke içerisinde yine 113’üncü ülke olduğumuz görünüyor. Mesela, burada ben şunu da sormak istiyorum size: Boğaziçi Üniversitesinde yaşanan son olaylardan sonra, Erdoğan’ın, öğrencileri “Bunlar olsa olsa ancak üniversitelerin içerisine sızmış teröristlerdir.” diyerek hedef göstermesinden sonra tutuklanan 2 Boğaziçi Üniversitesi öğrencisi var; Enis Berke Gök ve Caner Perit Özen, elli gündür Metris Cezaevinde tutuluyor. Mesela bunu hangi hukukla açıklayacaksınız merak ediyorum? Yani dünya ölçeğinde de hiçbir yükselişe geçmiyoruz ve hukuktan uzaklaştıkça da daha fazla yoksullaşıyoruz Sayın Bakan.

Şimdi, Sayın Bakan, bir de adalet sistemindeki cinsiyetçi yaklaşımdan ve sonuçlarından bahsetmek istiyorum. Bakın, ülkemizdeki onlarca, yüzlerce kadından bahsedeceğim; bu kadınlar, kocası, eski kocası, erkek kardeşi, babası, sevgilisi veya sapığı olan bir erkek tarafından dövüldüğünü, tehdit edildiğini belirterek savcılıklara başvuruyor. Türk yargısına güveniyor ama öldürülüyorlar. Şimdi, tabii, burada emniyet güçlerinin almış olması gereken önlemler de var ama yargı sistemine de çok büyük görevler düşünüyor. Şimdi, başvurular ciddiye alınmıyor, koruma kararları zamanında çıkarılmıyor, uygulanmıyor ve kadınlar herkesin gözü önünde katlediliyor. Bakın, ülkemizde kadınların çok büyük

bölümü eğitim, istihdam, eşit koşullarda yaşam, en önemlisi de ekonomik özgürlüklerinden yoksun ve bu tablo, kadınları kendi yaşam alanlarında en yakınları tarafından her türlü şiddete mahkûm hâle getiriyor; bunu artık hepimiz biliyoruz. Bir gece yarısı kararnamesiyle kaldırdığımız İstanbul Sözleşmesi her anlamda kurumlara bir yol göstericiydi. Kadınların yaşam haklarının korunması konusunda eksikler de olsa bir irade vardı sözleşme sayesinde. Kaldırılması belirsizlikleri de artırmıştır, failleri daha cesaretlendirmiştir, “Bana bir şey olmaz, Hükûmet de benim arkamda.” güveni yaratmıştır faillerde ve kolluk kuvvetlerinin, yargının daha da duyarsızlaşmasına neden olmuştur; kadınlar korumasız kalmıştır.

Şimdi, bu tabloyu değiştirmek için adil, adli ve idari çözümler üretmek mücadelenin önemli ayaklarından birisi Sayın Bakan. Bir zihniyet değişimine de acilen ihtiyacımız var ama uygulamalara baktığımızda, örneğin, siyasal davalarda sanıklara çoğunlukla cezaları üst sınırdan verilirken kadına şiddet, kadın cinayetleri ve cinsel davalarda, çocuk istismarı davalarında cinsiyetçi yaklaşıldığını, sanıklara çok daha toleranslı davranıldığını, iyi hâl indirimleri verildiğini -vallahı, sanırım sanıkların kravatları hoşuna gidiyor karar verenlerin- ve cezaların en alt sınırdan verildiğini görüyoruz. Bu, ülkemizde yaşanan bir gerçek. Tüm bunların önüne geçilmesi için de Sayın Bakan, ivedilikle bazı yeni uygulamaları hayata geçirmeniz gerekiyor Adalet Bakanı olarak.

Bizim önerimiz: Kadına şiddet ve kadın cinayetleri davalarına bakmak üzere özel yetkili mahkemeler ve Yargıtayda ayrı bir ceza dairesinin kurulması, kadına şiddet uygulayanlara iyi hâl indirimi uygulamasından derhâl vazgeçilmesi, hâkim ve savcılarla birlikte tüm adli makam çalışanlarının kadına şiddet konusunda özel eğitim alması, -ki, işte, cinsiyetçi yaklaşım noktasında aksaklıkların giderilmesi için bu konunun da çok önemli olduğunu belirtmek istiyorum- iş yerinde veya ev içinde, nerede olursa olsun psikolojik ve ekonomik şiddet ile ayrımcılığın da suç sayılması.

Size önerim Sayın Bakan, bu önerilerimizi görevdeyken hayata geçirmeniz. Kadınların artık tahammülü yok. Biz iktidara gelince -evet, geleceğiz en yakın seçimlerde- ilk önce İstanbul Sözleşmesi’ni yeniden yürürlüğe koyacağız, bu sıraladığım eylemleri de hızla hayata geçireceğiz ama -dediğim gibi- kadınların artık bekleme tahammülü yok. Sizden bazı eylemleri artık ortaya koymanızı, harekete geçmenizi, önerilerimizi dikkate almanızı bekliyoruz.

Bu arada, Sayıştay raporlarına da değinecektim ama sürem yetmeyecek sanırım. Adalet Bakanlığı ve Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu Sayıştay raporlarında -ki bizim kesin hesap raporları üzerinde de bir denetim yapmamız gerektiği için Sayıştay raporlarıyla birlikte-...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – ...Adalet Bakanlığında 23 bulgu, Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumunda 28 bulgu var ve burada geçen yıldan tekrar eden bulgular olduğunu görüyoruz Sayın Bakan yani önlemler alınmadığını, iki kurumda da, Bakanlıkta da diğerinde de iç kontrol sistemiyle ilgili yapılması gereken çalışmaların -ki bunlar çok önemli- yapılmadığını görüyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Emecan.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Buradaki bulguların da sizler tarafından dikkatle incelenmesini, bu konuda da gerekli önlemlerin alınmasını, artık bir yıl sonraya tekrarların, devirlerin olmaması için gerekli çalışmaların yapılmasını bekliyoruz.

Bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Ali Mahir Başarır, buyurun lütfen.

Süreniz dört dakikadır.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Sayın Bakanım, değerli Komisyon üyeleri, milletvekilleri, bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, size zaten yargıyla ilgili birçok konuda gerekli eleştirileri arkadaşlar yaptı, ben sadece iki konuya değinmek isterim.

Sayıştay 2020 bütçesindeki Bakanlık ihalelerini incelerken birçok usulsüzlük tespit etti ama özellikle 72 tanesini inceledim, ki benim dudaklarım uçukladı.

Sayın Bakan, bakın, birkaç tane örnek vermek isterim, niye bunu söylediğimi anlayacaksınız. Yargıtay binasının yapımında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Yargıtay binasını denetlemek üzere 6 tane lüks araç kiralyor. Lüks araç da olsa kiralasın. Bakın, Sayıştay raporunda bu. Bu araçlara bir bakıyoruz, Çeşme’de, Bodrum’da, Altınoluk’ta, tatil yerlerinde çıkıyor. Sayıştay “Bir suçtur.” diyor buna ve tek bir soruşturma yok Sayın Bakanım.

Geliyorum diğer ihalelere; 3 farklı şirketten farklı zarfta teklif alması gerekirken aynı şirket aynı zarflarla teklif vermiş, ihale yapılmış; Sayıştay belirtmiş bunu, soruşturma yok. Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu’ndaki resen soruşturma yetkisi savcılara verilmiş. Bunu muhaliflere kullansın diye mi verilmiş? Ya, bir savcı çıkıp -bakın, kamuoyuyla paylaştık, Sayıştay açıkladı- bir soruşturma açmaz mı Sayın Bakan? Neden? Yani AKP’ye yakın şirketlerin yargılanmaktan bir muafiyeti mi var? Ama -eminim- biz cumartesi bir açıklama yapıyoruz, pazar günü pijamasını soyunup pantolonunu giyip soruşturma açıyor bu savcılar. Yani burada bir eşitsizlik var, burada bir haksızlık var. Ben sizin yolsuzluk konusundaki hassasiyetinizi biliyorum, ben bu konuda -çok kişiyi söyledim ama- sizlerle ilgili bir şey duymadım. Ama lütfen, bunu söyleyin, bunu konuşun; bizim paramız bu, bizim paramız. Öyle ihalelerde usulsüzlük yapılmış ki -ve yeni sistemde Sayıştayın bu konuda suç duyurusunda bulunma hakkı da yok- ama maalesef bunlarla ilgili soruşturma yok. Peki, kimin yanına kalıyor? Bunların yanına kâr kalıyor.

Sayın Bakan, diğer bir durum şu: Bakın, Sezgin Baran Korkmaz elimizdeydi, ne oldu? MASAK raporu bahane edilerek -ki MASAK raporu gelmedi, o “MASAK raporu” denilen şey için “Hazırlıyoruz, kapsamlı bir rapor.” demişlerdi- önce mal varlığındaki tedbir kaldırıldı, sonra yurt dışına çıkış yasağı kaldırıldı, gitti.

Sayın Bakan, bu işlemi yapan 2 kişiden birisi Yardımcınız Hasan Yılmaz, birisi de İrfan Fidan Anayasa Mahkemesi üyesi. Neden? Oluyor mu bu? Neden Sezgin Baran Korkmaz bu ülkede değil? MASAK raporuna hiç baktınız mı bilmiyorum ama sonuç bölümünde 3 tane suç söyleyeyim: “Dolandırıcılık, resmî evrakta sahtecilik ve kara para aklama suçunun işlendiğine dair kanaat oluşmuştur.” diyor. Bu kişinin yurt dışı çıkış yasağını kaldıran, mal varlığına tedbir kaldıran 2 kişiden birisi yanınızda, birisi Anayasa Mahkemesinde Sayın Bakan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım lütfen.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Gerçekten bunlar üzüntü verici şeyler. Biz yargının tarafsız, bağımsız olmasını istiyoruz; yargının tartışılmasını istemiyoruz; savcıların, hâkimlerin tartışılmasını istemiyoruz ama inanın, bunlar canımızı acıtıyor.

Teşekkür ediyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Abdurrahman Tutdere, buyurun lütfen.

Süreniz dört dakikadır.

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Bakan, Değerli Komisyon üyeleri, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, özellikle sabahki sunumda Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkan Yardımcısı Sayın Muharrem Erkek yapmış olduğu kapsamlı değerlendirmede aslında gerçekliği, şu anda yargının içinde bulunduğu durumu örnekleriyle anlattı; tekrara girmeyeceğim ama birkaç hususu ben de belirtmek istiyorum.

Sabahki konuşmanızın özellikle 13'üncü sayfasında "İyi kanun, iyi uygulamayla hayat bulur." demişsiniz, gerçekten çok doğru ve altına imza attığımız bir şey. Uygulamaya baktığımızda, gerçekten, bu Parlamentoda dördüncü yargı paketine kadar çok sayıda kanunda değişiklik yaptınız, çok çalışmalar yapıldı ancak hukukun içerisinde bulunduğu duruma baktığımızda, aslında ne kadar iyi kanun yaparsak yapalım, uygulayıcıların uygulamada yapmış olduğu eksiklikler hukuk sistemimizi ve hukukumuzda olan yaklaşımı, maalesef, yerle bir ediyor. Şu anda uygulamadaki bir sorunu sizinle paylaşmak istiyorum Sayın Bakan, belki sizin de kulağınıza gelmiştir: CMK'de şüphelinin ifadesinin nasıl alınacağı açıkça ortaya konulmuş ve açık bir şekilde yazılmış ancak uygulamada "özel mülakat" adı altında şüpheliler gözaltına alındığında polis veya istihbarat elemanları ön görüşme yapmaktadırlar ve bu ön görüşmelerle notlar alınmakta şüphelilerin iradeleri sakatlanmakta ve bu şekilde bir uygulamayı genel kural hâline getirmiş bulunmaktadırlar. Bu, özünde, çok ciddi hak ihlallerine sebebiyet vermektedir. Bu konunun Bakanlığınızın bilgisi dâhilinde olmasını istiyoruz ve bu konudaki şikâyetlerin dikkate alınarak gerekli tedbirlerin alınmasını istiyoruz. Çünkü bu tür uygulamalar eğer yaygınlaşırsa siz buraya ne kadar kanun getirirseniz getirin, ne kadar reform getirirseniz getirin, halkta karşılık bulamayacaktır ve uygulamada sorunlar devam edecektir.

Bunun dışında, ben seçim bölgemle ilgili de birkaç hususu belirtmek istiyorum.

Sayın Bakan, Adıyamanlı olarak geçen dönem de Bakanlığınızın bütçe görüşmelerinde dile getirmiştik, özellikle Besni Adliyemiz gerçekten çalışma koşulları anlamında fiziki koşullar çok yetersiz ve burada hâkimlerimiz, savcılarımız, avukatlarımız ve yargı çalışanları çok zor şartlar altında çalışıyorlar, fiziki koşulları müsait değil. Ne oldu bizim Besni Adliyesi Sayın Bakan? Gelip bizzat sizi de ziyaret etmiştim, Besni Adliyesinde hiçbir gelişme olmadı. Halkımız ve Besni halkı sizden Besni için bir adliye binası bekliyor.

Bunun dışında, Sayın Bakan, Çelikhan ilçemiz Adıyaman merkezine en uzak olan ilçe, 65 kilometre mesafede, çok dağlık bir bölgede. Adliye'yi 2012'de kapattınız ve halk, gerçekten, adalete erişim konusunda sıkıntı yaşıyor. Yine, sabahki konuşmanızda adalete erişim konusunu çok ön plana çıkarmışsınız ve iyi bir başlıkta değerlendirmişsiniz ancak kapattınız Türkiye'nin birçok ilinde, ilçelerinde adliyeleri; Çelikhan da bunlardan bir tanesi. Bu kapattığımız adliye binalarını yeniden açmak için bir çalışma yapacak mısınız? Gerçekten millet mağdur. Kısa bir ifade için veya basit bir adli işlem için kilometrelerce yol geliyorlar, mağdur oluyorlar. Ekonomik kriz var ve bu ekonomik krizi de göz önünde bulundurduğumuzda, gerçekten, insanların adalete erişiminin Hükümet olarak, devlet olarak kolaylaştırmanız gerekiyor. Bunun da en önemli ayağı, vatandaş neredeyse adalet hizmetinin oraya gitmesidir. Biz Çelikhan Adliyesinin de açılması için Bakanlığınızdan çalışma bekliyoruz, halkımızın da beklentisi bu yöndedir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım.

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Türkiye'nin içinde bulunduğu ekonomik koşullar ve ekonomik sıkıntıların aşılması hukuk güvenliğiyle mümkün olacaktır. Burada da sizin Bakanlığınıza çok iş düşüyor ve bu konuda Türkiye kamuoyunun ve halkının da sizden beklentisi büyük.

Bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Tutdere.

54'üncü konuşmacı olarak Sayın Cavit Arı'ya söz vereceğim.

Saat ona yirmi var. Daha sonra sorular, cevaplar, oylamalar olacak; olabildiğince zamanı tasarruflı kullanırsak memnun oluruz.

Sayın Arı, buyurun lütfen.

Süreniz sekiz dakikadır.

CAVİT ARI (Antalya) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar, Sayın Bakanım ve değerli bürokratlar, basın mensupları; ben de öncelikle hepinizi saygıyla, sevgiyle selamlamak istiyorum.

Sayın Bakanım, Antalya'da "Kırcami meselesi" diye bir mesele var. Kırcami bölgesi, Antalya'nın merkezinde 10 mahalleden ibaret olan bir konu. Burada daha önceki dönemde, yani 2019 seçimleri sürecinde, seçim arifesinde, bölgedeki plan ve parselasyon sürecine ilişkin işlemler tamamlanmış görüntüsü verilmiş, hâlihazırda bölgede çap verilebilir hâle getirilmiş. Öyle ki ilgili Sayın Bakan tarafından vatandaşlara tapular dağıtılmıştır. İnşaat ruhsatları verilmiş, vatandaşlar evlerini yıkmış, ağaçlarını kesmiş, yollar açılmaya başlamış. Böylelikle, Kırcami bölgesindeki vatandaşların oylarına etki edilmiş Sayın Bakan. Halkın burada gerçekten çok büyük bir beklentisi vardı. Ancak ilgili meslek odası tarafından açılan bir dava oldu idare mahkemesine. Yargılama sürecinde bilirkişi raporu alındı. Bilirkişi raporunda -uzun bir rapor- sonuç itibarıyla dava konusu planın hukuka uygun olduğuna dair açık hükümler var. Madde madde sayılmış, her yönüyle bu planın usulüne uygunluğuna dair bir bilirkişi raporu verilmiş durumda. Ancak idare mahkemesi, bakın, bu bilirkişi raporundan bir kelime dâhi bahsetmeden, kendisine göre uydurduğu iki tane gerekçeyle açılan davayı kabul etmiş ve böylelikle Kırcami halkının bir anlamda beklediği, hayal ettiği bu süreci iptal kararıyla hayale düşürmüştür. Her neyse, belediyeler tarafından istinafa götürülmüştür. İstinaf şöyle bir karar verdi Sayın Bakanım, kararda diyor ki: "İlk derece mahkemesinin planı iptal eden kararının dayandığı gerekçelerinin doğru olmadığı..." Bakın, istinaf, bilirkişi raporuna dâhi dayanmayan ilk derece mahkemesinin -kendine göre iki tane gerekçe bulmuş- gerekçelerinin uygun olmadığına ancak netice itibarıyla kararın hukuka uygun olduğuna dair bir karar vermiş. Yani böyle bir karar olabilir mi Sayın Bakanım? Ben yıllarca avukatlık yaptım, biliyorum ki biz mahkemenin kararlarını esasen avukat olarak tartışmayız, bizim böyle bir mesleki ahlakımız var. Ancak mahkemeler, maalesef ki, artık bu dönemde, iktidarın niyetine göre hareket etmek zorunda hisseder vaziyete getirildi. Bakın, hiçbir gerekçeye dayanmayan bir... Neden ne? Bilirkişi raporları tamamen bu planlamanın usule uygun olduğuna dair açık hükümler taşımasına rağmen idare mahkemesi ve bölge idare mahkemesi tarafından "Planlama, Cumhuriyet Halk Partili belediyeler tarafından yapıldı." diye siyasi etki altında tutularak bu planlar iptal edildi, Antalya'nın Kırcami bölgesinin beklentisi böylelikle siyasete kurban edildi Sayın Bakan.

Sayın Bakan, göreviniz süreci içerisinde bir avukat olarak yargılamanın hızlandırılmasına dönük bazı uygulamalar yaptığınızı biz de ilgiyle takip ediyoruz. Ancak bir yargılamada, efendim, tebligatın hızlandırılması, UYAP sistemiyle bazı işlerin kolaylaştırılmış olması, esasen tek başına yargının en temel ihtiyacı olan güven meselesini çözmeye yetmez Sayın Bakan. Şimdi, bahsi geçen konular... Örneğin, yine sizin iktidarınız döneminde değiştirilen, o dönemde bizler tarafından yanlışlığı dile getirilen,

ancak dönemsel olarak bazı sonuçlar elde edebilmek amacıyla sulh ceza mahkemelerine... Özellikle tutuklamaların bolca yapılması yönüyle bir anlamda tutuklama mahkemesi hâline dönüştürüldüğü bu süreçte dedik ki: Sulh ceza mahkemelerindeki bu yatay itiraz süreci doğru değil. Ama gelinen süreçte siz sabahki sunumunuzda bunu “Dikey itiraz sürecini başlattık.” diyerek sanki yeni bir uygulamaymış gibi anlattınız; Sayın Bakan öyle değil. Hepimiz biliyoruz ki, mesleğe başladığımız günden itibaren uzun süre dikey itiraz sürecinde sulh ceza kararları değerlendirilmeye tabi tutuldu. Yani şuraya gelmek istiyorum; bazı yanlışlardan döndünüz, bazı yenilikler getirmeye çalıştınız ancak -ifade ettiğim gibi- bu, tek başına yargının sorunlarını çözmeye yetmiyor. Burada güven meselesi çok önemli. Yargının “bağımsızlığı ve tarafsızlığı” vurgusunu öncelikle halkın zihnine işletebilmemiz lazım. Sayın Bakan, bakın, birçok veriler var, değişik değerlendirmeler var yargıya güvenle ilgili. Ben bir vatandaş olarak, milletvekili olarak, avukat olarak, bu ülkede her şeyden önce yargıya güvenin bir hava kadar, bir nefes kadar önemli ve değerli olduğunu savunuyorum. Ama gelin görün ki siyasallaştırılmış yargı nedeniyle maalesef kimse yargının tarafsız ve bağımsız olduğuna inanmıyor Sayın Bakan. Yani sizin Bakan olarak yargıyla ilgili en büyük mücadeleniz aslında bu olmalı ama nereden başlamalı biliyor musunuz Sayın Bakan? Ben size söyleyeyim: Bin civarında AKP’nin her türlü kademesinde görev yapmış olan il başkanlığı, ilçe başkanlığı, meclis üyeliği, milletvekili adaylığı gibi kırk beş yaşına kadar gelmiş, avukatlık yapmış, doldurulmuş kadrolardaki bin avukat şu an hâkim, savcı olarak çalışmaya devam ettiği müddetçe sizin yargıya güveni sağlamanız mümkün değil. Siz Bakan olarak ne yaparsanız yapın bunu başaramazsınız çünkü siyasallaşmış kendi siyasi iradesini açıkça ortaya koymuş bir kişiden tarafsız yargı bekleyemezsiniz; isterse bu hâkim, başka bir partiden parti kademelerinde görev yaparak gelmiş kişi olsun. Siyasi kimliğini ortaya koymuş ve zaten bu nedenle oralara atanmış kişiler. Biz çoğunu tanıyoruz, kendi Antalya ilimdeki seçilmiş kişilerden tanıyoruz Sayın Bakanım. Bugün bu bin civarındaki hâkim bu koltuklarda olduğu müddetçe siz bunu sağlayamazsınız, bu anlayışı yıkamazsınız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Cavit Bey, süreniz doldu.

CAVİT ARI (Antalya) – Bakın söyleyeyim, yine, seçilen yeni hâkim, savcılarının mülakatlarındaki tercihleriniz kamuoyunda tartışma götürür vaziyette.

Bu konuda son olarak şunu söyleyeyim zamanı çok hızlı kullandık. Sayın Bakan, bakın şöyle söyleyeyim: Zaman zaman ilçelerde oluyoruz. İlçelerde, özellikle, hatta ilde hâkim, savcılarının iktidara yakın olma, iktidarı temsil edenlerle yakın ilişki içerisinde olma, onlarla -işte- iyi geçinme gibi bir anlayış içerisinde olmalarının lütfen önüne geçin.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Arı, çok aştınız sürenizi, rica ediyorum. Son konuşmacı olduğunuz için biraz müsamaha ettim ama toparlayalım.

CAVİT ARI (Antalya) – Bitiriyorum.

SALİH CORA (Trabzon) – Böyle bir şey yok ya.

CAVİT ARI (Antalya) – Yani o hâkim, savcı kendini oradaki ilçe başkanıyla, il başkanıyla iyi ilişki içerisinde tutmak gibi bir zaruret içerisinde hissetmesin.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir dakika da aştınız.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Bir dakika daha Sayın Başkan. Benden...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yarın yine çalışacağız.

CAVİT ARI (Antalya) – Bunlar acı gerçekler. Yani bunları söylemek zorundayız. O hâkim tarafsız davranmak zorunda olduğunu bilsin, hissetsin.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın arı.

CAVİT ARI (Antalya) – Yargıya güven ancak böyle gelişir Sayın Bakan. Yargıyla ilgili teknik anlamda yapmış olduğunuz önemli çalışmalar var. Avukat olarak bunların faydalı olduğunu tekrar ifade etmek istiyorum. Bakanlık bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Paylan, buyurun lütfen.

Sayın Paylan, size söz verdim ama tekrar başlatalım.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bir başka arkadaşta söz verin, Yegin’den sonra...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Orhan Yegin Bey, buyurun lütfen.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Başkanım, teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, çok kıymetli Bakan Yardımcılarımız, çok kıymetli Bakanlığımızın bürokratları, farklı kurumları temsilen burada bulunan kıymetli yöneticiler, Komisyonumuzun üyeleri, değerli milletvekilleri, -çalışanından farklı kurumda temsiline kadar- Meclisimizi, farklı kurumları temsil eden herkesi; ben de saygıyla selamlıyorum.

Başkanım, bugün bir şehit cenazemiz vardı, başka birkaç toplantımız vardı, biraz uzak kaldım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Allah rahmet eylesin diyoruz biz de Komisyonumuz adına.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Aslında, Barış Pınarı bölgesinde bir binbaşımız şehit olmuştu, Elmadağ’da cenazesi vardı oraya katıldık. Sonrasında uzayan programlar oldu, bugün biraz bulunamadım. Bundan dolayı sizden ve hazırandan özür diliyorum.

Ben aslında birtakım şeyler daha söylemek istiyordum ama herhâlde sonuna geldik. O yüzden kısaca, birkaç şeye cevap vererek sabah not aldım şeylerden yürümek istiyorum.

Öncelikle sözlerime, partimize karşı soykırım iddiasında bulunanlara, iktidarın soykırımında ısrar etmesi iddiasında bulunanlara, kavramları böyle istediği gibi yere yapıtırsıra orada tutacağını zannedenlere; bırakın bu işleri, zira bunlar tutmuyor diyerek kısa bir cevap vermek istiyorum.

Yine, burada bulunduğum sürede takip edebildiğim kadarıyla aslında, böyle bir benzetmeyle Covid-19 nasıl ki dünyada varsa bunun yanında bir de bir adalet pandemisi; “Nasıl bir pandemi varsa sağlıkta adalette de bir pandemi var.” diye bir değerlendirme oldu. Belki niyeti Türkiye’deki adaletin sağlığının bozulmasıydı bunu söylerken ama hani “Covid-19’un yanında bir hukuk pandemisi de var.” cümlesini aslında ben Türkiye için değil, dünya için söylenmiş bir söz olsaydı; çok doğru bir söz olacağını buradan ifade etmek istiyorum çünkü biz hem sömürgeye karşı aldıkları tutumla hem vekalet savaşlarıyla hem göç meselesine karşı ortaya koydukları tutumdaki ikiyüzlülükle hem de teröre karşı, dünyada oluşturulan teröre karşı ortaya koydukları ikiyüzlülükle, marjinalliğe karşı ortaya koydukları ikiyüzlülükle Türkiye’de değil, dünyada adalet, hukuka ve hakkaniyete karşı evet, bir pandemi olduğunu ancak bu cümlemin içerisinde doğru bulabiliriz ama “Türkiye’de bir hukuk ve adalet pandemisi vardır.” ifadesini doğru bulmamız elbette mümkün değil.

“Adalet, bir söylem meselesi değil, eylem meselesidir.” dediler. Evet, doğru, ki biz de bu eylemleri bugün Bakanımızın liderliğinde, geçmişte yine Hükümetimizin yöneticilerinin liderliğinde çok güzel bir şekilde ortaya koyduk. Açılan adliye saraylarından, alınan hakim ve savcılara onların eğitimlerine kadar, yapılan reformlardan yeni yargılama usullerine, mahkemelerine kadar, işler daha hızlı yürüsün, daha belli ortamlarda herkes bilgiye, veriye ulaşabilsin diye oluşturulan elektronik sistemlerden yazılımlara kadar, reformlara, paketlere, ara buluculuğa, hedef süre uygulamalarına, istinaflara kadar, daha nelere nelere kadar adalette gerçekten bir söylem meselesi değil, bir eylem meselesi olduğunu çok güzel bir şekilde ortaya koyduk. Birisi bizimle ilgili birtakım sözler ortaya attı mı, hepimizle ilgili, fert

fert, ayrı ayrı bizlerle ilgili, bu sözleri, bu iddiaları ortaya atanların kimler olduğuna, neyi amaçladığına, hangi kökenden geldiğine, isimlerinin neyi temsil ettiğine bakmaksızın, kim olduğuna bakmaksızın, hiçbir filtre koymadan, hepimizi o söylenenler üzerinden kesin bir hükümlü hapsedmek isteyen sizlerin bize burada hükümlülük, tutukluluk, yargılama süreleri, usulleri ve benzeri terimler üzerinden bir hukuk dersi verme teşebbüsünüzü gerçekten çok yerinde bulmuyorum. Bunu, sadece, işte, adaletin söylemsel olarak ortaya konulduğu bir ortamda söylenmiş güzel ifadeler olarak değerlendiriyorum, samimi bulmadığımı ifade etmek isterim.

“Cumhurbaşkanına hakaret diye bir suç olur mu?” diye konuşuldu bugün burada. Milletine hizmet etmiş, milletin yüzünü güldürmüş, girdiği her seçimde milleti tarafından büyütülmüş, milleti temsil yetkisini almış birisine; istiyorlar ki, herkes, çıksın, öyle varı yoğu konuşsun, abuk sabuk laflar konuşsun ve bu ülkede siyasetin, bu ülkede siyasetçinin, bu ülkede milletin emanetini, yıllardır, her girdiği seçimde bütün rakiplerine karşı ”Benim emanetim sende.” diye yetkilendirdiği kişinin veya kişilerin itibarı ne idüğü belirsiz, ağız bozuk insanlar tarafından yerle bir edilmeye çalışılsın. Buna hepimizin itiraz etmesi gerekirken, burada mevzu ediliyor.

“Bu memleketin Bakanı “10 bin dolar alan siyasetçi var.” diyor, yargı bunun tepesine binmiyor, niye fezleke gönderilmiyor?” diyenler oldu. Peki, Bakan sordu, dedi ki: “Genel Başkanınız byLockçu vekiller var.” dedi ve Ülkede darbeye kalkışmış bir örgüte bu düzeyde üye olan, byLock kullanıcısı olduğu bilinen vekiller varsa -ki iddiaya göre- neden açıklamıyor diye bir fezleke niye hazırlamıyorsunuz Sayın Bakan? Niye tepesine çökülmüyor bu iddiaları ortaya koyanların? Kimdir bunlar diye sorulmuyor? Kimdir bu byLockçu milletvekilleri? Bunu fezlekeyle sorun, hakimler nerede, savcılar nerede?” diye bir itiraz olsaydı, çok samimi bulurdum mesela sabah söylenen o şeyi..

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Çok fazla fezleke var, bir tane daha olsun.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sen İçişleri Bakanına sor.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Ama o olmuyor çünkü az önce söyledim ya, yani dert başka gibi yansıyor bu defa. Söylenen sözler, işte, -konuşmanın başında söylendiği gibi- hukuk söylemsel düzeyde kalıyor, eylemsel düzene geçmiyor, söylemin soğukluğu devam ediyor, samimiyet tesir etmiyor, sirayet etmiyor. O yüzden zannediyorum, muhataplarında da çok karşılık bulmuyor. Mesela, nifak sokmaya çalışanlar oldu; işte, “Sayın Bakan, aslında şöyle böyle ama bir diğer bakan yaranma ihtiyacından, tepedeki kişiye yaranma ihtiyacından, nereden olduğunu biliyoruz, bundan dolayı böyle böyle şeyler konuşuyor.” diye yakıştırmalar yapıldı. Adam burada açıkladı, dedi ki: “2019 yılında Meclisin yaptığı bir düzenleme var metruk binalarla ilgili.” O konuşma bahsi yapılırken söylendi bu.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Savunma.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Yok yok, savunmuyorum, bir şey söyleyeceğim. Adam dedi ki: “Bu, o zaman Meclis bunu kanun olarak geçirmiş...”

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Savunmayın.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Savunmayacağım çünkü her şey ortada savunulacak bir şey yok, çok net çünkü bilgi. Benim savunmama ihtiyacı olmayan bir bilgi. “2019’da Meclis bunu kanun yapmış, geçirmiş; biz diğer davayla ilgili hukuka uygun bir şey söylemişiz, bu kanunu söylemişiz, ben bunu burada açıklayacağım ama biliyorum siz bunu gene konuşmaya devam edeceksiniz.” dedi. Adam haklı çıktı, bugün burada bu mevzu edildi.

Şimdi, ben diyorum ki: Herhâlde bu kadar açık ve net bu söylenmiş olmasına, anlatılmış olmasına rağmen, eminim ki, gene yarın Genel Kurulda getirip bu konuyu burada gündem yapacaksınız; yapmayın arkadaşlar, bunu yapmayın. Artı, “yaranma” ifadesi kullanıldı. Bakın, bir şey söyleyeyim:

Hepimizin yaranmaya çalıştığı yer, benim de buradaki arkadaşlarımın da çok değerli Adalet Bakanımız Abdülhamit Bey'in de AK PARTİ çatısı altında siyaset yapan, Cumhuriyet İttifakı birlikteliği altında siyaset yapan herkesin de yaranmaya çalıştığımız yer aynıdır. Hepimiz adaletin ve kalkınmanın yolunu genişletip hak ettiği güzelliklere muhatap etmeye çalıştığımız milletimizin vicdanına yaranmaya çalışıyoruz; başka yaranmaya çalıştığımız bir yer yoktur.

Mahkemeye üye olma sistemini eleştirdiler, HSK seçimlerini eleştirdiler, bugünkü yaptığımız seçime çokça laf söylediler, "Anayasa'yı değiştirmek lazım." Dediler. Ya, bu madde Anayasa'yla değişti ve bunu millet değiştirdi. Daha bunu tek adam rejimi, şöyle oldu... Millete gitti, millet meşruiyetini verdi ve...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Sayın Yegin, toparlayabilirsiniz sevinirim.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Başkanım, tamam, hemen toparlıyorum.

"Bir siyasi partinin mutfağında yasa hazırlanır mı?" dediler. Şaşırdım, yani siyasi partiler millete hizmetin mutfağıdır aynı zamanda, Ekrem ağabey onunla ilgili gerekli teferruatı çok güzel bir şekilde yapmış. Yani bu söylenildiği zaman insanın kafasına şu geliyor: Yani hakikaten eğer yasalar, milletin menfaatine olan meseleler siyasi partilerin mutfağında hazırlanmazsa acaba bize bunu söyleyenler nerelerde, kimlerle hazırlıyorlar? Sizin siyasetinizin mutfağı neresi?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Yegin, devam ederseniz bir anons yapmam lazım.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Son cümlem.

Buyurun efendim, siz yapın anonsu.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümleyse buyurun söyleyin o zaman veya ben anons edeyim.

Şimdi, saat 22.00'de bir elektronik oylama var, isteyen vekillerimiz gidip oy kullanıp dönebilirler. Zaten soru-cevaba kadar konuşacak arkadaşlarımız da var. Yani bir on dakikada herhâlde gidilir gelinir. Saat 22.00'da bir elektronik oylama var, bilginiz olsun diye söylüyorum gitmek isteyenler için.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Ara verelim.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Ara verelim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ara vermeyeceğim ben. Gitmek isteyenler için söylüyorum.

Buyurun.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Ben uzatmayayım efendim, son cümlem şu olsun: Bugün Sayın Bakan konuşmasında şöyle bir ifade kullandı dedi ki: "Geçmişte vesayet unsurlarının baskısında şekillenen yargı." Benim bugün buradan anladığım şey şu: Geçmişte vesayet unsurlarının şekillendirdiği, yönettiği, yönetmeye çalıştığı yargıdan bugün milletten referans alarak milletin yetkilendirilmeleriyle milletin derdiyle dertlenen bir yargı ve bu yargının teknik altyapısından tutun da usullerine kadar, çeşitliliğine kadar, sürelerine kadar her şeyini geliştirmeye çalışan bir yargı var. Ben anlıyorum ki vesayet unsurlarının baskı altında tuttuğu yargıdan vazgeçip milletin yargısı olma yolunda atılan büyük adımları ya tam kavrayamamışız ya çok farklı yorumlamışız ki bugün bu cümleleri burada duyduk diye düşünüyorum.

Daha da uzatmayayım, bütçenizin hayırlara vesile olmasını diliyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Evet, Sayın Paylan size...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Salon boş, bütün arkadaşlar gittiği için ara verelim.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Ara verelim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Madem öyle, peki, o zaman ara verelim.

Beş dakika ara veriyorum...

ORHAN YEGİN (Ankara) – Başkanım, bir şey daha söyleyeyim bu hususla ilgili.

Az önce Garo Bey, çekim için hazırlanamamıştı, ondan dolayı bana sıra verdiniz. Şimdi, Garo Bey'i ben dinleyemiyorum diye... Yani hep Garo Bey'e göre mi şekillenecek bu konu?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Vallahi, muhalefetin dayanılmaz hafifliğı.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Oy vermeye gidiyorsunuz. Ben sizi ikna etmeye çalışıyorum.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Gelin, siz de oy vermeye, buyurun siz de gelin.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Evet, oturuma ara veriyorum.

Kapanma Saati: 22.01

SEKİZİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 22.19****BAŞKAN: Cevdet YILMAZ (Bingöl)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)****KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)**

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, 22’nci Birleşimin Sekizinci Oturumunu açıyorum.

Bugün oturum rekoru kırdık herhâlde, en fazla ara verdiğimiz gün oldu. Denk getirmemiştik ama Sayın Bakanım, kendiliğinden denk geldi. HSK oylamalarıyla Adalet Bakanlığının görüşmeleri denk geldi, 2 defa onun için ara verdik. Az önce de icra ve iflas, yine sizinle ilgili bir kanunun son oylamalarına katıldık; böyle denk gelmiş oldu fakat bugünü bu şekilde tamamlayacağız geç saatlerde de olsa.

Sayın Paylan sizde kalmıştık.

Buyurun lütfen, süreniz on dakikadır.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, Sayın Adalet Bakanı, değerli bürokratlar, değerli basın emekçileri ve bu salonda bize hizmet eden değerli arkadaşlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, artık tecrübeli bir bakansınız ve 4’üncü kez bütçenizi sunuyorsunuz. Bizim çok sayıda bakanımız 4’üncü kez bütçesini sundu ve hepsinin karnesini verdik. Mesela, Çevre Bakanına çevre sorunlarıyla ilgili karne verdik, karnesi bayağı bir zayıftı. Eğitim Bakanının da karnesi zayıftı, eğitim anlamında pek bir hareket, pek bir iyileşme görmedik. Ekonomi Bakanımız, zaten geçen sene Bakan oldu ama onun da karnesi zayıftı çünkü ülkede derin bir ekonomik kriz yaşanıyor.

Sayın Bakan beni dinliyorsan... Sayın Bakan, sizin de karneniz maalesef son derece zayıf ama vallahi, sunumunuz, Sayın Bakan bakın, sunumunuz 10 üzerinden 10. Bakın, sunumunuza 10 üzerinden 10 veriyorum ama Türkiye’deki adalet 10 üzerinden 1. O da niye 1 biliyor musunuz? Sizin iyi niyetinize Sayın Bakan. Hani mahkemelerde iyi hâl indirimini vardır ya, o iyi hâlden size 1 veriyorum Sayın Bakan çünkü niyetiniz iyi. Niyetiniz iyi olduğu için 1 veriyorum ama Türkiye’deki adalet 10 üzerinden sıfır Sayın Bakan.

Sayın Bakan, bakın, karnenizde şöyle bir şey var, uluslararası bir derecelendirilme de var biliyorsunuz: Hukukun Üstünlüğü Endeksi var, o da sizin karneniz, Türkiye, son sıralarda ve her yıl geriliyor. 117’nci sıradayız, pek çok Afrika ülkesinin bile gerisindeyiz Sayın Bakan. O açıdan, ülkemizde adalet maalesef, bir sefalet içinde ve bununla ilgili sizin iyi niyetiniz yetmiyor Sayın Bakan. Hani “Cehennemin taşları iyi niyetlerden oluşur.” demişler ya, iyi niyet yetmiyor, harekete geçmeniz lazım Sayın Bakan. Bu 117’inci sıradan eğer ki ülkemizi 70’inci, 80’inci sıraya, 60’ıncı, 50’nci sıraya yükseltmiş olsaydınız, size ben “Bravo.” diyecektim, “Helal olsun Bakanımıza.” diyecektim ama bunu bana maalesef, dedirtmediniz Sayın Bakan.

Hep “Yargı reformu.” diyorsunuz, “Adalet reformu.” diyorsunuz, güzel şeylerden bahsediyorsunuz, “Hukuk üstün olmalı.” diyorsunuz, “Hiçbir mevki, merci, makam, yargıya talimat veremez.” diyorsunuz ama kabinenizin başı olan Sayın Cumhurbaşkanı sürekli yargıya talimat veriyor ve aynı zamanda, iktidar ortağımız partinin Genel Başkanı sürekli yargıya talimat veriyor Sayın Bakan. Selahattin Demirtaş’la ilgili “Onları bırakamayız.” diyor mesela. Sayın Bakan, böyle mi yargı tarafsız ve bağımsız olacak?

Vallahi, ben hukukçu değilim ama mahkemelere sürekli gide gele anlar oldum, maddeleri bile öğrenir oldum sayenizde, sağ olun yani mahkemelerde bu hukuk bilgim de arttı. İnanın, mahkemelerde iki tür yargıç görüyorum Sayın Bakan: Birinci tür yargıç, zaten sizlerle -sizinle demeyeyim de iktidarınızın anlayışıyla- ideolojik birlik içinde yani Hitler’in mahkemeleri vardı biliyorsunuz, yargıçlar “Ben dosyaya değil, Führer’im, Hitler’im ne der diye bakarım.” diyordu, sizin yargıçlarınız da “Tayyip Erdoğan ne der?” diye bakıyor, dosyaya bakmıyor maalesef; birinci tür yargıçlar o. İkinci tür yargıçlar da Sayın Bakan, düşman hukukunu uygulayan yargıçların dışındaki yargıçlar da maalesef -sizden gelen değil bakın, sizden geçtiğini düşünmüyorum ama- saraydan gelen pusulalara göre karar veriyorlar, saraydan pusula bekliyorlar, pusula ne gelirse ona göre karar veriyorlar.

Sayın Bakan, bununla ilgili ben size onlarca örnek verebilirim çünkü her gün, arkadaşlarımın mahkemesine gidiyorum ama ben size bugün 6-8 Ekim 2014 Kobani olaylarıyla ilgili açıklamada bulunacağım. Sayın Bakan, bir kumpas davasıyla karşı karşıyayız ve ben de dönemin bir MYK üyesiydim, 6-8 Ekim 2014’te MYK üyesiydim. Dosyada dokunulmazlığım kaldırılırsa veya milletvekilliğim biterse on sekiz bin beş yüz yıl hapisle yargılanacağım. Ben, 37 insanı öldürmüşüm, yağma yapmışım, tecavüz yapmışım; bunlarla yargılanacağım ve arkadaşlarım, şu anda, bunlarla yargılanıyorlar. Sayın Bakan, Türkiye’de bir suç işlenirse mahkemeler veya savcılık ne zaman harekete geçer? Bir suç işlenmiştir, açıktır, altı saat içinde harekete geçer, değil mi? Veya altı gün içinde harekete geçer en geç. Bir suç işlendiyse, bu kadar büyük bir suç işlediysen ben; insanlara tecavüz ettiysen, öldürdüysem, yağma yaptıysam ülkenin anayasal düzenini yıkmaya çalıştıysam o mahkeme altı yıl sonra harekete geçer mi? Savcılık altı yıl sonra harekete geçer mi? “Altı yıl” diyorum bakın. Nasıl geçer? Bir talimat gelirse geçer. 6-8 Ekim 2014’te Kobani’de IŞİD’in saldırısı vardı, binlerce insan katledilmek üzereydi Sayın Bakan ve biz o dönem iktidarla temas halindeydik. Çağrımız şu yöndeydi: “Kobani’de insanlar katledilecek, gelin harekete geçin.” Dönemin iktidarı taahhütte bulunmasına rağmen bunu yapmadı ve 6 Ekim gecesi Kobani gerçekten düşmek üzereyken, insanlar katledilmek üzereyken, iktidarın bu tavrını protesto etmek üzere “Gelin, sokaklara çıkın, protesto edin.” dedik, 6 Ekim akşamı ben de İstanbul’da bu protestoya katıldım. Herkes protestosunu yaptı arkadaşlar Türkiye’nin pek çok yerinde, basın açıklamasını yaptı ve evine gitti, kimsenin burnu kanamadı o akşam bizim “tweet”imiz üzerine ama 7 Ekim günü Türkiye’de bir darbe dinamiği devredeydi çünkü çözüm süreci bombalanmaya çalışılıyordu, iktidar ile cemaat arasında büyük bir kavga vardı ve bunu fırsata çevirmeye çalışan bir darbe dinamiği vardı. Bunun için, Sayın Bakan, Tayyip Erdoğan’a -ya kendisi ya bir başkası- bir şekilde “Kobani düştü düşecek.” dedirttiler, Tayyip Erdoğan bunu söyledi, fay hatlarındaki enerji boşaldı ve devletin karanlığı devreye geçti. Polisler ilk olarak Muş Varto’da bir yurttaşımızı katlettiler ve ondan sonra olaylar patlak verdi, yurttaşlarımız hayatını kaybetti ve biz bunu durdurmak için Sayın Bakan, elimizden gelen her şeyi yaptık. Dönemin İçişleri Bakanı Efkân Ala’yla birlikte Sırrı Süreyya Önder, şimdi mahpus olan İdris Baluken günlerce beraber çalıştılar yangına su dökmek için ama yangına benzin dökmek isteyen bir karanlık da vardı. O olayları durdurduk Sayın Bakan, kimse bizi suçlamadı. Suç işlemiş olsak derhâl harekete geçilirdi değil mi? Hayır, kimse bizi suçlamadı. 28 Şubat 2015 günü deklarasyon da açıklandı, Kürt meselesinin çözüm süreci devam ediyordu ama bu devletin karanlığı o süreci bozmaya ve darbeye yürümeye istekliydi, kararlıydı, bunun için de çözüm süreci dinamitlendi. AKP, 7 Haziran 2015’te iktidarını kaybetti. Ne oldu sonra? Bir anda Kobani olayları akla geldi, dosya

hareketlendi, yine bir şey olmadı, kimse bizi sorgulamadı, benim dokunulmazlığım da yoktu o zaman ama 2018 yılında, Sayın Bakan -şimdi size bir belge göstereceğim- bakın, Ankara Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şube Başkanlığı, bakın, belge... O dönem bir savcı atandı dosyaya ve savcı şunu yaptı, şu dosyayı yazmış -bakın, Kobani dosyasını unutmuş, 3.500 sayfanın içinde unutmuş- ne diyor biliyor musunuz, terörle mücadele şubesi açıklıyor bunu bakın: “HDP’nin, 6-8 Ekim olaylarında şiddetin odak merkezinde bulunduğu kabul edileceği, Anayasa’nın 69’uncu maddesine göre ise bu hususun kapatma nedeni olarak gösterileceği hukuki olarak değerlendirilmiştir. Yukarıda ismi geçen şüpheliler hakkında TCK 302, terör nedeniyle cinayet, cinayete teşebbüs, yaralama, yağma suçları için iddianame düzenlenmesi hâlinde anayasal mevzuatımıza göre parti kapatma sonucunun da ortaya çıkacağı hukuken değerlendirilmiştir.” Kim diyor? Ankara Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şube Başkanlığı. Nerede bu belge? Kobani davasının dosyasında. Talimatı kim vermiş? Devletin karanlığı vermiş. Kime vermiş? Savcıya vermiş, mahkemeye vermiş. Kim verdirtti bunu?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım lütfen.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Maalesef Sayın Bakan, sizin dışınızda bir karanlık bu talimatı verdi ve Kobani dosyasıyla arkadaşlarımızı, şimdi tutuklu, rehin yoldaşlarımızı rehin tutmaya devam etmek için ve partimizi kapatmak için bu talimat verildi. Sayın Bakan, hiçbir şey sizin bildiğiniz gibi değil, belki biliyorsunuz ama gücünüz yetmiyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Paylan, süreniz dolmuştur, on dakika oldu.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bakın, AİHM “Bu ‘tweet’te bir suç yoktur.” dedi. AİHM “Bu meselede bir suç yoktur.” dedi ama AİHM kararları uygulanmıyor Sayın Bakan bu ülkede. AİHM kararları uygulansın Sayın Bakan. Kumpas davalarına bir son verilsin Sayın Bakan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Paylan, süreniz doldu.

Sayın Bekir Kuvvet Erim, kısa bir söz talebinde bulundunuz, lütfen... Bayağı ilerledi vakit.

Buyurun.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, az önce oyladık -beşinci yargı paketi, reform paketi kapsamında- icra on-line satış meselesini, o çok yerinde oldu. Ayrıca, çocuk teslimiyle ilgili olan maddelerin hepsi geçti, hayırlı olsun.

Bu arada, başka bir konu var. Bu, yediemin depolarında bulunan, ceza kesilmiş, motosiklet haczedilmiş, el konulmuş; bunlar aylarca, yıllarca çürüyüp gidiyor. Bunları resen bir satış yoluna gidelim hem devlet alacağını alsın, borcuna mahsup edilsin herhangi bir şeyin, bunları mutlaka resen bir satış yoluna gidelim; millî servet, belki Türkiye çapında milyonlar, yüz milyonlar tutar. Buna bir çözüm bulmamız lazım.

Ben, 2022 yılı bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Çok teşekkür ediyorum.

Bütçe kesin hesap ve Sayıştay raporları üzerindeki konuşmalar tamamlanmıştır. Değerli milletvekillerimize çok teşekkür ediyorum.

Şimdi soru bölümüne geçiyoruz.

Sayın Bakana soru sormak isteyen değerli milletvekillerinin sisteme giriş yapmaları gerekmektedir. Komisyon üyelerimiz yani Plan ve Bütçe Komisyonu üyelerimiz için on dakika, diğer milletvekillerimiz için beş dakika olmak üzere, toplam on beş dakika soru taleplerini karşılayacağım; sonra da Sayın Bakanımıza, Adalet Bakanımız Sayın Abdulhamit Gül’e cevap için söz vereceğim.

Soru işlemini başlatıyorum.

Sayın Çelebi, buyurun lütfen.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) - Sayın Başkanım teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, benim sorum belki biraz uzun olacak ama kusura bakmayın.

Şimdi, Erzurum ile Iğdır arası 326 kilometre, Erzurum-Ardahan arası 226 kilometre, Erzurum ile Ağrı -en uzak ili- yaklaşık olarak 210 kilometre. Sizlerden ricam şu: Erzurum'da 3 tane bölge idare mahkemesi var, -1., 2., 3.- bunlardan bir tanesi Ağrı'da yapılabilir mi?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Cavit Arı...

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Bakan, istinaf mahkemelerinde son dönemde çok ciddi yığılmaların olduğu, hatta bazı dosyaların iki yıldır beklediğine dair özellikle sosyal medyada, avukat gruplarında çok sayıda yazılar var. Bu doğru mudur? Yani istinaf mahkemeleri beklenen amacı karşılayamamış mıdır? Bu konuda nasıl bir çözüm önerisi olacaktır?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Sayın Filiz Kerestecioğlu...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) - Sayın Bakan, son beş yıl içerisinde hakkında 2911 sayılı Kanun'a muhalefetten soruşturma açılmış kaç kadın bulunmaktadır? Yine, son beş yıl içerisinde hakkında örgüt üyeliği ya da örgüt propagandası suçlamasıyla soruşturma açılmış kaç kadın bulunmaktadır? Bahse konu soruşturmalarda barışçıl gösteri hakkının kullanımı niteliğindeki toplantı ve yürüyüşler iddianamelerde yer almakta mıdır?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Sayın İbrahim Kaboğlu...

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) - Sayın Bakan, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Türk Ceza Kanunu'nun madde 220, 299, 301 ve 314'le ilgili kararları bulunmaktadır.

1) Altuğ Taner Akçam, Türkiye, 301'inci madde.

2) Işıkrık, Türkiye, Kasım 2017, 220/6. Aynı konuda, Anayasa Mahkemesi Hamit Yakut başvurusunu sonuçlandırmıştır.

3) İmret, Türkiye kararı, 10 Temmuz 2018, TCK 220/7.

4) Selahattin Demirtaş, Türkiye kararı, TCK 314.

5) Vedat Çorlı, Türkiye kararı, TCK 299.

Bu maddelerin özellikle öngörülebilirlik açısından, ulusal içtihat birlikteliğinin olmaması açısından yasal nitelik taşımadığı yönünde Avrupa Mahkemesi karar vermiş.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sorumuzu sorabilirsek, rica ediyorum.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) - Hemen soruyorum.

Sayın Bakan, bilindiği gibi, bu yasamanın bir yükümlülüğü; bu yasaları, maddeleri yeniden yazmak veya yürürlükten kaldırmak.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok sayıda talep var, sorumuzu soralım.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) - Ancak henüz bir inisiyatif alınmadı. Sizin Bakanlığınızda bir çalışma var mı? Çünkü Bakanlıkta bir çalışma yoksa Meclis kendi gündemine hâkim olmadığı için bu yükümlülüğü yerine getirilmesi zor olacaktır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

Sayın Süleyman Girgin...

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, adaletin verdiği kararlar kadar, o kararların nerede verildiği de önemlidir. Bugün, Muğla'nın kendisine yetecek bir adalet sarayı yoktur. Adliye çalışanları asansör boyutundaki odalarda çalışıyorlar. Yatağan'daki adalet hizmetleri hâlâ daha hükûmet konağında görülüyor. Daha acısı, Datça'da hükûmet konağı yıkıldıktan sonra adalet hizmetleri artık devletin hastanesinin deposunda görülüyor. Bu ayıba derhâl son verip Yatağan'a, Datça'ya yakışır adliye binalarının ve Muğla'mız için Muğla'ya yakışır yeterli bir adliye sarayının acilen yapılmasını talep ediyoruz, bu konuda çalışmalar var mıdır, varsa nelerdir?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Emine Gülizar Emecan...

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) - Sayın Bakan, 3 sorum olacak.

Adalet Bakanlığı tarafından kiralanan adalet sarayları hizmet birimleri hangi şartlarda, kimlerden kiralanmıştır, bu kiralamalar dövizde endeksli midir?

Adalet Bakanlığı cezaevlerindeki öğrenci sayısına dair kamuya açık bir istatistik paylaşılıyor. Mevcut yıl itibarıyla tutuklu öğrenci sayısı kaçtı?

Türk Silahlı Kuvvetlerinden ihraç edilen askerlerin kurduğu özel güvenlik kuruluşu SADAT gayrinizami harp kursları vererek özellikle yurt dışına Türk Silahlı Kuvvetlerinin taktik ve teknik bilgisini ihraç ediyor. Bu bilgilerin yurt dışında yabancılara ulaştırılmasının casusluk suçu oluşturabileceği iddialarına karşı savcılar resen soruşturma açmış mıdır, açmıyorlarsa neden açmıyorlar?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Sayın Garo Paylan...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Sayın Bakan, AİHM kararları neden uygulanmıyor? Neden AİHM'in Osman Kavala ve Selahattin Demirtaş kararlarını mahkemeler uygulamıyor? Sayın Bakan, Osman Kavala ve Selahattin Demirtaş -Avrupa Konseyinden çıkarmaya kadar varabilecek- kararları yüzünden bir yaptırım süreci başlayacak. Bununla ilgili ne yapmayı düşünüyorsunuz, yol haritanız nedir? AİHM'in bu kararlarını uygulamamanız nedeniyle Türkiye'nin ne tip yaptırımlarla karşı karşıya kalabileceğini düşünüyorsunuz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Abdullah Koç...

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) - Teşekkür ederim.

Sayın Bakan, Kobani davasında hem yargının başı olmanız hem de davaya katılma ve müdahil olmanızın sebebi nedir? Bunu öğrenmek istiyorum.

İkinci bir sorum: Adli tıp kurumunun tarafsız ve bağımsız olduğunu düşünüyor musunuz? Kararlar arasındaki çelişkiyi gidermek için bir çalışmanız var mı?

Üçüncü soru: Düşünce suçu nedeniyle kaç kişi hakkında dava açılmıştır? Bu konuda hükümlü olanların sayısını öğrenmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Sayın Hüseyin Kaçmaz...

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Adalet Bakanlığı verilerine göre son on dokuz yılda kaç yurttaş zırhlı araç çarpması sonucu hayatını kaybetmiştir, kaç yaralanmıştır, bu konuda bir veriniz mevcut mudur? Yine, son on dokuz yılda zırhlı araçlarla katledilen yurttaşların dava süreçleri ne aşamadır, bu vakaların failleri arasında tutuklu ya da hükümlü olarak cezaevinde olan var mıdır?

Teşekkürler.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Sayın Ömer Faruk Gergerlioğlu...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Teşekkür ederim.

3 sorum var.

Gündüz bahsetmiştim, Ayşe Özdoğan, dördüncü evre maksiller sinüs kanseri. Ben, onun vahim hâlini anlattım ama öğleden sonra kız kardeşi beni aradı, çok vahim bir gerçeği öğrendim. Ben, bu kadar o kişi için üzülüyorum ve bütün bu sorunları başka vekiller de size anlattı. Ne olmuş, biliyor musunuz? Antalya cezaevinden Ayşe Özdoğan'ın bana gönderdiği mektup engellenmiş. Düşünün, kadın, orada işkence çekiyor, ölümler peçeşiyor ve gönderdiği mektup engellenmiş. Bu hukuksuzluğu nasıl açıklayacaksınız?

İkincisi -427 hâkim ve savcı- AİHM özgürlük ve güvenlik haklarının gasbedildiğine dair Türkiye'ye tazminat cezası verdi. Ne kadar? Türkiye'ye çok ağır bir yük yüklendi. Kişi başı 5 bin euro yani toplamda 30 milyon TL. Yani bu hukuksuzluğu iş edinmiş iktidarın uygulamaları konusunda ne diyeceksiniz?

Üçüncüsü, size daha öncesinde defalarca sormuştum, Adalet Bakanlığı, Mustafa Kabakçioğlu vakasında rekor üstüne rekor kırıyor. Bu kötü bir rekor. Bir buçuk yıldır, Mustafa Kabakçioğlu -Gümüşhane Cezaevinde beyaz plastik bir sandalyede ölen mahpus- hakkında soru önergesi de vermeme rağmen ve 2 müfettiş görevlendirmenize rağmen hiçbir idari soruşturma sonucunu bize açıklamadınız. Dava sümen altı edilmeye çalışılıyor, açıklamanızı bekliyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Cihangir İslam...

NAZIR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, bugün, darbenin mimarı Birleşik Arap Emirlikleri'yle uzun bir aradan sonra irtibat kurduunuz yani barıştınız ama şimdi OHAL İnceleme Komisyonuna yine sordum, hâlâ, dört seneyi aşkın bir süredir bana cevap vermediniz OHAL İnceleme Komisyonundan, vermediniz ve ben mahkemeye gidemiyorum, benim gibi binlerce insan var.

İkincisi, aklanan insanların artık iş adamı kesimi bitti yani kaymak kesimi bitti küçük memurların 100-150 bin lira rüşvet alınarak -aklandıkları hâlde- ancak işlerine döndüğü hakkında doğrudan şikâyet dinlemişliğim var ve ihbarlar var. Bu konuda bir soruşturma açtınız mı veya açacak mısınız?

Üçüncüsü, cezaevi ziyareti. Bugüne kadar, yüzlerce dilekçeme rağmen, bir milletvekili olarak herhangi bir cezaevi ziyareti yapamadım. Bu konuyu sayın Bakanlığınıza ilettim, zaman zaman telefonlarıma çıkmadılar. Sadece bunun nedenini soruyorum; artık böyle bir talebim yok, siz gittikten sonra cezaevi ziyareti yapacağım. Bunun nedenini bana izah edebilir misiniz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

Sayın Tutdere, buyurun lütfen.

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Bakan, Alevilerin inanç merkezi olan cemevlerine ilişkin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin vermiş olduğu karar bugüne kadar uygulanmıyor. Bu kararın uygulanması için bir çalışmanız var mıdır? Hâkimlik, savcılık sınavlarında mülakatı kaldırmayı düşünüyor musunuz? KHK'yle ihraç edilerek dava sonucu mesleğine dönen kaç kamu görevlisi var? Bugüne kadar FETÖ'den ihraç edilen hâkim, savcı başta olmak üzere Adalet Bakanlığından kaç personel ihraç edilmiştir?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Rüştü Tiryaki, buyurun.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Teşekkür ediyorum Başkan.

Sayın Bakan, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının bağlayıcılığı konusunda Adalet Bakanlığının görüşü nedir? Cumhurbaşkanlığı Başdanışmanı ve Hukuk Politikaları Kurulu Başkan Vekili Mehmet Uçum gibi bağlayıcı olmadığını mı düşünüyorsunuz? Eğer bağlayıcı olduğunu düşünüyorsanız, AİHM kararlarını uygulamayan mahkemede görev yapan yargıçlar hakkında başkanlığını yaptığımız HSK tarafından bir işlem yapmayı düşünüyor musunuz? AİHM kararlarını uygulamak için ille de ülkemiz hakkında bir yaptırım kararı alınması mı gerekiyor?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Böylece sorular tamamlanmıştır.

Sayın Bakanım, şimdi size söz vereceğim ama bütün bakanlarıma yaptığım bir tavsiyeyi burada tekrarlamak istiyorum: Cevapları dört grupta toplayabiliriz diye düşünüyorum. Birincisi, genel birtakım değerlendirmeler oldu, buna mukabil sizin de genel bazı değerlendirmeleriniz olabilecektir. Diğer taraftan, mükerrer sorular soruldu, vaktin verimli kullanımı açısından bunlara toplu cevap verebilirseniz memnun oluruz. Üçüncüsü, belli bir milletvekilimizin özel bir konuda bir sorusu varsa mümkünse ismen referans verebilirseniz seviniriz. Dördüncüsü de siz tecrübeli bir siyasetçi ve bakansınız, yazılı cevap verme hakkınız var. Belli, kısıtlı sürede bütün sorulara tabii ki cevap verme imkânınız olmayabilir veya istenen detayda cevap verme imkânınız olmayabilir. Bunlara da bir hafta içinde Komisyonumuza cevap gelirse bizler aracılığıyla, Komisyonumuz aracılığıyla arkadaşlarımıza bu yazılı cevapları iletme, Genel Kurul öncesi bilgilennemelerini sağlama imkânınız olacaktır. Bu tavsiyelerle... Takdir sizin elbette.

Görüş, eleştiri ve sorulara cevap vermek üzere, Adalet Bakanımız Sayın Abdulhamit Gül'e söz veriyorum.

Buyurun Sayın Gül, süreniz otuz dakikadır, gerekirse bir miktar uzatacağım.

Buyurun lütfen.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, çok değerli milletvekilleri; öncelikle, sabahtan bu saate kadar çok değerli görüşleriniz için, katkılarınız için tüm Komisyon üyesi ve ayrıca Komisyona katılan milletvekili arkadaşlarımıza hassaten teşekkür ediyorum. Değerli milletvekili arkadaşlarımızın hepsi, gerek sorularla gerek değerli görüş ve önerilerle çalışmalarımıza önemli katkı sundular.

Yargıyı konuşuyoruz, adaleti konuşuyoruz. Esas itibarıyla, yargısal adalet, adaletin bir bölümüdür ama hepimizin hava gibi, su gibi ihtiyaç duyduğu konuları değerlendiriyoruz ve yargı, millet adına karar veriyor. Dolayısıyla 84 milyona ilişkin meseleleri konuşuyoruz. Buradaki her görüşün kıymetli olduğunu da bir kez daha ifade etmek isterim çünkü yargı hepimizin; yargı, hepimiz adına karar veriyor yani şu kesime, bu düşünceye, iktidara, muhalefete, toplumun farklı kesimlerine değil; 84 milyona karar

veren bir yargının hizmetlerine ilişkin önerilerin tüm milletin seçkin temsilcileri aracılığıyla masaya yatırılması, eleştiri ve önerilerde bulunulması bizim için çok kıymetli. Bu nedenle, bu eleştirilerin hepsinin başımız üstünde yeri vardır, değerlendirmelerin hepsinin başımız üstünde yeri vardır; bunları düşünür, konuşur ve ortak akılla... Spesifik bazı sorular geldi, bunları ilgili tüm genel müdür arkadaşlarımız not aldılar, bunlarla ilgili ben Komisyonumuza yazılı olarak da bir kısım cevapları vereceğim ve genel meselelerle ilgili de her zaman olduğu gibi, bu meseleleri burada değerlendirme imkânı bulmuş olduk. Bu değerlendirmeler çalışmalarımıza güç ve zenginlik katmaktadır.

Öncelikle iki temel husus var. Sayın Cumhurbaşkanımız liderliğinde on dokuz yılda -AK PARTİ- Türkiye’de reformlarla adaletin, gerçek anlamında özgürlüğün ve hukukun üstünlüğü konusunda çok önemli adımlar atıldı ve bugün de az önce, yine, değerli oylarınızla şekillenen bir yargı paketi de oylandı, kabul edildi. Ben, Gazi Meclisimize, yüce Meclisimize bu vesileyle de teşekkür ediyorum. Reformlar ne ilktir ne de son olacaktır, ihtiyaçlara göre, toplumun ihtiyaçlarına göre, elbette, yine, AK PARTİ, bu anlamda, daha önceki hükümetlerimiz zamanında olduğu gibi, bu reformları da yine sürdürecektir. Eskiye dair değil, yeniye dair, reforma dair, sürekli değişimi... Bisikletin üzerindeki pedal gibi bunu sürekli çevireceğiz çünkü yola çıkarken “Artık hiçbir eskisi gibi olmayacak.” diye “Yeni bir Türkiye” ajandasıyla yola çıktık. Bu anlamda bu hedefimizden dönmeden yolumuza devam edeceğiz.

İktidara ilk geldiğimizde, OHAL’e son veren olarak ve devamında da yine, Devlet Güvenlik Mahkemelerine -az önce de burada ifade edildi- son veren biziz, bizim iktidarımız, hükümetimiz. Askerî yargıya biz son verdik, MGK’yi sivilleştirdik, YÖK, RTÜK gibi kurumlara MGK Genel Sekreterliği tarafından aday gösterilmesini kaldırdık, sivilleşti ve siyasi partiler buraya temsilci gönderdi. Batı Çalışma Grubunun devamı olan Başbakanlık Takip Kuruluna biz son verdik. EMASYA Protokolü’nü kaldırdık. 28 Şubatın vesayetçi uygulamalarına, yasakçı uygulamalarına son verdik. Anayasa değişikliğiyle, siyasi parti kapatmaları zorlaştıran düzenlemeleri getirdik. 12 Eylül darbecilerinin yargı önüne çıkarılmasına yönelik adımları attık. YAŞ ve HSK’ye yargı denetimini açtık. HSK’nin yapısının demokratik meşruiyet çerçevesinde güçlenmesine yönelik çalışmaları yaptık. Esas itibarıyla bu kazanımlar milletimizin kazanımlarıdır. İktidarlar milletin taleplerini ve milletin sorunlarını çözmek için vardır, biz de bu sorunları halının altına süpürmeden çözmeye iradesiyle yaptık ve mutlaka daha yapacağımız konular var. Bakın, bütçe çalışmalarında, hangi partiden olursa olsun, ben buradaki söylenen her şeyin milletimizin lehine olarak yapıcı eleştiriler olduğuna inanıyorum çünkü milletimiz seçtiği milletvekilini en saygın şekilde seçmiştir ve bu görüşlerin hepsi kıymetlidir, değerlidir. Ama bundan üç sene önce 100 mesele konuşuyorsak, geçen yıl 50 mesele konuştuk; bu yıl belki 20-30 meseleyi konuştuk. Önümüzdeki sene, yani burada kim olur, burada kim olur, ayrı bir şey ama burada 20 mesele konuşulacaktı; biz istiyoruz ki 2023’te 10 mesele konuşulsun ama insanın olduğu her yerde meseleler bitmez, sorunlar bitmez. Ama biz sorunları... Hatırlayın, isimler konuşuluyordu, dosyalar konuşuluyordu, meseleler konuşuluyordu ama bunlarla alakalı çok önemli değişimler yapıldı ve önemli neticeler elde edildi. Burada, özellikle -birazdan notlarımda daha somut bilgi vereyim- bu konularla ilgili sorunların hepsi bitti mi? Hayır. Yani siz 10 meseleyi eleştirin, ben 100 meselede “Bu nasıl karar, mahkemenin kararı?” diye söyleyeyim ama yapılacak daha fazla. Siz “10 mesele var, sorun.” deyin, ben içinde olduğum için belki de “20 mesele var çözmemiz gereken.” diye söyleyeyim.

İşte, Covid sebebiyle de yasama faaliyetlerine ara verildi. Cumhuriyet tarihinde ilk defa belki, adliyeler ara verdi. Covid sebebiyle hâkimlerimizi, daha geçen hafta 5 hâkim arkadaşımızı, personelimizi, arkadaşımızı Covid’ten kaybettik yani tüm bunlara rağmen adaleti ayakta tutmaya çalışan bir yapı var. Bu zorluklar hiçbir şekilde mazeret olamaz elbette ama Türkiye’de işleyen bir hukuk sistemi var, yanlış bir savcılık kararının bir üst mercide, mahkemede ve istinafta, Yargıtayda düzeleceğine inanıyoruz. Hukuk sisteminin bu anlamda, Türkiye’de işler hâlde olması büyük bir kazanımdır ve bu

ülkemiz için önemli bir neticedir ve tüm bunları yaparken de AK PARTİ olarak, vesayetle mücadele ederek, bu çetelerle, mafyayla, vesayetçi anlayışlarla mücadele ederek bu çalışmalarını, başarılarını elde ettik. Yani 2007, 27 Nisan, e-muhtarlarla, bildirilerle, yargısal aktivizmle... AK PARTİ kendi içerisinde 411 milletvekiliyle Gazi Mecliste el kaldırıp bir anayasa değişikliği yapmış “Siz bunu yapamazsınız.” diye yargısal aktivizmle daha on yıl önce karşılaştık. Yani “On dokuz yıldır iktidardasınız.” İktidarda olduğumuz her gün bisikletin pedalını çeviriyoruz, bizim bindiğimiz bisiklet bildiğiniz bisiklet, kondisyon bisikleti değil, o, statükocuların bindiği bisiklet, biz sürekli çevirerek mesafe almak istiyoruz ama sistemden kaynaklı sorunlar var, bunlara anayasa değişiklikleriyle nefes aldirmaya çalıştık ama yeter mi? Elbette daha fazlasını yapma kararlılığı... Jüristokrasi, yargısal aktivizm bunlarla mücadele ettik, hâlâ bu anlamda refleksleri olanlar da olabilir. Bunlarla yine kalıcı bir şekilde mücadele... 367 krizini hatırlayalım, 7 Şubat'ta yine yargısal aktivizm, polisle beraber FETÖ'cülerin yaptığı kumpaslar, usulsüz dinlemeler ve bu anlamda seçilmiş Başbakanı “Dönemin Başbakanı.” diye çekmeceye fezleke hazırlayan bir illegal yapıyla, Gezi meselesinde, 17-25 Aralık'ta, tüm bunlarla milletimizle birlikte, Cumhurbaşkanımızın kararlı duruşuyla mücadele ettik ve en son, hep beraber Gazi Meclisteydik, o geceyi birlikte yaşadık, Meclis bombalandı ve yargının önüne çıktığında da hiçbiri suçlu değildi, o gece sanki biz hayal mi gördük? Kimse suçlu değil. Burada, yargı bu anlamda... Demokrasi yolculuğumuzda da tüm bunlarla mücadele ederek, Cumhurbaşkanımızın kararlı duruşuyla bunları aşmaya çalıştık. Cumhurbaşkanımızın reformcu, Türkiye’de özgürlükleri genişleten, insanlarımızın ekmeğini ve özgürlüğünü artıran bu anlamdaki kararlı duruşu ve siyaseti, milletimizin de desteğiyle bu sorunları aşarak bugünlere geldik ve daha da yapacağımız çalışmalar var. Önümüzdeki önemli fırsat da yeni anayasadır ve bugün, burada da ifade edildi: Vesayetle mücadelenin ve geline özgürlüklerin teminatı anlamında yeni anayasa bu çalışmalarını hep birlikte yine taçlandırmamız gerekmektedir ve bu reformu da hep birlikte yapacağımıza inanıyorum.

Özellikle yargının yeniden inşası, FETÖ'cülerin tasfiyesinden sonra da yargının yegâne ideolojisi vardır, o da adalettir, hıleyle, kumpaslarla milletin hukukunu çiğneyen, terör örgütüne esir edenlerin Türk yargısı içinde hiçbir zaman yeri yoktur, asla da olmayacaktır. Bu noktada da yargı, o günden itibaren, mücadelesini sürdürmektedir. Milletimizin yargıdan beklentisi... Az önce biri dedi: “Yargının başısız.” Ben yargının başı değilim, böyle bir şey yok, Anayasa'dan kanundan almadığım hiçbir yetkiyi kullanmam ve söylemem de. Benim de bu milletin ferdi olarak, yargıdan beklentim kuruyla yaşın ayrılması, suçluyla suçsuzun ayırt edilmesidir. Bir mağdurun bile haksız yere cezaevine ya da yargısal süreçlere tabi tutulmamasıdır temel yaklaşımımız. İşte, o yüzden 2017’de de lekelenmeme hakkını çıkardık. Biz, sokakta, milletimizin bu anlamda bir mağduriyetini gördüğümüzde, yargı eliyle mağduriyetler artmasın ve haksız isnatlarla vatandaşımız mağdur olmasın diye bu kanunu çıkardık. Sabah bahsettim: 472 bin kişi hakkında soruşturma dahi açılmadı. Ya, bu kadar ama şu kadar daha olabilir. Elbette, “Her şeyi yaptık.” desek zaten bu reformlara neden ihtiyaç var? Reformlar eksik kalanların tamamlanması içindir ve bu anlamda, özellikle çalışmalarımız... Temel itibarıyla da bugün de ifade edildi: Şu dosyalar, şu uygulamalar... Değerli arkadaşlar, “yargı bağımsızlığı” diyoruz, bir yürütmenin mensubu olarak, bir Kabine üyesi olarak, bir bakan olarak, dosyalarla ilgili, savcının vermesi gereken kararlarla ilgili, mahkemenin vermesi gereken kararlarla ilgili “Niçin sessiz kalıyorsunuz, niçin dava açmıyorsunuz, niçin bu davayı böyle bitirmiyorsunuz?” şeklinde birtakım genel şekilde sorulara muhatap olduk. Burada bir ilkeden bahsettim, Adalet Bakanlığı olarak biz yürütmenin parçasıyız ve yürütmenin içerisinde kalmaya devam edeceğiz. Yargının işini yargıya bırakacağız yani burada, Adalet Bakanına kimse cübbe giydiremez, yürütmenin hiçbir unsuruna kimse cübbe giydiremez, hâkimler, savcılar bu anlamda, yine kendi kararlarını kendileri vereceklerdir. Eksik var, kanunda eksik var, yeri burasıdır -millî iradenin tecelligâhı- kanun düzeltilmesi yapacağız. Uygulamada eksiklik var, eğitimlerle,

disiplin soruşturmalarıyla, süreçlerle HSK başta olmak üzere değerlendirmesini yapacak ve yine yargı, bu anlamda, varsa bir suç bunun önüne geçmiş olacak. Teknik eksiklik varsa Adalet Bakanı olarak biz bunları ifade edip çalışmaya başlayacağız. Bu nedenle, dosyalarla ilgili, kişilerle ilgili -çok geçtiği için- ben yürüten hiçbir davayla ilgili yorum yapamam. Var mı görüşüm? Elbette var, bir hukukçu olarak da var ama ne zaman görevim biter, avukatlık yaparım, o zaman konuşurum, bunları değerlendiririz, konuşuruz ama bu görevdeyken hele sembolik bile olsa HSK Başkanı sıfatıyla da benim bu konuda bir görüşte bulunmam asla yakışık almaz ve bunu doğru bulmam. Anayasa'nın 138'inci maddesi beni de bağlar, hepimizi de bağlar. Dolayısıyla, mahkemeler, savcılıklar Adalet Bakanlığının bir taşra teşkilatı değildir; ya, bir bakanlığın il müdürlüğü, ilçe müdürlüğü gibi bir teşkilatı değildir; bağımsızdır ve tarafsızdır. Dolayısıyla, yargıdan da beklediğimiz "İktidar böyle düşünür, düşünüyor, söylüyor..." "Muhalefet böyle düşünür, düşünüyor..." "Ben buna yakıным." "Şu hoşlarına gider." Yargı "Şu kişinin, kurumun hoşuna gider." diye bir kanaate sahip olamaz. Yargının gözü bağlıdır, yargı figürünün kimseye bu gözü açmasına izin veremeyiz. Kulağı da bu anlamda telkinlere kapalıdır. Dosyaya bakar, sadece dosyayı görür; faille değil file bakarak karar verir. Bizim beklentimiz budur. İşte, "Şu hoşuna gider." "Şu bakan..." "Böyle değerlendirirler, böyle yaparlar..." Elbette siyasetçi kararları eleştirir, yürüten süreçlerle ilgili eleştiride bulunabilir ama yargı bu anlamda dosyaya bakarak yine kendi kararını alır. Dolayısıyla da bizim bu anlamda yargı adına konuşma yetkimiz yok, yargının bu anlamda sözcüsü de değiliz. Yargının sözü kararlardır, bizim beklentimiz de kararlarını gerekçeli bir şekilde vermesi, toplumun o kararı gördüğünde "Evet." diye tatmin olması ve eleştirileri sona erdirmesi.

Bakın, biz 2004 yılında bir düzenleme yaptık, 2004 yılına kadar bir yetki vardı ve yürütme gücünü eline alan bir düzenleme vardı. Neydi CMUK'taki hüküm? 14 Temmuz 2004 günü bunu biz çıkardık Hükümet olarak. "Kamu davası açmak için Adalet Bakanı cumhuriyet savcısına emir verebilir." Bunu kaldırdık, 2005'te CMK'ye de bu ve benzeri hükümleri almadık. On yedi yıl önce bu yetki kalktı. Belki eski alışkanlıklardır, eskiden vali de kendi ilyle ilgili talepte bulunabiliyordu; olmasa Adalet Bakanı "Dava aç kardeşim." dediğinde savcı dava açabiliyordu. Biz bunları sona erdirdik. Neden? Yargı bağımsız olsun, yürütmenin bu anlamda talebinden bağımsız yürüsün. Yani birçok talep "Niye dava açmıyorsunuz?" "Niye..." Ben savcı olsam açacağım veya açmayacağım bir sürü konu olabilir ama biz yürütmenin parçasıyız ve Adalet Bakanının "Dava aç." ya da "Açma." diye bir yetkide, bir talimatta bulunma hususu bizden önce vardı ama biz yargı bağımsızlığına inandık; "Yürütme, yargı, yasama ayrıdır." diye; en net düzenlemelerden biri budur ve doğrudur. Hiçbir şekilde bu anlamda bir düzenlemenin de yapılması hususu bugün bile gelse biz o yetkiyi istemeyiz çünkü yargının kendi anayasal yetkisini kendinin kullanması lazım. Kim tutuklanacaksa, kim serbest kalacaksa bunun kararını verecek olan yargıdır. Hepimiz hukuk sistemimizi hukuk kültürüne dönüştürmeliyiz, bunu hep beraber oluşturabiliriz ve yargıyı da -milletin göz bebeği- bu konuda, belli konularla ilgili... Yani bir yılda 20-30 milyon konuya baktığı bir meselede belli 5-10 konu üzerinden yargıyı eleştirmek de... Hepimize yazık olur, dolayısıyla, bu konuda da özenli bir dili hepimizin sağlaması çok değerlidir diye düşünüyorum.

Özellikle yine açık görüşlerle ilgili bazı sorular geldi, çok değerli sorular. Bu konuda da şunu paylaşmak isterim: Özellikle Covid süreci boyunca cezaevindeki hükümlü ve tutukluların ve personelimizin ve yakınlarının sağlığı düşünülerek Sağlık Bakanlığı Bilim Kurulu ne dediyse o çerçevede düzenlemeler yaptık, uygulamalar yaptık çünkü sağlık, orada, cezaevinde devlete emanet ve tüm çalışmalarımızı bu çerçevede yaptık. Şu an vaktinizi almamak için yaptığımız çalışmaları geçiyorum ve dünya ortalamasına baktığımızda da hamdolsun, hükümlülerin, tutukluların ve personelimizin sağlığını koruma hususunda da değerlendirmeleri yaptık. Sağlık Bakanlığı Bilim Kuruluna da biz sürekli "Açık görüşleri artık yapabilir miyiz?" "Covid'in geldiği duruma, cezaevlerindeki tedbirlerimize bakarak

bunu açalım.” şeklinde çalışmalarımızı yaptık. Bugünkü bir gelişmeyi sizlerle paylaşmak isterim: Bugün yine Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü yetkililerimizin Sağlık Bakanlığıyla yaptığı bu görüşmelerin son, nihai noktasında da birkaç saat önce Bilim Kurulu yine maske, mesafe ve hijyen gibi tedbirlere riayet edilerek açık görüşlerin başlatılabileceğine bu anlamda karar verdi. Bu yeni bir gelişme, bunu da ilk olarak sizlerle paylaşmak isterim ve bu doğrultuda biz de Ceza ve Tevkifevleri yetkililerimize “Hemen, mümkün olan en kısa zamanda bu konuda açık görüşleri yapalım.” dedik. Arkadaşlarımız çalışmalarını yaptı ve 1 Aralık Çarşamba gününden itibaren açık görüşler tekrar başlayacak ve bu çerçevede 2 kapalı görüşe ilaveten ayda bir açık görüş yapılmasına ilişkin gerekli planlamaları da başlattık. Bu çerçevede, açık görüşleri de yine Sağlık Bakanlığının belirlediği kurallar çerçevesinde, onların da sağlığını düşünerek uzun bir aradan sonra inşallah sağlıklı bir şekilde yaparız, bundan sonraki sürecin de ilavelerin de keyfiyetini, kapsamını yine Sağlık Bakanlığı dolayısıyla bilim belirlemiş olacak.

Ağrı İdare Mahkemesiyle ilgili konuyu notumuza aldık, Ekrem Bey’in...

Cavit Bey’in “İstinafta yığılma...” Bu konunun dört yıllık uygulamasını masaya yatırarak çok önemli çalışmalar, sempozyumlar yaptık bire bir. İstinaf çalışmaları ne durumda? İlave bölgeler kuruldu. Doğru bir tespit; istinafta, bu anlamda, belli bazı dairelerde yığılmalar söz konusu. Buradaki temel sebep de 20 Temmuzda, darbe girişiminden dört gün sonra yürürlüğe girdi istinaf ve birinci sınıf hâkimler olduğu için bu çerçevede bölgeler açılarak ve yeni ilaveler yapılarak HSK bu süreci ayrıca takip ediyor.

Filiz Hanım’a yine yazılı...

Sayın İbrahim Kaboğlu, kanun... Meclis, gündemine hâkimdir. Meclis bu yasalarla ilgili düzenlemeyi elbette yapacaktır.

Süleyman Girgin Bey, Muğla’da adalet binasıyla ilgili ihtiyaç programı hazırlandı. 84.331 metrekare kapalı kullanım alanına sahip bir adliye. Yaklaşık 60 bin metrekare büyüklüğünde alan tahsis edildi ve imar planı onaylandı, proje ihalesi gerçekleştirilecek Süleyman Bey. Yatağan’da da yine 10 bin metrekare kapalı kullanım alanı 2021 Yatırım Programı’nda inşaat karakteristiğinde yer alıyor, yapım ihalesi 1 Ekim 2021’de gerçekleştirildi ve yapım sözleşmesi imza aşamasında Süleyman Bey. Datça’da 2022 yatırım etüt projesi karakteristiğine teklif edilmiştir. Bunu da daha önce Muğla Baro Başkanımızla da ayrıca görüşmüştük, Muğla vekillerimizle de.

Sayın Emecan, yazılı olarak...

Sayın Paylan, cevap verdim, somut yürüyen davalar...

Abdullah Bey, yine benzer cevapları ifade etmiş oldum.

Ruştu Bey, AİHM, iç hukukun bir parçasıdır ve bunu biz Anayasa değişikliğiyle de yaptık. Elbette Türkiye de uluslararası hukuku ve ilkelerini, evrensel hukuk kurallarını dikkate alan bir hukuk düzenine, sistemine sahiptir.

Cihangir İslam Bey... Ziyaretler özellikle Covid sebebiyle cezaevlerinin ya da diğer hususların... Ama bu konuda Bakan Yardımcımız da not aldı, elbette değerlendirilecektir, o konuda bir farklılık olmaz.

Muharrem Erkek Bey’in sabah genel itibarıyla söylediği bir konu var...

(Gürültüler)

ADALET BAKANIABDULHAMİT GÜL – Hepiniz için... Zekeriya Bey... Milletvekillerimizin...

Anayasa değişiklikleri yapılmalı ve Anayasa değişikliği de elbette -“Bir parti mutfağında hazırlanmaz.” dediniz- parti mutfaklarında hazırlanır. Sayın Cumhurbaşkanımızın da çağırısı vardı “Gelin tüm partiler...” Yani bir blokaj yapmadık, ne isteniyorsa burada da elbette yapılacak birçok reformun başı Anayasa’dır ve bazı konular Anayasa gerektirdiği için bizim, burada, yazılı olarak eylem planına da alamadığımız konular oldu. Bu Anayasa’yı gelin, hep beraber yapalım. Yani her parti, mutfağında hazırlar. İşte, MHP hazırladı, AK PARTİ çalıştı, her parti hazırlar, yani darbecilerin yaptığı bir anayasayla... Artık bu ayıptan kurtulalım, hep birlikte yapalım. Her partinin görüşü değerlidir, oturulur bir masa etrafında milletimiz için artık yeni yüzyıla girerken yeni anayasa milletimizin layık olduğu bir durum, geldiğimiz demokrasi... Gençlerimiz için artık bu Anayasa eski ve darbeci bir anayasayı gençlerimize layık görmeyelim. Herkesin düşüncesi, eleştirisi, herkes farklı fikirlerini söyler ama ortada bir yeni anayasa ihtiyaç olarak durmaktadır, sivil anayasa ihtiyaç olarak durmaktadır, toplumsal sözleşme bir ihtiyaç olarak durmaktadır ve bu Meclis milletin büyük çoğunluğunun temsilinin olduğu bu Meclis de bu anayasayı yapabilecek güce sahiptir, demokratik katılımcılığa, çoğulculuğa sahiptir, bunu da hep birlikte yapma iradesinin hayata geçmesinde katkısı olur.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Sayın Bakan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, ikili diyaloga girmeyelim, o usulümüz yok, sonra özel görüşmelerinizde ikili konuşursunuz ama burada rica ediyorum.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Sayın Subaşı’nın yine değerlendirmeleri de oldu. “Bu kadar, işte, eleştiri suç olamaz zaten hukukun evrensel ilkesi. Reform yaptınız, bunlara gerek var mıydı?” şeklinde diğer genel istifade edeceğimiz notlarla birlikte onların da notunu aldık.

Bakın, sadece şunu paylaşmak isterim: -vakit de daraldı- Sadece birinci yargı paketinde... Eleştiri suç oluşturmaz; elbette hukukun genel ilkesi, bunun için belki kanuna bile gerek yok ama burada yasama, iktidar, Cumhuriyet İttifakı olarak beraber oturduk “Biz bunu yapalım.” dedik. Buradaki uygulayıcılara “Ey uygulayıcılar, eleştiri ayırıcıdır, hakaret ayırıcıdır. Bir insan, bir gazeteci, bir siyasetçi ya da farklı bir düşüncedeki insan bir eleştiri yaptı diye hakaret etmediyse, sövmediyse, suç işlemediyse eleştiri yaptıysa bunu tefrik edin.” diye, yasamanın bir gücü, reformun bu anlamda uygulamaya bir katkısı olsun diye yapıldı.

Bakın, o gece birinci yargı paketi çıktı ve düşünce, ifade özgürlüğüne ilişkin bazı suçlar istinafta kesinleşiyordu, Yargıtay yolu açtık. Size somut bir rakam vereceğim. Sadece yürürlüğe girdiği gün 3.294 kişi cezaevinden tahliye oldu. Ya, hani bu meseleleri konuşuyorduk, azaldı dedik ya. Yani dört yıl önce bu kadar şey değildi meseleler çünkü bunlara Yargıtay yolu açıldı ve o gün gitti. Bugün itibarıyla, 24/10/2019 tarihinden bugüne kadar 35 bin kişi bu düzenlemeden yararlandı. Belki siz, ben, diğer arkadaşımızı yaralanmadı ama bundan yararlanan insanlar için çok anlamlı ve değerli. Bir insanın hayatına dokunduysa bu kanun için sabahlamaya değerdir ve bu reformların çok önemli anlamı ve değeri var.

Ve bir gece çoluk çocuğuyla otelde yatarken gece, kanunun emredici hükmü sebebiyle ifade almak için kapısı çalınıp gözaltına alınıp o gece nezarete kalan insanlar vardı ve bunu dördüncü yargı paketine koyduk. Yaklaşık 10 bin kişi o gece nezarete değil de otelinde çoluk çocuğuyla beraber... Havalimanında Almanya’ya gitti... Çoluk çocuğunun gözü önünde “Terörist misin baba, niye seni polis alıyor?” diye vakalar vardı. Bu size gelmedi, bize gelmedi belki ama biz şu parti yararlınsın, şu partiler olur, öbürü ifade versin demiyoruz ki yani polis de görevi için bunu yapıyor, kanunda vardı, savcının huzuruna gidiyor ama biz bunu nasıl çözeriz dediğimizde yine, ortak akılla bulduk bunu. Bir insanımız

daha... Artık hangi çağdayız? “Almanya’ya gitsin, fuarına katılsın iş adamı ama gelince... Ortaklarının yanında, çoluk çocuğunun yanında lekelenmesin.” dedik bu konuda. “Üç gün sonra gelip ifade verecek ama otelinden, yatağından gitmesin.” dedik. Rakamı sizinle sabah paylaştım.

Adli kontrol, iş adamı için bir tutuklama gibidir ama ilanihaye dava bitene kadar vardı. “Biz, bu bir sorundur.” dedik ya. Burada mahkemeye “Kardeşim, sen bu adama yurt dışı çıkış verdiysen öyle kusura bakma, sen ya buna dört ayda bir bakacaksın ya da keyfi bir şekilde vermeyeceksin...” Kalkıp bizim yasama olarak, AK PARTİ, MHP olarak, Hükûmet olarak kalkıp dosyaya karar verme yetkimiz yok ama bu konuda yapılabilecek bir düzenlemeyi uygulayıcıların önüne getirme görevimiz var. Bunu yapmaya çalıştık ve bu da Hükûmetimizindir. Bunu sadece bizim Bakanlığımızın, AK PARTİ’nin, MHP’nin değil, Cumhurbaşkanımız liderliğinde milletimizin ihtiyaç duyduğu düzenlemeler diye ortaya koyduk, bunu çalıştık, hep beraber ortak akılla yaptık.

Ve tutuklulukta somut delil, azami süre... Siz belki bire bir yaşamıyorsunuz ama bugün yargı önündeki dosyalarda savcılar –az önce Sayın Subaşı da söyledi– beraat edecek konuya dava açıyor ya da orada tutuklu bırakıyor. Elbette, birinci yargı paketini onun için getirdik. Arkadaş, sen birisini tutukluyorsan... Neyle suçlandığını bilmeden yedi yıl bile orada kalabiliyordu. Hayır kardeşim, sen altı ay, bir yıl ya da ilave birtakım süreler var, onu geçiriyorsan bu adamı serbest bırakacaksın ya da davasını açacaksın. Neyle suçlandığını biliyor, bilmek zorundadır ancak bunu yapabiliriz ama artık bundan sonra bu kanun uygulamanın önüne emanet olarak bırakılmıştır, verilmiştir. Dolayısıyla, tutuklulukta azami süre, adli kontrolde azami süre, gözden geçirme, dikey itiraz elbette, önceden vardı farklı formlarıyla da olsa ama 1 Ocak 2022’den itibaren bir üst merci tutuklamayı dikkate alsın, baksın çünkü tutuklamada bir insan için çok değerli bir özgürlüğünden fedakârlık yapıyorsunuz ve burada da bunun geri dönüşü yok, pardonu yok.

Ve savcılar, beraat edecek adama niye dava açıyorsunuz? Bu konuda soruşturma etkili olsun diye birinci yargı paketinde birtakım düzenlemeler yaptık ve buradan da yine, Meclisin gündeminin elverdiği ölçüde daha yapılacak konular var. Bunlar eylem planımızda var. Bunların da destek olarak yine, yapılmasının değerli olduğunu düşünüyoruz.

Feti Yıldız Bey’in ruh sağlığı yasası önemli bir çalışmadır Milliyetçi Hareket Partisinin hazırladığı. Ve özellikle işin, kadın şiddete uğramadan, mağdur mağduriyete uğramadan çözülmesine yönelik... Yani karakola ve yargıya iş intikal edince o kadın dayak yemiştir, şiddete uğramış, mağdur mağduriyete uğramış oluyor. Buraya gelmeden ne yapabiliriz anlamında çok önemli bir çalışma. Bu konunun da yine, masaya yatırılması...

Sosyal medya hususunda yine, Feti Bey’in de özellikle yargıya yönelik “tutuklansın” “tutuklanmasın” çerçevesindeki konu yargıyı da bu anlamda çok olumsuz etkiliyor ve emin olun, değerli arkadaşlar, “tweet” atmayan kişinin kalmadığı bir konuda yarın beraatle çıktığında o insanın lekelenmesi, manşetlerde olması hepimizin vicdanını yaralamıyor mu? Daha önce FETÖ zamanında benzer örnekler vardı, suçlanır ve orada da manşet olurdu. Peki, o kişi beraat olduktan sonra kimse onu bilmez, o lekelenmesiyle kalırdı. Dolayısıyla... Geçtiğimiz günlerde de oldu “Tecavüze uğradım bir kadın olarak.” diye “tweet” atan kişinin, açıklama yapan kişinin aslında bir erkek olduğu, öyle bir vakanın hiç olmadığı çıkıyor. Bu konularda da bir özenin ortaya konulması elbette çok önemli ve değerli.

Sayın Başkanım, toparlayacağım inşallah.

Özlük haklarıyla ilgili genel çalışmalarımız adalet hizmetleri sınıfına arkadaşlarımızın, personelimizin geçmesiyle ilgili çalışma söz konusu.

Özellikle Hukukun Üstünlüğü Endeksi'yle ilgili sorular da birçok kez geldi. Bu listeye lütfen... "Türkiye niçin burada? dediğiniz bir sıralamada sizden istirhamım, üstümüzdeki ülkelere bakın; savaştan yeni çıkmış, hâlâ iç karışıklığın olduğu, doğru düzgün demokrasi tecrübesi olmayan, dünyaya kapılarını kapamış, seçim bile yapmamış birtakım ülkelerin bu anlamda... Ya, elimizi vicdanımıza koyalım; Türkiye'yle ilgili bu konuda elbette her endeks...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Osman Kavala'ya söylebilir misiniz bunu?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Paylan...

ADALET BAKANI ABDÜLHAMİT GÜL – ...her değerlendirme önemlidir ama siyasi, ön yargılı, ülkemize karşı farklı bir motivasyonla hazırlandığına inanıyoruz. Her bütçede gelen bir konu ve burada da... Ama aslanan bizim Türkiye'deki 84 milyon vatandaşımızın gönlündeki endekstir, bu konuda da yapılacak çok önemli işler var.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Osman Kavala'ya söyle.

ADALET BAKANI ABDÜLHAMİT GÜL – Yani Amerika Barolar Birliğinin önemli bir paydaşı olduğu bir konudan ziyade benim Trabzon'daki Fatma ablamın, Diyarbakır'daki Ali amcanın, İzmir'deki bir öğrenci kardeşimin endeksi bizim için daha değerli, daha önemli ve yine Zeynel Bey de "TÜİK'te bile düştü bu memnuniyet." diye söylemişti, o bilgiyi tahsis etmek anlamında söylüyorum: 2015'te adalet hizmetlerinden memnuniyet yüzde 50,4 iken 2020 yılında yüzde 60,4 olmuştur; TÜİK'in verisi. Yani 2010'da 37,2'yken, geçtiğimiz yıl 53,5 iken bu yıl 60,4; TÜİK'in verisi.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Osman Kavala'ya söyle.

ADALET BAKANI ABDÜLHAMİT GÜL – Yani siz demeseydiniz ben TÜİK'i kendi ülkemizin... O endeksi bile değil, bizim için en önemli endeks benim kendi endeksim -sizin kendi- 84 milyon vatandaşın adliyenin kapısında "Evet, ben burada bihakkın tatmin oldum." demesi en önemli endeks ama bu da çok önemli veridir, TÜİK'e göre de artmıştır. Bunu da bu vesileyle paylaşmak istedim.

Genel itibarıyla, yine Sayın Bahşi'nin de çok değerli önerileri oldu bu konuda. 2005'te yürürlüğe giren TCK'yle ilgili bir çalışma... Sürekli değişiyor, nereye kadar değişecek? Elbette Ceza Hukuku Bilim Komisyonu 2005'ten beri gelen uygulamaları masaya yatırarak bütünlükçü bir yaklaşımla çalışma yapıyor; hepinizin de yakından bildiği çok saygın hukukçular, hukuk insanları...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – On dakika ilave ettim Sayın Bakanım.

ADALET BAKANI ABDÜLHAMİT GÜL – Tamam Başkanım, teşekkür ediyorum.

Bilim Komisyonu bu çalışmalarını tamamladığında bunu da Gazi Meclisimize yine süreceğiz.

Bakın, şunu paylaşmak isterim: On sekiz ayın altındaki infazlar gerçekleşmiyor. Biz bunu AK PARTİ Grubu, MHP'yle getirdiğimizde muhalefet "Bu konuyu biraz daha çalışalım." dedi ve kaldı. Yani tüm süreçleri biz sadece Bakanlığın merkezinde ya da 2 parti oturup değil, bu Türk milletini ilgilendiriyor, hepimizi ilgilendiriyor; oturup beraber ortaklaşarak yapıyoruz ve bu konuda da reform iradesinin bu çerçevede gerçekleşmesini de çok önemli buluyoruz. Bilim Komisyonumuz çalışmayı bitirdiğinde yine değerli milletvekillerimize bunu sunmuş olacağız.

Özellikle, "Yargı önünde görülen davaların konuşulması doğru değil, yargı bağımsızlığına aykırı." diye Sayın Feridun Bahşi Bey'in önemli bir tespiti oldu. Gerçekten bu konuda hepimize özenli bir dil düşüyor; medyasına, sivil toplum kuruluşuna, hepimize. Bu konu da vatandaşımızın onurunu lekelememe adına çok önemli bir değerlendirmedir.

Özellikle, yine, Ankara’da 10 ayrı yerde adliye hizmeti veriliyor. Tek bir binada Ankara Adliyemizi kurmak üzere Sayın Cumhurbaşkanının talimatlarıyla ödenekleri hazırlandı, teknik çalışmalar yapılıyor; Çevre Bakanlığımız da bu anlamda ihale süreçlerini takip ediyor. Bu yıl bitmeden tek bir binada Ankara’mıza, cumhuriyetimize, başkentimize yakışır adliye hizmetini de vermiş olacağız.

Özellikle Tuncay Bey’in bu anlamda değerlendirmeleri vardı. Gerçekten, Tuncay Bey’in de maruz kaldığı kumpas yargılamaları nedeniyle şikâyetçi olduğu hâkimlerin tamamı meslekten ihraç edilmiştir, 6 FETÖ’cü sözde hâkim ihraç edilmiştir, şu an kürsüde değillerdir. Özellikle hile ve kumpaslarla hukuku çiğneyenlerin, sahte delillerle, sahte isimlerle dinleme yapanların, delil üretenlerin bu anlamda, yargıda çok büyük tahribatları oldu ve bugün ben de şuna şaşırıyorum: FETÖ’cülerin, o gece vakti -Tuncay Bey gibi- evine girip bu hukuksuzlukları yapanların o döneminin âdeta mukayese edilmesine bile ben gerçekten üzülüyorum. Türkiye, tüm bunlarla mücadele ederek yoluna, tekrar o görüntülerin, o hukuksuzlukların yaşanmaması adına önemli bir çalışmayı sürdürmeye devam ediyor. FETÖ’nün yine kendi eliyle yaptığı itibar suikastlarıyla, yargıyı ele geçirerek bu anlamda, askeriyede, idarede kendi hiyerarşisini oluşturmaya yönelik çabaları ülkemize çok büyük tahribat verdi, zarar verdi. Bunlarla da hesaplaşarak ve asla bu ve benzeri örneklerin Türkiye’de bir daha yaşanmaması adına temiz ve insan onuruna saygıyı koruyacak şekildeki çalışmaları hep birlikte, ortak sorumlulukta yapma kararlığındayız.

Diğer konuyla ilgili, bugün vâkıf olduğumuz konuyla ilgili Bakanlığımızın yapabileceği husus nedir, onun da notumuza aldık, onu da ayrıca çalışmış, değerlendirmiş olacağız.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – AİHM’e gelin.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Özellikle, İnsan Hakları Eylem Planı’yla alakalı -yine vaktim daraldı- bu konuda yapılanlarla ilgili çalışmamızı ifade ettik.

Hâkim alımıyla ilgili Sayın Hayrettin Nuhoğlu Bey’in... Özellikle yürütmenin temsilcileri olarak her renkten Anadolu çocuklarının bu hâkimlik, savcılık gibi onurlu meslekleri yapabilmesi hususunda hiç kimseye ayrımcılık yapmaksızın çalışmalarımız yapılıyor ve hâkim alımındaki mülakat kurulu, alım kurulu da genişletildi; yüksek yargı da, HSK de buraya dâhil edildi ve hepsi de birinci sınıf yargı mensubu olan kişilerin bu anlamda belirlediği bir hâkim tespitidir. Artık soru çalanlar değil, Anadolu çocukları hâkim, savcı oluyor ve bu konuda ideolojik ya da farklı bir şekilde değerlendirme de söz konusu değildir.

Özellikle bu çerçevede, sağlıklı alakalı birtakım değerlendirmeler vardı; işte “Şu kişinin adli tıp hususu...” ya da “Niye infaz ertelenmiyor?” Değerli arkadaşlar, bu konuda özellikle bilimsel rapor aranmaktadır. Bu konu hâkim kararıyla değil, hekim raporuyla, kararıyla sonuçlandırılmaktadır. Dolayısıyla, bu idari bir karar değil, Hipokrat yemini etmiş doktorlar ilgili kişilere bakarak ona göre infaz erteleme ya da hastaneye sevk dâhil tüm hususların hepsi yine yargı kararından ziyade hekim kararıyla yapılmaktadır. Bu hususla alakalı da ayrıca yasal düzenlemelerde birtakım ilave haklar verildi.

Şenyaşar ailesi... Sayın İpekyüz’ün bir sorusu vardı. Savcılık soruşturmasını elbette bütün delilleri araştırıp ortaya koyarak aydınlatır. Bu, savcıların görevidir. Elbette, savcıların yürüttüğü bu süreçle alakalı, devam eden süreçlerle ilgili -az önce de söylediğim gibi- yorumda bulunmak doğru değil. HSK de bu konuyla ilgili gerekli denetimi yapmaktadır, Kurulda şu anda bir inceleme bulunmaktadır, bu konunun takipçisiyiz ve soruşturma bittiğinde de ailesi başta olmak üzere toplumun her kesimi, hepimiz bu konuda tatmin olunacak bir soruşturma sonucuna ulaşmayı da bekliyoruz, beklentimiz budur. Kim olursa olsun, hiçbir kimsenin yaptığının yanına kâr kalmayacağı ve soruşturma neticesinde de toplumun her kesimini aydınlatıp tatmin edeceği bir sonucu da beklemek hepimizin ortak hakkıdır.

Sayın Gülüm, kadına yönelik şiddetle ilgili... Bakın, yarın da 25 Kasım ve bu konuda İçişleri Bakanımız, Aile Bakanımız da yine her zaman olduğu ilgili bakanlıklar olarak bu çalışmayı yapacağız. Bizim bu konudaki, Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde, 6284 dâhil diğer her türlü uygulama, her bakanlık bu konuya, kadına yönelik şiddete burada asla tolerans göstermeden, sıfır toleransla bakıyoruz ve bu mesele partilerüstü bir meseledir, siyasetüstü bir meseledir. Hangi partinin, kimin daha iyiye yönelik önerisi varsa da bunu alarak uygulamalarımızı genişletiyoruz. Bu konuda Kadına Yönelik Şiddeti Araştırma Komisyonumuzun çalışmalarını da yakından takip ediyoruz. Orada yaptıklarımızı da ayrıca söyledik ve -her türlü öneriyi de- ne yapmamız gerekiyorsa ayrıca yapmaya da devam edeceğiz. ŞÖNİM'lerin kurulması, tedbir mahkemeleri, kolluğun yaptığı çalışmalar, uzmanlaşmış cumhuriyet savcılarıyla yapılan düzenlemelerle tüm bunların hepsini yapıyoruz.

Yine, ısrarlı takip sorusu vardı, bu konuyu da önemsiyoruz. Tüm paydaşlarla bu hususun da yine yapılmasını değerlendiriyoruz.

İstanbul Sözleşmesi'nin feshinden sonra tedbir kararları azaldığı iddiası geçti. İstanbul Sözleşmesi'nin feshinden önce geçen on aylık dönemde 236.882 dosyada 658.232 tedbir kararı verilmiştir. Bu tedbir kararları 216.763 kişiye yönelik tesis edilmiştir. Sözleşmenin feshinden sonra ise dört ay gibi kısa bir süre içinde, yani az önce verdiğim rakam on aylık bir süreydi, dört aylık süreyi veriyorum 141.360 dosya açılmış, 430.745 tedbir kararı verilmiştir, bu tedbir kararları 140.244 kişiye yöneliktir. Bu veriler dikkate alındığında bir önceki döneme göre yüzde 43 daha yüksek tedbir kararlarının verildiği, dolayısıyla "Sözleşme fesholdü, tedbir kararları azaldı." yönündeki bir iddianın da bu anlamda doğru olmadığı açıktır.

Kadın hâkim, savcı sayısında artış hususunda rakamı paylaşmak isterim. 2002 itibarıyla 1.847 olan kadın hâkim ve savcı sayısı yüzde 350 oranında artarak 8.307 olmuştur, bunu da ifade etmiş olayım.

Sayın Ayhan Erel Bey'in yine somut önerilerini de not aldık. Ayrıca, sorularda vergi suçlarına ilişkin Vergi Usul Kanunu 359'la ilgili bir konu vardı. Vergi suçlarına ilişkin geçtiğimiz günlerde Yargıtayın da önemli bir sempozyumu oldu, o çalışmalar da dâhil olmak üzere YRS'de ve İHEP'teki hedeflerimiz doğrultusunda da çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Bu çerçevede de vergi ceza adaleti bağlamında çalışmalar sürecektir. Ama yakın zamanda vergi suçunun her takvim yılı için ayrı ayrı cezalandırılması yerine zincirleme suç hükümlerinin uygulanmasını sağlayacağız. Bu konuda da ilgili bakanlıklarla da, Meclisimizdeki milletvekili arkadaşlarımızla da görüşmelerimizi yapıyoruz ve bunun da önemli ve gerekli olduğunu düşünüyoruz. Bu konu da Meclisimizin mutabakatıyla kanunlaşabilir. Gecikmeksizin hayata geçmesinin ceza adaleti bakımından da doğru olduğunu ayrıca düşünüyoruz.

Yine, bilirkişilere adliyelerde oda tahsis edilmesi hususuna ve kimlik kartına ilişkin. Bu konuda oda hâlihazırda Bursa'da tahsis edildi. Türkiye'de ilk, bunu yaygınlaştıracamız, bu da doğru bir öneriydi, onu da hayata geçirmiş olacağız.

Vaktim sona eriyor, diğerlerini yazılı olarak ifade etmiş olayım.

Son olarak çölyak hastaları için ve diyabet hastalığı olanların diyet yemekleri karşılanmaktadır.

Genel Kurulu, Gazi Meclisimizi, Plan ve Bütçe Komisyonunun çok değerli üyelerini, Değerli Başkanımızı, tüm milletvekillerimizi, basın mensuplarımızı; tüm Bakanlık çalışanlarımız ve teşkilatımız adına saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Hayırlı akşamlar.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum Sayın Bakanım.

Değerli milletvekilleri, böylece, gündemimizdeki kurum bütçeleri üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi, oylamalara geçiyoruz.

Sırasıyla bütçe ve kesin hesapları okutuyorum.

Şimdi, Adalet Bakanlığının bütçesini okutuyorum:

(Adalet Bakanlığının 2022 yılı bütçesi okundu)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – 1 adet bir adet önerge vardır.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

Kurum: Adalet Bakanlığı

Yıl: 2022

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
1	8.68	01	03.02	1.250.000.000 TL

Abdüllatif Şener

Emine Gülizar Emecan

Süleyman Girgin

Konya

İstanbul

Muğla

Cavit Arı

Antalya

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Önergeyle hükümlü ve tutuklulara verilen yemek bedelinin artırılması amaçlanmaktadır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler...

Kabul edilmemiştir.

Adalet Bakanlığının bütçesini oylarınıza sunuyorum:

(Adalet Bakanlığının 2022 yılı bütçesi oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kesin hesabını okutuyorum:

(Adalet Bakanlığının 2020 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Anayasa Mahkemesinin bütçesini okutuyorum:

(Anayasa Mahkemesinin 2022 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kesin hesabını okutuyorum:

(Anayasa Mahkemesinin 2020 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yargıtayın bütçesini okutuyorum:

(Yargıtayın 2022 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kesin hesabını okutuyorum:

(Yargıtayın 2020 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Danıştayın bütçesini okutuyorum:

(Danıştayın 2022 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kesin hesabını okutuyorum:

(Danıştayın 2020 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hâkimler ve Savcılar Kurulunun bütçesini okutuyorum:

(Hâkimler ve Savcılar Kurulunun 2022 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kesin hesabını okutuyorum:

(Hâkimler ve Savcılar Kurulunun 2020 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun bütçesini okutuyorum:

(Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun 2022 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kesin hesabını okutuyorum:

(Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun 2020 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumunun bütçesini okutuyorum:

(Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumunun 2022 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kesin hesabını okutuyorum:

(Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumunun 2020 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Türkiye Adalet Akademisinin bütçesini okutuyorum:

(Türkiye Adalet Akademisinin 2022 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kesin hesabını okutuyorum:

(Türkiye Adalet Akademisinin 2020 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kişisel Verileri Koruma Kurumunun bütçesini okutuyorum:

(Kişisel Verileri Koruma Kurumunun 2022 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kesin hesabını okutuyorum:

(Kişisel Verileri Koruma Kurumunun 2020 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Böylece, gündemimizdeki bütçe ve kesin hesaplar kabul edilmiştir.

Hayırlı uğurlu olsun.

Sayın Bakanımıza, Bakan Yardımcılarımıza, milletvekillerimize, bürokratlara ve bütün katılımcılara katkıları için çok çok teşekkür ediyoruz.

Değerli arkadaşlar, 25 Kasım 2021 Perşembe günü saat 10.00'da toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 23.31